TOM BUTLER-BOWDON

50 de

CLASICI

SPIRITUALITATE

Sinteza celor mai importante 50 de cărţi despre cunoaştere de sine, iluminare şi scop

LITER

A

TOM BUTLER-BOWDON

SPIRITUALITATE

Sinteza celor mai importante 50 de cărţi despre cunoaştere de sine, iluminare şi scop

LITER

A

MULŢUMIRI
INTRODUCERE
1954
DRUMUL CĂTRE MECCA
CAPITOLUL 1
MUHAMMAD ASAD **400**
CONFESIUNI
CAPITOLUL 2
SFÂNTUL AUGUSTIN **1970**
PESCĂRUŞUL IONATHAN LIVINGSTON
CAPITOLUL 3

Richard Bach **1932**

Marea viziune - Povestea lui Black Elk

Capitolul 4

Black Elk **1901**

Conştiinţa cosmică

Capitolul 5

Richard Maurice Bucke

1976

Taofizica

Capitolul 6

Fritiof Capra **1972**

Călătorie la Ixtlan

Capitolul

7Carlos Castaneda **1922**

Sfântul Francisc din Assisi

Capitolul 8

G.K. Chesterton **2001**

Locurile care te înspăimântă

Capitolul 9

Pema Chodron

Secolul al IV-lea

Călătorie liberă

Capitolul 10

ZHUANGZI **1971**
FII AICI, ACUM
CAPITOLUL 11
RAM DASS
Secolul I
MANUALUL
CAPITOLUL 12
EPICTET **1927**
O AUTOBIOGRAFIE
CAPITOLUL 13
MOHANDAS GANDHI **1097**
ALCHIMIA FERICIRII
CAPITOLUL 14
GHAZALI **1923**
PROFETUL
CAPITOLUL 15
KAHLIL GIBRAN **1960**
ÎNTÂLNIRI CU OAMENI REMARCABILI
CAPITOLUL 16
G. I. GURDIIEFF
1963
SEMNE
CAPITOLUL 17
DAG HAMMARSKIOLD

1951
Sabatul
Capitolul 18

Abraham Ioshua Heschel **1922**
Siddhartha
Capitolul 19
Hermann Hesse
1954
Porţile percepţiei
CAPITOLUL 20

Aldous Huxley **1902**
Tipurile experienţei religioase
Capitolul 21
William lames
1955
Amintiri, vise, reflecţii
Capitolul 22

Carl Gustav Iung **1436**
Cartea lui Margery Kempe
CAPITOLUL 23
Margery Kempe
1964
Gândeste-te la aceste lucruri
Capitolul 24

I. Krishnamurti **1942**
Scrisorile lui Zgândărilă
Capitolul 25
C.S. Lewis
1965
Autobiografia lui Malcolm X
Capitolul 26

Malcolm X **1995**
Cabala esenţială
Capitolul 27

Daniel C. Matt **1944**
Pe muchie de cutit
Capitolul 28

W. Somerset Maugham **1980**
Calea luptătorului pasnic
Capitolul 29

Dan Millman **1994**
Călătoria sufletelor
Capitolul 30
Michael Newton
1975
Miracolul conştientizării
Capitolul 31

Thich Nhat Hanh **1997**
Anam Cara
Capitolul 32

Iohn O'Donohue **1974**
Zen şi arta reparării motocicletei
Capitolul 33

Robert M. Pirsig **1993**
Profeţiile de la Celestine
CAPITOLUL 34

Iames Redfield **1997**
Cele patru legăminte
Capitolul 35
Miguel Ruiz
1976
Curs de miracole
Capitolul 36

Helen Schucman si William Thetford **1968**
Calea Sufită
Capitolul 37

Idries Shah **1979**
Dansul spiralei
CAPITOLUL 38

Starhawk **1970**
Mintea Zen, mintea începătorului
Capitolul 39

Shunryu Suzuki **1758**
Raiul si iadul
Capitolul 40

Emanuel Swedenborg **1577**
Castelul interior
Capitolul 41

Tereza din Avila **1994**
o cale simplă
CAPITOLUL 42

Maica Tereza **1999**
Puterea prezentului
Capitolul 43

Eckhart Tolle **1973**
Eliberarea de materialismul spiritual
Capitolul 44

Chogyam Trungpa **1995**
Conversații cu Dumnezeu
Capitolul 45

Neale Donald Walsch **2002**
Viata condusă de scopuri
Capitolul 46

Rick Warren **1951**
Asteptându-l pe Dumnezeu
Capitolul 47

Simone Weil **2000**
Teoria întregului
Capitolul 48

Ken Wilber **1946**
Autobiografia unui yoghin
Capitolul 49

Paramahansa Yogananda **1990**
Lăcaşul sufletului
Capitolul 50
Gary Zukav
Alti 50 de clasici ai spiritualităţi

iLISTA CRONOLOGICĂ A TITLURILOR SURSE
TOM BUTLER-BOWDON
LITERA
Bucureşti 2020

SPIRITUALITATE

Sinteza celor mai importante 50 de cărţi despre cunoaştere de sine, iluminare şi scop

50 Spiritual Classics
Your Shortcut to the Most Important Ideas on Self-discovery, Enlightenment, and Purpose

Tom Butler-Bowdon Copyright © 2005 Tom Butler-Bowdon Ediţie publicată pentru prima dată în 2005 de Nicholas Brealey Publishing,un imprint al John Murray Press, o companie Hachette. Autorul şi-a declarat drepturile morale asupra acestei lucrări.

ilr

Editura Litera O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372; e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteţi vizita pe *www.litera.ro*

50 de clasici - Spiritualitate Sinteza celor mai importante 50 de cărţi despre cunoaştere de sine, iluminare si scop

Tom Butler-Bowdon Copyright © 2020 Grup Media Litera pentru versiunea în limba română Toate drepturile rezervate Traducere din limba engleză:Alexandru Bumbaş
Editor: Vidraşcu si fiii Redactori: Mirela Petrescu, Ramona Ciortescu Corector: Olimpia Băloi Copertă: Flori Zahiu Tehnoredactare si prepress: Mihai Suciu
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BUTLER-BOWDON, TOM
50 de clasici - Spiritualitate. Sinteza celor mai importante 50 de cărţi despre cunoaştere de sine, iluminare şi scop / Tom Butler-Bowdon; trad.: Alexandru Bumbaş - Bucureşti: Litera, 2019
ISBN 978-606-33-5563-9 ISBN EPUB 978-606-33-5773-2 I. Bumbaş, Al. (trad.) 001.9
Pentru Cherry

MULŢUMIRI

Le sunt profund recunoscător următoarelor persoane:
Tamara Butler-Bowdon, soţia mea, pentru că a citit cartea şi mi-a oferit feedback consistent.
Andrew Arsenian, Marion Butler-Bowdon, Chris Holland, Deborah Logan, Noah şi Beatrice Lucas: pentru că m-au ajutat să

modelez anumite capitole prin cunoştinţele lor solide şi prin recomandarea unor volume esenţiale.
Nick Brealey, de la *Nicholas Brealey Publishing,* pentru că a sprijinit conceptul seriei *50 de clasici;* Sally Lansdell pentru editare şi proiectare; Victoria Bullock, pentru publicitate şi promovare în Regatul Unit; Trish O'Hare, Chuck Dresner şi Erika Heilman, din SUA, pentru sugestiile privind lista clasicilor; şi lui Carmen Mitchell pentru publicitate şi promovare în America de Nord.
De asemenea, lui Frances Derricourt, de la Allen & Unwin, pentru publicitate în Australia şi Noua Zeelandă.
Si tuturor celor care mi-au scris după ce au citit primele două cărţi - le mulţumesc pentru timpul acordat, apreciez fiecare

gând şi comentariu pe care mi le-au transmis.

INTRODUCERE

50 de clasici - Spiritualitate este a treia lucrare dintr-o serie a dezvoltării personale, care a început odată cu volumul *50 de clasici - Dezvoltare personală.* Primul volum explora numeroase repere din literatura dezvoltării personale, printre care şi cărţile „iniţiale" ale dezvoltării personale, cum ar fi Biblia, Tao Te Ching, Dhammapada şi Bhagavad-Gita, alături de scrieri contemporane cum ar fi: Deepak Chopra, Wayne Dyer, Susan Jeffers,
Thomas Moore şi chiar Dalai Lama. I-a urmat volumul *50 de clasici - Succes >* care punea în evidenţă nume sonore din domeniul leadershipului, al motivaţiei şi

prosperităţii, şi se baza mai mult pe succesul concret, tangibil.

50 de clasici - Spiritualitate porneşte de la premisa că nu este suficientă siguranţa materială pentru a fi mulţumiţi, şi că nici măcar pacea emoţională şi cunoaşterea academică nu sunt de ajuns pentru a ne susţine. Am fost cu toţii concepuţi să căutăm răspunsuri la întrebări mult mai complexe. Paradoxul dezvoltării personale este acela că, dusă la bun la sfârşit, ne poartă dincolo de sine. Înţelesul se găseşte în afara perimetrului micilor noastre preocupări.

Cuvântul „spiritual" provine din latinescul *spiritus* - care înseamnă respiraţie, funcţia noastră naturală de bază. Cartea aceasta încearcă să demonstreze faptul că experienţa

spirituală nu are nimic străin în ea; din contră, ea este cea care ne face umani.

Dacă te confrunţi cu lipsa misterului şi cu absenţa unei credinţe într-o forţă sacră, cartea aceasta îţi poate oferi cheia spre bogăţia interioară după care tânjeşti. Dacă ai atins succesul, dar simţi că nu te satisface, această carte te poate face să te întrebi dacă nu cumva scopul tău este unul mai profund.

50 de clasici - Spiritualitate vorbeşte mai puţin despre religie şi teologie, şi mai mult despre trezirea spirituală personală şi despre extinderea limitelor conştiinţei. În consecinţă, ea se concentrează pe poveştile de viaţă ale unor mari figuri ale spiritualităţii, inclusiv pe conversiile incredibile la religie, dar şi pe descoperirea lentă a sensului, de-a lungul unei vieţi.

Înţelegând ce anume a dus la transformarea acestor oameni, putem începe să înţelegem propriul nostru potenţial spiritual.

Există, fără îndoială, autori magnifici care ar fi trebuit incluşi pe lista clasicilor spiritualităţii. Cu toate acestea, cartea nu se vrea o antologie a religiilor lumii. Nu mi-am dorit decât să îţi faci o idee despre numeroasele puncte de vedere şi opinii, care traversează timpurile şi locurile. Unii cititori vor fi surprinşi să vadă cum textele vechi se întrepătrund cu bestsellerurile timpurilor moderne, însă, volumul de faţă este mai puţin preocupat de secolul în care a fost scris un text, şi mai mult de forţa ideilor pe care le conţine. În ultimii 20 de ani s-a înregistrat o renaştere a literaturii spirituale, iar selecţia pe care am făcut-o pune în lumină o serie de titluri

promiţătoare. Cu toate acestea, nu avem certitudinea că unii autori prezentaţi în acest volum vor deveni „clasici" ai spiritualităţii, şi nici măcar nu ştim dacă aceştia sunt „buni" scriitori. >>"

La începutul fiecărui capitol sunt menţionate alte titluri din listă, cu teme asemănătoare („Din aceeaşi sferă de interes"). Întrucât există o suprapunere cu anumite titluri prezente şi în *50 de clasici - Dezvoltare personală,* acele titluri vor fi sugerate ca lecturi suplimentare; la fel se întâmplă şi în cazul volumului *50 de clasici - Succes.*

Literatura spirituală este o comoară de înţelepciune colectivă, cel puţin egală cu bibliotecile care adăpostesc cărţi de filosofie, de ştiinţă, de poezie sau de ficţiune. Comentariile prezentate în acest

volum nu reprezintă decât o frântură din această moştenire spirituală, dar nutresc speranţa că te vor ajuta să îţi dezvolţi forţa şi profunzimea conştiinţei.

În cele ce urmează, vei găsi o serie de teme din literatura spirituală, sub forma unui ghid al comentariilor pe care vei dori să le parcurgi. Această serie de tematici este urmată de o scurtă prezentare a unora dintre realizările spirituale pe care le pot genera aceste cărţi.

Mari vieţi spirituale

Muhammad Asad, *Drumul către Mecca* (1954) Sfântul Augustin, *Confesiuni* (400) G.K. Chesterton, *Sfântul Francisc din Assisi* (1922) Ram Dass, *Fii aici, acum* (1971) Hermann Hesse, *Siddhartha* (1922) Margery Kempe, *Cartea lui Margery Kempe* (1436) Malcolm X, *Autobiografia lui*

Malcolm X (1964) W. Somerset Maugham, *Pe muchie de cuţit* (1944)

Care poate fi scopul spiritualităţii, dacă nu acela de a ne transforma vieţile?

Să luăm următoarele exemple:

- Malcolm X a fost un criminal notoriu, a cărui conversie la religie l-a transformat într-un activist al emancipării negrilor.
- Muhammad Asad a crescut în Viena, în sânul culturii iudaice, dar a părăsit Europa şi a devenit reprezentant al islamismului.
- Sfântul Augustin a dus o viaţă a depravării, cu sex şi distracţii ieftine, dar, după o cercetare profundă a propriului suflet, avea să devină părinte al Bisericii Catolice.
- Richard Alpert, profesor de psihologie, renunţă la cariera Universitară de la

Harvard şi devine Ram Dass, guru şi maestru în meditaţie.

- Francisc din Assisi a fost fiul unui înstărit om de afaceri, care a renunţat la averea sa pentru a restaura biserici ruinate şi a fi în comuniune cu natura.
- Margery Kempe a fost o scorpie plină de mândrie, ale cărei viziuni despre Iisus au transformat-o într-o femeie a lui Dumnezeu.
- În romanul lui Somerset Maugham, care se bazează pe fapte reale, Larry Darrell renunţă la confortul unei vieţi materiale, pentru a se dedica întru totul căutărilor spirituale.

Deşi cei mai mulţi oameni se mulţumesc doar să îşi crească nivelul de trai şi să participe la programe de dezvoltare personală, nici unul dintre autorii

menţionaţi mai sus nu a fost mulţumit de ceea ce îi oferise viaţa. Fiecare
ii i i
dintre ei a înţeles că însăşi schimbarea completă a identităţii este de ajuns pentru a trece de la fragmentare psihologică la întregire spirituală. Poveştile lor ne inspiră pentru că sunt dovada posibilităţii de transformare autentică a fiinţei umane. Deşi scepticii pot considera că prin conversie o persoană se pierde pe sine, pentru cel convertit se întâmplă exact opusul - ei încep să existe nu numai pentru ei înşişi, ci şi pentru un scop mai înalt, potenţialul lor ca persoane fiind pe deplin realizat.

Spiritualitatea practică

Pema Chodron, *Locurile care te înspăimântă: Ghid împotriva fricii pentru*

vremuri de restrişte (2001) Mohandas Gandhi, *O autobiografie: Povestea experimentelor mele cu adevărul* (1927) Kahlil Gibran, *Profetul* (1923)

Dan Millman, *Calea luptătorului paşnic: O carte care vă poate schimba viaţa* (1989)

Thich Nhat Hanh, *Miracolul conştientizării: introducere în practica meditaţiei* (1975)

Miguel Ruiz, *Cele patru legăminte. Ghid practic pentru redobândirea libertăţii personale* (1997)

Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului: dialoguri simple despre practica şi meditaţia Zen* (1970)

Eckhart Tolle, *Puterea prezentului: Ghid de dezvoltare spirituală* (1998) Chogyam

Trungpa, *Eliberarea de materialismul spiritual* (1973)

Pema Chodron, călugăriţă budistă, povesteşte cum marele poet Jack Kerouac a mers într-o zi în munţi, singur, dorindu-şi să îl întâlnească pe
Dumnezeu, sau pe Buddha (nu era sigur pe care dintre ei). Nu se întâlneşte decât cu el însuşi, dar, de data aceasta, lipsit de protecţia drogurilor şi a alcoolului. În orice clipă putem avea idei măreţe pentru a deveni „iluminaţi", dar adevărata viaţă spirituală este aceea a compasiunii şi a conectării la principiile corecte. Aceasta a fost chiar abordarea lui Gandhi, ale cărui „experimente întru adevăr", pe care le descrie în autobiografia sa, implicau restricţii alimentare severe, celibatul şi viaţa simplă. Aceste obiceiuri zilnice

aveau să îl transforme, din bărbatul egoist care era, într-un simbol al altruismului şi al libertăţii umane. Ideile „mindfulness" ale maestrului budist
y
de origine vietnameză Thich Nhat Hanh
y
sunt similare, prin faptul că oferă sensuri profunde celor mai comune activităţi zilnice. Fiecare clipă este considerată a fi preţioasă. Bestsellerul lui Eckhart Tolle, *Puterea prezentului,* ne aminteşte de pacea şi de forţa care ne cuprind atunci când trăim clipa. Comportându-ne ca având veşnic „mintea începătorului" în ceea ce întreprindem, ne face să ne păstrăm prospeţimea minţii şi să ne eliberăm de presupunerile greşite.

Disciplina şi practica concentrării ne ajută să reducem nivelul de egoism care ne coordonează activităţile zilnice, dar cei mai mulţi dintre noi nu

consideră găsirea unei căi spirituale ca fiind în sine un produs al egoului. Ideea de „materialism spiritual", dezvoltată de Chogyam Trungpa, se bazează pe credinţa că dorinţa noastră neostoită de a fi oameni spirituali ne face să ne simţim cu adevărat bine. De exemplu, sinele nostru superior nu este preocupat de renunţarea la locul de muncă şi de mutarea într-o mănăstire, sau într-un ashram. Dacă reuşim să devenim iluminaţi, acest lucru se datorează muncii nesfârşite depuse pentru rezolvarea problemelor pe care le avem în viaţă. Facem tot ce ne stă în putinţă să evităm „locurile care ne înspăimântă", aşa cum spune Chodron, dar nu ne putem vindeca cu adevărat decât prin acceptarea gândurilor noastre

reale şi a laturii întunecate care ne caracterizează.

Spiritualitatea practică dezvoltată de Miguel Ruiz se bazează pe ideea tradiţiei toltece, potrivit căreia orice persoană face legăminte inconştiente cu ea însăşi şi cu societatea, cu privire la tipul de persoană care este în viaţa de zi cu zi. Devenind din ce în ce mai conştienţi de aceste „legăminte" reuşim

să recâştigăm controlul asupra propriei vieţi. Putem deveni ceea ce Dan Millman numeşte „luptătorul paşnic", războinicul acela care foloseşte sabia pentru a tăia orice aspect al vieţii noastre care ne împiedică să mergem pe calea spiritualităţii.

Despre varietatea experienţelor spirituale

Black Elk, *Marea viziune - Povestea lui Black Elk, un om sfânt al poporului Sioux Oglala* (1932) Epictet, *Manualul* (sec. I) Abraham Joshua Heschel, *Sabatul* (1951) William James, *Tipurile experienţei religioase* (1902) Carl Gustav Jung, *Amintiri, vise, reflecţii* (1955) C.S. Lewis, *Scrisorile lui Zgândărilă* (1942)
John O'Donohue, *Anam Cara: Cartea magică a înţelepciunii celtice* (1998) Helen Schucman şi William Thetford, *Curs de miracole* (1976) Idries Shah, *Calea Sufită* (1968)
Starhawk, *Dansul spiralei: renaşterea străvechii religii a Marii Zeiţe* (1979)
Paramahansa Yogananda, *Autobiografia unui yoghin* (1946)

Pentru a putea scrie *Tipurile experienţei religioase,* William James a citit un număr impresionant de autobiografii

ale unor oameni care au experimentat trezirea spirituală. James nu a fost un credincios fervent, astfel că era puţin preocupat de adevărul obiectiv a ceea ce simţiseră sau percepuseră protagoniştii. Pe James îl preocupa, mai degrabă, efectul pe care l-a avut trezirea spirituală asupra vieţii lor. Ceea ce contează cu adevărat, avea el să concluzioneze, nu este conţinutul credinţelor unei persoane, ci finalitatea acestora, capacitatea lor de a-l conduce pe om spre o transformare pozitivă.

Religia nu reprezintă doar suma unor credinţe, ci şi o modalitate specifică de a vedea lumea, o formă de cunoaştere capabilă să explice în mod satisfăcător locul pe care îl ocupă oamenii în Univers. Acest lucru se aplică şi în cosmologia indienilor americani, cum este cazul lui

Black Elk, dar şi în înţelegerea Universului dintr-o perspectivă stoică, aşa cum este exprimată în filosofia lui Epictet. La fel cum sabatul este foarte important în iudaism, reîncarnarea este şi ea importantă în spiritualitatea hindusă. Deşi creştinii consideră că venerarea Zeiţei reprezintă lucrarea diavolului, adepţii cred că ea reprezintă o frumoasă şi completă reprezentare a forţei sacre feminine.

Carl Jung a petrecut ani de zile cercetând credinţele religioase şi mitologia universală, pentru a putea înţelege lumea, însă nu a considerat că această multiplicitate poate atenta la credinţele personale ale unui om. Jung a fost întrebat la un moment dat dacă el crede în Dumnezeu, iar răspunsul lui a fost: „Nu cred, ştiu".

Deschiderea porţilor percepţiei

Richard Bach, *Pescăruşul Jonathan Livingston* (1970)

Fritjof Capra, *Taofizica: o paralelă între fizica modernă şi mistica orientală* (1976)

Carlos Castaneda, *Călătorie la Ixtlan* (1972)

Zhuangzi, *Călătorie liberă* (sec. al IV-lea)

G.I. Gurdjieff, *Întâlniri cu oameni remarcabili* (1960)

Aldous Huxley, *Porţile percepţiei. Raiul şi iadul* (1954)

J. Krishnamurti, *Gândeşte-te la aceste lucruri* (1964)

Robert M. Pirsig, *Zen şi arta reparării motocicletei* (1974)

Percepţia generală a literaturii spirituale este aceea că totul trebuie să fie

legat de Dumnezeu. Dar, de fapt, cu cât avansezi mai mult în lectură, cu atât îţi dai seama că acest tip de literatură nu face decât să cureţe diversele straturi de percepţii greşite. Poveştile şi pildele din *Călătorie liberă,* de exemplu, au ca scop trezirea mentală şi conştientizarea Tao (forţa universală), care se află dincolo de aparenţe. În vremurile moderne, Gurdjieff a încercat să îi trezească pe cei care trec prin viaţă precum somnambulii şi să îi facă să vadă realităţile profunde care pot face ca viaţa să merite trăită. Krishnamurti şi-a dedicat viaţa aceluiaşi scop, făcând distincţia între „tehnicieni", cei care lucrează mecanic la atingerea unor obiective, şi „creatori", cei care pun iubirea şi adevărul în centrul vieţii lor, şi

abia apoi încep să lucreze spre exterior.

În capodopera *Zen şi arta reparării motocicletei,* Robert Pirsig relatează povestea unui om a cărui căutare a adevărului (sau a „calităţilor") l-a adus pe culmile nebuniei. Cu toate acestea, i-a îmbogăţit viaţa. Aceste căutări pot fi cu adevărat înspăimântătoare, şi numai anumite persoane pot deschide „porţile percepţiei", după cum aveau să descopere Aldous Huxley şi William Blake.

Un autor care a reuşit să spargă tiparele conceptuale comun acceptate este Carlos Castaneda. Personajul Don Juan din scrierile lui Castaneda ne învaţă că un om nu poate deveni cu adevărat autentic decât atunci când câştigă controlul asupra minţii sale şi încetează să mai fie o simplă reflexie a culturii din care face parte. Suntem produsele propriei

condiţionări, aşa că este mult mai uşor de spus decât de pus în practică. Cu toate acestea, efortul de a deveni cu adevărat conştient este una dintre cele mai nobile activităţi pe care le putem întreprinde, iar cărţile amintite mai sus nu necesită nici o credinţă în vreun Dumnezeu pentru a putea realiza acest lucru.

Relaţia cu Dumnezeu si sensul vieţii

> > >

Ghazali, *Alchimia fericirii* (1097)

Dag Hammarskjold, *Semne* (1963)

Daniel C. Matt, *Cabala esenţială: În inima misticismului iudaic* (1994)

Michael Newton, *Călătoria sufletelor: studii de caz asupra vieţii dintre vieţi* (1994)

Tereza din Avila, *Castelul interior* (1570)

Maica Tereza, *O cale simplă* (1994)

Neale Donald Walsch, *Conversaţii cu Dumnezeu: un dialog neobişnuit* (1998)

Rick Warren, *Viaţa condusă de scopuri* (2002)

Simone Weil, *Aşteptându-l pe Dumnezeu* (1979)

Emanuel Swedenborg, *Raiul şi Iadul* (1758)

Întrebarea „De ce suntem aici?" reprezintă o sursă de inspiraţie pentru mulţi autori spirituali. În urmă cu 900 de ani, *Alchimia fericirii* (Ghazali) punea bazele unei înţelegeri a existenţei umane, care pornea de la principii logice şi nu de la credinţa oarbă. Pentru Ghazali, bărbaţii şi femeile au fost creaţi pentru a-l cunoaşte pe Dumnezeu, iar fericirea lor depinde de evoluţia acestei cunoaşteri. Sistemul iudaic al Cabalei,

prezentat în cartea lui Daniel C. Matt, a fost conceput tocmai în încercarea de a desluşi acest mister. Una dintre ideile centrale prezentate de autor este aceea că Dumnezeu i-a creat pe oameni pentru ca aceştia să fie întru totul împliniţi - desluşirea Universului depinde literalmente de împlinirea potenţialului unic al fiecărui om. Printre scrierile contemporane se numără şi *Viaţa condusă de scopuri* a lui Rick Warren. Această carte este exemplul perfect care susţine ideea potrivit căreia suntem creaţi cu scopul de a-l glorifica pe Dumnezeu. Forma umană în care ne naştem nu face decât să întregească eternitatea sufletului.

Descoperirea sensului vieţii este un element central în existenţa oricărui om. Chemarea simţită de Maica Tereza de a-i ajuta pe săracii din Calcutta, relatată în

volumul *O cale simplă,* a fost resimţită destul de târziu în viaţa misionarei. Însă, claritatea misiunii ei a condus-o de la rolul de simplu director al unei şcoli la o mare forţă spirituală internaţională, totul în decurs de doar 15 ani. Maica Tereza a fost inspirată de însăşi Tereza din Avila, care şi-a început cariera de călugăriţă ca o simplă aspirantă. Cu toate acestea, în urma unor viziuni, Tereza din Avila s-a transformat într-un lider spiritual, care a construit nenumărate biserici şi mănăstiri. Ceva mai recent, secretarul ONU, Dag Hammarskjold, este un bun exemplu al modului în care puterea lumească poate fi condusă de convingeri spirituale.

Întrebarea „de ce suntem aici?" este modelată de conştientizarea faptului că viaţa este foarte scurtă. Nici o bibliotecă nu dispune de cunoştinţe complete cu

privire la viaţa de dincolo şi la ideea de eternitate.

Swedenborg susţine că raiul şi iadul nu sunt fantezii, ci descrieri ale lumilor în care a călătorit atunci când se afla într-o stare de înaltă transă. Volumul *Raiul şi Iadul* ar trebui citit alături de *Călătoria sufletelor* (Michael Newton), în care este prezentat ce se întâmplă cu noi după moartea fizică, văzut prin ochii unor oameni hipnotizaţi.

Evoluţia spirituală a umanităţii

Richard Maurice Bucke, *Conştiinţa cosmică* (1901)

James Redfield, *Profeţiile de la Celestine: o aventură* (1994)

Ken Wilber, *Teoria întregului: Viziunea integrală asupra afacerilor, a politicii,*

a ştiinţei şi a spiritualităţii (2000) Gary Zukav, *Lăcaşul sufletului: o viziune asupra destinului spiritual al umanităţii* (1990)

Ideea de conştiinţă umană emergentă este o temă recurentă în literatura spirituală. *Conştiinţa cosmică* (Bucke) este o tentativă timpurie de conceptualizare a conştiinţei, care sugerează ideea că incidenţa experienţelor mistice a crescut simţitor de-a lungul istoriei, motiv pentru care această revelaţie divină directă nu face decât să evidenţieze nevoia de religie. În *Lăcaşul sufletului,* Gary Zukav dezvoltă ideea potrivit căreia umanitatea a evoluat de la fiinţa dotată cu cinci simţuri la una „multisenzorială", capabilă să conştientizeze diferite niveluri ale realităţii spirituale şi să recunoască faptul că

suntem „fiinţe spirituale care duc o experienţă umană".

Un alt volum din anii 1990, *Profeţiile de la Celestine,* le cere cititorilor să arunce o privire de ansamblu asupra istoriei, pentru a descoperi cum dinamica securităţii materiale este înlocuită de nevoia căutării unui scop spiritual. Ken Wilber este unul dintre marii teoreticieni spirituali ai timpurilor noastre, inventatorul unei „teorii a întregului", care înglobează dezvoltarea conştiinţei în înţelegerea pe care o avem despre evoluţie şi legile fizicii. Nu numai că trăim într-un cosmos alcătuit din spaţiu şi materie, spune Wilber, însă există şi un „Kosmos" care include nivelul emoţional, mental şi spiritual; adevărata evoluţie a speciei nu poate avea loc decât atunci când înţelegem că recunoaşterea dezvoltării personale este la fel de

importantă ca recunoaşterea manipulării materiei.

Repere pe calea spiritualităţii

Recunoaşterea unei ordini nevăzute

>

Acolo unde cineva ar caracteriza religia în termenii cei mai vaşti şi mai generali, altcineva ar spune că ea se bazează pe credinţa că există o ordine nevăzută a lucrurilor, iar scopul nostru suprem constă în ajustarea armonioasă la această ordine.

WILLIAM JAMES

Tindem să gândim despre realizările omului în termenii setării şi împlinirii unor obiective, care ne modelează Universul în funcţie de propriile dorinţe şi aşteptări. Stim cu toţii că atunci când investim timp şi efort obţinem, în general, ceea ce ne dorim. Cu toate acestea, dacă trăim suficient de mult, ajungem să înţelegem

adevărul pe care îl ascunde proverbul din Vechiul Testament: „Multe planuri are omul, dar scopul lui Dumnezeu este cel care domină".

Nu toată lumea crede într-un anumit Dumnezeu, dar cei mai mulţi dintre noi au înţeles că există o forţă inteligentă care pune Universul în mişcare. Poate că primul pas pe calea spiritualităţii este însăşi înţelegerea faptului că viaţa funcţionează mai bine, şi are mai mult sens, atunci când suntem conectaţi la această „ordine nevăzută". În faimoasa sa autobiografie, Paramhansa Yogananda aminteşte de vorbele unuia dintre maeştrii săi, Bhaduri Mahasaya - „sfântul care levitează":

Ordinea divină ne organizează viitorul cu mai multă înţelepciune decât o face orice

companie de asigurări... Lumea este plină de oameni care cred în siguranţa exterioară. Gândurile lor amare sunt precum ridurile de pe frunte. Cel care ne-a oferit aerul si laptele de la prima respiraţie ştie cum să asigure viaţa de zi cu zi a discipolilor Săi.

În Taoism, această ordine nevăzută se numeşte Tao. Omul care este în armonie cu Tao înţelege mai bine adevărata natură a lucrurilor, însă trebuie să devină umil şi să accepte că nu este decât un element sau o expresie a ceva mult mai măreţ.

Sensul vieţii si Divinitatea

} 7

Ideea modernă a dezvoltării personale semnifică, de obicei, îmbunătăţirea constantă a ceea ce suntem, pentru a avea succes în relaţii şi în carieră. Cu toate acestea, transformarea autentică nu poate avea loc decât prin intermediul unei

credinţe spirituale foarte profunde. Oamenii care se convertesc sau care au o revelaţie sunt cei mai predispuşi la a fi personalităţi extreme, însă ideea este că trezirea lor (spirituală) le redirijează energiile, astfel încât devin capabili să ducă o viaţă mai plină de sens.

Carl Jung sugerează că atunci când o persoană vine pe lume, ea reprezintă o întrebare la care viaţa însăşi trebuie să răspundă. Cei mai mulţi oameni nu înţeleg viaţa în termenii aceştia, dar experienţa spirituală îi face să realizeze că, întrucât suntem fiinţe create, propria noastră creaţie trebuie să aibă un scop. În *Viaţa condusă de scopuri,* Rick Warren compară viaţa cu o invenţie al cărei scop nu îl găsim decât atunci când suntem în contact cu inventatorul. Până să intrăm în contact cu El, viaţa nu are nici un sens.

Putem descoperi sensul în împlinirea obiectivelor setate de propriile ambiţii, însă existenţa noastră poate trece cu adevărat la un alt nivel doar atunci când descoperim sensul divin de a fi.

Conform înţelepciunii Cabala, tărâmul divin are nevoie de acţiuni umane, pentru ca lumea să îşi poată împlini potenţialul. În schimb, depinde de noi să facem voia lui Dumnezeu şi să înţelegem misterele creaţiei. Acest lucru

> o

înseamnă că trebuie să încetăm să mai credem în noi şi să luăm în calcul

complexitatea nesfârşită a lui Dumnezeu. Procedând astfel, devenim instrumente prin care se exprimă divinitatea. Majoritatea oamenilor consideră că a fi un „instrument" înseamnă a pierde controlul asupra vieţii, dar ideea misticilor este

aceea că transformarea într-un „instrument" de manifestare divină nu face decât să aducă la suprafaţă potenţialul nostru ascuns. Cunoaşterea de sine este descoperirea a ceea ce Dumnezeu a vrut ca noi să fim, însă depinde de noi cum anume exprimăm această idee şi cum acţionăm în viaţa de zi cu zi.

Pierderea sinelui inferior

Teologul islamist Ghazali (secolul al XII-lea) a observat că fiinţele umane sunt încântate de abilităţile care le-au fost oferite. De exemplu, furia se bucură de răzbunare, ochiul se bucură când vede frumuseţe, iar urechea se bucură când aude muzică. Dacă, prin urmare, cea mai înaltă abilitate a omului este descoperirea adevărului, atunci, cea

mai mare încântare a noastră este găsirea lui.

Putem crede că cea mai mare încântare provine din satisfacerea apetiturilor noastre, dar nu putem cunoaşte adevărata încântare până nu scăpăm de aceste plăceri lumeşti. Plăcerea este un lucru bun, dar încântarea care provine din cunoaşterea lui Dumnezeu este de neredat în cuvinte. Atunci când renunţăm complet la sinele nostru inferior putem fi pe deplin
satisfăcuţi.

În *Curs de miracole* este scris: „Misiunea ta este foarte simplă. Ţi se cere să trăieşti ca să demonstrezi că nu eşti doar un ego." Este posibil să devii altceva decât o îngrămădire de mici dorinţe. Dov Baer, maestru hasidic din secolul al XVIII-lea, spunea aşa: „Dacă te gândeşti că eşti

ceva, atunci Dumnezeu nu se poate îmbrăca cu tine, căci Dumnezeu este infinit". În mod paradoxal, numai prin renunţarea la sinele inferior şi la ego putem obţine cea mai măreaţă forţă de care dispunem.

Trăirea în prezent

Omul simplu tânjeşte după un viitor, care nu este altceva decât o abstracţiune. Omul spiritual este conştient de comoara pe care o reprezintă clipa prezentă.

În *Miracolul conştientizării,* Thich Nhat Hanh relatează povestea unui rege care toată viaţa lui îşi dorise să ia deciziile corecte. Pentru a face acest lucru, încerca să răspundă la trei întrebări: „Care este momentul potrivit pentru a face fiecare lucru? Care sunt oamenii cei mai importanţi cu care să lucrezi? Care este cel mai important lucru pe care trebuie să îl faci tot timpul?"

Răspunsurile au venit, dar nu erau cele aşteptate: momentul cel mai important este clipa prezentă; persoana cea mai importantă este cea alături de care te afli; cel mai important lucru pe care trebuie să îl întreprinzi este să faci fericită persoana de lângă tine. În *Semne,* liderul ONU, Dag Hammarskjold, notează că este mult mai uşor să exprimi angajamentul faţă de anumite cauze nobile decât să faci cu adevărat o diferenţă pentru o fiinţă umană. Zhuangzi relatează povestea unui om care refuză oferta de a deveni rege, căci era mult mai preocupat de creşterea legumelor. Această alegere de a renunţa la planurile măreţe pentru a ne concentra pe clipa prezentă poate părea naivă, dar mulţi autori spirituali, printre care şi Eckhart Tolle şi Shunryu Suzuki, arată că

acesta este, de fapt, începutul adevăratei eficienţe.

Celălalt beneficiu în a trăi clipa prezentă este reîntoarcerea la bucuriile simple ale vieţii, căci tristeţea şi grijile provin în mod clar din gânduri despre trecut şi viitor. În *Calea luptătorului paşnic,* personajul Dan face o descoperire incredibilă: „Nu există momente lipsite de semnificaţie!"

Perceperea dincolo de dualitate

Orice călător spiritual experimentează „non-dualitatea", sau aprecierea unicităţii esenţiale din Univers, care merge dincolo de conceptele duale de bine şi de rău, de laudă şi de învinovăţire, de fericire şi de tristeţe. Cu toţii

facem nesfârşite comparaţii, pentru a menţine percepţia că lumea este o colecţie de obiecte şi de idei discrete, dar, dincolo de toate acestea, putem identifica o unitate imuabilă. Dacă tragem concluzia că există un Dumnezeu care a creat Universul, atunci, înseamnă şi că Dumnezeu conţine, în esenţa lui, toate lucrurile - inclusiv cele care par opuse lui Dumnezeu.

Credem în mod greşit că fiecare dintre noi este o entitate singuratică rătăcitoare prin viaţă. Cu toate acestea, cele mai multe religii şi mitologii vorbesc despre suflet ca fiind o entitate izvorâtă din conştiinţă, dar care este separată de Mintea universală. Putem încerca să menţinem iluzia separării, dar durerea şi fragmentarea pe care le cauzează sunt

înseşi lucrurile care ne fac să vedem Universul într-o manieră holistică.

Există două rezultate clare ale aprecierii unicităţii. Primul este o şi mai mare compasiune pentru fiinţele vii, căci realizăm că suntem expresii ale aceleiaşi forţe vitale: ceea ce îi faci unei persoane îţi faci ţie, de fapt, dar la un alt nivel. Al doilea rezultat este echilibrul. În viaţa de zi cu zi, noi trecem de la plăcere la durere şi de la câştig la pierdere, dar câtă vreme oscilăm în felul acesta, nu putem descoperi pacea reală. Echilibrul înseamnă a dispune de o minte care nu împarte totul în concepte duale, bine/rău, îmi place/nu îmi place, ci care pur şi simplu vede lucrurile aşa cum „sunt". Oamenii trăiesc cu totul diferit. Aceste realizări ale unicităţii sunt, de cele mai multe ori, trecătoare; totuşi, numai

aceste frânturi de non-dualitate ne pot transforma
vieţile.

Există un proverb persan care spune aşa: „Caută adevărul în meditaţie, nu în cărţi prăfuite. Caută Luna pe cer, nu în reflexia de pe lac." Comentariile care urmează sunt, mai degrabă, o privire în reflexia de pe lac decât o experienţă autentică a Lunii. Cu toate acestea, sper ca ele să te motiveze să cauţi autenticitatea

.DRUMUL CĂTRE MECCA

Există nenumărate peisaje sublime în lume, dar cred că nici unul nu poate modela spiritul unui om mai bine ca deşertul... Deşertul este gol şi curat şi nu cunoaşte compromisul. Îi curăţă omului

o

toate fanteziile pe care le poartă în inimă şi pe care le poate folosi ca pe o mascaradă a gândirii aşa-zis autentice. Prin urmare, deşertul îl face pe om să se predea unui Absolut fără de imagine: cea

mai îndepărtată depărtare şi, totuşi, cea mai apropiată apropiere.

Pe scurt

Evocarea frumuseţii credinţei islamiste şi a rolului pe care aceasta îl joacă în evoluţia spirituală a umanităţii.

Din aceeasi sferă de interes

>

Ghazali, *Alchimia fericirii* (p. 130) Kahlil Gibran, *Profetul* (p. 138) Malcolm X, *Autobiografia lui Malcolm X* (p. 218

)Capitolul 1

Muhammad Asad

În anul 1952, Muhammad Asad este trimis la New York în calitate de comisar al ONU pentru Pakistan. Între acest moment şi ultima sa vizită în Occident trecuseră 25 de ani. Muhammad Asad s-a născut cu

numele de Leopold Weiss într-o familie de evrei europeni. Leopold se converteşte la islamism la vârsta de 26 de ani şi întoarce complet spatele culturii occidentale.

Drumul către Mecca (The Road to Mecca) este o carte puţin cunoscută în zilele noastre, dar rămâne una dintre cele mai importante mărturii ale transformării spirituale din secolul XX. Nu este o biografie care să descrie întreaga viaţa a lui Asad, ci doar o relatare a anilor petrecuţi în Arabia şi, în special, a călătoriei de 23 de zile pe care acesta a făcut-o la Mecca, în vara anului 1932. În acest volum, care seamănă foarte bine cu un jurnal de călătorie sau cu o carte de memorii, Asad relatează povestea atracţiei sale
iniţiale faţă de islamism şi ulterioara îmbrăţişare a credinţei. Frumuseţea

cărţilor sale constă în faptul că, la sfârşitul lecturii, nici un cititor nu îşi va fi schimbat percepţia despre religie, acesta fiind şi scopul pentru care au fost scrise.

Primele întâlniri

Asad s-a născut în anul 1900, al doilea dintr-o familie cu trei copii. Tatăl lui era avocat, iar familia o ducea foarte bine. Deşi părinţii săi nu erau evrei practicanţi, Asad studiază ebraica şi Biblia şi, încă de la o vârstă fragedă, se confruntă cu ideea potrivit căreia poporul evreu este poporul ales. A studiat istoria artei şi filosofia la Universitatea din Viena şi a făcut parte din elita intelectuală vieneză. Psihanaliza îl înfurie şi o consideră drept „nihilism spiritual", observând goliciunea din sufletul european.

În anul 1920, fără a-şi lua rămas-bun de la tatăl său, Asad a plecat la Berlin. A urmat o perioadă în care a trăit ca un boem fără bani, însă, în cele din urmă, a reuşit să se angajeze ca jurnalist. Totuşi, această slujbă nu prezintă prea mult interes pentru el. Asad primeşte o invitaţie de la un unchi din Ierusalim şi profită de ocazie pentru a se duce acolo. Recunoaşte faptul că era stăpânit de stereotipurile „orientale": idei vagi despre iubirile din *O mie şi una de nopţi,* exotismul culturii islamice, precum şi viziunea europenilor, prea puţin interesaţi de islamism, în comparaţie cu preocupările intelectuale pentru creştinism şi iudaism.

Deşi era evreu, ajuns în Palestina, pe Asad nu l-a preocupat cauza sioniştilor, căci considera că intervenţia unor evrei europeni pe un tărâm

care nu fusese al lor de circa 2 000 de ani era o soluţie artificială, menită să cauzeze probleme. Asad a observat că europenii îi vedeau pe localnicii de origine arabă aşa cum îi vedeau forţele colonialiste pe africani - oameni înapoiaţi, lipsiţi de valoare - ceea ce duce la o dispută aprigă între el şi Chaim Weizmann, unul dintre părinţii fondatori ai statului israelian. Pe de altă parte, sioniştii nu înţelegeau interesul şi simpatia lui Asad pentru arabi.

Convertirea si imersia

Pe măsură ce trecea timpul, şi săptămânile deveneau luni, Asad începea să vadă cultura europeană dintr-o perspectivă diferită, în special în relaţie cu incertitudinile emoţionale şi cu ambiguitatea morală. În contrast, observă

spiritul de fraternitate şi unitatea gândirii şi a acţiunii care îi caracterizează pe musulmani. Realizează că, odinioară, şi Europa se bucurase de plenitudinea spirituală, exprimată, de exemplu, în muzica lui Bach, în arta lui Rembrandt sau în catedralele gotice. Cu toate acestea, considera Asad, Europa căzuse pradă progresului materialist, care nu conducea la o adevărată fericire. Creştinismul îşi pierduse din forţă şi devenise doar o convenţie. În mintea lui Asad, europenii nu mai erau conştienţi de faptul că Universul era „expresia unui Creator, care făcea ca totul să fie un întreg organic". În locul credinţei, Occidentul pusese ştiinţa şi tehnologia în centrul vieţii, rezultatul fiind acela că legitimitatea nu era acordată decât lucrurilor care puteau fi dovedite din

punct de vedere fizic. Nu mai exista loc pentru Dumnezeu în acest sistem intelectual.

Asad este determinat să rămână în lumea musulmană şi, din fericire, funcţia lui de corespondent este prelungită ceea ce îi permite să călătorească în Orientul Mijlociu. În anii care urmează, Asad scrie numeroase analize despre problemele şi oamenii din acea regiune. Devine musulman în anul 1926 şi, timp de şase ani, trăieşte la curtea lui Ibn Saud, părintele Arabiei Saudite moderne. La prima lor întâlnire, Asad era cuprins de durerea pierderii soţiei sale europene, Elsa, care murise de o boală tropicală, în timpul primei lor călătorii la Mecca. În mod normal, un occidental precum Asad ar fi fost privit cu multă suspiciune, dar angajamentul său faţă de principiile

islamice era total, iar legătura pe care o avea cu Ibn Saud i-a permis să viziteze locuri în care, în mod normal, nu ar fi avut acces. De exemplu, rareori li s-ar fi permis străinilor să viziteze regiunea Najd, din Arabia Centrală, dar Asad călătoreşte timp de două luni alături de Ibn Saud, pentru a ajunge acolo. Imersiunea sa în viaţa musulmană este completă, îndată ce se căsătoreşte cu o arăboaică din Medina, cu care are un fiu.

Cruciat împotriva falselor percepţii

Asad a observat că occidentalii aveau dificultăţi în a înţelege convertirea sa la islamism, căci se considera că lumea musulmană era inferioară civilizaţiei din vest. Istoria, din punctul de vedere al europenilor şi al americanilor, era reprezentată de înălţarea civilizaţiei

occidentale, şi nu lua în calcul culturile non-occidentale, căci se considera că acestea nu făceau decât să împiedice evoluţia Europei şi a Americii, ca lideri ai lumii. Această viziune distorsionată asupra istoriei, spunea Asad, începea cu grecii şi romanii, care se identificau drept „civilizaţi", restul lumii fiind considerată „barbară". Occidentalul priveşte budismul şi hinduismul cu mult interes, dar şi cu lejeritate, pentru că par culturi foarte îndepărtate. Pe de altă parte, islamismul - întrucât vine pe aceeaşi filieră teologică iudeo-creştină - era considerat a fi un competitor. Această antipatie poate fi mai bine înţeleasă dacă ne gândim la cruciade care, în încercarea de a arăta cu degetul un inamic comun al creştinismului, au dus la naşterea Europei. Potrivit lui Asad, cruciadele au reprezentat începutul unei

„otrăviri din partea Occidentului împotriva lumii musulmane, printr-o reprezentare falsă şi
deliberată a învăţăturilor şi credinţelor islamului".

Intenţia lui Asad de a scrie o autobiografie nu era aceea de a face cronica vizitelor sale în Orient, ci de a spulbera anumite viziuni eronate. Asad a realizat că se afla în poziţia unică de a fi cunoscut ambele emisfere culturale: „Eram musulman, dar aveam şi origini occidentale, aşadar puteam vorbi atât limba islamului, cât şi pe cea a Vestului". A avut grijă să explice faptul că nu musulmanii îl convinseseră să se convertească, ci, mai degrabă, iubirea lui pentru islamism era cea care îl încurajase să trăiască în ţări musulmane.

Promisiunea islamului

Asad adora iubirea islamului pentru Absolut, precum şi simplitatea şi frumuseţea Coranului, care nu avea nevoie de interpreţi oficiali ai înţelepciunii cuprinse în paginile sale. În contrast cu individualismul pe care păreau să îl promoveze credinţele occidentale, Asad se regăsea în sentimentul de comunitate pe care islamismul îl transmitea adepţilor săi. Islamismul nu are noţiunea de „păcat originar", prin urmare toţi oamenii sunt consideraţi fiii lui Dumnezeu, până la proba contrarie. Această idee este exprimată în formele de reverenţă ale salutului musulman, care puneau accentul pe pronumele „voi", nu pe „tu". Există multe pasaje în *Drumul către Mecca* în care Asad încearcă să îşi exprime sentimentele pentru arabi şi islamism.

Următorul citat este extras din Coran şi exprimă sentimentul de apropiere de Dumnezeu, care este specific musulmanilor:

Erau un popor care crescuse în linişte si singurătate, între un cer necruţător si un pământ acerb; grea le era viaţa în mijlocul acestor spaţii austere, nesfârşite. Aşadar, nu aveau cum să nu tânjească după o Forţă care să le încununeze viaţa cu dreptate şi bunătate, cu severitate şi înţelepciune: Dumnezeu Absolutul. Acesta îşi are originile în infinitate şi radiază în infinitate - însă, cum tu eşti lucrarea Lui, Dumnezeu e mai aproape de tine decât vena jugulară care pulsează în gâtul tău...

La început, profetul Mahomed a întâmpinat dificultăţi în a promova ideea unui Dumnezeu Absolut în sânul comunităţilor tribale din Arabia, căci

acestea doreau să păstreze separaţia între credinţă şi lumea concretă a afacerilor, a obiceiurilor sociale şi a vieţii de zi cu zi. Asad considera că numai atunci când islamismului (care literalmente înseamnă „predare în faţa lui Dumnezeu") i se permite să modeleze instituţiile şi obiceiurile unei societăţi, abia atunci poate conduce la împlinirea lumii arabe.

Corupţia credinţei

Ca erudit al istoriei şi culturii musulmane, Asad a observat că învăţătura islamică a condus lumea timp de secole după moartea profetului Mahomed, motivul fiind unul simplu: această nouă religie era o religie raţională, care le cerea adepţilor să înţeleagă creaţia lui Dumnezeu, spre deosebire de teologia creştină a „urii de lume", pe care o promovau Sfântul Apostol Pavel şi Sfântul Augustin. Profetul spune: „Lupta pentru cunoaştere este cea mai sfântă datorie a oricărui bărbat şi a oricărei femei musulmane". O legătură

naturală se stabileşte între cunoaştere şi devotament, iar ştiinţa confirmă această idee.

Cu toate acestea, Asad nu era străin de degenerarea intelectuală şi materială din societăţile musulmane, care îi condusese pe arabi în apele tulburi ale economiei şi ştiinţei. Potrivit lui Asad, măreţia civilizaţiei islamiste şi puritatea ei nu erau cu putinţă decât atunci când credinţa musulmană era în acord cu învăţăturile lui Mahomed. În opoziţie cu viziunea occidentală, care făcea din islamism o religie responsabilă pentru declinul umanităţii, Asad scria: „Nu musulmanii au făcut islamul măreţ, ci islamul i-a făcut pe musulmani măreţi".

Observaţii finale

g

Drumul către Mecca se numără printre cele mai bune jurnale de călătorie şi de aventuri, oferind descrieri minunate ale nopţilor înstelate din deşert, ale oazelor, bazarelor pline de viaţă, ale Meccăi şi ale Medinei, precum şi ale ideologiilor răsfăţaţilor regi şi ale obiceiurilor beduinilor. Conţine informaţii

O O i y i i i

nepreţuite din istoria curţii lui Ibn Saud, precum şi detalii ale politicii colonialiste şi ale autodeterminării arabilor, după cum era de aşteptat de la un fost jurnalist. Cartea este o frumoasă operă literară, prin faptul că descrie realizarea lentă a unui om în sânul unei religii în care nu a fost crescut. Dacă nu ai înţeles niciodată islamismul şi credinţa pe care o inspiră, această carte îţi poate fi un excepţional dascăl.

Cartea este scrisă cu o jumătate de secol în urmă, dar este dovada implacabilă că decalajul dintre Occident şi lumea musulmană s-a adâncit, ceea ce face ca viziunea lui să fie cu atât mai valoroasă. Asad a fost un purist spiritual, care a regretat profund faptul că unii oameni nu au reuşit să se conformeze idealurilor înalte ale islamului, însă critica sa poate fi aplicată foarte uşor şi în cazul iudaismului şi al creştinismului. Pe parcursul cărţii, Asad îl aduce în atenţia cititorului pe Dajjal, figură a mitologiei islamiste, care era orb de un ochi, dar dispunea de forţa de a vedea şi de a auzi în colţurile îndepărtate ale Pământului. Asad îl vedea pe Dajjal ca fiind forţa umanităţii de a controla lumea prin intermediul tehnologiei, deşi semi-

orbirea lui simbolizează închiderea faţă de Dumnezeu. Orice cultură are ca
>
slăbiciune progresul material, observă Dajjal, însă el nu poate ocupa în noi locul destinat legăturii divine

.CONFESIUNI

Am ajuns în Cartagina, unde nenumărate iubiri necuviincioase colcăiau împrejurul meu. Nu eram încă îndrăgostit, dar îmi plăcea să iubesc, şi eram copleşit de o poftă adânc înrădăcinată. Mă uram pentru că îmi doream atât de puţin... Uram siguranţa şi faptul că eram pe o cale fără piedici pentru că eram cuprins de o foame - era foamea omului interior, era foamea de Tine, Dumnezeul meu. Si cu toate acestea, acea foame nu mă înfometa. Nu îmi îi era foame de alimente incoruptibile, dar nu pentru că eram îmbuibat de ele, ci pentru că eram gol. Iar sufletul mi-era bolnav.

Pe scurt

Credinţa religioasă poate aduce pacea şi ordinea unei minţi tulburate.

Din aceeasi sferă de interes

>

Malcolm X, *Autobiografia lui Malcolm X* (p. 218) Tereza din Avila, *Castelul interior* (p. 336

)Capitolul 2
Sfântul Augustin

Mulţi dintre noi resimţim tensiuni între cine vrem să fim şi cine suntem. Cu cât este mai divizat sinele nostru, cu atât este mai mare chinul, însă acest lucru nu poate decât să genereze voinţa de vindecare. Luptele interioare ale lui Augustin au durat până la vârsta de 30 de ani şi, deşi a trăit cu peste 1 500 de ani în urmă, povestea lui este foarte relevantă chiar şi în zilele noastre.

În primele decade ale existenţei sale, Augustin a făcut uz de inteligenţa sa înnăscută, ceea ce l-a ajutat să devină un profesionist de excepţie. Cu toate acestea, avea să descopere că inteligenţa şi

învăţarea continuă nu îi aduceau nici linişte şi nici fericire. Bucuria pe care o obţinea de pe urma plăcerilor vieţii nu îi aducea decât goliciune.

În contrast, după convertirea la creştinism, Augustin avea să devină unul dintre sfinţii părinţi fondatori ai Bisericii, autor al faimosului volum *Despre Cetatea lui Dumnezeu* (Editura Ştiinţifică, 1998) şi iniţiatorul ordinului religios al augustinienilor.

Cu toate acestea, vocea care vorbeşte în *Confesiuni* (Editura Humanitas, 2005) nu este aceea a unui „om excepţional". O lucrare foarte intimă şi sinceră, *Confesiuni* cartografiază trecerea treptată a lui Augustin de la preocupările egoiste la viaţa întru Dumnezeu. Atunci când traducerea volumului este una reuşită, ai senzaţia că citeşti jurnalul unui prieten

care încearcă să devină mai bun şi să ducă o viaţă spirituală mai autentică.
Confesiuni este una dintre cele mai vechi autobiografii din literatura europeană şi este, probabil, o lucrare clasică despre cum trezirea spirituală (sau „renaşterea") poate schimba în mod radical viaţa cuiva.

Primii ani

Augustin s-a născut în anul 354, în ultimii ani ai Imperiului Roman, în Numidia (Tunisia de astăzi), provincie din Nordul Africii. Tatăl său,
Patricius, a fost edil local şi a urmat păgânismul convenţional al imperiului. Mama sa, Monica, era creştină convertită.

Lui Augustin nu i-a plăcut şcoala, dar, cu toate acestea, era considerat un elev eminent, care citea Cicero, Virgil, Platon şi Aristotel. În *Confesiuni,* Augustin se plânge de faptul că discursul elegant şi caligrafia

erau mult mai importante în vremea lui decât învăţăturile morale. Pentru a avea o educaţie şi mai autentică, Augustin este trimis la o altă şcoală de gramatică şi retorică, aflată la peste 30 de kilometri de locuinţa lui, pe care o absolvă fiind primul din generaţia sa.

La vârsta de 16 ani, Augustin revine acasă la părinţi pentru o perioadă de un an de zile. Aflat în plin proces de creştere, Augustin îşi aminteşte cu amuzament de una din zilele în care îi făcea baie tatălui său, şi în care a observat „maturitatea" acestuia. Augustin mărturiseşte că în acel an de libertate petrecut la părinţi fusese consumat de gânduri şi acţiuni necuviincioase. Păcatul, spune el, „se prelinge precum secreţiile care se scurg din grăsime". Augustin îi suspectează pe părinţii săi că nu l-au grăbit să se însoare,

de teama că o nevastă i-ar fi putut îngrădi ambiţiile.

Augustin scrie cu durere despre lucruri pe care alţii le-ar considera banale. De exemplu, există faimoasa confesiune în care relatează cum, împreună cu alţii prieteni, fură perele dintr-un copac şi pleacă cu ele, nu de foame, ci de distracţie. Pentru Augustin, acest incident devine simbolul personal al depravării unei vieţi inconştiente.

Cazanul tentaţiei

[9]

Viaţa lui Augustin avea să ia o nouă direcţie, odată cu mutarea în Cartagina, unde îşi continuă studiile. Cartagina este şi un oraş-port la Marea Mediterană, cu toate tentaţiile inerente, „unde îmi fierbeau în urechi cazane cu iubiri necuviincioase". În această perioadă,

Augustin trăieşte doar pentru satisfacerea propriilor pofte şi săvârşeşte chiar „un act de poftă trupească" în interiorul unei biserici. Serile şi le petrece la teatru, unde vede spectacole tragice despre suferinţă şi pofte trupeşti. Cu cât se bucură mai mult de plăcerile carnale, cu atât mai lipsită de sens îi devine viaţa.

Totuşi, Augustin rămâne un cititor însetat de cunoaştere, iar lucrarea *Hortensius,* a lui Cicero, sporeşte plăcerea lui pentru filosofie şi îi deschide o nouă cale în căutarea adevărului. Augustin încearcă şi lectura Bibliei, dar recunoaşte că nu dispune de smerenia necesară pentru a-i înţelege mesajul. Căutările spirituale ale lui Augustin îl conduc spre secta maniheiştilor, o ramură a creştinismului, sincretism între evangheliile gnostice, zoroastrism şi

budism. Spre disperarea mamei sale, Augustin rămâne printre maniheişti timp de nouă ani, perioadă în care se dedică şi astrologiei.

Din punct de vedere profesional, Augustin devine profesor de retorică, pe care o numeşte „negoţul locvacităţii", şi lucrează atât în Cartagina, cât şi în Tagaste, locul unde s-a născut. Faptul că retorica pune accentul pe formă (pe emfază) şi nu pe fond este o altă nemulţumire care îl consumă pe Augustin. Devine un expert al cinismului, dar nu se bucură de nici un izvor de adevăr în propria gândire. Iată cum descrie el viaţa, la vârsta de 20 de ani:

Timp de nouă ani (de la vârsta de 19 ani până la 28 de ani) am trăit ca sedus şi seducând, amăgit şi amăgind, consumat de

nenumărate pofte; liber, printre ştiinţele pe care ei le considerau liberale. Am trăit în secret, într-o falsă religie, una a superstiţiilor, a mândriei, dar, în esenţă, goală. Am trăit vânătoarea aprecierilor mulţimii, aplauzele la teatru şi chiar premiile de creaţie. Am trăit pentru ghirlandele şi delirul petrecerilor, şi pentru excesul pasiunilor trupeşti.

Augustin începe o relaţie intimă cu o fată din clasa inferioară, cu care are un copil, Adeodat. Măcinat fiind de vină, Augustin descrie această relaţie ca fiind una păcătoasă, născută din pofte carnale, deşi acceptă faptul că ea îl iubeşte şi că amândoi îşi iubesc copilul. Ceva mai târziu, presiunile mamei sale duc la despărţirea celor doi.

Un alt moment important îl aruncă pe Augustin în cotloanele întunecate ale sufletului: moartea unui prieten.

Profunzimea durerii pe care o resimte îl şochează, până când înţelege că amărăciunea şi nefericirea sunt legate între ele, la un nivel mult mai profund decât orice eveniment în sine. Încearcă să caute alinare în locuri liniştite, în cărţi, în alcool şi mâncare, chiar şi în sex, dar nu găseşte pacea.

Ajuns la vârsta de 20 de ani, Augustin înţelege două lucruri fundamentale: faptul că studiul şi inteligenţa nu l-au condus spre adevăr (l-au învăţat doar cum să se îndoiască şi să pună întrebări); şi că plăcerile nu i-au adus decât nefericirea.

Augustin trage concluzia că „iluminarea trebuie să provină de la un alt fel de lumină", adică, de la Dumnezeu. Totuşi, încă nu este pregătit să creadă că

Dumnezeu îi poate accepta şi transforma dezolarea şi nefericirea.

Descoperirea lentă si dureroasă

În anul 383, Augustin scapă de mama lui şi fuge la Roma. Ajutat de un prieten maniheist, primeşte o slujbă ca retor, în Milano, unde asistă cu mare plăcere la predicile episcopului Ambrozie, dar nu din interes religios, ci din perspectiva studierii talentului oratoric. Ambrozie devine un mentor pentru Augustin, iar mesajul religios transmis de acesta începe să pătrundă, uşor, uşor, şi în gândurile lui. Iniţial, pentru Augustin, Biblia este doar o colecţie de „poveşti absurde", deşi nu poate nega importanţa anumitor pasaje.

Augustin admite că este „epuizat de frici şi temeri", căci cineva care trăieşte pentru plăceri lumeşti nu poate găsi pacea

interioară. Prosperitatea, spune el, îi scapă ori de câte ori e pe cale să o prindă. Oamenii spun că tot ceea ce contează este sursa fericirii unei persoane, dar sursa lui, le spunea Augustin prietenilor, o reprezintă însăşi mândria şi gloria.

Cu toate acestea, Augustin ajunge să realizeze că suferinţa nu este în mod necesar caracteristica fiinţei umane. Cu cât ne apropiem de Dumnezeu şi vedem lucrurile în perspectivă, toată nefericirea şi durerea ne sunt spălate: „Căci, câtă vreme sufletul omului se întoarce spre sine şi nu spre Tine, acesta nu poate să fie decât victima nefericirii".

Epifania

Fără Dumnezeu, reflectează Augustin, omul nu este decât „un ghid spre propria prăbuşire". Totuşi, Augustin îşi continuă raţionamentul dureros care chestionează

existenţa lui Dumnezeu, până când aude o voce care îi spune: „Sunt ceea ce sunt". Această revelaţie nu îl linişteşte, căci marea lui teamă este aceea că dacă are să devină preot, nu va putea rezista plăcerilor lumeşti. Deznodământul acestei lupte interioare avea să apară în timpul şederii într-o casă la ţară, alături de prietenul său Alypius. Cuprins de disperare, Augustin se aruncă sub un smochin şi începe să-şi plângă durerea sufletului său lipsit de credinţă. Cât trebuie să mai aştepte, se întreabă el, pentru a fi vindecat şi salvat?

Urmează climaxul *Confesiunilor:* Augustin aude vocea unui copil, care vine de dincolo de un zid şi care murmură un joc de cuvinte: „Ia-o şi citeşte-o!" Convins că este un semn, Augustin se repede spre casă şi ia Biblia, pe care o

deschide la întâmplare. Pasajul asupra căruia îşi opreşte privirea spune aşa: „Calea spre Dumnezeu nu este cea a plăcerilor lumeşti, a lăcomiei şi a competiţiei, ci calea lui Iisus".

Augustin îşi dă demisia din postul de profesor şi se întoarce în Africa, unde este hirotonisit. În anul 396 devine episcop de Hipona (Annaba, în Algeria), un post pe care îl ocupă până la sfârşitul vieţii. Devine critic al ereziilor, inclusiv al vechii sale credinţe maniheiste, şi apărător al Bisericilor
Catolică şi Ortodoxă.

Observaţii finale

Dacă nefericirea ta este suficient de mare, există şansa să găseşti pacea, liniştea şi sensul pe care oamenii cu sentimente mai puţin intense nu le vor experimenta

niciodată. *Confesiuni* este una dintre scrierile fundamentale, care relatează modul în care un om cu un suflet zdrobit, chinuit se poate vindeca prin religie.

Cu toate acestea, Augustin nu este un personaj care să inspire, aşa cum a fost Sfântul Francisc din Assisi, de exemplu, căci dogmatismul său şi vina pe care le promova cu privire la poftele sexuale aveau să modeleze biserica în forma ei cea mai cumplită. Traducătorul E.M. Blaiklock a observat o serie de elemente de slăbiciune în personalitatea lui Augustin, printre care decepţia, poftele, precum şi incapacitatea de a-şi asuma responsabilităţi, lucru pe care cititorii îl pot resimţi în modul în care îşi trata soţia. Se poate spune că tânărul Augustin, alături de prietenii săi, de natura plină de viaţă şi de interesele vaste, este un personaj mult

mai plăcut decât bătrânul episcop îndoctrinat care avea să devină.

Totuşi, nu există foarte multe personalităţi în istorie care să îşi exprime potenţialul la un asemenea nivel. Dacă este să luăm în calcul copilăria sa banală şi studiile din tinereţe, este remarcabil faptul că Augustin avea să devină (alături de Toma d'Aquino) reprezentantul major al creştinismului occidental, vreme de 1 000 de ani. Lucrarea sa fundamentală, *Despre Cetatea lui Dumnezeu* (426), care a fost scrisă timp de 13 ani, devine piatra de temelie teologică a creştinismului. Toate acestea venind din partea unui om de culoare născut la limita unui imperiu al albilor.

Augustin s-a stins din viaţă în anul 430, chiar într-un moment în care oraşul său era distrus de tribul vandalilor. Se spune

că mulţi dintre enoriaşii lui Augustin au fost asasinaţi. Prin urmare, *Confesiuni* reprezintă o antologie de informaţii istorice despre locurile şi obiceiurile unei lumi care avea să se schimbe pentru totdeauna.
Totuşi, aceste informaţii nu sunt la fel de interesante precum revoluţia interioară descrisă în carte. Augustin descoperă secretul spiritual care stă la baza tuturor religiilor - credinţa poate aduce pacea şi liniştea unei minţi torturate

.1970

Pescăruşul Jonathan Livingston

Vorbea despre lucruri foarte simple - că e normal ca un pescăruş să zboare, că libertatea este chiar esenţa existenţei lor, că orice se ridică împotriva acestei libertăţi trebuie depăşit, indiferent dacă e vorba de superstiţie sau de limitări de orice fel. Pescăruşul Jonathan descoperi că plictiseala şi

frica, şi furia sunt cauzele pentru care viaţa pescăruşilor este atât de scurtă şi, putând să alunge toate acestea, trăi cu adevărat o viaţă lungă
şi minunată. >

Pe scurt

Scopul vieţii nu este doar simpla supravieţuire, ci căutarea perfecţiunii interioare.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Michael Newton, *Călătoria sufletelor* (p. 252) Paramahansa Yogananda, *Autobiografia unui yoghin* (p. 400) Gary Zukav, *Lăcaşul sufletului* (p. 408

)Capitolul 3 Richard Bach

Asemenea personajelor *Starsky* şi *Hutch,* filmului *Fălci* şi blugilor decoloraţi,

Pescăruşul Jonathan Livingston reprezintă un simbol al anilor 1970. Cartea stă chiar la baza unui film. Dar ce este, mai exact, această carte şi, mai ales, merită ea citită? Bestsellerul lui Bach este o fabulă despre un pescăruş, Jonathan, care decide că este mai mult decât un simplu pescăruş şi că îşi doreşte altceva de la viaţă. Cartea are mai puţin de 100 de pagini şi include şi foarte multe fotografii cu pescăruşi în zbor.

Cartea este acum un simbol al spiritualităţii alternative sau al curentului spiritual occidental Noua Eră, iar experienţa lui Jonathan, după cum aveau să descopere mulţi, este o alegorie a vieţii lui Iisus.

Zborul spre necunoscut

Jonathan este o pasăre foarte diferită de cele din stolul ei: „Pentru majoritatea

pescăruşilor, nu zborul în sine este important, ci mâncatul". Tatăl său îi spune că „motivul pentru care zboară este doar pentru a mânca", şi că nimeni nu zboară de dragul zborului.

Cu toate acestea, Jonathan îşi petrece zilele experimentând scufundări la viteză mare şi zburând foarte aproape de suprafaţa apei. Îşi doreşte să îşi depăşească limitele şi să descopere ce este posibil şi ce nu. Deseori, încercările lui eşuează lamentabil.

Într-o zi, Jonathan zboară mai repede ca niciodată deasupra apei, dar nu reuşeşte să se ridice la timp şi se loveşte de apă ca de un zid, la o viteză de peste 100 de kilometri pe oră. Jonathan îşi spune: „Sunt un pescăruş. Sunt limitat de propria mea natură... Dacă mi-ar fi fost dat să zbor

rapid, aş fi avut aripile scurte ca ale şoimului şi aş fi trăit mâncând şoareci, şi nu peşte."

Jonathan se resemnează şi devine parte dintr-un stol, făcând lucrurile aşa cum le făceau dintotdeauna pescăruşii ca el. Până când îi trece prin minte o idee: dacă ar putea să zboare ţinându-şi aripile mai aproape de corp, atunci ar avea aripi la fel de bune ca ale unui şoim, care i-ar permite să schimbe direcţia atunci când zboară la viteze mari. Încearcă o scufundare şi accelerează până la peste 200 de kilometri pe oră, asemenea unui „proiectil cenuşiu care se îndreaptă spre Lună". A doua zi merge şi mai departe şi depăşeşte 300 de kilometri pe oră, devenind cel mai rapid pescăruş.

Bucuros de reuşită, Jonathan se îndreaptă cu viteză spre stolul său, fără a omorî, din fericire, pe nimeni. Realizează că specia lui a atins un alt nivel de evoluţie şi se gândeşte că, odată ce îi învaţă şi pe colegii pescăruşi ceea ce ştie, aceştia nu vor mai duce o viaţă plictisitoare, alergând doar de la un peşte la altul, pentru a supravieţui. Le putea arăta un alt nivel al existenţei.

Geniul exilat

Cu toate acestea, ziua următoare, Jonathan este chemat în faţa consiliului pescăruşilor. Judecat pentru „iresponsabilitate nesăbuită", Jonathan este alungat din stol şi i se reproşează că este incapabil să înţeleagă scopul vieţii pescăruşilor: acela de a mânca pentru a trăi cât mai mult cu putinţă.

Departe de stol, la Far Cliffs, Jonathan îşi duce viaţa singur, măcinat nu de tristeţe pentru el, ci pentru toate posibilităţile de care era privat stolul său. Îşi petrece timpul descoperind noi moduri de a face diverse lucruri. Din experimentele sale de zbor învaţă că o scufundare la viteză mare îl poate aduce aproape de peşti mult mai gustoşi decât cei care înoată la suprafaţa apei. În mod ironic, dragostea sa pentru zbor îl conduce spre o mâncare şi mai abundentă.

Jonathan întâlneşte alţi pescăruşi evoluaţi care, asemenea lui, zboară la viteze mari, de dragul zborului. Aceştia îl duc într-o altă dimensiune, un fel de rai al pescăruşilor, unde i se spune că este un pescăruş la un milion, pentru că învăţase lecţia vieţii: că nu este drept să treci inutil

prin viaţă, trebuie să îţi cauţi şi să îţi descoperi perfecţiunea. Majoritatea pescăruşilor trăiesc 1 000 de vieţi până să realizeze acest lucru. I se spune că „ne alegem
viaţa următoare în funcţie de ceea ce învăţăm în cea de acum. Nu învăţa nimic, iar cealaltă viaţa va fi la fel ca aceasta, aceleaşi limite care conduc la aceleaşi rezultate." Trebuie să căutăm perfecţiunea - aceasta este raţiunea de a trăi.

Un pescăruş al lui Dumnezeu

Jonathan întâlneşte un pescăruş în vârstă, care a atins un asemenea nivel de perfecţiune încât poate călători fără să se mişte. E suficient să se gândească la un

loc şi deja a ajuns acolo. Jonathan este uimit.

El ştie că este mai mult decât „pene şi oase", este însăşi „ideea zborului şi a unei libertăţi perfecte, fără limite". O pasăre remarcabilă nu este o pasăre care face lucrurile diferit, ci una care se vede pe sine ca fiind diferită. Capacitatea de a zbura mai bine a fost tot timpul în Jonathan, nu trebuia decât să fie descoperită. Dacă nu mergi dincolo de modul în care te vezi pe tine însuţi, nu vei vedea niciodată că eşti o infinitate de posibilităţi. Învăţând cum să zboare în mod excepţional, Jonathan realizează, de fapt, că se află la un pas de a exprima adevărată natură a pescăruşilor - o scânteie a lui Dumnezeu.

Atunci când Bach vorbeşte despre Marele Pescăruş, alegoria lui Iisus este clară. Jonathan devine dascăl şi îi spune unui pescăruş aspirant că nu ar trebui să se plângă dacă este exilat din stolul său. Trebuie să îi ierte pe colegii săi, iar într-o bună zi aceştia vor înţelege calea pe care a luat-o şi vor învăţa de la el. Atunci când eşti diferit, eşti considerat fie un demon, fie un zeu, dar oricum ar fi, ajungi să ştii că iubirea şi iertarea sunt cele mai importante lecţii pe care trebuie să le învăţăm.

Observaţii finale

[9]

Acestea sunt, în mare, ideile principale ale cărţii. Îţi recomand, însă, să o citeşti în întregime. Nu îţi va lua mai mult de 40 de minute, dar te va revigora şi îţi va limpezi mintea, asemenea unei plimbări pe plajă.

La 30 de ani de la publicare, este uşor să trecem peste originalitatea conceptului. Deşi unii oameni ar putea spune că este o scriere naivă, *Pescăruşul Jonathan Livingston* exprimă idei atemporale despre potenţialul uman.

Atunci când mergi la plajă şi vezi cum doi pescăruşi se ceartă pe o firimitură de pâine, îţi vei spune că se ceartă pentru nimic. Cu toate acestea, cartea lui Richard Bach ne arată că majoritatea oamenilor sunt precum pescăruşii din stolul lui Jonathan: dacă ar scăpa de limitele propriei minţi, ar realiza ce bogăţii îi aşteaptă. Dacă te confrunţi cu schimbări majore în viaţă, această carte îţi poate aduce încrederea de care ai nevoie.

Richard Bach

Născut în Illinois, în anul 1936, Richard Bach studiază la Long Beach State College. Devine

pilot de linie şi de luptă pentru forţele aeriene din SUA, cascador aviatic, instructor de zbor şi scriitor tehnic de aviaţie. Are şase copii cu prima lui nevastă, după care o întâlneşte pe Leslie, a doua soţie, în timpul filmărilor de la *Pescăruşul Jonathan Livingston* (1973). Printre cărţile sale se numără Iluzii (Editura Adevăr Divin, 2011), Un Pod peste Eternitate (*Bridge Across Forever)*, Unul (Editura MMS, 2008), Zborul (Flying) şi seria Cronicilor Ferret (*The Ferret Chronicles)*

.Marea viziune - Povestea lui Black Elk

Povestea întregii vieţi este sfântă si merită relatată, iar noi, oamenii, trebuie să o împărtăşim cu patrupedele şi cu înaripatele, şi cu toate lucrurile verzi; căci cu toţii suntem copiii unei mame, iar

tatăl nostru este un singur spirit. Iar acum, când privesc disperarea semenilor mei, simt cum

mă cuprind lacrimile şi îmi doresc atât de mult ca puterea clarviziunii mele să îi fi fost conferită unuia mai vrednic de ea. Mă întreb de ce anume mi-a fost încredinţată mie, biet om bătrân demn de milă, incapabil să facă ceva. Am salvat femei şi copii de la boală, dar nu mi-am putut ajuta poporul. Dacă se stinge din viaţă un bărbat, o mamă sau un copil nu contează pe termen lung, căci poporul continuă să trăiască. Dar poporul meu era cel care murea, şi puterea viziunii mi-a fost dată tocmai pentru a-l salva, iar eu nu am făcut nimic cu ea.

Pe scurt

Gândeşte-te că viaţa este un întreg, cele văzute şi cele nevăzute, spiritul şi materia.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Starhawk, *Dansul spiralei* (p. 312) Emanuel Swedenborg, *Raiul şi iadul* (p. 328

)Capitolul 4
Black Elk

În august 1930, John Neihardt călătoreşte prin Nebraska pentru a culege informaţii pentru un poem narativ în proză despre istoria popoarelor din vestul Americii. Ajungând în colonia tribului Oglala Sioux (cunoscut şi sub numele de Lakota), Neihardt întâlneşte un bătrân vraci indian, aproape orb, pe numele său Black Elk („Elanul Negru"). Deşi nu se întâlniseră niciodată, Black Elk „ştia" de venirea lui Neihardt şi era hotărât să îi relateze povestea
vieţii lui. >

Aşadar, Neihardt înregistrează amintirile bătrânului vraci, care dau naştere volumului *Marea viziune - Povestea lui Black Elk, un om sfânt al poporului Sioux Oglala* (Editura Herald, 2014). Deşi este apreciată de critici, lucrarea reuşeşte să se salveze de

obscuritate doar mulţumită unui grup dedicat de cititori din America şi de peste hotare, care apreciau foarte mult elocvenţa şi limbajul poetic. În anii 1960, se înregistrează un interes crescut pentru religia indienilor americani, iar volumul devine un bestseller, mai ales din perspectiva interesului pe care îl manifestă psihologul Carl Jung pentru viaţa lui Black Elk.

Prin ce cucereşte acest volum? Dincolo de simpla relatare a unor fapte istorice, volumul descrie detaliat o serie de viziuni pe care le-ar fi avut Black Elk cu privire la viitorul sumbru al poporului său, aflat sub dominaţia civilizaţiei europene, şi resimţirea acestor viziuni ca o povară spirituală. Black Elk a fost un războinic al poporului Lakota - vărul său era faimosul lider al tribului, Crazy Horse (Calul

nărăvaş). Viziunile sale cu privire la dispariţia acestui popor i-ar fi adus pe cei mai mulţi oameni în pragul nebuniei sau al suicidului, dar volumul prezintă încercările lui Black Elk de a se adapta lumii albe şi moderne, şi de a înţelege culturile diferite de cea a lui. De la rolul jucat în bătălia de la Wounded Knee la întâlnirea cu regina Victoria, viaţa lui Black Elk constituie una dintre acele legături stranii care se stabilesc între culturi, şi care nu au putut avea loc decât de-a lungul secolului XX.

Cartea poate fi citită ca o lucrare de religie comparată, sau de antropologie, însă, în acest volum, ne vom concentra pe puterile mistice ale lui Black Elk şi pe viziunea spirituală despre lume a poporului său.

Prima viziune

Viziunile lui Black Elk reprezintă însuşi nucleul cărţii. Aveau în mod clar natură sacră, iar faptul că i-au fost împărtăşite lui Neihardt le face şi mai valoroase. Black Elk nu avea decât cinci ani atunci când a auzit voci pentru prima dată, însă i-a fost frică să povestească celor din jur. Vocile au continuat să îi vorbească pe toată durata copilăriei, cea mai importantă relatare fiind cea de la vârsta de nouă ani.

În această viziune, care i-a provocat rău fizic, Black Elk apare în faţa celor Sase Bătrâni (spirite superioare), care îi fac turul Universului, revelându-i marile mistere. Motivul acestei călătorii a fost, se pare, acela de a-i arăta lui Black Elk imaginea de ansamblu a locului său în Univers şi a datoriei pe care o are faţă de poporul său. În timpul viziunii, Black Elk învaţă cântece şi dansuri sacre, care

aveau să devină foarte importante în împlinirea acestei datorii. Black Elk a tras concluzia că era mult prea mic la vremea respectivă pentru a înţelege ceva din cele văzute, şi abia după mulţi ani de la această viziune avea să-i deprindă înţelesul. Standing Bear, ruda lui, povesteşte că, după aceste viziuni, copilul Black Elk avea să se schimbe complet, iar pe măsură ce timpul trecea, era din ce în ce mai clar că viziunea îi conferise puteri vindecătoare şi de clarviziune.

Puterile

După moartea lui Crazy Horse, Wasichus („oamenii albi") ordonă tribului Lakota să se mute în rezervaţii. Câţiva dintre indienii Lakota, printre care şi Black Elk, reuşesc să se separe de grup, în ideea de a călători spre „Tărâmul Bunicii" (Canada), unde simţeau că ar fi în siguranţă în faţa

soldaţilor. Totuşi, frigul extrem îi aduce în pragul înfometării şi sunt salvaţi atunci când Black Elk are o viziune prin care i se arată că aveau să primească drept hrană carne de bizon.

Pentru tânărul Black Elk, povara puterilor mistice era greu de dus. Păsările şi animalele încep să îi „vorbească" şi îi spun neîncetat „A sosit vremea, a sosit vremea!" Cu toate acestea, Black Elk nu înţelegea mesajul. Îi povesteşte unui bătrân vraci despre viziunile sale, iar acesta recunoaşte imediat simbolistica şi reconstituie „dansul calului" pe care Black Elk îl văzuse. În
vreme de război cu Wasichus, dansul calului le dădea forţă indienilor Lakota şi îi ajuta să se vindece, dar Black Elk rămânea un suflet torturat de

incapacitatea de a-şi ajuta poporul. Se întreba constant de ce fusese ales să primească acele viziuni, câtă vreme alţii păreau a fi mult mai vrednici de ele. Black Elk simţea că eşuase în lupta lui de a-şi salva poporul, şi că puterile de care dispunea nu erau suficiente pentru a contracara ocupaţia americană.

Deşi multe dintre viziunile lui Black Elk erau încărcate cu imagini de o frumuseţe copleşitoare, care îl făceau să realizeze unicitatea Universului şi interconectivitatea naturii, unele erau extrem de întunecate şi proiectau viitorul sumbru al indienilor Sioux. Aceştia erau înfăţişaţi ca fiind captivi în

>
* > *
ir

„case de culoare gri, în formă de pătrat", iar populaţia bizonilor era complet decimată. Din nefericire, Black Elk avea să

vadă adeverindu-se unele dintre cele mai tulburătoare aspecte ale viziunilor sale.

Războinicul

Cartea conţine descrieri uluitoare ale luptelor dintre Sioux şi Wasichus. Mulţi cititori au auzit probabil de masacrul de la Wounded Knee, însă modul în care îl descrie Black Elk este cu adevărat tulburător, întrucât, într-o manieră detaşată, acesta relatează unul dintre cele mai cumplite episoade din istoria Americii. Aflând că peste 500 de soldaţi erau pe poziţii la Wounded Knee, Black Elk a ştiut numaidecât că ceva cumplit avea să se întâmple. Ziua următoare, îmbrăcat în „toga-fantomă" cu puteri protectoare, Black Elk se pictează pe faţă şi se îndreaptă spre locul bătăliei, înarmat doar cu un arc cu săgeţi fermecate.

Masacrul a început ca urmare a unei neînţelegeri, din care rezultase împuşcarea unui ofiţer alb, în momentul în care strângea muniţie. Indienii Lakota au fost atacaţi de soldaţii înarmaţi, dar, pentru că li se confiscaseră armele înainte, se puteau proteja doar cu propriile mâini. Printre nenumăratele scene sângeroase, Black Elk descrie şi munţii de cadavre ale bebeluşilor, ale copiilor şi ale femeilor pe care soldaţii americani îi uciseseră. Indienii Lakota au reuşit să câştige pe câmpul de luptă, iar Black Elk povesteşte chiar cum el însuşi omorâse şi scalpase soldaţi albi. Cu toate acestea, Black Elk nu pare să regrete, căci acţionase în baza faptului că era tărâmul indienilor, iar la acel moment era doar un războinic care îşi proteja pământul.

Călător prin lume

Marea viziune - Povestea lui Black Elk este o carte plină de anecdote şi de descrieri care înfăţişează complexitatea culturii indienilor americani, în special relaţia lor cu animalele şi cu natura. Legătura cu păsările, cu mamiferele, cu cerul sau cu plantele este exprimată în detalii atât de clare, încât este aproape imposibil să ne imaginăm viaţa lui Black Elk fără aceste elemente. Limbajul este presărat cu noţiuni în limba lor originală şi cu termeni care se referă la natură, precum lunile anului. Luna septembrie, de exemplu, este denumită „Luna în care viţeilor le creşte păr", iar decembrie este „Luna copacilor care înfloresc".

Cu toate acestea, poporului Lakota îi era imposibil să trăiască în izolare, iar Black Elk îşi dorea să experimenteze pe pielea lui dacă stilul de viaţă Wasichu era

mai bun decât cel al propriului său trib. La vârsta de 23 de ani călătoreşte în Europa, în speranţa de a le povesti oamenilor albi despre poporul său. Deşi îi este foarte dor de casă, petrece şase luni la Londra, unde joacă în cadrul showului Vestul Sălbatic al faimosului Buffalo Bill. În timpul acestei experienţe înjositoare, Black Elk simte că forţa viziunilor scade şi că spiritul său începe să pălească.

Într-o notă mai optimistă, Black Elk este invitat de regina Victoria la Palatul Buckingham. Aceasta îi spune lui Black Elk că oamenii din tribul Lakota sunt printre cei mai frumoşi oameni pe care i-a văzut: „Dacă mi-aţi fi aparţinut, nu le-aş fi dat voie să vă folosească asemenea unei curiozităţi în acel show". Black Elk petrece câteva luni la Manchester, apoi la Paris, timp în care se gândeşte la tribul său, dar

nu îşi permite să revină în America. În Paris are o altă viziune, în care spiritul său călătoreşte înapoi acasă, însă fără a fi însoţit şi de corp. Acest pasaj este unul foarte emoţionant, mai ales pentru cei care au petrecut mult timp departe de cei dragi.

Observaţii finale

[9]

Deşi nu este o lucrare clasică de spiritualitate, în sensul prezentării unui set de credinţe, *Marea viziune - Povestea lui Black Elk* este descrierea splendidă a unui popor care a înţeles faptul că lumea este plină de sensuri spirituale, şi că natura este sfântă, în contrast cu ideea separării dintre spirit şi materie, care este promovată în Occident.

Există multe dezbateri cu privire la cât de mult din ceea ce este descris în carte îi

aparţine lui Black Elk şi cât îi aparţine lui Neihardt. Însă, putem fi siguri că fără peniţa lui Neihardt şi transformarea memoriilor lui Black Elk într-o carte, acestea ar fi rămas doar nişte notiţe, lipsite de valoare literară. Este clar că a existat o legătură profundă între cei doi şi o dorinţă împărtăşită de a transmite viziunile Lakota în afara tribului, pentru ca acestea să aparţină umanităţii.

Deşi Black Elk descrie tot timpul disperarea care îl cuprinde pentru că nu a reuşit să îşi împlinească datoria faţă de poporul său, cuvintele sale sunt moştenirea unei înţelegeri a lumii la un nivel foarte înalt. Dacă ar trăi astăzi, ar fi surprins şi încântat să descopere impactul pe care l-au avut viaţa şi cuvintele sale, atât pentru propriul popor, cât şi pentru umanitate. Black Elk nu ştia să scrie şi nici

să citească, dar, aşa cum sugerează Neihardt, bătrânul vraci era un erudit în adevăratul sens al cuvântului. Deşi preţul a fost pe măsură, Black Elk a fost binecuvântat cu conştientizarea unor lucruri la care oamenii simpli nu au acces

.CONŞTIINŢA COSMICĂ

Deşi adevărata sa natură nu a fost (în mod normal) înţeleasă în întregime, conştiinţa cosmică este recunoscută de mult, atât în lumea occidentală, cât şi în cea orientală. Majoritatea oamenilor civilizaţi din lumea întreagă fac plecăciuni în faţa aşa-zişilor maeştri care posedă simţul cosmic... Toţi cei neinspiraţi dobândesc lecţiile primite de la cei cu adevărat iluminaţi, foarte puţini la număr, şi le transmit celorlalţi, în mod direct sau indirect.

Pe scurt

Experienţa „conştiinţei cosmice", sau a iluminării, este parte din evoluţia umană.

Din aceeaşi sferă de interes

>

William James, *Tipurile experienţei religioase* (p. 180) James Redfield, *Profeţiile de la Celestine* (p. 284) Ken Wilber, *Teoria întregului* (p. 392) Gary Zukav, *Lăcaşul sufletului* (p. 408) Starhawk, *Dansul spiralei* (p. 312) Emanuel Swedenborg, *Raiul şi iadul* (p. 328

)Capitolul 5 Richard Maurice Bucke

Richard Maurice Bucke a fost un respectat psihiatru canadian, care şi-a petrecut timpul liber cufundat în poezie şi literatură. Uneori, petrecea serile cu prietenii, recitând Whitman, Wordsworth,

Shelley, Keats şi Browning. Într-o seară, după o astfel de întâlnire literară, pe când se afla în Anglia, Bucke are o viziune, o sclipire a ceea ce el însuşi numeşte „conştiinţa cosmică". Cosmosul, avea să realizeze Bucke în acel moment, nu este doar materie moartă, este o entitate vie. Tot el ajunge la concluzia că oamenii au un suflet şi sunt nemuritori, că Universul este astfel construit încât toate lucrurile să tindă spre bine şi că fericirea fiecăruia este o certitudine, iar iubirea este principiul de bază în Univers.

Bucke recunoaşte că acea clipă i-a permis să înveţe mai mult decât în toţi anii de studiu. Cu toate acestea, nu fusese decât o sclipire de iluminare, iar Bucke ştia

că doar un număr foarte mic de oameni au atins, de-a lungul istoriei, acea stare de iluminare permanentă şi au avut o influenţă de netăgăduit asupra umanităţii. Unii dintre ei - Iisus, Mahomed, Buddha - au fost iniţiatorii marilor religii pentru că au oferit umanităţii înţelegerea a ceea ce înseamnă să fii om. Dezvoltarea conştiinţei a fost parte din evoluţia noastră, considera Bucke, iar aceste figuri emblematice ale istoriei erau, pentru el, dovada unor noi forme de conştiinţă şi de fiinţă, care nu erau

accesibile tuturor.

Ce este conştiinţa cosmică?

Bucke face distincţie între diversele niveluri de conştiinţă. „Conştiinţa

simplă" este conştiinţa pe care o au animalele despre propriul corp şi despre mediul în care trăiesc. Bucke admite: „Animalul este imersat în conştiinţa sa, aşa cum este peştele în apă; animalul nu poate, nici măcar în imaginaţie, să părăsească propria conştiinţă pentru a deveni conştient de ea". „Conştiinţa de sine", pe de altă parte, este specifică oamenilor, şi le conferă o conştiinţă diferită despre sine: ne putem gândi la faptul că gândim. Conştiinţa de sine, alături de limbajul care ne permite să o exprimăm, îi face umani pe *homo sapiens.*

În schimb, conştiinţa cosmică îi pune pe unii oameni deasupra celorlalţi. Bucke o descrie ca pe o stare de conştientizare

acută a adevăratei „vieţi şi ordini a Universului", în care fiinţa umană experimentează unicitatea cu Dumnezeu sau cu energia universală. Această conştientizare intelectuală, sau înţelegerea adevărului, aduce cu sine o stare de fericire incredibilă, pentru că dispar falsele percepţii de care este responsabilă conştiinţa de sine. Dacă oamenii înţeleg că natura Universului este iubirea şi că suntem cu toţii parte a unei forţe vitale, care este conştientă şi eternă, atunci nu mai au

cum să simtă teama sau îndoiala.

Implicaţiile pentru umanitate

Într-o epocă a conştiinţei cosmice, spune Bucke, religia nu ar exista, căci nu ar mai fi nevoie de mărturisirea credinţei sau a necredinţei - toţi oamenii ar

fi conştienţi de Dumnezeu şi de natura spirituală perfectă a Universului. Diferenţa dintre acea lume şi cea pe care o cunoaştem acum ar fi ca aceea dintre crepusculul umanităţii şi prezentul ei.

Un salt în evoluţie, de o asemenea magnitudine, poate părea utopic, dar Bucke arată că toate noile trăsături şi abilităţi umane au început cu o singură persoană, apoi au devenit universale. Conştientizarea culorilor, de exemplu, a apărut târziu în viaţa oamenilor. Nu scrie în Biblie că cerul ar fi albastru, iar grecii antici nu percepeau mai mult de trei sau patru culori. Ce vrea să spună Bucke este faptul că, odată cu trecerea timpului, omul a devenit capabil să perceapă lucrurile de care nu era conştient că există.

Darwin a observat că noile trăsături ale speciilor au tendinţa de a dispărea -

principiul reversiei. Animalele care s-au reprodus în exces sunt mult mai susceptibile să se îmbolnăvească, iar abilităţile lor se diminuează. Trăsăturile lor sunt instabile. Reversul acestui fenomen este faptul că, atunci când o specie sau o rasă îşi păstrează mai mult trăsăturile, devine mai stabilă. Deci, care este legătura cu conştiinţa cosmică? Simplul fapt că primele manifestări păreau anomalii bizare, dar, pe măsură ce au apărut mai multe cazuri, am început să fim mai deschişi la posibilitatea că unii oameni pot transcende sinele-conştiinţă normal şi îi considerăm pe aceşti oameni superiori din punct de vedere natural. Aceştia sunt, literalmente, mult mai evoluaţi.

Caracteristicile iluminării

Bucke a realizat o listă a oamenilor din istorie care, în viziunea lui, au reuşit să atingă conştiinţa cosmică: Iisus, Buddha, Mahomed, Sfântul Pavel, Francis Bacon, Jacob Boehme, Ioan al Crucii (Juan de Yepes Alvarez), Bartolomeu de Las Casas, Plotin, Dante, Balzac, Walt Whitman şi Edward Carpenter. Printre cei mai „puţin iluminaţi", cei de care nu este sigur, Bucke îi include pe Moise, Socrate, Pascal, Emanuel Swedenborg, William Blake, Ralph Waldo Emerson, Sri Ramakrishna, precum şi pe câţiva dintre contemporanii săi, pe care nu îi identifică decât prin iniţialele lor. În această listă secundară există şi patru femei, printre care şi Madame Guyon, mistic medieval. Analizele pe care le face Bucke acestor cazuri sunt cu adevărat fascinante şi

constituie nucleul cărţii *Conştiinta cosmică.* Bucke pune în evidenţă asemănările dintre cei care au atins conştiinţa cosmică:

- Vârsta medie de iluminare este de 35 de ani.
- Un istoric al preocupărilor spirituale încă din copilărie (iubirea pentru scripturi sau chiar meditaţia).
- O stare de sănătate bună.
- Plăcerea singurătăţii (cei mai mulţi din listă nu au fost niciodată căsătoriţi).
- În general sunt plăcuţi şi apreciaţi.
- Nu îi preocupă foarte mult banii.

Caracteristicile sau indicatorii conştiinţei cosmice includ:

- Apariţia iniţială a unei lumini strălucitoare, foarte puternice.
- Aprecierea individualităţii ca iluzie (de exemplu, totul în Univers este o unitate).
- Aprecierea vieţii eterne ca certitudine.

- După iluminare, subiecţii trăiesc într-o permanentă stare de fericire; arată diferit şi au privirea plină de bucurie.
- Nu îi preocupă conceptul de moarte, teamă sau păcat - Whitman, de exemplu, a petrecut mult timp prin cartierele rău famate din New York, dar nimeni nu s-a luat de el.
- Cei care au experimentat iluminarea îi recunosc pe cei care au avut-o, dar le este greu să exprime ceea ce au văzut.

Bucke mai pune în evidenţă nişte elemente interesante:

- Majoritatea experienţelor de conştiinţă cosmică au loc primăvara sau vara.
- Nivelul de educaţie nu este un factor - unii dintre iluminaţi erau
y
y intelectuali, dar alţii aveau puţină şcoală.

• Oamenii iluminaţi se nasc, în general, din părinţi cu temperamente opuse: de exemplu, o mamă sangvinică şi un tată melancolic.

Observaţii finale

[9]

Conştiinţa cosmică este departe de a fi o carte perfectă. Trebuie reţinut faptul că Bucke pledează pentru superioritatea civilizaţiei occidentale, a triumfului socialismului şi a ideii potrivit căreia Francis Bacon ar fi scris operele lui Shakespeare. Mulţi cititori vor avea probleme cu lista conştiinţei cosmice, căci Bucke a omis să îi menţioneze, printre alţii, şi pe Iuliana de Norwich, Tereza din Avila sau Sfântul Francisc din Assisi.

Luând în calcul cunoştinţele de care dispunea, precum şi epoca în care a scris, toate aceste scăpări îi pot fi iertate. Faptul

că, prin cartea sa, Bucke explică trăsăturile comune ale conştiinţei cosmice, a reprezentat un motiv suficient pentru ca volumul său să devină un clasic al literaturii spirituale. *Conştiinţa cosmică* nu este foarte riguroasă din punct de vedere ştiinţific, dar scopul ei era cartografierea obiectivă a experienţelor mistice, fiind scrisă cu mulţi ani înainte de apariţia cărţii lui William James, *Tipurile experienţei religioase* (lăudată în cartea lui Bucke) şi chiar cu zece ani înainte de *Mistica* (Editura Biblioteca Apostrof, 1995) lui Evelyn Underhill. Ideea lui Bucke, potrivit căreia se remarcă din ce în ce mai multe cazuri de conştiinţă cosmică, avea să îi inspire pe scriitorii moderni Abraham Maslow (care a emis conceptul de oameni „autoactualizaţi") şi Marilyn Ferguson

(Conspiraţia Vărsătorului - The Aquarian Conspiracy).

Ideea unei conştiinţe cosmice poate părea naivă - până la urmă, ne deplasăm cu toţii asemenea instinctelor şi reflexelor oamenilor preistorici - însă, este sprijinită de faptul că iluminarea personală devine un concept din ce în ce mai des întâlnit în cultura noastră. Este apreciat ca un scop nobil, o alternativă la viaţa conectată de conştiinţa de sine. Ne place să ştim că există

oameni care pot trăi în permanentă fericire şi bucurie, pentru că aceste idei ne amintesc de faptul că până şi în trupurile noastre putem fi fiinţe spirituale.

Richard Maurice Bucke

S-a născut în anul 1837, în Norfolk, Anglia, într-o familie cu şapte copii, care avea să se

mute în Ontario, Canada. Tatăl său era pastor al Bisericii Anglicane, care renunţă în cele din urmă la sutană, pentru a se dedica agriculturii. Mama lui Bucke se stinge din viaţă pe când acesta avea şapte ani, iar la vârsta de 17 ani moare şi mama vitregă, moment în care decide să plece de acasă. Călătoreşte câţiva ani prin SUA, lucrează pe post de grădinar, ajutor de marinar pe o barcă şi, în cele din urmă, ajunge chiar să fie conducătorul unui convoi de căruţe. Această slujbă îl duce pe un teritoriu necunoscut, în Rockies, dincolo de Salt Lake City, unde este atacat de indienii americani. Lucrează ca miner şi îşi pierde un picior în urma unui îngheţ, pe când căuta argint în sălbăticie.

După ce moşteneşte o sumă de bani, Bucke se înscrie la medicină, termină studiile în Anglia şi devine „alienist" (adică, psihiatru). Conduce două sanatorii, în Hamilton şi în

Ontario, iar în anul 1882 devine profesor de psihiatrie la Western University, în Ontario. În anul 1890 este ales preşedinte al Asociaţiei Americane de Medicină şi Psihologie.

Îl întâlneşte pe Walt Whitman în anul 1877, căruia îi dedică prima sa carte, *Natura morală a omului (Man's Moral Nature,* 1879). *Conştiinţa cosmică* este prezentată în cadrul conferinţei anuale a Asociaţiei Americane de Medicină şi Psihologie, în anul 1894. Cartea îi este dedicată fiului său, Maurice, care avea să moară într-un accident, cu un an înainte de a fi publicată. În 1902, la mai puţin de un an de la publicare, şi Bucke avea să se stingă din viaţă, în urma unei căzături pe gheaţă, în faţa casei sale

1
.TAOFIZICA

Vom vedea cum cele două fundamente ale fizicii secolului XX, teoria cuantică şi teoria relativităţii, ne obligă să privim lumea într-o manieră foarte apropiată de aceea a hinduşilor, budiştilor şi taoiştilor şi cum similitudinile acestea devin şi mai pronunţate când se analizează încercările recente de a combina cele două teorii pentru a putea descrie fenomenele din lumea microscopică... În acest domeniu, paralelele între fizica modernă şi mistica orientală au un impact şi mai puternic şi vom întâlni adesea afirmaţii pe care nu vom şti cui să le atribuim, fizicienilor sau misticilor orientali.
(EDITURA TEHNICĂ, 2004, ED. A III-A REV., TRAD. DOINA ŢÎMPĂU)

Pe scurt

Fizica şi spiritualitatea sunt două faţete ale aceleiaşi monede.

Din aceeaşi sferă de interes

>

ALDOUS HUXLEY, *PORŢILE PERCEPŢIEI* (P.

172)CAPITOLUL 6 FRITJOF CAPRA

Ce are de-a face spiritualitatea cu fizica? Fritjof Capra îşi pune această întrebare atunci când, lucrând ca cercetător în fizica particulelor, devine interesat de religiile orientale. Descrierea materiei şi a realităţii în două domenii complet diferite avea să îi pară extrem de asemănătoare, deşi nimeni nu făcuse conexiunea între ele. Nu neapărat fizica clasică a generat această comparaţie, ci, mai degrabă, ştiinţa cuantică, cea care propune o înţelegere a lumii care, pentru cei nepricepuţi, nu poate fi considerată decât de natură mistică.

Taofizica: o paralelă între fizica modernă şi mistica orientală a dus la crearea unui nou gen de literatură, care combină ştiinţa şi spiritualitatea, dar care rămâne inovatoare, prin faptul că pune în evidenţă nişte asemănări care nu au mai fost semnalate în prealabil. Publicată într-o epocă în care asistăm la triumful ştiinţei şi al tehnologiei, cartea reprezintă o surpriză pentru că a dezvăluit faptul că ştiinţa modernă se confruntă cu fenomenele fizice ciudate pe care literatura spirituală le-a descris şi explicat deja, cu secole în urmă.

Acelaşi Univers, viziuni diferite

9

2

Capra observă că Universul imaginat de Isaac Newton în secolul al XVII-lea este unul mecanic, o maşinărie puternică formată din obiecte aflate în mişcare. Odată ce îi înţelegi legile, această maşinărie devine complet predictibilă. Tot ce se întâmplă în acest Univers are o cauză definită, şi orice eveniment are un anumit efect. Timpul şi spaţiul sunt două dimensiuni separate, iar dacă privim suficient de atent, observăm că materia poate fi redusă la componentele ei de bază.

Modelul newtonian se aplică, fără îndoială, funcţionării lumii noastre de zi cu zi, în care un praf de sare cade pe farfurie, o minge zboară în aer şi o planetă traversează sistemul solar. Teoria are sens, cel puţin din punct de vedere intuitiv. Pe de altă parte, teoria relativităţii a lui Einstein arată că materia nu dispune de soliditatea pe care i-o acordă simţurile noastre. Lucrurile nu sunt „lucruri", ci *energii* care iau o formă, devenind astfel tangibile. Natura lumii nu este una solidă, ci una în perpetuă mişcare.

Primii fizicieni cuantici confirmă această teorie, prin descoperirea faptului că materia, observată la nivel microscopic, poate fi înţeleasă ca un fel de câmp în interiorul căruia energiile - protoni, neutroni etc. - se mişcă fără încetare. În contrast cu teoria lui Newton, a Universului ca o „bilă de biliard", în care obiectele se forţează între ele pentru a se mişca, fizica cuantică propune o lume mult mai fluidă, care nu depinde de cauzalitate. Lui Werner Heisenberg şi Niels Bohr, pionieri ai fizicii cuantice, nu le-a venit să creadă rezultatele şi implicaţiile unora dintre propriile experimente:

- Particulele apar exact acolo unde nu te aştepţi.
- Este imposibil de prevăzut când anume se poate manifesta un eveniment subatomic, se poate observa doar probabilitatea repetării acestuia.
- Uneori, particulele apar ca fiind particule, iar alteori acestea apar ca fiind modele de undă.
- Particulele nu sunt obiecte în sens newtonian, ci indicaţii observabile ale reacţiilor şi interconexiunilor.
- Particulele nu se influenţează unele pe celelalte menţinându-şi proprietăţile esenţiale; în schimb, ele se absorb unele pe celelalte sau fac schimb de proprietăţi.

- Particulele nu pot fi înţelese decât în cadrul mediului în care se manifestă, nu ca obiecte izolate.

Pe scurt, aceste experimente au scos la lumină faptul că natura lumii fizice nu este asemenea unei colecţii de obiecte, ci, mai degrabă, seamănă cu o reţea de interacţiuni aflate în continuă mişcare.

Capra observă că nucleul unui atom - „esenţa" - este de 100 000 de ori mai mic decât întregul atom şi, cu toate acestea, nucleul este cel mai greu element al atomului. Aşadar, putem începe să înţelegem că ceea ce percepem ca fiind un scaun, un măr sau o persoană, deşi pare solid, are o structură bazată în special pe spaţiu gol, iar ceea ce este solid se află, în general, într-o stare de vibraţie extremă.

Totuşi, pentru a intra şi mai profund în paradoxurile fizicii cuantice, trebuie ştiut că „spaţiul gol" are proprietăţi aproape vii, iar particulele pot să apară spontan, fără nici o cauză aparentă. Capra explică foarte bine: „Aceste experimente au pus în evidenţă o materie permanent susceptibilă de mutaţii. Orice particulă se poate transforma în altă particulă; poate fi generată din energie şi se poate transforma în energie." În cadrul acestor câmpuri de forţă ale particulelor subatomice, distincţia dintre materie şi vid devine neclară, iar vidul în sine devine foarte important. Se ştie deja că vidul este viu şi că formele fizice devin, pur şi simplu, „manifestări tranzitorii ale Vidului suport".

Vidul în rol de creator

În timpul lecturii cosmologiei hinduse, taoiste şi budiste, Capra realizează că descrierile modului în care funcţionează Universul sunt similare cu descoperirile ciudate şi cu paradoxurile mecanicii cuantice. Aceste religii, cu mult mai vechi decât fizica newtoniană, au fost multă vreme asociate mitului solidităţii şi al permanenţei.

În budism, de exemplu, cauza suferinţei este *trishna* (forţarea sau tânjirea), care nu recunoaşte calitatea esenţialmente tranzitorie a vieţii, unde iluzia fixităţii nu poate decât să cauzeze probleme. Doctrina impermanenţei poate fi găsită şi în religia chineză, care celebrează fluxul

etern al naturii şi schimbarea. Una dintre cărţile fundamentale din gândirea chineză este *I: Ching - Cartea schimbărilor* (Editura Antet, 2012), ce îl poartă pe cititor spre acţiunea complementară modului în care lucrurile se mişcă într-un anumit moment.

În fizica cuantică, crearea sau distrugerea particulelor are loc fără o cauză aparentă. Există un câmp care le generează, şi în care se întorc, dar par să acţioneze ca şi cum ar fi dincolo de cauză şi de efect. Totuşi, Capra observă

că neantul nu este vid, paradox amplu dezvoltat de religiile orientale. Hinduismul, de exemplu, are chiar un cuvânt pentru acest vid, *Brahman* - un câmp de potenţialităţi din care se ivesc lucrurile, iar dansul lui Shiva exprimă nesfârşitul proces al creaţiei şi al distrugerii materiei. În budism, *Sunyata* este un vid viu care generează tot ceea ce este fizic. Taoismul are drept componentă centrală principiul *Tao,* golul, natura fără formă a Universului,
care este substanţa de bază a creaţiei.

Prin urmare, Capra argumentează faptul că paradoxurile solidităţii şi efemerităţii, pe de-o parte, şi ale neantului şi fiinţei, pe de altă parte, sunt elemente centrale ale religiilor orientale, care datează de secole. Prin urmare, ele nu sunt descoperirea fizicii moderne. Deşi aceste învăţături sunt considerate de occidentali ca fiind formule mistice, lucrurile stau cu totul şi cu totul altfel: misticii orientali au descris dintotdeauna (atât cât o permite limbajul) contextul creaţiei, nu în termeni matematici, ci prin intermediul mitologiei, artei şi poeziei.

De la multitudine la singularitate

Conceptele *yin* şi *yang* din religia chineză semnifică două forţe opuse: feminin/masculin, intuiţie/raţiune, lumină/întuneric etc. Cu toate acestea, ele sunt elemente complementare, care au nevoie unul de celălalt pentru a exista. Capra observă că obiectivul misticismului oriental, fie el de natură hindusă, budistă sau taoistă, este acela de a recunoaşte faptul că Universul este un întreg indivizibil, în ciuda aparenţei unei multitudini de obiecte separate.

5

René Descartes, filosof francez din secolul al XVII-lea, ilustrează oamenii ca pe nişte fiinţe raţionale, capabile să înţeleagă Universul în mod obiectiv, iar civilizaţia occidentală s-a dezvoltat pe baza acestei dictincţii dintre minte şi materie. Fizica cuantică a spulberat această noţiune de obiectivitate perfectă, căci experimentele demonstrează că particulele îşi schimbă forma în funcţie de cum decidem să le privim. Pentru a-l cita pe Heisenberg, „ceea ce observăm noi nu este natura însăşi, ci natura expusă metodei ştiinţifice de investigare". Aşadar, modelele pe care le observăm în natură, cu aşa-zisă obiectivitate, nu reprezintă o realitate finală, ci reflectă doar modul în care a
evoluat mintea noastră. Încetăm să mai fim observatori ai lumii atomice şi devenim, de fapt, participanţi la ea.

Ce trebuie reţinut din această corelaţie între fizica cuantică şi filosofia orientală este faptul că distincţia dintre executant, acţiune şi obiectul acţiunii este artificială. Toate trei nu reprezintă decât un singur element.

Ce înseamnă, pentru noi, acest lucru? Separarea dintre minte şi materie, propusă de Descartes, ne face să ne imaginăm ca fiind egouri separate, în corpuri separate. Dar Capra spune că această separare conştientă a sinelui de lume creează un sentiment de fragmentare, care ne face să dispunem de o
multitudine de credinţe, talente, sentimente şi activităţi. În budism, există un cuvânt care semnifică această viziune asupra vieţii, în care ne vedem pe noi înşine ca pe un ego izolat: *avidya* sau „iluzie". În opera hindusă Bhagavad-Gita este specificat: „Toate acţiunile iau naştere prin interacţiunea forţelor naturii, dar omul pierdut în delirurile sale egoiste crede că el singur este actorul". Mai putem cita şi următorul vers din *Upanisade:* „Perturbarea mentalului produce multiplicitate, pacea sufletului readuce unitatea".

Cu alte cuvinte, lumea se schimbă complet atunci când o percepem diferit. Este un mod foarte newtonian să vedem lumea ca pe o aglomerare de milioane de lucruri separate, dar această viziune fragmentează conştiinţa noastră de sine. Atunci când vedem lumea ca pe o unitate, reuşim să ne vindecăm şi să ne unificăm; nu ne mai dorim să îi rănim pe

ceilalţi sau să distrugem mediul în care trăim, căci nu vom face astfel decât să ne rănim pe noi.

Observaţii finale

Dacă e să reţii un lucru din volumul lui Capra, acela este faptul că ştiinţa modernă nu face decât să valideze credinţe spirituale şi concepţii mistice despre Univers.

Capra observă că atât ştiinţa, cât şi mistica sunt observatori ai naturii, şi ambele îşi exprimă descoperirile în funcţie de limbajul de care dispun. Întrucât aceste limbaje se află la lumi distanţă, cu adevărat remarcabil este faptul că prin asemănările dintre ele ajungem să înţelegem ce anume pune Universul în mişcare. *Taofizica* acceptă ideea că Universul este mai ciudat decât ne-am putea imagina sau, în orice caz, mai ciudat decât fizica convenţională şi-ar imagina. În egală măsură, este un volum care ne arată că umanitatea a inserat corect cunoştinţele despre modelele care o conduc, în mitologie, religie şi artă. Fizica newtoniană tânjeşte după explicaţii cauzale, în vreme ce religia arată că divinitatea funcţionează pe căi misterioase. Altfel spus, ceea ce este magie pentru ştiinţă, din punctul de vedere al spiritualităţii nu este decât realitate.

Sunt mai mult de 30 de ani de la publicarea acestui volum, iar ştiinţa a evoluat. Totuşi, conceptele de bază rămân pertinente. Noile ediţii pot avea acelaşi impact ca o ediţie din 1970. Cartea reprezintă şi o superbă introducere în religiile orientale, iar dacă nu ai prea multe cunoştinţe în acest domeniu, merită să o citeşti.

Fritjof Capra

Capra obţine un doctorat în fizică teoretică la Universitatea din Viena, în anul 1966. Lucrează ca cercetător în fizica particulelor la Universitatea din Paris, Universitatea Santa Cruz din California, Stanford Linear Accelerator Center, Imperial College din Londra şi la laboratorul Lawrence Berkeley al Universităţii din California. A predat şi la Universitatea din California, şi la cea din San Francisco. Printre lucrările lui Capra se numără *Punctul de cotitură (The Turning Point), Înţelepciune aparte* (Editura Tehnică, 2004), *Reţeaua vieţii (The Web of Life)* şi *Conexiuni ascunse* (Editura Tehnică, 2004). Actualmente, Capra trăieşte în California

7
.Călătorie la Ixtlan

Nu vorbim despre acelaşi lucru, spune el. Pentru tine, lumea e ciudată, căci dacă nu eşti plictisit de ea, eşti în luptă cu ea. Pentru mine, lumea este supranaturală pentru că este uluitoare, minunată, misterioasă, de nepătruns. Interesul meu a fost să te conving că trebuie să îţi asumi responsabilitatea pentru faptul că eşti aici, în această lume minunată, în acest deşert minunat şi în acest timp minunat. Am vrut să te conving că trebuie să înveţi să faci să conteze fiecare acţiune, pentru că nu eşti aici decât pentru o scurtă perioadă. De fapt, mult prea scurtă pentru ca tu să fii martorul tuturor minunăţiilor din această lume. >

Pe scurt

Respectă lumea în care trăieşti asumându-ţi responsabilitatea pentru viaţa ta.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Black Elk, Marea viziune - Povestea lui Black Elk (p. 52) Carl Gustav Jung, Amintiri, vise, reflecţii (p. 188) Dan Millman, Calea luptătorului paşnic (p. 244) Miguel Ruiz, Cele patru legăminte (p. 290

)Capitolul 7 Carlos Castañeda

În anul 1960, Castaneda era student la antropologie, la Universitatea California din Los Angeles. Domeniul lui de cercetare erau plantele medicinale folosite de indienii care trăiau în deşerturile din sud-vestul

>

Statelor Unite şi în Mexic. În timpul unei călătorii, Castaneda ajunge într-o staţie de autobuz, lângă graniţă. Un coleg îi prezintă un bătrân indian Yaqui, care cunoştea în detaliu proprietăţile plantelor. Acest bătrân, pe numele lui don Juan Matus, acceptă să îi împărtăşească lui Castaneda ceea ce ştia.

Aşadar, Carlos Castaneda începe un curs de zece ani alături de un *brujo* (vraci sau vrăjitor), care îl obligă să uite faptul că era un om de ştiinţă ce trebuia să scrie o disertaţie. Castaneda avea să recunoască ceva mai târziu

>

că, ceea ce începuse ca un studiu obiectiv se transformase într-o autobiografie, căci sub orânduiala lui don Juan devenise el însuşi subiectul.

Primele informaţii cu privire la această experienţă sunt relatate în lucrarea *Învăţăturile lui Don Juan* (Editura Rao, 2012). Publicată în anul

1968, cartea îi provoca pe mulţi cititori, căci descria o realitate alternativă a civilizaţiei moderne. Autorul fusese iniţiat prin intermediul substanţelor psihotrope (datura, peyote, precum şi ciuperci magice), experienţe pe care avea să le descrie şi în următorul volum, *Cealaltă realitate* (Editura Rao, 2005).

Totuşi, odată cu publicarea volumului *Călătorie la Ixtlan* (Editura Rao, 2004), Castaneda realizează că substanţele chimice naturale nu erau decât un imbold al dezvoltării personale. Si mai importante sunt principiile pe care don Juan i le împărtăşeşte pentru a deveni un „om al forţei", iar *Călătorie la Ixtlan* este cea mai clară relatare a înţelepciunii acestuia. Nenumăratele încercări şi experienţe ciudate prin care trece autorul fac din această lectură una extrem de interesantă.

Cum să devii inaccesibil

În primele pagini ale volumului, don Juan explică faptul că lumea, aşa cum o considerăm noi a fi reală, nu este o descriere a ei, o realitate consensuală, programată în noi încă de la naştere. Obiectivul ultim al acestei iniţieri este deprinderea capacităţii de „a opri lumea", pentru a suspenda percepţiile normale şi a-i permite adevărului să iasă la suprafaţă. La început, Castaneda nu pricepe aceste idei stranii, dar este dispus să îi facă pe plac bătrânului vraci. Totuşi, cu timpul, don Juan este cel care începe să râdă de înţelegerea limitată a lumii, pe care o exprimă Castaneda.

Don Juan îi spune că „istoria personală este o prostie". Este mai bine să laşi trecutul deoparte şi să te concentrezi pe a fi un alt om în fiecare zi, dispunând de libertatea de a nu fi previzibil. Don Juan recunoaşte că a lăsat un oarecare mister în ceea ce priveşte viaţa lui, căci cunoşti o libertate mult mai mare atunci când eşti anonim. Gândurile celorlalţi continuă să îi modeleze identitatea, şi tot ceea ce întreprinde trebuie explicat şi celorlalţi.

Don Juan încearcă să explice conceptul de „inaccesibilitate", sau de înlăturare personală „din mijlocul unui drum aglomerat". Bătrânul pare să ştie foarte multe despre Castaneda, fără ca acesta să îi fi mărturisit

anumite detalii despre viaţa lui, cum ar fi faptul că regretă pierderea unei iubite. Don Juan îi explică faptul că femeia îl părăsise pentru că fusese tot timpul disponibil pentru ea, ceea ce a dus la rutină şi la plictiseală. Castaneda trebuia să adopte raţionamentele unui vânător, care nu este niciodată sclavul rutinei. Dacă vânătorul cunoaşte rutina prăzii sale, acesta o poate încolţi. Pentru a evita să fim prada cuiva, trebuie să scăpăm de rutină, să devenim mai greu de poziţionat şi de plasat într-un loc anume. Dacă nu facem acest lucru, îi spune don Juan lui Castaneda, „sfârşim prin a ne plictisi de noi înşine şi de lume". În ochii lui don Juan, tânărul antropolog comisese două păcate: manifesta prea puţină apreciere pentru misterele Universului şi, prin urmare, era o persoană mult prea evidentă.

A vedea dincolo de sine

Înţelepciunea lui don Juan este fundamentată pe ideea că oamenii se iau prea în serios. Castaneda, observă don Juan, se inflamează la cea mai mică provocare şi se „isterizează precum o fată bătrână". Pentru a-l ajuta să scape de acest obicei de a se lua prea în serios, don Juan îi cere să vorbească cu plantele - căci ele sunt, în cele din urmă, asemenea lui. Scopul acestui test este de a-l scăpa pe Castaneda de credinţa că este un om care ţine totul sub control.

Castaneda este şocat atunci când don Juan îl descrie ca pe un „peşte" (în sensul de proxenet) care nu este conectat la viaţă şi nu are nici o precizie în acţiuni. Importanţa pe care şi-o acordă îl împiedică să vadă cu adevărat lumea: „Parcă ai avea ochelari de cal", îi spune don Juan, „nu te vezi decât pe
tine şi nimic altceva".

Starea sufletească a războinicului

Bătrânul vraci insistă asupra faptului că cealaltă latură a unei păreri foarte bune despre sine este nesiguranţa. Castaneda admite că se simte precum „o frunză în bătaia vântului" şi că este plin de lamentări şi de doruri, supărându-se foarte uşor. Dintotdeauna găsise defectele celorlalţi, iar pe sine nu se plăcea mai deloc. Însă don Juan îi spune că atunci când îţi plângi de milă, chiar dacă motivele sunt reale, nu duci viaţa unui înţelept - adică a

unui războinic. Forţa războinicului vine tocmai din faptul că îşi alege cum să se simtă; „starea sufletească" a războinicului înseamnă a te lăsa provocat în orice clipă.

„Este o nechibzuinţă să îţi plângi de milă", spune don Juan. „Importantă este strategia de viaţă." Atunci când avem o strategie de viaţă, nu ne mai „pierdem timpul", căci orice clipă are un scop. Castaneda simte că a fost atras, împotriva voinţei lui, în anumite situaţii de viaţă, dar don Juan îi spune clar că este o persoană care nu îşi asumă nici o responsabilitate. Castaneda crede în nemurire, este de părere că niciodată nu e prea târziu să schimbăm cursul, şi să începem să avem îndoieli. Cu toate acestea, viaţa ne cere să luăm decizii.

Castaneda este surprins când bătrânul don Juan îi spune să fie tot timpul conştient de faptul că moartea aşteaptă la cotitură. Fiind conştienţi de acest lucru, nu avem cum să nu trăim diferit. Castaneda este vindecat de importanţa prea mare pe care şi-o acordă, căci va gândi totul în perspectivă. Don Juan mai observă faptul că oamenii care trăiesc ca şi cum ar fi nemuritori duc vieţi meschine. Îşi induc singuri gânduri negative şi o stare de disconfort.

În deşert, unde este supus mai multor teste iniţiatice, Castaneda aproape că îşi pierde minţile. Însă înţelege, în cele din urmă, că moartea poate fi un bun consilier: „Faptul că mă plictiseam cu mine însumi era mai monstruos în lumina morţii mele". Don Juan îl învaţă să trăiască ca şi cum ar fi ultima lui zi pe pământ. Numai aşa va începe să iubească viaţa. Faptul că se gândea că are tot timpul din lume îl transformase într-un om timid, incomplet.

Observaţii finale

Călătorie la Ixtlan oferă lecţii surprinzătoare pentru o carte spirituală: fii dur cu tine, ia decizii, fii pe deplin responsabil de ceea ce întreprinzi. Se prea poate să ai corpul unui adult, dar ai mintea unui copil. Cel mai mare păcat,
ne învaţă don Juan, este acela de a crede că viaţa în sine nu este bună. Fie că

ne confruntăm cu eşecul sau cu succesul, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că lumea este minunată, trebuie doar să ne ridicăm la nivelul provocărilor ei.

Majoritatea oamenilor se aşteaptă ca ceilalţi să facă ceva pentru ei. Trăiesc în mijlocul tehnologiei şi al divertismentului ieftin, dar rămân total străini puterii vieţii şi nu au sentimentul misterului. Ideea centrală din cartea lui Castaneda este aceea că fiinţele umane sunt precum indicatoarele unei
entităţi sau ale unei forţe mai mari decât noi înşine; cunoaşterea de sine nu
poate fi obţinută decât prin recunoaşterea acestei forţe superioare.

Cărţile lui Castaneda au generat multe controverse, căci nu se ştie dacă don Juan a existat cu adevărat şi dacă faptele relatate sunt reale. Castaneda susţine că nimic nu este ficţiune, însă, cum totul pare ireal, acestea pot fi considerate ca atare. Se pare că negarea legitimităţii unor idei revoluţionare este în natura umană.

Carlos Castaneda

Se naşte în anul 1925, în Cajamarca, Peru. Numele său este Carlos Arana, însă îl schimbă odată cu obţinerea cetăţeniei americane, în anul 1959. Obţine licenţa în antropologie la Universitatea California din Los Angeles în anul 1962, iar în anul 1970 obţine doctoratul pentru *Călătorie la Ixtlan.*
Printre cărţile sale se numără *Povestiri despre putere* (Editura Rao, 2005), *Al doilea cerc de putere* (Editura Rao, 2007), *Darul vulturului* (Editura Rao, 2008), *Pase magice* (Editura Rao, 2008), şi *Latura activă a Infinităţii* (Editura Rao, 2003), publicată postum, în 1998

1

.Sfântul Francisc din Assisi

Doamne, fă din mine un instrument al Iubirii Tale! /Acolo unde este ură, să semăn dragoste; /Iertare, acolo unde este rană; / Credinţă, acolo unde este îndoială; / Lumină, acolo unde este întuneric; / Si bucurie, acolo unde este tristeţe.

[7]

Sfântul Francisc din Assisi

Ceea ce îi conferea puteri extraordinare era faptul că, de la însuşi papa până la ultimul cerşetor, de la sultanul Siriei în cortul său la cerşetorii care căutau mâncare, nimeni dintre cei care îl priveau pe Francis Bernadone în ochii săi căprui, arzători, nu se îndoia de faptul că era cu adevărat interesat de persoana lor şi de viaţa lor interioară, din faşă până la moarte...Această dovadă de etică şi de empatie nu poate fi numită altfel decât curtoazie.

(Editura Echinox, 2010)

Pe scurt

Mulţumirea autentică îţi permite să vezi lumea cu ochi noi.

Din aceeaşi sferă de interes

Gandhi, *O autobiografie* (p. 122)Tereza din Avila, *Castelul interior* (p. 336)

Maica Tereza, *O cale simplă* (p. 344)Capitolul 8 G.K. Chesterton

Francisc din Assisi se naşte în anul 1181, cu numele de Giovanni Bernadone, şi cunoaşte maturitatea la începutul secolului al XIII-lea. Creştinismul se ivea din negurile Evului Mediu, o epocă ce a urmat prăbuşirii Imperiului Roman, dar anterioară marilor descoperiri din perioada Renaşterii. Potrivit lui G. K. Chesterton, perioada în care trăia era una a purificării spirituale, care se reflecta într-o etică monastică a negării de sine, şi în care creştinismul era ameninţat de păgânism şi de atacurile barbarilor. Unul dintre efectele acestei căutări a purităţii au fost Cruciadele, iar altul, un efect mult mai benefic, înflorirea culturii.

„Vedetele" acelei epoci erau trubadurii francezi, poeţi romantici ale căror cântece despre iubire captivau imaginaţia tinerilor. Copil fiind, Giovanni primeşte porecla de „Francesco, micul francez", datorită aprecierii pe care leo purta acestor poeţi. Tatăl său, Pietro, era negustor de stofă. În adolescenţă, lui Francisc îi plăcea să cheltuiască banii acestuia pe haine elegante şi colorate după moda franceză.

Chemarea divină

2

Încă de tânăr, Francisc era un spirit aventuros, căruia îi plăcea gustul gloriei, motiv pentru care se alătură luptei cu Perugia, oraş-stat situat în apropierea locului său natal. Este luat captiv şi băgat la închisoare pentru un an de zile. Încarcerarea nu îl împiedică să se alăture din nou forţelor militare, aşadar, la Napoli, luptă pentru cauza unui nobil din oraşul Assisi. Totuşi, în această perioadă, Francisc începe să audă voci care îi spun că rolul său este de a-i ajuta pe cei săraci şi bolnavi, nu de a lupta. Cu multă umilinţă, Francisc
ascultă vocile din mintea sa şi revine la locurile natale.

La puţin timp după, Francisc aude o altă voce, care îi cere să restaureze Biserica San Damiano, care se afla pe un deal, în apropiere de Assisi. Spre uimirea tatălui său, Francisc restaurează biserica muncind cot la cot alături de o echipă de tineri înflăcăraţi. Finanţarea lucrării reprezintă o provocare, iar Francisc decide să vândă o parte din ţesăturile tatălui său, pentru a obţine bani. Aflând acestea, Pietro îi intentează un proces fiului său, iar episcopul local îi solicită lui Francisc să restituie banii. Acesta procedează întocmai, dar, odată cu banii, Francisc renunţă şi la hainele scumpe pe care le poartă.

Nebuni după Dumnezeu

În acele vremuri, echipa de neofiţi a lui Francisc era cunoscută sub denumirea de „Jonglerii lui Dumnezeu". Franciscanii încercau să îi facă pe oameni să vadă lucrurile diferit, la fel cum procedează un clovn sau un bufon, încercând sincer să-i facă pe oameni să se îndrepte spre Dumnezeu. Obiectivele vieţii medievale erau forţa şi sobrietatea, dar Jonglerii ofereau o
viziune asupra existenţei, care era plină de voioşie, şi care făcea ca lumea „reală" să pară mult prea cenuşie. Întrucât Jonglerii renunţaseră la avuţii şi la o locuinţă stabilă, ei simbolizau însăşi libertatea.

Francisc suferă multe umilinţe, de la eşecul ca soldat la procesul intentat de tatăl său, şi realizează că, în ochii celorlalţi, nu era decât un bufon. Dar chiar şi dacă ar fi fost aşa, Francisc era bufonul lui Dumnezeu. Începe să îngrijească cerşetori şi leproşi şi, deşi atrage atenţia multor bogătaşi, precum Bernard de Quintavalle, majoritatea oamenilor îl consideră nebun -

renunţase la o viaţă îndestulată, pentru a se îmbrăca în zdrenţe şi a trăi într-
un cort, în preajma unui azil de leproşi.

Adepţii franciscanilor

Pasiunea şi răzvrătirea lui Francisc atrag atenţia oamenilor deschişi la minte. În oraşul în care locuia, trăia o femeie numită Clara, care, la fel ca Francisc, se trăgea dintr-o familie înstărită. După ce îi aude prelegerile, Clara decide să îşi părăsească familia, iar Francisc o ajută să găsească refugiu într-o mănăstire de maici benedictine. Biografii aveau să susţină că relaţia dintre Clara şi Francisc era una de
natură sexuală, însă Chesterton este de părere că era doar o iubire platonică. Ar trebui să acceptăm posibilitatea, spune el, „că o iubire cerească poate fi la fel intensă ca una pământească; momentul iubirii capătă valoare de realitate, ca şi în cazul amorului trupesc, prin urmare, misterul iubirii lor poate fi desluşit". În epoca seculară în care trăim, este greu să îi înţelegem pe oamenii care îşi dedică viaţa castităţii şi sărăciei. Totuşi, dacă într-adevăr a
existat o poveste de iubire între cei doi, aceasta a devenit secundară în faţa iubirii lor pentru Dumnezeu.

Atunci când Francisc merge pentru prima oară la papa Inocenţiu al III-lea pentru a cere aprobarea înfiinţării ordinului franciscanilor, echipa sa număra 11 adepţi. Prin urmare, Francisc îşi vede refuzată cererea. Însă papa
are un vis, în care i se arată un ţăran care ţine în mână o miniatură a Bisericii
Papale Sfântul Ioan din Lateran. Francisc solicită din nou aprobarea de la papa Inocenţiu. Când acesta îl vede pe Francisc, îmbrăcat într-o tunică ţărănească legată la brâu cu o sfoară, îl recunoaşte ca fiind bărbatul din visul său.

În cele din urmă, Inocenţiu îi oferă lui Francisc o aprobare provizorie, cu condiţia de a creşte considerabil numărul de adepţi. Chesteron spune că, zece ani mai târziu, tunica lui Francisc era purtată de aproximativ 10 000 de bărbaţi. Clara devine călugăriţă şi este sanctificată (Sfânta Clara), fiind

fondatoarea Ordinului Clariselor, a cărui primă biserică a fost construită la San Damiano.

Unul dintre oamenii buni ai lui Dumnezeu

Recunoştinţa era trăsătura fundamentală a lui Francisc. În vreme ce mulţi oameni îi mulţumesc lui Dumnezeu zilnic sau săptămânal, Francisc trăia într-o permanentă stare de recunoştinţă. Îi mulţumea lui Dumnezeu în special pentru suferinţa sa, spunând că dacă Dumnezeu este Creatorul Universului, tot ceea ce îi putem oferi în schimb este suferinţa noastră. Cu toate acestea, Chesterton sugerează că Francisc nu era un „ascet sinistru" - el avea pur şi simplu o viziune radicală asupra vieţii. Ne bucurăm cu toţii de avuţii, dar Francisc ştia că dacă alegem să nu avem nimic, suntem liberi să vedem ceea ce este cu adevărat important. „Binecuvântat este cel care nu aşteaptă nimic, căci se va bucura de orice", spune Francisc. Sărăcia poate fi foarte eliberatoare, amintindu-ne constant de iubirea pentru Dumnezeu. De fapt, viaţa lui Francisc nu era cu mult mai privată de lucruri decât cea a unui om normal, era chiar mai liberă: „Sunt supus, nu dependent".

Aşa cum era obiceiul la vremea aceea, Francisc merge ca misionar în Ţara Sfântă. Este luat prizonier de sarazini şi adus în faţa sultanului, care hotărăşte să îl elibereze. Chesterton îl numeşte pe Francisc „Omul care nu putea fi ucis", o poreclă potrivită pentru un om care ar fi iubit o moarte martirică, dar care era mult prea fermecător pentru a fi executat.

Pentru Chesterton, Francisc este un exemplu clar de curtoazie adevărată; nu numai că îi respecta pe ceilalţi, dar camaraderia de care dădea dovadă îi făcea pe ceilalţi să se simtă în centrul atenţiei. Într-o epocă a rangurilor nobiliare şi a onoarei, Francisc „îi trata pe toţi ca şi cum ar fi fost regi", spune Chesterton. Nu făcea distincţia între oameni în funcţie de valoarea acestora, nici dacă erau duşmani, cerşetori sau preoţi.

Iubirea pentru Creaţie

Chesterton susţine că Francisc nu iubea „natura". Nu iubea întregul într-o formă panteistă - ceea ce înţelegem astăzi prin „Mama Natură". Francisc iubea *individualitatea,* persoana, floarea sau animalul. De aia spunea despre un măgar că este fratele său şi despre o vrăbiuţă că este sora lui.

5

Ceva mai târziu, după ce orbeşte, Francisc se oferă voluntar pentru a i se cauteriza ochii cu un fier încins, făcând astfel apel la „Fratele Foc", pentru a-l ajuta. Această personalizare a naturii poate părea ca fiind infantilă în zilele noastre, dar ne demonstrează o profundă conexiune cu lumea naturală. În versiunea lui Francisc, dacă Dumnezeu a aprobat existenţa unui lucru, atunci acel lucru este minunat şi merită iubire şi protecţie. Miracolele care îi sunt atribuite lui Francisc, alături de poveştile despre vindecări, includ stimularea spontană a unei simfonii de păsări şi îmblânzirea unui lup. Cu toate acestea, ele ne apar numai ca miracole; pentru cineva care a iubit la un asemenea nivel fiecare fiinţă vie, ele nu sunt decât fenomene naturale.

Observaţii finale

Chesterton compară impactul lui Francisc cu naşterea unui copil într-o casă întunecată, care alungă întunericul şi aduce o nouă lumină în aceasta. Timp de 1 000 de ani, Biserica s-a aflat în defensivă, păstrându-şi puterea pentru a se reface. Francisc a decis că era timpul să acţioneze în direcţia opusă, să renunţe la bogăţii şi să ofere numai iubire.

Mulţi iconoclaşti schimbau lumea şi, cu toate acestea, erau urâţi de ceilalţi; extremismul de care dădeau dovadă devenea contraproductiv. Iubirea sinceră a lui Francisc pentru oameni l-a salvat, în cele din urmă, de la un asemenea destin. Totuşi, nimeni nu mai este preocupat astăzi de contribuţia pe care a adus-o Bisericii Catolice; legenda îl prezintă ca fiind un mare iubitor al vieţii, iar povestea lui îi impresionează astăzi chiar şi pe necredincioşi. Există o simplitate care îl caracterizează, iar mesajul său este unul încă foarte atrăgător: pe scurt, iubirea este mai importantă decât puterea.

Dacă nu ar fi avut vocaţie, Francisc din Assisi ar fi devenit un simplu produs al epocii în care a trăit, un om aflat în eterna căutare a gloriei la război şi a iubirii carnale. Aşa cum arată Chesterton, motivaţiile romanticilor şi ale sfinţilor sunt, în mod esenţial, aceleaşi: pot să stea toată noaptea sub balconul iubitei sau să construiască o biserică cu propriile mâini - doar din dragoste. Iar Francisc era, în esenţă, un iubitor, fie că

iubea oamenii, animalele, plantele sau pe Dumnezeu. Deşi este scurtă, cartea lui Chesterton este plină de idei şi informaţii
> 7 r > >
preţioase. Cu toate că limbajul folosit este uneori excesiv, autorul reuşeşte să surprindă latura umană a lui Francisc. Cartea este, mai degrabă, o schiţă, nu un portret, dar, asemenea unui tablou de Picasso, reuşeşte să cuprindă esenţa subiectului. Scrisă la puţin timp după convertirea lui Chesterton la catolicism, cartea denotă entuziasmul unui adept, dar scriitura este echilibrată de talentul autorului de a analiza în mod autentic personajele.

G.K. Chesterton

Născut în Londra, în anul 1874, Gilbert Keith Chesterton a fost poet, romancier, eseist şi critic. Printre numeroasele articole publicate în reviste precum *Illustrated London News* şi *GK Weekly* (revistă proprie), Chesterton publică şi biografii foarte apreciate ale lui Charles Dickens, Toma d'Aquino, Robert Browning şi Robert Louis Stevenson. Volumul *Ortodoxia* (Editura Humanitas, 2008), publicat în anul 1908, este considerat un clasic al literaturii spirituale. Scrie şi o serie foarte populară de cărţi, *Father Brown,* despre un preot detectiv. Chesterton se stinge din viaţă în 1936

.2001

LOCURILE CARE TE ÎNSPĂIMÂNTĂ

Dacă ne simţim stresaţi, ruşinaţi, sau chiar furioşi, avem senzaţia că am eşuat. Cu toate
> > ' > > '1 > ' > >
acestea, tulburarea emoţională nu este o greşeală spirituală; este locul în care războinicul învaţă compasiunea. Este locul în care învăţăm să nu ne mai luptăm cu noi înşine. Numai când ne
afundăm în aceste locuri care ne sperie, liniştea devine de nezdruncinat. Semănăm foarte mult cu un orb care descoperă o bijuterie într-o grămadă de gunoi. Chiar în acest moment, în ceea ce dorim să aruncăm la gunoi, în ceea ce ni se pare repulsiv şi terifiant, chiar aici găsim căldura şi claritatea unui bodhicitta.

Pe scurt

Nu evoluăm decât atunci când aducem lumină în cotloanele întunecate ale minţii.

>

Din aceeaşi sferă de interes

Eckhart Tolle, Puterea prezentului (p. 352) Chogyam Trungpa, Eliberarea de materialismul spiritual (p. 360) Gary Zukav, Lăcaşul sufletului (p. 408) Dalai Lama, Arta fericirii Dhammapad

ACAPITOLUL 9

PEMA CHODRON

„Cu toţii iubim ceva, chiar dacă e vorba numai de tortilla." Pema Chodron îşi aminteşte de această afirmaţie, care a fost folosită de profesorul ei, Trungpa Rinpoche, când încerca să explice conceptul budist de *bodhichitta.* Sensul lui ar fi acela de inimă sau minte deschisă, de slăbiciune a fiinţei umane, chiar dacă este vorba despre o slăbiciune negativă în aparenţă.

Pema Chodron este o călugăriţă budistă de origine americană, care hotărăşte să facă cunoscut publicului larg acest concept preluat din religia budistă. Filosofia ei este aceea de a-i face pe oameni să renunţe la „slăbiciuni" şi a-şi dezvolta empatia pentru ceilalţi. Deseori, încercăm să blocăm *bodhichitta* prin intermediul prejudecăţilor şi al părerilor nefondate. Cu toate acestea, slăbiciunea nu dispare, ea este asemenea unei „crăpături în perete". Aceste slăbiciuni ne amintesc constant de natura noastră umană şi ne sunt tot timpul la dispoziţie.

În primul capitolul al volumului *Locurile care te înspăimântă: Ghid împotriva fricii pentru vremuri de restrişte (The Places Scare You: A Guide to Fearlessness in Difficult Times),* Chodron relatează povestea unei femei care îi scrie cu privire la o întâmplare petrecută într-un orăşel din Orientul Mijlociu. Atât femeia respectivă, cât şi prietena ei erau insultate constant şi ameninţate, pentru simplul motiv că erau de origine americană. Femeile se temeau chiar să nu fie atacate. Deşi situaţia respectivă o îngrozea, femeia a înţeles ce înseamnă să faci parte dintr-o minoritate persecutată. A simţit brusc o legătură cu toţi cei care, de-a lungul istoriei, suferiseră asemenea agresiuni. În mod normal, o astfel de experienţă ne face să ne închidem în noi, dar femeia respectivă reuşise să înţeleagă ceva profund. Potrivit lui Chodron, femeia făcuse primul pas pentru a deveni o *bodhisattva* - războinic care alege cu mult curaj să se deschidă în faţa durerii. Un războinic nu este mai agresiv decât alţi oameni, spune Chodron, ci mult mai deschis.

Asumarea emoţiilor

Învăţăturile *bodhichitta* provin de la indieni şi pătrund în Tibet abia în secolul al XI-lea. Acestea au fost rezumate în aforisme uşor de memorat, cum ar fi: „Meditează tot timpul la ceea ce îţi provoacă resentiment".

Aceste învăţături ne înarmează cu abilitatea de a gestiona mai bine trăsăturile personale aşa-zis „dificile", pentru a putea atinge iluminarea. Ideea este să ne amintim aceste aforisme ori de câte ori suntem cuprinşi de furia momentului.

Chodron observă că oamenii încep să mediteze pornind de la ideea că astfel vor scăpa de disconfortul de peste zi. Însă, *bodhichitta* ne cere să acţionăm în direcţia opusă: nu putem să devenim iluminaţi decât dacă ne afundăm în emoţiile zilnice, fie ele pozitive sau negative. Novicii în ale meditaţiei descoperă că, în loc să fie mai liniştiţi, nu fac decât să genereze şi mai multe emoţii intense. Numai după ce ne asumăm aceste emoţii putem începe să vedem lucrurile mai clar. Dacă te cuprinde furia, nu fugi de ea, dă-i
voie să se manifeste, ne învaţă Chodron. Permiţându-i să se manifeste, nu mai experimentezi senzaţia de vină şi începi să ai o viziune mai bună despre sine.

Ceea ce nu ne place este pur si simplu parte din viaţă

Cea mai importantă lecţie pe care a învăţat-o Chodron de la Buddha este aceea că toate piedicile cu care ne luptăm nu sunt decât parte din viaţa de zi cu zi. Ea scrie: „Viaţa are tot timpul suişuri şi coborâşuri; oamenii şi situaţiile sunt imprevizibile, la fel şi tot ceea ce este legat de viaţă". Surprinzător este faptul că oamenii sunt foarte dezamăgiţi atunci când lucrurile nu ies aşa cum îşi propuseseră. Ne doare să vedem că lucrurile nu ne ies, dar nu ar trebui să facem un pas înapoi şi să spunem că am eşuat - prin însăşi natura vieţii nu obţinem mereu doar ceea ce ne dorim.

Nimic din ceea ce facem ca să fugim de sentimentele negative nu poate avea rezultate de durată. Viaţa trebuie experimentată ca atare, nu numai cu lucrurile bune. Doar atunci când poţi spune „sunt bine", atât în zilele rele, cât şi în cele bune (aşa cum făcea Trungpa Rinpoche), poţi spune că ai progresat. Nu ai de ce să te temi.

Samsara

„Lecţia fundamentală în formarea unui războinic nu este cum anume să

evite incertitudinea şi frica, ci cum să gestioneze disconfortul", spune Chodron. Ne modelăm vieţile în funcţie de evadările mentale. Bem un pahar de alcool, mâncăm în exces, ne gândim la sex sau facem shopping, doar pentru a scăpa de gânduri şi sentimente care ne perturbă. Uneori, acestea sentimente se pot traduce prin banala plictiseală, sau prin anxietate, dar, în dorinţa noastră de a le împiedica, nu reuşim să ne cunoaştem cu adevărat pe noi înşine. Se prea poate să nu reuşim niciodată să devenim conştienţi de faptul că prin experimentarea totală a emoţiilor negative putem fi mult mai liniştiţi, decât prin încercarea de a le elimina. Dorinţa noastră continuă de „a scăpa de presiunea momentului" ne face prizonierii unui ciclu de neplăceri, care poartă numele de *samsara.*

Chodron ne relatează povestea poetului Jack Kerouac, care fuge în munţi pentru a se întâlni cu Dumnezeu. Nu reuşeşte decât să se întâlnească cu sinele său - „vechiul Eu plin de ură", aşa cum avea să îi scrie într-o scrisoare unui prieten, căci acolo, în munţi, nu mai era sub influenţa alcoolului şi a drogurilor. Mulţi oameni pleacă în căutarea lui Dumnezeu, dar nu fac decât să se găsească pe ei înşişi. Însă tocmai acela este începutul iluminării, spune Chodron.

Ancorarea în locurile înspăimântătoare

Chodron notează faptul că oamenii aşteaptă tot timpul ca lucrurile să fie permanente şi stabile. Suntem ataşaţi emoţional de ideea de stabilitate, prin urmare, atunci când nimic nu e stabil, ne simţim fragili şi nesiguri. Calea budismului ne cere să ne „bucurăm de schimbare", să fim pe deplin conştienţi de ea.

Tânjim cu toţii după certitudini, pentru că incertitudinea ne sperie. Ne supunem mitului potrivit căruia, doar „dacă facem totul aşa cum trebuie, vom găsi un loc sigur şi confortabil, în care să ne petrecem restul vieţii". Dar viaţa este o continuă incertitudine, pentru toată lumea.

Dacă ne adâncim în senzaţia de frică, şi nu încercăm instantaneu să o „reparăm", cumva, frica îşi va pierde din forţă. Trebuie să ne întrebăm următorul lucru: ce fel de sentimente ne încearcă atunci când simţim că nu putem face faţă? A ne confrunta cu însuşi lucrul de care fugim este cheia spre evoluţie. Dacă „rămânem prezenţi în durerea dezaprobării sau a trădării" - sau în orice altă formă de suferinţă, sugerează Chodron -, reuşim

să ne liniştim cumva. Dacă suprimăm aceste trăiri, nu facem decât să devenim extrem de fragili.

Poate te gândeşti că este copleşitor să simţi totul la asemenea intensitate, însă Chodron spune că, de fapt, este o formă de eliberare - un act de bunătate faţă de tine însuţi. Dacă nu ne permitem să simţim, egoul începe să ne conducă, şi ne păcălim că suntem invulnerabili, când, de fapt, suntem, la nivel structural, asemenea unei fortăreţe gata să se prăbuşească la cea mai mică provocare. Egoul ne izolează de toţi ceilalţi. Încearcă să protejeze iluzia aşa-zisului teritoriu personal, dar trebuie să înfruntăm egoul pentru a căpăta curajul de a vizita locurile care ne înspăimântă.

Practici de deschidere a inimii

Practicanţii budismului caută să cultive patru calităţi infinite: bunătatea, compasiunea, bucuria şi echilibrul sufletesc. Printre nenumăratele practici *bodhicitta,* una dintre ele este „aspiraţia", sau dorinţa de a le fi bine celorlalţi. Ne dorim să ne eliberăm de suferinţă şi să găsim sursa fericirii, apoi ne dorim acelaşi lucru şi pentru cei dragi. Ulterior, putem extinde practica la un nivel mai general şi îi putem include chiar şi pe cei care nu ne plac sau pe cei pe care încă nu i-am cunoscut.

Chodron ştie că este dificil să doreşti binele unei persoane pe care o urăşti, dar asta este şi ideea: să lucrezi muşchii inimii, pentru ca ea să devină mai mare. Dacă eşuezi în a transmite gânduri pozitive cuiva pentru care nu simţi nimic, atunci te poţi opri. Ideea nu este să devii un sfânt, ci să îţi testezi limitele compasiunii şi ale bunătăţii.

Rădăcina suferinţei şi a ignoranţei este inabilitatea de a vedea conexiunea dintre oameni, de a vedea că ceilalţi nu sunt foarte diferiţi de noi. Chodron practică aspiraţia în magazine şi supermarketuri, acolo unde şansele de a te enerva sunt mari. Când decizi să ai gânduri pozitive pentru persoana care stă la coadă în faţa ta, de exemplu, brusc se instalează o conexiune între tine şi ea, şi nu ţi se mai pare enervantă. Prin aspiraţie, poţi suporta pe oricine, pentru că respectiva persoană nu este decât un alt aspect al propriei tale fiinţe.

O altă metodă de a lucra muşchii inimii este aceea de a te bucura de fericirea şi de norocul celorlalţi. Chodron relatează momentul în care află că cineva reuşise să vândă mai multe cărţi decât ea şi îşi aminteşte cât era de invidioasă. Numai după ce s-a bucurat de succesul celorlalţi a înţeles cât de plină de resentimente fusese. Oamenii pe care îi considerăm cei mai dificili sunt profesorii noştri cei mai buni în viaţă. Atunci când ne activăm fiecare latură a fiinţei reuşim să trecem de faţada pe care o arătăm lumii descoperind astfel gândirea dăunătoare şi emoţiile în forma lor brută. Indignarea, mândria, scepticismul, resentimentele - toate acestea pot fi scoase la lumină şi estompate, prin practica trezirii spirituale *bodhichitta.*

Observaţii finale

Multe scrieri budiste au o abordare raţională asupra spiritualităţii - sunt *utile.* Majoritatea practicilor descrise de Chodron sunt vechi de peste un mileniu şi au fost prelucrate astfel încât să poată fi folosite aproape ştiinţific. Nu ai nevoie de cunoştinţe vaste despre budism pentru a le putea aplica. Dacă eşti creştin, poţi folosi, de exemplu, compasiunea în loc de *bodhichitta.*

Printre cărţile lui Pema Chodron se numără *Începe de unde te afli (Start Where You Are), Înţelepciunea prizonieratului (The Wisdom of No Escape), Când totul se prăbuşeşte în jurul tău* (Editura Litera, 2017). Aceste cărţi nu discută viaţa aşa cum ne-ar plăcea să fie, ci aşa cum este. Claritatea şi asertivitatea acestora se potrivesc foarte bine unui maestru budist, dar faptul că ele provin, de fapt, de la o femeie de origine americană, care a traversat aceleaşi dificultăţi emoţionale ca noi ceilalţi le face şi mai valoroase. E uşor să priveşti cât de senin este un maestru şi să îţi spui că aşa a fost dintotdeauna, dar „toţi cei pe care îi vezi zâmbind în fotografii sau chiar în persoană sunt cei care s-au confruntat la un moment dat cu probleme serioase", spune Chodron. Cu toţii avem nenumărate locuri de care ne este frică, dar ceea ce

ne diferenţiază este voinţa noastră de a vizita aceste locuri ascunse în mintea noastră.

Ori de câte ori ne copleşeşte teama sau suferinţa, şi nu ne grăbim să le suprimăm, putem spune că am făcut un pas înainte. Marele adevăr din *Locurile care te sperie* este acela că, deşi poate părea periculos să ne confruntăm cu propriile slăbiciuni, numai aşa putem cunoaşte liniştea interioară, pentru că empatia şi compasiunea sunt cele care ne fac umani.

Pema Chodron

Se naşte în New York, în anul 1936. Este absolventă a Universităţii California. > ' > Începe să se intereseze în mod serios de budism abia în jurul vârstei de 35 de ani şi devine novice în anul 1974. Este numită bhikshuni (călugăriţă budistă în tradiţia tibetană) în anul 1981. Maestrul ei este Chogyam Trungpa, alături de care a studiat din anul 1973 până la moartea acestuia, în 1987.

Pema Chodron este actualmente directoarea Gampo Abbey, centru monastic budist situat în Noua Scoţie, Canada. Printre cărţile ei se mai numără *Fii recunoscător tuturor (Be Grateful to Everyone)* şi *Tonglen*

.Secolul al IV-lea

CĂLĂTORIE LIBERĂ

În vremuri străvechi, calea Tao era următoarea: să consideri originea ca fiind pură şi întruchiparea ei brută; să înţelegi că îmbogăţirea este deşartă; să trăieşti alături de tine însuţi în

pace şi claritate spirituală. Nu te lăsa etichetat; nu îţi face multe planuri; nu presupune că deţii controlul problemelor tale; nu fi supusul cunoaşterii. Înţelege infinitatea şi rătăceşte pe căi necunoscute.

Pe scurt

Cea mai bună viaţă este aceea care se află în acord cu ordinea universală >

nevăzută, cu Tao.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Tao Te Chin

gCAPITOLUL 10

ZHUANGZI

În urmă cu 2 300 de ani, China trecea printr-o perioadă tulbure marcată de un război civil. Conducătorii îşi doreau cu disperare să păstreze ordinea şi să îşi înfrângă oponenţii, fiind dispuşi să ia în calcul orice soluţie. În acea vreme trăia un filosof excepţional, Zhuangzi. Unul dintre regi i-a cerut să îi

devină consilier, dar acesta a refuzat propunerea, pentru că nu dorea să fie corupt de conducere.

Călătorie liberă (Editura Humanitas, 2009) devine cartea de căpătâi a taoismului, alături de *Tao Te Ching* (Editura Antet Revolution, 2012), care a fost scrisă cu circa 200 de ani înainte. Despre Zhuangzi se spune că ar fi scris el însuşi primele şapte capitole, iar celelalte au fost scrise de adepţii lui. Cartea reprezintă o antologie de alegorii şi de poveşti cu tâlc, în care sunt relatate întâmplări cu personaje importante din istoria Chinei. Volumul cuprinde şi dialoguri imaginare între mari gânditori precum Confucius, Lao Tzu şi Lieh Tzu.

Citind acest volum, putem înţelege mai bine ezitarea lui Zhuangzi cu privire la slujba în folosul unui conducător, căci filosofia sa reneagă ideea de putere şi promovează anonimitatea. Zhuangzi observă că tulburările din perioada Statelor Combatante au apărut ca urmare a pierderii capacităţii oamenilor de a conştientiza energia Tao, care asigura „unitatea dintre Rai şi Pământ".

Ce este Tao? Este ordinea fundamentală a Universului, modul natural al lucrurilor de a se mişca. Înţelepţii şi oamenii de succes sunt conştienţi de această forţă care pune Universul în mişcare, rămân conectaţi la ea, şi nu uită niciodată că Tao este sursa tuturor lucrurilor.

Umili în faţa lui Tao

În capitolul „Ape de toamnă", Zhuangzi ne relatează următoarea alegorie.

Odată cu sosirea inundaţiilor de toamnă, He Bo se simte bine, căci apele se revarsă. Călătoreşte prin ţară, până ajunge la Marea de Nord, unde îl întâlneşte pe Ruo, zeul oceanului. He Bo se simte copleşit de vastitatea apelor, în comparaţie cu dimensiunile râului său. Îşi aminteşte de povestea broaştei care locuia într-o fântână şi care era fascinată de apa din jurul ei, dar nu era conştientă de întinderea fără de orizont a mării. He Bo îşi aminteşte şi de insecta de vară care, trăind doar într-un singur anotimp, nu înţelege ce este gheaţa. În acelaşi fel, spune Zhuangzi, un înţelept care trăieşte înconjurat de propriile lecturi şi învăţături nu poate conştientiza pe

deplin măreţia Tao. Întrucât cunoaşte câte ceva despre Tao, se prea poate să se creadă superior, dar acest lucru nu este la fel cu a fi complet în armonie cu Tao.

Omul simplu nu vrea sau nu este capabil să vadă în perspectivă nivelul de cunoştinţe pe care l-a atins. El este preocupat de propria viaţă, fără să realizeze eternitatea sau vastitatea Universului care există încă dinainte ca el să se nască. Oamenii obişnuiţi acordă o importanţă mult prea mare lucrurilor banale, care nu fac decât să insufle confuzie şi griji. Pilda lui Zhuangzi ne învaţă că ar trebui să încetăm să ne mai gândim la noi înşine ca şi cum am fi un râu şi să ne amintim că suntem asemenea unei picături de apă într-un ocean.

Cunoaşterea întregului

Omul obişnuit face diferenţa între cei săraci şi cei bogaţi, între mare şi mic, corect sau greşit, util sau nefolositor, însă, din perspectiva Tao, nu există diferenţiere la nici un nivel. Tocmai de aceea, oamenii evoluaţi nu îşi vor petrece viaţa făcând diferenţieri şi emiţând judecăţi de valoare, ci vor fi preocupaţi de întreg, de totalitate.

Armonizarea cu Tao îţi permite să recunoşti viaţa în totalitatea ei, nu numai acele părţi pe care le preferi. Tocmai de aceea, o persoană conectată la Tao îţi va părea foarte detaşată: asta pentru că nu este ataşată de un anumit aspect al vieţii, în detrimentul celorlalte. Pentru a te putea conecta la Tao trebuie să renegi realitatea vieţii. Unii oameni, care nu cunosc viaţa decât prin ceaţa propriilor gânduri şi idei, nu înţeleg niciodată măreţia Tao.

Oamenii care înţeleg Tao sunt eliberaţi de grijile generate de ciclul viaţă/moarte, bogăţie/sărăcie. Sunt oameni care trăiesc fără să investească în căutarea lucrurilor măreţe şi evitarea lucrurilor rele, iar fericirea lor izvorăşte din linişte şi din detaşare. Sunt oameni care văd totul ca parte a întregului. Nu se simt ofensaţi şi nici nu le este teamă să le-a fost ştirbită reputaţia, pentru că îşi îndreaptă atenţia spre lucruri mai complexe.

Fericirea dincolo de contradicţii

Potrivit lui Zhuangzi, oamenii nu ar trebui să caute fericirea. Ideea pe care

şi-o fac cei mai mulţi despre fericire este strâns legată de fuga după lucrurile
pe care şi le doresc, motiv pentru care, aceştia se află tot timpul într-o stare
de acţiune. Întrucât proiectează mental viitorul şi sunt preocupaţi de lucrurile abstracte, tind să uite să aibă grijă de corpul lor.
Cu toate acestea, cei care sunt în armonie cu Tao nu caută „fericirea". Fericirea lor autentică provine din faptul că nu poartă povara umană, care îi
face să penduleze constant între fericire şi tristeţe, între glorie şi eşec. Cu toate acestea, putem merge cu toţii dincolo de aceste extreme, trăind într-o
„acţiune inactivă"; mai exact, acţiunile noastre trebuie să fie în acord cu Tao,
nu trebuie să ne organizăm în funcţie de predispoziţiile care ne caracterizează şi de dorinţele care ne macină.

Majoritatea oamenilor pot să spună „sunt mulţumit", sau „sunt fericit", însă oamenii care sunt în acord cu Tao resimt acel tip de mulţumire care îi face să uite ce este ea, căci nu ştiu ce înseamnă să nu fii fericit. Fericirea merge dincolo de obţinerea unei „stări" de fericire. Fericirea poate fi găsită dincolo de polii normali ai gândirii umane, ai dorinţelor, ai emoţiilor, şi ai liniştii.

Alegerea anonimatului

Oamenii cu adevărat excepţionali nu fac mare caz din dărnicia lor şi nici nu caută câştigul cu orice preţ. Nu îi privesc de sus pe oamenii care acţionează în serviciul lor şi nici nu reacţionează când aceştia nu o mai fac. Deşi se pot
baza pe ei înşişi, nu îi condamnă pe cei lacomi sau pe cei răi. Sunt lipsiţi de egoism, nu în sensul sfinţeniei, ci în sensul în care nu fac mare caz cu viaţa lor. În contrast, cei preocupaţi de propria reputaţie, sau care îşi doresc să fie faimoşi ori bogaţi fac întotdeauna caz.

Într-un dialog cu Confucius, Grand Duke Jen comentează: „Copacul drept este primul care este tăiat. Fântâna cu apă bună de băut este prima care seacă." Grand Duke Jen îi sugerează lui Confucius că învăţăturile lui sunt cele care îi permit să evolueze, întrucât pun în lumină contrastul dintre

cunoaştere şi ignoranţa celorlalţi. Ce vrea să spună Grand Duke Jen este faptul că o persoană care îşi petrece timpul asigurându-se că imaginea sa este una „remarcabilă", încetează să mai fie aşa. Omul care este în acord cu

Tao, pe de altă parte, reflectează însăşi natura Tao - nu arată şi nu este special, dar dispune de o forţă reală. Grand Duke Jen adaugă faptul că adevărata putere constă în devenirea unui element dintr-un întreg, asemenea unei păsări într-un stol. Omul perfect, în viziunea lui Zhuangzi, este cel care nu încearcă să fie propria sursă de lumină în lume; este cel care

acţionează ca un canal de lumină, ori de câte ori trebuie să strălucească.

Acest lucru necesită smerenie, fiind „gol şi complet". Un om care dispune de asemenea calităţi nu îşi doreşte puterea şi nici nu este preocupat de critici, prin urmare nici el nu critică pe nimeni. Altfel spus, nu se pune în calea vieţii. Oamenii cred că cei care caută anonimatul sunt nebuni, dar aceştia ştiu că este singura modalitate de a fi mulţumit.

Viaţa simplă este cea mai bună

Legenda spune că un conducător chinez a încercat să abdice şi a avut intenţia de a-i înmâna sceptrul unui bărbat numit Shan Chuan. Vorbim despre o epocă în care conducătorii erau numiţi „Fiii Raiului" şi erau foarte apreciaţi de ceilalţi. Dar Shan Chuan îl întreabă: „De ce mi-aş dori să conduc o ţară?" Shan Chuan ducea o viaţă simplă de fermier şi se bucura de trecerea

anotimpurilor. Nu înţelegea rostul puterii. Odată ce oamenii obţin puterea, îşi petrec timpul încercând să nu o piardă, ceea ce este departe de a fi o viaţă demnă de trăit.

Pilda lui Zhuangzi ne arată că omul care este în acord cu Tao alege întotdeauna o viaţă în linişte în locul uneia care implică dobândirea puterii. În mod ironic, omul care preţuieşte cel mai puţin puterea este cel mai bun conducător, însă asemenea regi şi conducători sunt foarte rari. În mod similar, o persoană conectată la Tao nu îşi pierde vremea alergând după profit. Se bucură de ceea ce este şi nu cere mai mult. Uită de motivele pentru care face un lucru, devine una cu el, fără ego şi gânduri de

recompensă. În mod paradoxal, asta face ca fructul muncii lor să fie unul excepţional.

Caracteristicile Tao

Cele ce urmează reprezintă un sumar al caracteristicilor oamenilor conectaţi la Tao (culese din poveştile şi comentariile lui Zhuangzi):

- O persoană conectată la Tao nu are planuri măreţe, ci reacţionează în faţa lucrurilor, atunci când acestea se ivesc.
- Omul conectat la Tao lasă deoparte egoul atunci când se confruntă cu diverse situaţii, căci ştie că numai procedând astfel îi poate vedea clar pe ceilalţi.
- Majoritatea oamenilor încearcă să găsească împlinirea, dar omul înţelept nu caută decât să fie gol, un canal pentru Tao.
- O persoană conectată la Tao îşi duce viaţa cu înţelepciunea unui bătrân şi cu bucuria de a trăi a unui copil.
- Oamenii conectaţi la Tao sunt dincolo de moralitatea convenţională; virtuţile nu fac parte din viaţa naturală.
- Omul conectat la tao pune „cunoaşterea" în perspectivă; dispune de o înţelepciune care provine din conştientizarea totalităţii vieţii, dincolo de cunoştinţele unui erudit.

Întrucât gândesc şi acţionează diferit faţă de normele universal acceptate, un om conectat la Tao poate părea nebun, dar, din perspectiva lui, ceilalţi oameni par a duce o viaţă absurdă.

Observaţii finale

Poarta pe care ne-o deschide Zhuangzi pentru a cunoaşte China antică este fascinantă în sine, şi îţi poate atrage atenţia, astfel încât să îţi doreşti să aprofundezi taoismul. Este clar că volumul lui Zhuangzi este presărat cu umor şi critică la adresa rigidităţii obiceiurilor şi ierarhiilor chinezeşti. Totuşi, ceea ce face ca această lucrare să fie atemporală sunt informaţiile excepţionale cu privire la condiţia umană.

De exemplu, în vremurile noastre, oamenii sunt preocupaţi de „scopul vieţii", dar Zhuangzi ne invită să luăm în calcul posibilitatea ca, în loc să căutăm împlinirea, mai bine să cultivăm goliciunea minţii, prin

contemplare şi meditaţie, pentru a putea vedea lumea cu mai multă acurateţe. În acest fel, vom găsi motive de a acţiona, care să fie în conformitate cu ceea ce
suntem şi cu ceea ce trebuie să facem în lume. Atunci când devenim conştienţi de conceptul Tao, avem deja o şansă de a ne conecta la o inteligenţă superioară celei proprii.
Călătorie liberă este o lucrare pe care trebuie să o porţi cu tine toată viaţa şi pe care o poţi consulta ori de câte ori ai nevoie de un sfat sau de iluminare. Întrucât anumite alegorii necesită explicaţii suplimentare, majoritatea traducerilor din ziua de astăzi oferă comentarii foarte utile. În limba engleză, vă recomand traducerile lui Martin Palmer şi Elizabeth Breuilly sau Jonathan Cleary

.Fii aici, acum

Aveam un apartament plin cu antichităţi la Cambridge, în care organizam petreceri extraordinare. Aveam un Mercedez-Benz şi o motocicletă Triumph 500 CC, la care se adăugau un avion Cessna 172, o maşină sport marca MG, un iaht şi o bicicletă. Îmi petreceam vacanţele în Caraibe, unde făceam scufundări. Trăiam exact aşa cum se presupune că ar trebui să trăiască un celibatar de succes în America zilelor noastre, ţara tuturor posibilităţilor. Nu eram un erudit,
dar mi-am terminat studiile universitare. Am obţinut doctoratul şi am scris cărţi... Dar toate
acestea nu însemnau decât un singur lucru: eram un foarte bun jucător.
(Editura Adevăr Divin, 2017)

Pe scurt

Eşti un adevărat căutător al adevărului în viaţă, sau un banal jucător în căutare de recunoaştere şi succes?

Din aceeaşi sferă de interes

Hermann Hesse, *Siddhartha* (p. 164) Aldous Huxley, *Porţile percepţiei* (p. 172) Eckhart Tolle, *Puterea prezentului* (p. 352) Chogyam Trungpa, *Eliberarea de materialismul spiritual* (p. 360) Paramahansa Yogananda, *Autobiografia unui yoghin* (p. 400

)Capitolul 11 Ram Dass

Tânărul profesor de psihologie, doctor Richard Alpert, o ducea foarte bine. În anul 1961, susţinea conferinţe la patru departamente ale Universităţii Harvard şi conducea programe de cercetare la Stanford şi Yale. Cu un asemenea statut social şi o avere pe măsură, Richard Alpert nu prea avea motive să se plângă.

Cu toate acestea, Alpert simţea că lipsea ceva în viaţa lui, deşi nu ştia exact ce. Teoriile despre împlinire, motivaţie şi anxietate, pe care le preda studenţilor săi, nu erau decât straturi superficiale, care adăposteau misterul vieţii. Atât Alpert, cât şi contemporanii săi studiaseră absolut tot despre mintea umană, dar nu ştiau mai nimic despre condiţia umană. Viaţa lor era lipsită de integritate şi de împlinire, iar Alpert avea prea puţine de spus, în ciuda celor cinci ani de studiu al psihanalizei. Conferinţele lui, spune el, erau „ideile altor oameni, prezentate într-un mod subtil", iar cercetările sale nu depăşiseră limitele cunoaşterii. Toţi din jurul său erau inteligenţi, dar nu erau şi înţelepţi: „Puteam participa la susţinerea unei teze de doctorat, unde puneam întrebări foarte sofisticate, şi păream incredibil de înţelept. Nu era decât o poleială."

Noi lumi

Fisurile din viaţa lui Alpert încep să se lărgească, după ce îl cunoaşte pe legendarul Timothy Leary (psiholog la Harvard şi mai târziu profet, în contracultura anilor 1960), care îi devine coleg şi prieten de pahar. Leary descoperise specia de ciuperci halucinogene *tioananctyl,* originară din Mexic. Leary îi spune lui Alpert că, odată cu consumul respectivei ciuperci, avea să înveţe ceea ce nu îl învăţaseră toţi anii de studiu. Ceva mai târziu, Leary şi

Aldous Huxley (care la vremea aceea era cercetător la Institutul de Tehnologie din Massachusetts) aveau să creeze o formă sintetică de ciuperci, numită *psylocibin,* pe care o consumă chiar şi Alpert.

Respectivele ciuperci îi provoacă viziuni lui Alpert, în care îşi putea vedea în mod obiectiv viaţa de profesor de succes. Experimentează existenţa unui „Eu" dincolo de iluzia cunoaşterii sale, Eul înţelepciunii şi al conştiinţei

eterne. Era exact ceea ce căuta.

Cei trei încep să exploreze stările mentale modificate, testând ciuperca şi pe alţi pacienţii, dar consumând-o ei înşişi frecvent. Aveau să realizeze că era inutil să rămână obiectivi cu privire la deschiderea conştiinţei care le schimba modul în care vedeau lumea, pentru că nu exista nimic în psihologia academică, care i-ar fi putut ajuta să ofere explicaţii raţionale pentru acele experienţe. Alpert descrie senzaţia că totul în jurul său îi

apărea ca fiind nediferenţiat, un model vibrant de energie, luminos în esenţă, fără nici o legătură cu obiectele pe care le percepem în mod normal. Atunci când se afla în acea stare de transă, îşi vedea viaţa de profesor ca fiind restrictivă şi neadevărată, ceea ce îl umplea de regret. Cu cât folosea mai multe droguri psihedelice, cu atât era mai dezamăgit de faptul că trebuia să revină la realitate şi să părăsească acele lumi astrale.

Alpert, Leary şi adepţii lor încep să fie marginalizaţi de colegi, care îi consideră foarte stranii. Alpert renunţă la poziţia sa academică, întrucât nu se mai simţea conectat la instituţia universitară, şi nu reuşea să menţină starea de conştiinţă pe care o experimenta când consuma ciuperci.

Fără cale de întoarcere

Atunci când un prieten înstărit îl invită într-o călătorie în India, Alpert profită numaidecât de oportunitate. Ideea acelei excursii era de a călători într-un Land Rover prin India, pentru a întâlni maeştri spirituali. Dar, pentru că excursia era deseori presărată cu fumat de haşiş şi consum de LSD, Alpert a început să se simtă din ce în ce mai deprimat. Căutase să devină un
învăţat, cineva care „cunoaşte" secretele vieţii interioare şi care nu este tulburat de ceea ce le provoacă probleme oamenilor obişnuiţi. Dar nu reuşeşte să devină decât un turist în căutare de evoluţie spirituală, la fel ca
mulţi alţii.

Există o zicală: „Maestrul nu se arată decât atunci când discipolul este pregătit". Aflat la capătul puterilor, Alpert îşi petrece vremea într-o cafenea hipiotă din India de Nord, când într-o zi îşi face apariţia un bărbat înalt, cu părul lung şi mărgele la gât. Alpert simte numaidecât că acel om, pe numele lui Bhagwan Dass, şi cunoscut de localnici drept un guru, este un om care „cunoaşte". Călătorise mii de kilometri pentru a întâlni un californian care să îi fie profesor.

Îl urmăreşte prin India, învaţă cântece sfinte şi mantre, şi, fără nici un ban în buzunar, Alpert înţelege ce înseamnă să trăieşti în prezent, să scapi de ideea că poveştile tale de viaţă sunt importante. Întrebat cât anume mai aveau de gând să meargă, Bhagwan Dass îi răspunde: „Nu te gândi la viitor. Fii aici, acum."

De la personalitate la conştiinţă

Transformat în Ram Dass („servitor al lui Dumnezeu"), Richard Alpert înţelege ceva esenţial. În mod surprinzător, înţelege natura identităţii însăşi.

Cine suntem se schimbă de la o clipă la alta, avea el să observe. Există mulţi „tu" în noi, şi fiecare dintre ei reprezintă o marcă a identificării cu o anumită dorinţă sau cu un anumit gând. Gândurile noastre devin personalitatea noastră şi identificăm personalitatea cu ceea ce suntem. Dar cu cât devenim mai capabili să vedem diferenţele dintre sinele nostru din perspectiva conştiinţei, cu atât mai iluzorii ne par.

Dass avea să înveţe că o modalitate de a fi conştienţi de sinele nostru diferit este aceea de a adopta rolul unui martor care nu emite judecăţi şi care priveşte toate aceste euri în acţiune. Prin urmare, reuşim să jucăm toate rolurile cu o anumită detaşare. Martori fiind la gândurile noastre, reuşim să vedem şi efemeritatea lor, şi faptul că există o parte din noi care nu este gând. Scopul meditaţiei, descoperă Dass, este de a ne elibera de gândurile care pun stăpânire pe noi, care ne perpetuează suferinţa. Dacă se întâmplă să se formeze gânduri în timpul meditaţiei, ele se vor manifesta doar ca intuiţii, nu ca gânduri sabotoare.

Dincolo de raţionalitate

Dass observă că o gândire raţională funcţionează prin separarea lumii în obiecte; cel care cunoaşte este separat de ceea ce este cunoscut. Deşi multe dintre descoperirile civilizaţiei nu ar fi putut avea loc fără acest nivel de gândire, există, totuşi, o serie de limitări. De exemplu, Einstein spunea că nu poţi rezolva problemele de astăzi folosind acelaşi tip de gândire care le-a creat. Dass observă că raţiunii îi este greu să gestioneze informaţiile paradoxale sau ilogice şi că marile descoperiri ale Universului au apărut în urma unor sclipiri ale intuiţiei sau ale imaginii adevărului, şi nu în urma unor analize mentale. Einstein avea să admită: „Nu am ajuns la înţelegerea legilor fundamentale ale Universului prin intermediul raţiunii".

Trăind cea mai mare parte a vieţii într-o cultură care preţuia raţionalul, Ram Dass avea să fie eliberat de ideea că suntem doar suma gândurilor noastre. Ajungând la acest nivel de înţelegere, nu mai avea cum să

continue studierea conştiinţei din perspectiva unui observator obiectiv, ştiinţific. Din contră, reuşise să privească psihologia şi ştiinţa ca pe nişte constructe din interiorul unei conştiinţe mai vaste, pe care abia începuse să o experimenteze.

Observaţii finale

Fii aici, acum este o carte clasică de spiritualitate „hippie", dar ocupă un loc binemeritat în rândul experienţelor de transformare spirituală. Drumul parcurs de Ramm Dass de la profesor la Harvard la guru este relatat într-un mod plăcut, care ne aminteşte de *Confesiunile* Sfântului Augustin.

În versiunea iniţială, cartea, care datează din anul 1971, reprezintă în sine o parte a istoriei sociale. Publicată de fundaţia Hanuman - al cărei fondator este însuşi Ram Dass -, cartea nu are toate paginile numerotate (aproximativ două treimi), iar textul este scris cu cerneală albastră sau maro. Deşi prima parte este o relatare detaliată a vieţii lui Alpert, scrisă într-o perspectivă cronologică, occidentală, nucleul cărţii este reprezentat de vocea neofitului care descoperă adevărurile spirituale şi îşi doreşte să le transmită lumii. Volumul include mantre şi aforisme, precum şi ilustraţii, ceea ce o face foarte accesibilă. Cu toate acestea, nu trebuie să îţi pierzi interesul în a o lectura, doar pentru că autorul foloseşte în mod excesiv cuvinte precum „guru" şi „iubire", şi desene cu zeităţi hinduse. Acestea sunt însuşi sufletul

cărţii, iar dacă ai mintea suficient de deschisă, poţi fi purtat într-o „călătorie" nemaipomenită.

Ultima parte a cărţii, *Carte de bucate pentru o viaţă sacră,* reflectă maturitatea experimentelor lui Dass în ceea ce priveşte practica spirituală *(sadhana)* şi ilustrează toate formele posibile ale „trezirii", de la meditaţie la post şi droguri.* Punând în discuţie suişurile şi coborâşurile practicilor *sadhana,* Dass observă că, după o trezire, omul poate resimţi disperarea de a fi nevoit să revină la vechiul sine - sentimentul este acela al unui pas înainte şi doi paşi înapoi. Cu toate acestea, îndată ce devii liniştit din punct de vedere spiritual, puritatea va scoate la iveală aspectele tale mai „brute". Majoritatea oamenilor care aleg calea spiritualităţii încep prin a investi timp şi energie în lucruri spirituale, dar apoi realizează că tot ce ţine de viaţă este spiritualitate. Dass mai concluzionează că trebuie să

evităm să ne luăm prea în serios: pe măsură ce avansezi în conştiinţă, adevărata dimensiune a egoului tău iese la suprafaţă şi trebuie să fii capabil să râzi de propriile
vanităţi.

Ram Dass citează un guru pe nume Hari Dass Baba, care considera că drogul LSD este modalitatea în care Dumnezeu îi face pe americani să pornească pe calea spiritualităţii şi le deschide minţile pentru a renunţa la viaţa materială. Însăşi concluzia lui Ram Dass este aceea că drogurile sunt o poartă spre o cunoaştere înaltă: „Obiectivul căii spirituale este sa DEVII «high», nu să FII «high»"

.Secolul I

MANUALUL

*Nu căuta ca lucrurile să se petreacă aşa cum doreşti tu, ci aşa cum se întâmplă şi atunci vei
duce o viaţă liniştită.*

*Aminteşte-ţi că eşti un actor într-o piesă de teatru lungă sau scurtă, şi că rolul pe care îl joci este cel pe care îl alege autorul. Dacă îşi doreşte să joci rolul unui cerşetor, tu trebuie să îl joci cât
mai bine. Iar dacă îşi doreşte să joci rolul unui şchiop, sau al unui magistrat, sau chiar al unui plebeu, atunci joacă întocmai! Căci aceasta îţi este îndatorirea, să joci bine rolul care ţi se oferă.*

Alegerea rolului, însă, îi aparţine altcuiva. Oamenii sunt tulburaţi nu de lucrurile care se întâmplă, ci de opiniile pe care le au despre ele.

(EDITURA SENECA LUCIUS ANNAEUS, 2016)

Pe scurt

Apreciază lumea aşa cum este, nu cum ţi-ai dori să fie.

Din aceeaşi sferă de interes

Marcus Aurelius *Meditaţii*

CAPITOLUL 12
EPICTET

Epictet a fost un sclav roman al cărui stăpân, Epafrodit, lucra ca ofiţer în garda personală a împăratului Nero. După ce stăpânul său este ucis de către Domiţian (succesorul lui Nero), Epictet este eliberat.

Epictet ar fi putut duce o viaţă banală, numai că, în timpul sclaviei, i s-a permis să asiste la cursuri de filosofie, iar după ce a fost eliberat a devenit un filosof stoic. Pasul de la sclav la filosof a fost unul uriaş, însă această

experienţă i-a permis lui Epictet să dezvolte o cunoaştere mai aprofundată a naturii umane.

Epictet nu a scris cărţi ca atare. Discipolul său, Arrian (care, ani mai târziu, avea să devină biograful lui Alexandru cel Mare), i-a grupat învăţăturile şi lea pus laolaltă într-o antologie în opt volume. Din această antologie, intitulată *Discursuri,* nu s-au păstrat astăzi decât patru volume. Ideile principale din aceste volume aveau să fie publicate mai târziu, într-un volum mai scurt, intitulat *Enchiridion* („manual", în limba greacă), care, cu condiţia unei traduceri bune, poate reprezenta o lectură foarte accesibilă**.

Ce este stoicismul? Este un curent filosofic apărut în Grecia în jurul anului 300 î.Hr. şi care avea să devină o influenţă majoră în Roma antică. Printre caracteristicile spirituale şi intelectuale ale stoicismului se numără supunerea în faţa providenţei, sau a legilor universale, gândirea independentă, temperanţa, precum şi curajul. Acest capitol prezintă viziunea lui Epictet asupra curentului stoic.

Acceptarea

Îndrumă-mă, Zeus, si tu, Soartă, / Într-acolo unde mi-a fost menit de voi: / Sunt pregătit să vă urmez. Iar de aleg să nu o fac, / Ajungând un netrebnic, tot vă voi urma.

Aceste versuri apar la finalul volumului *Manualul* şi sintetizează filosofia stoică a acceptării. Prin supunerea în faţa lui Zeus, creatorul în mitologia greacă, un om poate cunoaşte liniştea, ştiind că acţionează în acord cu Universul. Întrucât fiecare are un rol în viaţă, alegerea de a lupta împotriva a ceea ce ne este destinat nu poate decât să ne aducă suferinţă. Un alt mare stoic, Marcus Aurelius, spune aşa: „Să nu iubeşti nimic altceva în afară de ceea ce ţi se oferă pe căile destinului. Căci ce alte lucruri ar putea răspunde mai bine nevoilor tale?" Numai atunci când refuzăm să acceptăm ceea ce se întâmplă resimţim durerea cea mai mare, spune Epictet.

Epictet arată că tot ceea ce poate părea „intolerabil" poate fi tolerabil dacă este gândit din perspectivă raţională. Evenimentele în sine nu sunt neapărat dureroase; ceea ce provoacă suferinţa este sentimentul că lucrurile ni se întâmplă fără nici un motiv. Cu toate acestea, dacă acceptăm faptul că Dumnezeu acţionează pe căi raţionale, putem găsi

confortul în faptul că toate lucrurile se întâmplă cu un motiv - chiar dacă viziunea noastră limitată nu ne permite să le înţelegem.

Epictet menţionează resemnarea de care a dat dovadă Socrate atunci când a fost întemniţat şi mai apoi ucis. De ce nu s-a zbătut? Pentru că, prin înţelegerea tacită a destinului său, era liber din punct de vedere mental. Epictet relatează şi povestea lui Agrippinus, care, atunci când află că Senatul Romei iniţiase un proces împotriva lui (care ducea, cel mai probabil, la moartea sau exilul său), îşi continuă nestingherit vechile obiceiuri. Atunci când un mesager îl anunţă că este condamnat, Agrippinus nu începe să se lamenteze, ci întreabă cu calm dacă sentinţa presupunea moartea sau exilul său. Agrippinus află că avea să fie exilat, motiv pentru care începe numaidecât să facă aranjamente pentru a putea fi mutat.

Se spune că Agrippinus ar fi făcut următoarea remarcă: „Nu voi fi niciodată un obstacol pentru mine însumi". Ce voia să spună Agrippinus era faptul că emoţiile nu aveau cum să îi tulbure pacea interioară, şi nici să îi aducă rezolvarea. Resemnarea completă în faţa destinului aduce liniştea interioară, care era mai importantă decât orice laude sau avuţii.

Harurile măreţe

Epictet observă că deşi suntem animale care beau, mănâncă, fac sex şi se culcă, sarcina oamenilor este aceea de a da sens lumii şi de a înţelege locul pe care îl ocupă în ea. În această stare de contemplare, ajungem să apreciem inteligenţa din spatele Universului şi să ne bucurăm de detaşarea de lucruri şi de evenimente. Harul de care dispunem nu este numai fizic, ci include şi capacitatea de a îndura orice şi de a ne face sufletul să evolueze. Aceste haruri de care dispunem, credea Epictet, sunt parte din noi, la fel cum sunt
şi auzul, şi văzul.

Epictet aseamănă dificultăţile cu un „tânăr puternic" cu care trebuie să ne luptăm într-un ring. Scopul lui Dumnezeu nu este acela de a ne face să fim învinşi, ci de a face ca lupta să ne transforme în titani. Dacă suntem tentaţi de pofte carnale, trebuie să profităm de ocazie pentru a ne dezvolta autocontrolul. Dacă suferim fizic, avem şansa de a învăţa să rezistăm. Dacă

cineva începe să ţipe la noi, ce ocazie mai bună am putea avea de a exersa răbdarea? Întrucât a fost un sclav, lui Epictet îi place să ofere exemple simple. Stăpânul, spune Epictet, trebuie să înveţe să ierte puţin ulei risipit sau furtul unei cantităţi de vin, căci „acesta este preţul liniştii". Când ne enervează cineva, trebuie să ne amintim că şi celălalt, asemenea nouă, este „copilul lui Zeus". Atacându-l, nu facem decât să ne subminăm pe noi şi să uităm de propria umanitate.

Epictet obişnuieşte să pună în evidenţă faptul că nu evenimentele în sine sunt teribile, ci interpretarea noastră. „Schiopătatul este un impediment pentru picior, dar nu pentru voinţă", spune Epictet. Deşi ne împiedică să mergem, oare poate fi un picior beteag cauza reală a nefericirii noastre? În viziunea lui Epictet, nici un eveniment cu care ne confruntăm nu trebuie să fie trăit din perspectiva unei reacţii emoţionale specifice.

Mai mult de atât, disconfortul şi nefericirile trebuie cântărite în lumina faptului de a fi martori la marele spectacol al lumii. Acest simţ al perspectivei asupra tumultului vieţii valorează mai mult decât orice.

O viziune mai complexă asupra vieţii şi morţii

Anumite lucruri stau în puterea noastră, altele nu, spune Epictet. Nu deţinem controlul asupra modului în care zarurile vieţii sunt aruncate; ceea ce controlăm este modul de a ne juca cu ele, după ce au fost aruncate. Dacă nu reuşim să înţelegem această distanţă, nu facem decât să o apucăm pe
calea anxietăţii.

Dacă încercăm să evităm boala, moartea şi sărăcia, nu facem decât să trăim în nefericire, căci nu deţinem controlul asupra nici uneia dintre ele, în special asupra morţii. Fericirea nu poate izvorî decât din atenţia pe care o acordăm lucrurilor pe care le putem controla: gânduri, acţiuni şi reacţii. Pacea provine din faptul că ducem o viaţă simplă, în care ne-am disciplinat gândirea şi am redus la minimum dorinţele şi aversiunea.

În Capitolul 21 din *Manualul* este scris aşa:

Lasă moartea, exilul si alte orori să fie de-a pururi înaintea ochilor tăi; dar mai ales moartea. Numai astfel vei înceta să mai gândeşti rău si să îţi mai doreşti ceva extravagant.

Expresia „aşa a fost să fie" este deseori utilizată pentru a ilustra un eveniment nefericit, mai ales atunci când i se întâmplă altcuiva. Dar, atunci când cineva drag se stinge din viaţă, observă Epictet, oamenii se întreabă „cum de s-a întâmplat aşa ceva?" Brusc, există un standard pentru celălalt şi un altul pentru noi. Totuşi, omul evoluat este capabil să aplice remarca „aşa a fost să fie" inclusiv evenimentelor din propria viaţă. Acest lucru se explică prin faptul că omul evoluat înţelege că moartea este în conformitate cu natura, chiar dacă este un eveniment nefericit.

Ţinând cont de faptul că cea mai mare teamă a oamenilor este pierderea bruscă a partenerului de viaţă sau a unui copil, este greu de crezut că se găsesc prea mulţi stoici printre noi. Însă Epictet sugerează că trebuie să gândim într-un sens mai larg. Trebuie să ajungem la esenţa lucrurilor şi a oamenilor, în loc să fim ataşaţi emoţional de ei. Epictet spune aşa:

Atunci când îţi săruţi soţia sau copilul, spune-ţi că săruţi un om, căci numai aşa moartea lor nu te va mai afecta.

Această manifestare a forţei vitale a Universului - omul drag - te poate părăsi, dar dacă o poţi identifica cu însăşi viaţa, atunci pierderea nu va mai fi atât de oribilă şi de iraţională, mai ales că iraţionalul este ceea ce nu pot suporta oamenii.

Observaţii finale

[9]

Viziunea stoică se opune ideii că „pot face orice", atât de des întâlnită în cărţile de dezvoltare personală. Acceptând lucrurile aşa cum sunt, filosofia stoică poate părea fatalistă. În lumea contemporană evităm orice tip de etos resemnat, căci ne place ideea de a schimba lumea. Totuşi, filosofia stoică nu este una pesimistă. De fapt, obiectivul stoicilor este *eudemonia,* sau fericirea - acel tip de fericire care este în acord cu inteligenţa divină, şi care nu provine din lupta cu ceilalţi şi din judecarea lor. Este acea fericire care provine din faptul că sporim gradul de raţionalitate şi înţelepciune, în acea
bucăţică de lume în care ne ducem existenţa.

Filosofia stoică este una de natură spirituală, însă, într-o formă profund practică, întrucât stoicismul consideră că viaţa perfectă este viaţa dusă în acord cu voinţa lui Dumnezeu sau a providenţei. Deşi este asociată cu tăria
de caracter, filosofia stoică celebrează misterul şi miracolul lumii, şi rolul unic pe care îl joacă fiecare dintre noi. Liniştea mentală pe care o promovează stoicii provine din aprecierea faptului că tot ce se întâmplă nu face parte din destinul nostru, prin urmare totul ar trebui acceptat ca atare. Asemenea curaj, atât de bine exprimat în *Manualul,* nu face decât să înalţe spiritul şi să justifice privilegiul existenţei

.Epictet

S-a născut în anul 55 d.Hr., în Hieropolis, Frigia (astăzi, regiunea Pamukkale, în sud-vestul Turciei). Încă din copilărie este luat ca sclav la Roma de către Epaphrodit, un om bogat şi influent, care fusese, la rândul lui, sclavul împăratului Nero. În perioada sclaviei, Epictet studiază stoicismul cu dascălul Musonius Rufus. În anul 89, alături de alţi filosofi de la Roma, Epictet este exilat de către împăratul Domiţian. Ajunge la Nicopole (în nord-vestul Greciei), unde îşi deschide propria şcoală. Este foarte popular ca profesor şi atrage mulţi romani din clasa superioară la şcoala sa. Unul dintre studenţii săi este Flavius Arrian (cca. 86-160), cel care avea să publice *Manualul* şi *Enchiridion* şi să ocupe o funcţie publică, sub domnia împăratului Hadrian. Epictet nu se căsătoreşte şi nici nu are copii. Se stinge din viaţă în anul 135. Bowden foloseşte traducerea lui Georg Long în acest volum. (n.tr.

)O AUTOBIOGRAFIE

Ceea ce vreau să obţin - lucrul pentru care m-am luptat în aceşti ultimi 30 de ani - este împlinirea de sine, întâlnirea faţă în faţă cu Dumnezeu, atingerea: Moksha. Trăiesc, mă mişc şi îmi trăiesc existenţa în atingerea acestui obiectiv. Tot ceea ce scriu şi spun, toate căutările mele
în domeniul politicii,se îndreaptă spre atingerea acestui singur ţel. Însă, întrucât am crezut întotdeauna că ceea ce este posibil pentru o persoană este posibil pentru toţi, experimentele mele
nu au fost realizate în secret, ci în văzul tuturor. Căutătorul adevărului ar trebui să fie mai umil ca ţărâna. Lumea striveşte pământul atunci când păşeşte, dar căutătorul adevărului ar trebui să fie atât de umil, încât să poată fi strivit chiar de ţărână. Abia atunci, şi nu mai devreme, poate spune că a cunoscut o fărâmă de adevăr.

Pe scurt

Viaţa nu este o serie de evenimente, ci o serie de revelaţii despre adevăr.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Nelson Mandela, Lungul drum spre libertateCapitolul 13 Mohandas Gandhi

Ceea ce te uimeşte prima dată când pui mâna pe această carte este chiar titlul - *O autobiografie: Povestea experimentelor mele cu adevărul (An Autobiography: The Story of My Experiments with Truth).* Dacă ar fi fost simpla poveste a unui parcurs politic, subtitlul ar fi fost următorul: „Cum am eliberat India de dominaţia britanică". Dar, încă de la început, Gandhi se străduieşte să explice că nu este vorba doar despre o simplă descriere a unor evenimente (deşi cartea oferă şi asemenea informaţii), ci şi de relatarea
eforturilor sale de a izola „adevărul" de haosul unei existenţe normale.

Ceea ce face ca acest volum să fie de două ori mai interesant este faptul că a fost scris înainte ca el să devină o figură publică. Nu avea să se întoarcă în India până în anul 1915, pe când avea 45 de ani, iar pe vremea aceea nu era acelaşi personaj pe care îl ştim azi, îmbrăcat în alb, ci era un avocat îmbrăcat la costum, care avea o familie. Numele de Mahatma (care semnifică „suflet mare") avea să apară ceva mai târziu. Deşi majoritatea antologiilor biografice vorbesc despre experienţa politică a lui Gandhi în India, trei sferturi din *Autobiografie* relatează copilăria şi cei aproximativ 21 de ani pe care i-a petrecut, ca adult, militând pentru drepturile indienilor din Africa de Sud.

Oriunde s-ar fi aflat, constantele din viaţa lui Gandhi erau numeroasele experimente: vegetarianismul, celibatul, non-violenţa şi viaţa modestă. Toate sunt o expresie a unor concepte filosofice şi spirituale mult mai complexe, pe care le-a preluat din hinduism: *brahmacharya, ahimsa* şi *aparigraha.* Este imposibil să îl înţelegem pe Gandhi fără să fim conştienţi de sensul acestor termeni şi ce anume reprezentau pentru el.

Scrisă în limba sa maternă, cartea este publicată în engleză abia în anul 1957. Deşi este de mari dimensiuni, volumul este împărţit în capitole scurte, cu titluri semnificative pentru fiecare episod important din viaţa lui Gandhi. Lectura în sine este una dintre cele mai captivante.

Vegetarianismul

Gandhi s-a născut în anul 1869, în Porbandar, pe coasta de nord-est a Indiei. Tatăl său, Kaba, era un edil local, aflat la a patra căsătorie, ca urmare a faptului că toate soţiile sale au decedat. Mohandas era ultimul născut al celei de-a patra soţii. Întrucât familia lui făcea parte din casta vegetarienilor Bania, unul dintre episoadele definitorii din copilăria lui Mohandas este împrietenirea cu un puşti care consuma carne. Acesta îl convinge pe Mohandas că motivul pentru care indienii se află sub dominaţia englezilor este legat de faptul că nu consumă carne, ceea ce îi slăbeşte ca popor. Englezii, pe de altă parte, erau foarte puternici întrucât consumau carne. Gandhi considera acest argument unul valid şi, în secret, încearcă să mănânce carne, însă vina îl năpădeşte rapid şi renunţă.

Gandhi era un elev de excepţie, de aceea, încă din adolescenţă, i-a venit ideea de a pleca la Londra pentru a studia dreptul. Familia i-a interzis să plece, pe motiv că stilul occidental de viaţă l-ar putea corupe. Cu toate acestea, mama lui i-a dat voie să plece, cu condiţia să nu se atingă de carne,
de femei şi de alcool.
>

Gandhi îşi aminteşte cu amuzament perioada în care se străduia să devină un „gentleman britanic" şi, deşi îl măcina dorul de casă, de nevastă şi de
“ O y ’ y ’ y
copil, reuşeşte să aprecieze principiile dreptului britanic. Cel mai dificil i-a fost să se înfometeze de dragul jurământului făcut pentru că nu găsea mâncare vegetariană, motiv pentru care s-a înscris la Societatea Vegetarienilor. În cadrul acestei organizaţii, Gandhi a ţinut primele sale discursuri publice, cu toate că se dovedea a fi un tânăr foarte timid.

Vegetarianismul lui Gandhi a devenit o misiune morală, dincolo de angajamentul pe care şi-l luase faţă de familie. Si-a întărit crezul potrivit căruia restricţiile sexuale şi alimentare sunt importante în eliberarea de instinctele animalice ale omului. Prin urmare, celibatul şi vegetarianismul s-au dezvoltat în paralel cu nevoia unei conştiinţe religioase.

Credinţa lui avea să fie profund pusă la încercare, în urma unor experienţe cu care era nevoit să se confrunte. Medicul de familie l-a informat că Manilal, fiul său, suferea de o afecţiune gravă şi avea nevoie de

lapte pentru a supravieţui. Întrucât familia era împotriva consumului de alimente de origine animală, copilului i s-a refuzat dreptul de a bea lapte. Nu numai că a supravieţuit, dar Gandhi admite că „devenise unul dintre cei mai sănătoşi fii ai săi". A urmat îmbolnăvirea lui Kasturbai, soţia lui Gandhi, căreia doctorul
i-a recomandat să mănânce supă de vită. Familia a refuzat din nou, dar femeia a reuşit să se vindece.

Pentru Gandhi, aceste incidente au fost nişte lecţii care i-au demonstrat faptul că trebuia să îşi păstreze principiile şi care i-au furnizat o anumită forţă morală ce punea mereu Universul de partea sa. Deşi dificil de urmat, practica *brahmacharya* i-a permis lui Gandhi să îşi urmeze şi mai abitir scopul.

Brahmacharya

Brahmacharya înseamnă „controlul simţurilor în gândire, în vorbă şi în faptă", în special din punctul de vedere al sexualităţii. Este un comportament autopurificator, care îl conduce pe om spre Dumnezeu.

Un lucru mai puţin ştiut despre Gandhi este faptul că s-a căsătorit la vârsta de 13 ani. Soţia lui era analfabetă. În India, acest tip de mariaj aranjat nu era nimic neobişnuit, iar cei doi aveau să rămână împreună şi să devină părinţi în repetate rânduri.

Privind în retrospectivă, lui Gandhi îi este ruşine de această căsătorie timpurie şi de pasiunea carnală pe care o manifesta pentru soţia lui. Între timp, avea să înţeleagă faptul că uniunea sexuală nu semnifica satisfacerea unor dorinţe, ci procrearea. În jurul vârstei de 35 de ani, cu acordul soţiei, Gandhi depune jurământul *brahmacharya,* cu privire la sexualitatea lui, bazându-se pe ideea că numai abstinenţa îl poate face să evolueze ca fiinţă umană.

Deşi la început îi este foarte greu, Gandhi descoperă că „fiecare zi revelează o frumuseţe revigorantă". Ajunge într-un punct în care pofta carnală nu mai deţine controlul asupra gândirii sale, şi, în loc să mai resimtă experienţa respectivă ca pe o pedeapsă, începe să aprecieze efectele abstinenţei: protecţia corpului, a minţii şi a sufletului.

Ahimsa si satyagraha

Un alt concept care îi ghidează viaţa lui Gandhi este *ahimsa.* În hindi, *himsa* semnifică distrugerea continuă şi suferinţa pe care le provoacă o existenţă

„normală": este modul în care se mişcă lumea. Cu toate acestea, depinde de noi să îmbrăţişăm *ahimsa* - compasiunea - care ne cere să facem tot ce ne stă în putinţă pentru a evita repetarea suferinţei şi a agresiunilor.

Gandhi consideră că *ahimsa* este esenţială în căutarea adevărului, căci orice efort de a atinge un obiectiv este complet distructiv dacă implică suferinţa mentală sau fizică a semenilor noştri. A ataca o persoană, de exemplu, este ca şi cum ne-am ataca pe noi înşine, căci nu suntem decât simple reprezentări ale Creatorului. Dar cum anume poate fi tradus acest concept, din perspectiva activismului politic al lui Gandhi?

Acesta descoperă principiul *satyagraha* - non-cooperarea, sau lupta non-violentă - care reprezintă modalitatea de a întreprinde lucrurile prin intermediul înţelegerii *ahimsa.* Spre deosebire de conflictul normal, în care ne inflamăm din pricina emoţiilor, acţiunea *satyagraha* se bazează pe insistenţa pe adevăr, care îşi trage seva din calitatea principiilor sale. Gandhi este primul care practică *satygraha* în lupta sa pentru drepturile indienilor din Africa de Sud, iar succesul său avea să îl inspire pe Nelson Mandela. Ceva mai târziu, principiile *satyagraha* aveau să fie folosite în campaniile de necooperare împotriva dominaţiei engleze din India.

Aparigraha

Gandhi era pasionat de virtuţile vieţii simple şi, în ciuda faptului că o ducea foarte bine ca avocat, a luat decizia de a se tunde şi de a-şi spăla hainele singur. Nu reuşea să se împace cu ideea de servitori, iar atunci când s-a deschis centrul de retragere spirituală de lângă Ahmadabad, Gandhi a provocat controverse, căci le-a cerut tuturor să spele toaletele. Asta pentru că existase o vreme în care numai un paria se ocupa de aşa ceva.

Când familia lui Gandhi părăseşte Africa de Sud, la revenirea în India, aceştia primesc nenumărate cadouri şi bijuterii, în semn de mulţumire pentru sprijinul legal şi politic acordat comunităţii indiene. Deşi soţia lui îşi dorea să poarte bijuteriile, asemenea extravaganţă era împotriva principiilor lui Gandhi, motiv pentru care pune obiectele într-un depozit. De-a lungul timpului, Gandhi le foloseşte pentru a ajuta comunităţile nevoiaşe, iar soţia lui avea să înţeleagă valoarea unor asemenea acţiuni.

Filosofia vieţii simple este inspirată de principiul *aparigraha,* non-posesiunea. Acesta înglobează ideea potrivit căreia toate bunurile trebuie utilizate în beneficiul tuturor. Deşi a fost nevoit să construiască trei case

pentru familia lui, Gandhi avea să înţeleagă faptul că posesiunile nu fac decât să creeze iluzia de siguranţă, care, în realitate, nu poate fi asigurată decât de Dumnezeu. Gandhi îşi aminteşte momentul în care un agent de asigurări l-a păcălit să-şi facă o asigurare de viaţă pentru a-şi proteja familia după moartea sa. Avea să anuleze poliţa respectivă considerând că era o greşeală morală. Raţionamentul său se bazează pe credinţe religioase complexe:

Cred că este greşit să ai certitudini în această lume, unde totul este nesigur, cu excepţia lui Dumnezeu şi a Adevărului. Tot ce apare sau se petrece în jurul nostru este nesigur, trecător. Dar există o Fiinţă Supremă, care este o Certitudine, iar fiecare dintre noi ar trebui să se simtă binecuvântat atunci când cunoaşte o sclipire din această Certitudine. Căutarea acestui Adevăr trebuie să fie obiectivul principal în viaţă.

Influenţele spirituale

Majoritatea capitolelor sunt dedicate relatării experienţelor de căutare a adevărului religios. În Londra şi în Africa de Sud, Gandhi cochetează cu creştinismul, dar nu ajunge la convingerea că Iisus este cu adevărat fiul lui Dumnezeu. Este inspirat în special de Noul Testament, îndeosebi de versetele în care Iisus vorbeşte despre „întoarcerea celuilalt obraz", lucru deloc surprinzător.

Gandhi devine membru al Societăţii de Teosofie, ai cărei adepţi sunt foarte interesaţi de experienţa lui cu hinduismul. Devenind conştient de ignoranţa de care dă dovadă propria sa religie, Gandhi descoperă scrierile lui Patanjali şi ale lui Vivekananda, după care începe o „poveste de iubire" cu Bhagavad- Gita - „dicţionarul de comportament în viaţă", aşa cum îl numeşte el -, din

care preia cele mai multe dintre principiile sale de viaţă. Citeşte şi Coranul, iar în ceea ce priveşte autorii seculari, este interesat de ideile prezentate de Lev Tolstoi în *Împărăţia lui Dumnezeu este cu tine* şi de John Ruskin în *Până la ultimul.*

Spiritualitatea lui Gandhi este una extrem de complexă şi variată, în care orice idee sau credinţă este îndelung cântărită în căutarea adevărului. În mod clar, credinţa potrivit căreia toate tradiţiile religioase sunt expresii ale unui Dumnezeu unic, alături de dorinţa de unificare a credinţelor musulmană şi hindusă din India, aveau să îl coste viaţa.

Observaţii finale

9

Lui Gandhi nu îi plăcea titulatura de Mahatma, tot aşa cum nu îi plăcea să creadă despre el că este un om excepţional. Autobiografia lui, departe de a fi o autoglorificare, are scopul de a detalia în mod obiectiv descoperirile şi eşecurile sale în raport cu principiile şi adevărul spiritual. Gandhi nu a pretins niciodată a fi perfect.

Moralitatea sa era atât de rafinată, încât era dispus să moară pentru cauza sa, dar principiile sale nu i-au adus întotdeauna liniştea în viaţa de zi cu zi. Avea să fie intens criticat pentru violenţa şi discordia apărute ca urmare a principiilor necooperării. Cu toate acestea, politica de tip *satyagraha* a fost un succes, iar ceea ce a început ca un experiment personal avea să aibă consecinţe neaşteptate pentru mişcările pacifiste.

Majoritatea dintre noi îl văd astăzi pe Gandhi ca pe un om unic. Oricum ar fi, realizările lui Gandhi fac parte astăzi din moştenirea spirituală a tuturor oamenilor.Alchimia fericirii

Oricine priveşte cu atenţie înţelege că fericirea este în mod necesar legată de cunoaşterea lui Dumnezeu. Fiecare facultate de care dispunem se desfată cu lucrurile pentru care a fost creată:
pofta se desfată cu împlinirea dorinţelor, furia cu răzbunarea, ochiul cu vederea obiectelor frumoase, iar urechea cu ascultarea sunetelor armonioase. Funcţia cea mai înaltă a sufletului omenesc este perceperea adevărului; numai în adevăr îşi găseşte el desfătarea. Omul nu a fost creat la întâmplare, ci sublim proiectat pentru un scop măreţ. Deşi nu este nemuritor, omul trăieşte veşnic. Deşi corpul său este lumesc, spiritul său este divin.

Pe scurt

Existăm pentru afla adevărul suprem despre relaţia noastră cu Dumnezeu.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Muhammad Asad, *Drumul către Mecca* (p. 30) Kahlil Gibra, *Profetul* (p. 138)
Michael Newton, *Călătoria sufletelor* (p. 252)
Idries Shah, *Calea Sufită* (p. 304) Emanuel Swedenborg, *Raiul şi iadul* (p. 328)
Rick Warren, *Viaţa condusă de scopuri* (p. 376

)Capitolul 14
Ghazali

Abu Hamid Muhammad ibn Muhammad al-Ghazali (cunoscut mai mult sub numele de Ghazali) s-a născut în anul 1058, în localitatea Tus, în nordul Iranului de astăzi. Considerat un erudit la vremea lui, Ghazali obţine un post de profesor de drept islamic la Colegiul Nizamiyyah din Bagdad, deşi abia împlinise 30 de ani. Îşi petrece viaţa având ca obiectiv cunoaşterea „realităţii profunde a lucrurilor", iar datorită capacităţilor sale devine unul dintre cei mai mari învăţaţi. Aflat în plină ascensiune profesională, Ghazali începe să aibă îndoieli că propria judecată îl va duce la cunoaşterea adevărului. Aşa cum avea să explice în autobiografia sa *Salvatorul de la rătăcire (The Deliverance from Error),* Ghazali se confruntă cu o criză spirituală, când nu mai este sigur de ceea ce cunoaşte.

Obscuritatea si revelaţia

În această perioadă de îndoieli, Ghazali observă că simţurile noastre pot fi înşelătoare, căci există deasupra lor un adevăr mult mai complex. Deşi o stea de pe cer ne pare minusculă, matematicienii au arătat că ea poate fi chiar mai mare decât Pământul. În mod similar, în timpul unui vis, putem vedea şi simţi lucruri fantastice, dar la trezire realizăm că acestea nu sunt reale.

Ghazali se întreabă dacă nu cumva raţionamentele pe care le folosim pentru a structura şi explica realitatea de zi cu zi nu sunt altceva decât o iluzie. Îşi aminteşte că misticii sufiţi susţineau că, în faţa stărilor superioare ale conştiinţei, raţionamentele sunt absolut inutile. Mai mult decât atât, însuşi profetul Mahomed spunea: „Oamenii dorm; numai atunci când mor se trezesc". Aşadar, numai prin moarte şi renunţarea la mintea raţională se poate da la o parte vălul iluziei, cel care ne împiedică să vedem adevărul. În tumultul acestor meditaţii, Ghazali are o revelaţie. O rază de lumină pare să îi străpungă inima şi, într-o clipă, „argumentele solide" care reprezentaseră baza realităţii sale aveau să devină nesemnificative în raport cu experienţa directă a adevărului divin.

Descoperirea dovezilor care să ateste existenţa lui Dumnezeu

Această epifanie nu îl mulţumeşte pe Ghazali, motiv pentru care începe un program exhaustiv de lecturi personale, în care descoperă şcolile filosofice, mistice şi religioase care corespundeau cel mai bine experienţei la care fusese martor. Acest studiu minuţios avea să dea naştere monumentalei lucrări *Reînvierea ştiinţelor religiei (The Revival of the Religious Sciences),* în care discredita toate marile şcoli filosofice, cu excepţia celei sufiste. În ochii lui, sufismul deschide calea spre experienţa directă a lui Dumnezeu, pe care islamismul o pierduse complet din vedere.

Intensitatea lecturilor îi provoacă lui Ghazali o cădere nervoasă, care se soldează cu dificultăţi de vorbire, iar din această cauză nu mai poate ţine prelegeri. Îşi părăseşte familia şi colegii, îşi dă demisia şi rătăceşte ca mistic vreme de zece ani prin Siria. Avea să se întoarcă la predat după foarte mulţi ani de la această experienţă.

Alchimia fericirii

Cu timpul, tentativa lui Ghazali de a reînvia propria religie începe să fie recunoscută, motiv pentru care primeşte titulatura de Hujjat-al-Islam („Dovada Islamului"). Ţinând cont de faptul că experienţa ca mistic sufit era în afara principiilor islamiste, primirea acestei titulaturi avea o însemnătate foarte mare. Ceea ce Toma d'Aquino reprezintă pentru creştinismul medieval, la fel şi Ghazali reprezintă pentru lumea musulmană, cu excepţia faptului că ideile sale aveau influenţă şi în Europa, unde era cunoscut sub denumirea de Algazel. Deşi era un teolog foarte complex şi dificil, unul dintre obiectivele lui
Ghazali era acela de a scrie o versiune mai accesibilă a *Reînvierii ştiinţelor religiei,* pentru a se putea adresa unui public mai larg. Prin urmare, ia naştere *Alchimia fericirii (Kimiya'-yi sa'adat,* în arabă). Primele patru capitole urmează *hadisurile* (consemnări ale spuselor profetului Mahomed), care se bazează pe ideea că fericirea adevărată este imposibilă în absenţa unei relaţii apropiate cu Dumnezeu. Deşi, în zilele noastre, volumul este relativ necunoscut în Occident, timp de nouă secole cartea a reprezentat unul dintre marile tratate ale islamismului.

Ghazali îşi începe pledoaria exemplificând cele patru elemente care stau la baza transformării unui om „din animal în înger".

- Cunoaşterea sinelui.
- Cunoaşterea lui Dumnezeu.

- Cunoaşterea lumii aşa cum este ea.
- Cunoaşterea lumii de apoi aşa cum este ea.

Cunoaşterea sinelui

Ghazali atrage atenţia asupra faptului că până nu ne cunoaştem pe noi înşine în profunzime, nu ne putem împlini potenţialul ca fiinţe umane. Cheia spre cunoaşterea sinelui este însăşi inima - nu inima fizică, ci inima dată de Dumnezeu, cea care „a venit în această lume asemenea unui călător care vizitează o ţară străină... şi care se va întoarce, în cele din urmă, pe tărâmurile natale". Dacă uităm asta în viaţa de zi cu zi înseamnă că ne-am uitat originile,
întrucât cunoaşterea inimii date de Dumnezeu ne hărăzeşte cu adevărata conştientizare a ceea ce suntem şi a motivelor pentru care suntem aici. Atunci când ne lăsăm pradă pasiunilor, spune Ghazali, este ca şi cum „cineva ar lăsa un înger la discreţia unui câine". Într-o altă analogie, autorul sugerează că aşa cum şi fierul, dacă este lustruit suficient, se poate transforma în oglindă, prin urmare şi raţiunea condiţionată de disciplină se poate elibera pentru a reflecta adevărata lumină divină.

Toate facultăţile de care dispunem se manifestă în raport direct cu motivul pentru care au fost create, admite Ghazali. Pofta carnală se desfată cu împlinirea dorinţelor, furia cu răzbunarea, ochiul cu vederea obiectelor frumoase, iar urechea cu ascultarea armoniei. Dacă facultatea cea mai înaltă
a fiinţei umane este aceea de a localiza adevărul, atunci trebuie să ne bucurăm cu toţii de descoperirea lui. Oamenii lacomi, măcinaţi de pofte, au impresia că profită de viaţă doar pentru că îşi satisfac apetitul, însă nu au habar ce înseamnă să fii încântat de cunoaşterea sinelui şi a lui Dumnezeu. Nu degeaba trăiesc în extaz sfinţii şi misticii.

Deşi plăcerile fizice dispar odată cu moartea trupului, cunoştinţele despre Dumnezeu, pe care le-am acumulat de-a lungul vieţii, nu au cum să moară. Ele devin parte din sufletul nostru şi ne stau alături întru eternitate. Un om care acordă puţină atenţie sufletului este un pierzător, atât pe lumea aceasta, cât şi în cea de dincolo. În contrast, omul care se ridică de la nivelul unui animal la o stare de conştientizare mai mare generează un proces alchimic în el însuşi, care îi aduce fericirea. Acest proces este unul

foarte dificil, admite Ghazali, pentru că tindem să fim atraşi de lucruri care nu sunt bune pentru noi, iar cele care ne sunt benefice „nu pot fi obţinute fără trudă
şi dificultăţi".

Cunoaşterea lui Dumnezeu

Ghazali aminteşte un verset din Coran: „Oare nu-i dă prin minte omului că exista o vreme când acesta nu era nimic?" Cei mai mulţi oameni refuză să caute cauza adevărată pentru care fac parte din creaţie. Ghazali aseamănă fizicianul cu o furnică ce se plimbă pe o bucată de hârtie şi care, privind literele scrise pe ea, crede că stiloul le-a scris singur. Unui om afectat de depresie i se vor descoperi cauze diferite care îi provoacă suferinţa, în funcţie de persoana pe care o consultă, fie ea medic sau astrolog. Nimănui nu îi trece prin cap că Dumnezeu este cel care îl îmbolnăveşte şi că are un motiv pentru care procedează astfel. Anume acela de a-l apropia pe om de El. Există tot timpul o cauză reală în spatele uneia aparente, iar acea cauză reală
este însuşi Dumnezeu.

Multor oameni nu le pasă că li se va cere socoteală după moarte, iar Ghazali consideră că aceştia sunt precum pacienţii care nu îşi iau medicamentele pe motiv că medicului nu îi pasă dacă urmează sau nu tratamentul. Problema nu este legată de atitudinea doctorului, ci de faptul că pacientul se autodistruge prin neascultarea de care dă dovadă. În acelaşi fel, Dumnezeu ne apreciază atunci când ne închinăm lui, iar dacă nu ne închinăm des, nu înseamnă că va dispărea din existenţa noastră. Înseamnă doar că noi vom uita cine suntem; mai exact, fiinţe spirituale cărora li s-a
cerut să ia forma unei vieţi umane.

Cunoaşterea lumii

Ghazali compară corpul cu un cal (sau cu o cămilă), al cărui suflet se uzează în călătoria sa prin viaţă. Sufletul trebuie să aibă grijă de corpul său, cum are grijă pelerinul de cămila pe care o foloseşte pentru a ajunge la Mecca. Cu toate acestea, dacă pelerinul petrece prea mult timp îngrijind animalul,

hrănindu-l şi înfrumuseţându-l, vor muri amândoi în deşert înainte de a-şi
atinge obiectivul.

Ghazali observă faptul că cei mai mulţi oameni nu iau decizii importante pentru a ocoli calea către Dumnezeu. Totul începe cu mici scăpări, dar aceste lucruri aparent nesemnificative ajung să „înghită" cu totul omul respectiv:

Cei care se bucură în exces de plăcerile lumeşti vor fi, în clipa morţii, asemenea celor care se îndoapă cu bucate delicioase şi care apoi le vomită. Ceea ce a fost delicios s-a dus, dar ocara rămâne.

În schimb, un om care este concentrat pe eternitate este asemenea unui invitat care „mănâncă atât cât are nevoie, adulmecă aromele, îi mulţumeşte
gazdei, apoi pleacă".

Cunoaşterea lumii de apoi

Potrivit Coranului, sufletele au fost trimise pe pământ împotriva voinţei lor, pentru a acumula o şi mai mare cunoaştere şi experienţă. Li s-a spus să nu se teamă, ci să aştepte instrucţiuni de la Dumnezeu despre cum să îşi ducă viaţa. Cei care nu ascultă de Dumnezeu vor crede că viaţa pe pământ este un iad, căci, aşa cum spune Coranul, „iadul îi înconjoară pe cei necredincioşi".

Ghazali observă că nici animalele de pe pământ şi nici îngerii din cer nu îşi pot schimba locul pentru care sunt meniţi - însă oamenii au posibilitatea de a alege să coboare la nivelul animalelor prin intermediul acţiunilor pe care le întreprind sau să tindă spre înălţimile în care se află îngerii. Acest liber- arbitru, în versiunea lui extremă, este însăşi povara omului, căci înseamnă că trebuie să ne gândim cum anume să trăim, în loc să o facem în mod automat.

Observaţii finale

9

Deşi a fost un mistic autentic, care a experimentat misterele lumii în forma lor cea mai pură, influenţa lui Ghazali provine din capacitatea acestuia de a propovădui voia lui Dumnezeu făcând apel numai la raţiune. Deşi a fost numit „Dovada Islamului", scrierile sale se bazează pe ideea unui adevăr religios universal, care poate fi folosit ca instrument de convertire a

necredinciosului. În acest sens, *Alchimia fericirii* ilustrează perfect acest lucru.

Există şi alte aspecte care fac ca acest volum, cu o vechime de 900 de ani, să fie încă influent: titlul atrăgător, faptul că scriitura se bazează pe autoritatea învăţăturilor lui Mahomed, precum şi dimensiunea sa redusă, în comparaţie cu volumul iniţial. Aşa cum avea să arate Claude Field în excelenta sa traducere (cea folosită în acest volum şi care datează din anul 1909), forţa scriiturii lui Ghazali constă în crearea unor imagini mentale care ilustrează aspectele subtile ale spiritualităţii şi filosofiei. Însuşi poetul Rumi recunoaşte valoarea scrierilor lui Ghazali. În celebra sa lucrare *Mathnawi* (Editura Herald, 2019), Rumi preia o serie de alegorii care se regăsesc în *Reînvierea ştiinţelor religiei.*

Care este moştenirea lui Ghazali? Acest mistic simţea că islamismul îşi pierduse calea, căci oamenii căutau doar să se închine unui Dumnezeu, fără o reală transformare interioară. Efortul său de a resuscita credinţa a avut consecinţe profunde, căci a contribuit la creşterea neîncrederii în filosofia seculară în lumea musulmană. În vreme ce Europa se îndrepta uşor, uşor spre separarea dintre Biserică şi stat, renaşterea spiritualităţii islamice a condus la indivizibilitatea dintre credinţele musulmane şi instituţiile sociale.

Mesajul din *Alchimia fericirii* este însă şi mai complex, fie că eşti musulman sau nu: adevărata fericire provine din cunoaşterea faptului că suntem cu toţii creaţii ale lui Dumnezeu, prin urmare, cu toţii avem un scop. Pacea provine din certitudinea că suntem „călători pe un tărâm străin", care au să se întoarcă în dimensiunea eternă non-fizică, de unde emană toate lucrurile

.PROFETUL

Nu eşti prizonier al corpului şi nici al casei sau al ogorului. Ceea ce eşti sălăşluieşte dincolo de munţi şi călătoreşte cu forţa vântului. Nu eşti un lucru care se târăşte spre soare pentru a se încălzi şi nici un lucru care sapă găuri în întuneric pentru a se ascunde. Eşti un lucru liber, un spirit care îmbracă pământul şi se mişcă în eter.

Pe scurt

Priveşte viaţa în ansamblul ei şi recunoaşte faptul că eşti o fiinţă spirituală care traversează o experienţă umană.

Din aceeaşi sferă de interes

Richard Bach, Pescăruşul Jonathan Livingston (p. 46) Ghazali, Alchimia fericirii (p. 130) Michael Newton, Călătoria sufletelor (p. 252

CAPITOLUL 15
KAHLIL GIBRAN

Profetul (Editura Mix, 2000) este un poem în proză, care l-a făcut faimos pe autorul american de origine libaneză. Cartea se găseşte în magazinele de suveniruri şi este deseori oferită la nunţi şi la alte ocazii, acolo unde este nevoie de împrospătarea gândurilor spirituale. Totodată, nu este un volum pe placul intelectualilor, iar unii cititori consideră că stilul este unul foarte pompos. Cu toate acestea, autorul era un artist şi erudit autentic, a cărui înţelepciune era bine fundamentată.

Cartea relatează povestea unui bărbat numit Almustafa, care trăieşte pe insula Orphalese. Localnicii îl consideră un înţelept, însă Almustafa se trage din alte locuri şi aşteaptă de 12 ani de zile un vas care să îl ducă acasă. Când acesta apare în sfârşit, iar Almustafa îl zăreşte de pe colina oraşului, tristeţea îl cuprinde, căci urma să-i lase în urmă pe oamenii lângă care crescuse. Bătrânii insulei îi cer să nu plece. O preoteasă ia cuvântul şi îi cere lui Almustafa să le povestească filosofia lui de viaţă înainte de a pleca. Relatările
lui constituie nucleul cărţii.

Profetul este o sursă de înţelepciune care atinge subiecte diverse: dăruirea, alcoolul şi mâncarea, îmbrăcămintea, vânzarea şi cumpărarea, greşeala şi pedeapsa, legea, învăţarea, timpul, plăcerea, religia, moartea, frumuseţea şi prietenia. Fiecărui capitol îi corespunde un desen făcut de însuşi Gibran.

Urmează a fi prezentate câteva dintre temele abordate, însă cartea merită citită în întregime.

Despre iubire şi căsătorie

Nebun este omul care „nu caută decât liniştea şi plăcerea pe care le conferă actul iubirii", spune profetul. Cel ce nu îşi doreşte decât aceste lucruri îşi împuţinează fiinţa, căci, deşi vede mai puţină suferinţă, are parte şi de mai puţină fericire. Profetul spune:

Când iubirea îţi face semn, urmeaz-o, chiar dacă drumul pe care o vei apuca este greu şi abrupt.

Nu putem cântări iubirea şi nici nu putem pretinde că avem capacitatea de a-i dirija cursul, „căci iubirea este cea care te coordonează, dar numai

dacă te găseşte demn de ea". Deşi dragostea ne permite multe pentru a creşte, ea acţionează şi ca o foarfecă de grădină care tunde şi dă formă pentru ca noi să creştem drepţi şi înalţi.

Când este întrebat ce părere are despre căsătorie, profetul răspunde pornind de la credinţa că aceasta presupune contopirea a două fiinţe într-una singură. Adevărata căsătorie le conferă oamenilor spaţiu propice dezvoltării individuale, în acelaşi fel în care „stejarul şi cedrul nu cresc unul în umbra celuilalt". Regula profetului pentru un cuplu perfect: „Umple cupa fiecăruia, dar nu bea doar dintr-o cupă".

Despre muncă

De ce se simt cei fără slujbă atât de nefericiţi? Să fie vorba doar despre lipsa banilor? Răspunsul poate fi găsit în explicaţiile profetului:

Munceşti ca să ţii pasul cu ritmul pământului şi cu sufletul său. Leneşii sunt cei care se înstrăinează când se succed anotimpurile şi care ies din alaiul vieţii.

Nu este vorba numai despre lipsa banilor şi a statutului social, ci de senzaţia că ai fost exclus din viaţa normală.

Nu este suficient nici să lucrezi doar pentru bani. Oamenii cred că munca este un blestem, spune profetul, dar atunci când munceşti, nu faci decât să „împlineşti visul pământului, acel vis care ţi-a fost încredinţat când s-a născut". Prin muncă îţi exprimi iubirea pentru toţi cei care vor beneficia de pe urma muncii tale şi îţi satisfaci propria nevoie de a crea. Cei care iubesc munca ştiu că ea este secretul împlinirii şi că nu ne putem salva decât prin ceea ce facem.

Despre proprietate

Ai grijă să nu iubeşti mai mult decât este nevoie bunurile materiale, căci nu faci decât să îţi erodezi sufletul, ne avertizează profetul. Dacă te ataşezi prea tare de lux, „casa ta nu va fi o ancoră, ci un catarg". Vei fi legat de el când nava se va scufunda.

Despre libertate

Tânjirea după libertate este în sine o formă de sclavie. Atunci când oamenii vorbesc despre nevoia lor de a fi liberi, ei nu vor decât să scape de anumite aspecte ale lor.

Despre bine şi rău

Răul nu există. Răul este ceva bun, căruia i s-a făcut foame şi sete şi care nu

găseşte satisfacţie nicăieri altundeva decât în locuri întunecate. Există lumină şi există absenţa luminii, adică răul. O rază de lumină revărsată peste rău îl face să dispară.

Despre rugăciune

Nu ai nevoie să îi ceri nimic lui Dumnezeu atunci când te rogi, căci Dumnezeu cunoaşte deja nevoile tale cele mai profunde. Întrucât Dumnezeu este principala noastră nevoie, nu ar trebui să ne rugăm pentru lucruri, ar trebuie să ne rugăm pentru a fi mai mult în prezenţa lui Dumnezeu.

Despre sinele divizat

Profetul compară sufletul cu un câmp de luptă, în care raţiunea şi pasiunea par să se opună. Cu toate acestea, lupta în sine nu are nici un efect pozitiv: pentru a ne putea vindeca trebuie să fim împăciuitori şi să ne acceptăm toate problemele.

Despre sinele lipsit de limite

Profetul încearcă să îi convingă pe cei cărora li se adresează că viaţa pe care o ducem pe Pământ nu reprezintă decât o fracţiune din sinele nostru mai
mare. Avem cu toţii în noi un „sine uriaş", însă, înainte de orice, trebuie să
i " > ' ' '
recunoaştem existenţa lui. „În însăşi dorinţa noastră de a ne cunoaşte sinele
*> * " > i >*
uriaş stă bunătatea de care suntem capabili", spune profetul. Prin urmare, atunci când tindem spre autocunoaştere, căutam ceea ce este mai bun în noi.

Observaţii finale

9
Cartea lui Gibran este o metaforă a misterului vieţii: ne naştem şi ne
** > >*
întoarcem de unde am venit. Atunci când profetul este gata să urce pe vasul care îl va duce departe, este foarte clar că acesta vorbeşte, de fapt, despre călătoria spre lumea din care se trage, cea de dinainte de naştere. Viaţa îi pare asemenea unui vis scurt.

Cartea sugerează că ar trebui să ne bucurăm de experienţa vieţii, chiar dacă ne pare plină de durere, căci după moarte vom înţelege că viaţa a avut un scop şi a urmat un anumit model. Ceea ce ni se pare acum „bun" sau „rău" va fi apreciat fără judecată ca fiind pentru sufletele noastre.

Profetul le spune celor care aşteaptă plecarea lui că, în curând, „o altă femeie va trebui să mă suporte". Le promite acestora că are să revină ca un suflet evoluat, capabil să îi ajute pe cei care şi-au uitat originea divină.

Cu toate acestea, cititorul înţelege că formularea „eu", pe care o foloseşte profetul, este o iluzie, de fapt, şi că separarea pe care o resimţim faţă de ceilalţi oameni şi de alte forme de viaţă nu este reală. Suntem doar expresiile unei unităţi mai mari, pe care avem tendinţa de a o uita. Aşteptându-şi plecarea, Almustafa se compară cu o „picătură infinită într-un ocean infinit". Te simţi foarte confortabil atunci când înţelegi că eşti manifestarea

temporară a unei surse infinite, iar *Profetul* te poate ajuta să experimentezi această eliberare şi senzaţie de pace.

Kahlil Gibran

S-a născut în anul 1883, în Bsharri, un oraş din munţii de nord ai Libanului. Gibran nu primeşte nici un fel de educaţie, însă un preot îl învaţă religie şi îi predă lecţii de limbi străine. Tatăl său juca jocuri de noroc, iar asta conduce familia la ruină. Mama lui Gibran emigrează cu copiii în SUA. Din cauza unei erori de înregistrare, la sosirea în Boston, numele lui Gibran devine Kahlil în loc de Khalil.

La şcoală, Kahlil se remarcă prin abilităţile sale de pictor, şi găseşte sprijin şi mentorat la artistul şi fotograful Fred Holland Day, însă revine în Liban pentru a termina liceul. La vârsta de 19 ani revine la Boston, însă îşi pierde mama, fratele, precum şi una dintre surori, în urma tuberculozei. Găseşte un alt mentor, pe Mary Haskell, directoarea unui orfelinat, care avea să susţină cariera de pictor a lui Gibran. În această perioadă începe să scrie poeme în proză, proză scurtă şi eseuri în limba arabă.

În anul 1908, Gibran se mută la Paris, unde petrece doi ani studiind arta. În 1912 se mută la New York şi reuşeşte să îşi expună picturile şi să îşi publice cărţile, printre care *Al-Ajniha Al-Mutakassirah (Aripi frânte),* (Editura Herald, 2006) şi *Nebunul (The Madman).* În anul 1920 pune bazele Societăţii scriitorilor arabi şi continuă să scrie în limba arabă, promovând emanciparea Siriei şi a Libanului de sub ocupaţia otomană.

Profetul este publicată în anul 1923 şi a primit recenzii în mare parte nefavorabile care l-au făcut, însă, un bestseller. Gibran se stinge din viaţă în anul 1931, iar asociaţii săi finalizează publicarea altor două volume începute de acesta: *Grădina Profetului* (Editura Bibliotheca, 2013) şi *Moartea Profetului (Death of the Prophet)*

ÎNTÂLNIRI CU OAMENI REMARCABILI

Din punctul meu de vedere, un om poate fi numit remarcabil dacă se distinge între cei care îl înconjoară prin capacităţile sale intelectuale si dacă ştie să-şi înfrâneze manifestările derivă din natura sa instinctivă, dovedindu-se în acelaşi timp corect şi tolerant faţă de slăbiciunile celorlalţi.

Pe scurt

Majoritatea oamenilor rătăcesc prin viaţă. Respinge convenţiile şi dezvoltă-ţi propria identitate!

Din aceeaşi sferă de interes

Carlos Castaneda, *Călătorie la Ixtlan* (p. 76) Aldous Huxley, *Porţile percepţiei* (p. 172) James Redfield, *Profeţiile de la Celestine* (p. 284) Idries Shah, *Calea Sufită* (p. 304

)CAPITOLUL 16
G. I. GURDJIEFF

În orice epocă există oameni care îşi urmăresc interesele şi care trăiesc după propriile reguli. Gheorghi Ivanovici Gurdjieff, poate cel mai original guru al mişcării New Age, duce o viaţă în afara convenţiilor. Călător neobosit şi căutător al sensului spiritual al vieţii, Gurdjieff este şi unul dintre cei mai practici oameni, un bun exemplu al provocărilor cu care ne confruntăm când alegem să urmăm calea spiritualităţii.

Preocupările şi slujbele pe care le-a avut pentru a se întreţine sunt numeroase: lustragiu, creator de obiecte de decor, ghid turistic, ţine şedinţe de spiritism şi face inclusiv reparaţii pentru produsele de uz casnic. Crezul lui Gurdjieff este acela că trebuie să trăim peste tot, fără a ne lăsa copleşiţi de rutină. Deşi, cu trecerea timpului, avea să îşi găsească „locul", având adepţi în marile oraşe din America şi Europa, pentru el contactul cu mediile exterioare este esenţial în dezvoltarea personală. Potrivit lui Gurdjieff, cei mai mulţi oameni rătăcesc prin viaţă, iar adevărata individualitate nu poate fi revelată decât prin modificarea constantă a modelelor de gândire.

Toate şi orice sau Povestirile lui Belzebut către nepotul său (Editura Magic Print, 2019) reprezintă opera de căpătâi a lui Gurdjieff, un volum care

însumează peste 1 300 de pagini. Cu toate acestea, *Întâlniri cu oameni remarcabili* (Editura Ram, 1996, Cristian Hanu) conţine toate elementele filosofiei sale şi este şi o lectură fascinantă. Cartea conţine descrieri ale unor

persoane, iar titlul poate fi înşelător, căci „oamenii remarcabili" sunt mentorii pe care îi întâlneşte în copilărie, prietenii lui apropiaţi, şi toţi cei care aveau să îi modeleze viziunea despre lume. Descrierile nu sunt simple laude aduse unor oameni importanţi pentru Gurdjieff, ci relatări ale influenţei pe care aceştia le-au avut în viaţa lui. Haideţi să aruncăm o privire, în cele ce urmează, la motivele pentru care aceste persoane l-au inspirat atât de tare pe Gurdjieff.

Gurdjieff Sr.

Tatăl lui Gurdjieff era un bărbat de origine greacă, care avea să se instaleze în Armenia, la Alexandropol, şi ulterior în oraşul Kars. Era *ashokh,* adică poet, cântăreţ şi povestitor, astfel încât fiul său, cât şi celelalte trei fete ale sale au fost introduşi încă de mici în lumea folclorului, a zicalelor, şi a muzicii.

Familia Gurdjieff este una înstărită, ce deţine cirezi de vite şi gestionează şi stocurile altora. Cu toate acestea, o epidemie ucide toate animalele, iar familia rămâne practic fără nimic. În ciuda eforturilor depuse de Gurdjieff Sr., familia nu reuşeşte să redobândească prosperitatea. Privind în retrospectivă, Gurdjieff consideră că tatălui său nu reuşise în afaceri, căci era incapabil să profite de naivitatea şi ghinionul oamenilor, trăsătură pe care avea să o compenseze el prin talentul de a face bani.

Cu toate acestea, Gurdjieff Sr. era remarcabil prin abilitatea sa de a rămâne calm şi detaşat, în ciuda pierderilor financiare. Marea lui bucurie era contemplatul stelelor, un moment foarte important, care îi permitea să pună micile griji în perspectivă. Gurdjieff Sr. îşi învaţă fiul să cultive un spaţiu mental în care să se simtă liber tot timpul şi să dezvolte o atitudine de indiferenţă faţă de tot ceea ce este dezgustător pentru alţii. De exemplu, îi punea un şobolan sau un şarpe neveninos în pat, aşteptându-se ca fiul său să îşi păstreze calmul. Învăţăturile lui Gurdjieff Sr. (de a observa fără a judeca şi de a nu fi sclavul emoţiilor) aveau să îi fie de mare ajutor fiului său, care îşi petrece viaţa într-o călătorie şi schimbare perpetue.

Primii profesori

În ciuda circumstanţelor, tatălui lui Gurdjieff îi plăcea compania prietenilor intelectuali. Unul dintre aceştia se numea Borş şi era vicarul Catedralei Militare Kars. Cei doi decid că micului Gurdjieff i-ar fi mai bine să facă şcoala acasă, iar Borş pune bazele unei educaţii desăvârşite pentru un mic orăşel de provincie. În timpul discuţiilor nocturne dintre cei doi, pe teme de viaţă extrem de complexe, Gurdjieff Jr. era absorbit de conversaţia lor şi obişnuia să semene seminţele întrebărilor sale şi ale propriei filosofii de viaţă.

Un alt om care avea să influenţeze tinereţea lui Gurdjieff este diaconul Bogacevski, tot de la Catedrala Kars. Acesta avea să devină părintele Evlissi al mănăstirii eseniene de la Marea Moartă. Frăţia care îşi ducea viaţa în această mănăstire se formase cu 1 000 de ani î.Hr., şi însuşi Iisus fusese iniţiat în tainele ei.

Bogacevski îi spune lui Gurdjieff că există două forme de morală: morala obiectivă şi morala subiectivă. Morala obiectivă, care a evoluat de-a lungul mileniilor, reprezintă baza bunătăţii, aşa cum ne-a fost ea lăsată de Dumnezeu. Moralitatea subiectivă este cea care evoluează în interiorul unor culturi şi este reprezentată de convenţiile sociale şi intelectuale, care au tendinţa de a distorsiona adevărul.

Moştenirea spirituală pe care i-o lasă preotul lui Gurdjieff este aceea de a-l fi învăţat să nu adopte convenţiile celor din jurul său. Acesta îi spune că nu trebuie să trăiască decât în acord cu propria conştiinţă sau cu moralitatea obiectivă. Aceasta este singura moralitate care poate fi pusă în aplicare oriunde.

Prinţul Iuri Lubovedski

Iuri Lubovedski este un prinţ rus, prieten foarte bun cu Gurdjieff. Îşi pierde soţia în mod tragic, iar durerea care îl cuprinde devine un refugiu, atras fiind în lumea ocultismului şi a spiritualismului. Lubovedski îşi petrece cea mai mare a vieţii în călătorii prin locurile exotice din lume. Cei doi se întâlnesc pentru prima dată la piramidele din Egipt. Gurdjieff lucra la vremea aceea ca ghid al unui arheolog, profesorul Skridlov. Lubovedski îl cunoştea foarte bine pe profesor, iar cei trei devin prieteni buni. Prinţul călătoreşte peste tot împreună cu Gurdjieff, inclusiv în India, în Tibet şi în Asia Centrală. Ultima lor întâlnire, foarte frumos relatată în carte, avea să aibă loc din întâmplare la o mănăstire izolată din Tibet.

Lecţia pe care avea să o înveţe Gurdjieff de la prinţ era aceea că atunci când suntem măcinaţi de curiozitate, fără a avea un scop bine definit, curiozitatea nu face decât să lucreze împotriva noastră. Lubovedski cunoaşte depresia şi relatează întâlnirea cu un maestru hindus, care îi explică faptul că
entuziasmul de care dăduse dovadă în viaţă nu făcuse decât să dezechilibreze
atenţia pe care ar fi trebuit să o acorde vieţii sale interioare. Prinţul îl învaţă pe prietenul său care sunt pericolele ce te pasc atunci când te laşi ghidat de emoţii. Aşa cum îi explicase şi tatăl său, un om evoluat este un om capabil de o anumită detaşare, un om împăcat cu sine, indiferent de circumstanţe.

Lubovedski îi mai demonstrează lui Gurdjieff şi că un om evoluat trebuie să fie capabil să îşi echilibreze gândurile, instinctele şi sentimentele. Unii oameni sunt mult prea intelectuali, în detrimentul puterii propriei intuiţii, în vreme ce alţii nu reuşesc să atingă echilibrul care provine din evoluţia mentală. Echilibrul şi integrarea numeroaselor noastre caracteristici sunt ţelurile vieţii.

Lumea în viziunea lui Gurdjieff

Întâlniri cu oameni remarcabili este o combinaţie neobişnuită de jurnal de călătorie, sâmburi de înţelepciune şi portrete ale unor oameni reali.

Gurdjieff menţionează de nenumărate ori ignoranţa ce caracterizează lumea occidentală în ceea ce priveşte spiritualitatea orientală, dar circumstanţele în care acesta evoluează îi permit să creeze o punte între Orient şi Occident. Trăind printre mai multe culturi, cum ar fi Rusia, Turcia, Iran şi chiar Armenia - patria sa natală, care avea să exercite o mare influenţă asupra lui -, Gurdjieff deţine o moştenire spirituală presărată cu idei creştine şi legende tradiţionale din Orientul Apropiat. De-a lungul călătoriilor sale avea să înveţe numeroase limbi străine şi să-şi consolideze cunoştinţele în materie de islamism, hinduism şi budism. Viziunea sa asupra lumii este profund influenţată de sufism, mai ales că printre prietenii săi se numărau foarte mulţi dervişi. Faima de care se bucură se bazează pe credinţa că a descoperit secrete ezoterice străvechi. Fie că este adevărat sau nu, putem spune cu certitudine că Gurdjieff a văzut şi cunoscut lucruri

la care oamenii simpli nu au acces, iar această aură exotică avea să îi fascineze pe cei mai mulţi dintre adepţii săi din Occident.

Neîncrederea lui Gurdjieff în sursele cunoaşterii datează din copilărie, când realizează că ştiinţa nu reuşeşte să explice miracolele la care asistase. > * > > ir Acest lucru generează în el o dorinţă de a călători şi de a experimenta în mod direct lucrurile. Mare parte din filosofia lui Gurdjieff se bazează pe ideea învăţării prin experienţă - dacă ceva este adevărat pentru tine, atunci acel ceva este adevărat. Devii propria autoritate în viaţă. Gurdjieff nu avea timp să citească ziare, mai ales că le considera generatoare de reacţii automate (şoc şi manipulare) în rândul cititorilor. O cultură jurnalistică nu face decât să îi transforme pe oameni în palide reflecţii ale modelelor mentale dintr-o epocă. Deşi omul simplu construieşte o lume personală care îi pare „reală", aceasta nu se bazează decât pe excluderea adevăratei realităţi. Omul iluminat, în schimb, este capabil să privească orice din perspectiva noutăţii.

Gurdjieff face referire la o zicală străveche: „Numai fiinţa care a învăţat cum să păstreze intacte atât lupul, cât şi oaia ce i s-au încredinţat spre îngrijire îşi merită cu adevărat numele de om şi poate conta pe sprijinul Cerului în acţiunile sale". Lupul şi oaia reprezintă instinctele şi sentimentele noastre, pe care trebuie să le echilibrăm şi să le controlăm, înainte de a ieşi complet la suprafaţă. Gurdjieff nu aprecia literatura occidentală, căci era de părerea că mintea europenilor era dominată de raţiune, în detrimentul instinctelor şi al sentimentelor. Gurdjieff avea să predea propria filosofie în centre de studiu, care poartă numele de institute pentru dezvoltarea armonioasă a omului. Mai exact, pentru echilibrarea elementelor fizice şi psihice, care se află în conflict în fiinţa umană.

Observaţii finale

9

Să fi fost Gurdjieff unul dintre cei mai importanţi filosofi ai secolului XX? Sau a fost doar un simplu şarlatan, aşa cum explică *Dicţionarul scepticului (The Skeptic's Dictionary)?*

Influenţa lui Gurdjieff este de netăgăduit, mai ales că acesta avea să atragă personalităţi importante, printre care Katherine Mansfield (nuvelistă de origine neozeelandeză), arhitectul Frank Lloyd Wright şi P.L. Travers, autoarea seriei *Mary Poppins.* Cu toate acestea, cel mai important adept al

lui Gurdjieff se dovedeşte a fi matematicianul Piotr Uspenski, care avea să promoveze ideile lui Gurdjieff în lucrarea *În căutarea miraculosului (În Search of the Miraculous).* Unii sunt de părere că Gurdjieff era arogant şi intransigent, însă, de fapt, el încerca în general să evite publicitatea. Solicita donaţii pentru ca organizaţia să continue să existe, dar, spre deosebire de alţi guru din zilele noastre, interesul lui nu a fost acela de a crea o industrie în jurul activităţii sale.

Sistemul de dezvoltare personală elaborat de Gurdjieff - „Munca" - are menirea de a-i trezi pe oameni din starea lor de pasivitate, prin intermediul introspecţiei, al întâlnirilor de grup şi al dansurilor sacre. Acest sistem a avut
o mare influenţă în contracultura anilor 1960, mai ales că unele dintre metodele lui Gurdjieff aveau să fie preluate şi de Centrul de dezvoltare personală Esalen din California. Filosofia sa devine esenţială în mişcarea New Age.

Gurdjieff este conştient de starea în care se află omul modern, aflat în permanentă schimbare de la o zi la alta. Scopul lui Gurdjieff este acela de a-i ajuta pe oameni să reuşească să integreze sinele lor multiplu. Omul cu adevărat remarcabil este cel care poate să scape de presiunea reacţiilor automate şi de condiţionarea culturală de a fi „cu toţi la fel." Fără această unitate a sinelui şi a scopului, nu putem duce o viaţă autentică.

Gheorghi Ivanovici Gurdjieff

S-a născut în anul 1877, în Alexandropol, Armenia. După ani de călătorii prin lume, ajunge în Rusia, în anul 1913, chiar înainte de revoluţia bolşevicilor şi îşi duce viaţa între Moscova şi Sankt Petersburg.
În anul 1917 revine la Alexandropol şi trăieşte pe coasta Mării Negre în sudul Rusiei, unde lucrează cu discipolii săi. Petrece un an de zile la Constantinopol, în 1920, apoi călătoreşte prin marile oraşe europene, unde ţine conferinţe şi prelegeri. În anul 1922 pune bazele Institutului pentru dezvoltarea armonioasă a omului, la Fontainebleau, în sudul Parisului. După un accident de maşină, când a fost la un pas de moarte, Gurdjieff începe să scrie *Toate si orice, sau Povestirile lui Belzebut către nepotul său.* În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Gurdjieff locuieşte la Paris şi se stinge din viaţă la Neuilly, în anul 1949

.SEMNE

Succesul? Pentru gloria lui Dumnezeu sau a ta? Pentru pace în lume sau pentru pacea ta? Răspunsul la aceste întrebări depinde de rezultatul acţiunilor tale. Fii recunoscător atunci când faptele tale devin din ce în ce mai puţin asociate cu numele tău, căci

calea ta va fi mai lină pe acest pământ. Aşadar, ai ales, din nou, pentru tine - şi ai deschis poarta haosului. Haosul care devii ori de câte
ori mâna lui Dumnezeu nu îţi atinge fruntea.

Pe scurt

Nu lăsa vanitatea să îţi saboteze sensul vieţii.

Din aceeaşi sferă de interes

J. Krishnamurti, *Gândeşte-te la aceste lucruri* (p. 204) John O'Donohue, *Anam Cara* (p. 268) Chogyam Trungpa, *Eliberarea de materialismul spiritual* (p. 360

CAPITOLUL 17
Dag Hammarskjold

Economist şi om politic de origine suedeză, Dag Hammarskjold este secretar general al ONU între anii 1953-1961. Printre realizările sale în cadrul organizaţiei se numără negocierea eliberării aviatorilor americani capturaţi în timpul Războiului coreean, încetarea crizei Canalului Suez, în anul 1956, şi înfiinţarea United Nations Emergency Force. Promovează pacea în Orientul Mijlociu şi ia parte la negocierile crizei din Congo, în anul 1961. Se stinge din viaţă în urma unui accident aviatic în Zambia.

După moartea sa, este găsit un manuscris în apartamentul său din New York, care poartă titlul *Vägmärken,* dar şi o scrisoare nedatată către un prieten foarte apropiat, Leif Belfrage, oficial ONU. În această scrisoare, Hammarskjold descrie manuscrisul respectiv ca fiind „un fel de Carte Albă, în care am relatat negocierile mele cu mine şi cu Dumnezeu". În esenţă, manuscrisul cuprinde o serie de note personale, iar Hammarskjold i-l încredinţează prietenului său, care trebuia să decidă dacă îl publică sau nu.

Ediţia originală, în limba suedeză, avea să fie urmată de traducerea lui Leif Sjoberg şi a poetului W.H. Auden. În prefaţa cărţii, Auden explică dificultatea de traducere a cuvântului *Vägmärken,* însă acesta optează pentru „Semne —, urmele paşilor pe o cărare.

Cartea este o combinaţie de gânduri, citate, fragmente de text care seamănă cu nişte povestiri scurte, şi chiar poeme. Cronologic, acestea încep din anul 1925 şi se termină cu o lună înainte de moartea lui Hammarskjold.

Aceste însemnări sunt dovada ambiţiilor adolescentine naive ale lui

Hammarskjold, dar şi a maturităţii pe care avea să o cunoască, confruntat fiind cu realitatea cruntă a intrigilor politice. *Semne* este foarte asemănătoare cu *Meditaţiile* împăratului roman Marcus Aurelius, scrierile lui Hammarskjold fiind probabil realizate la sfârşitul unei zile lungi şi obositoare.

Hammarskjold era profund influenţat de misticii creştini, în special de Meister Eckhart (pe care îl citează frecvent), iar gândurile sale chinuitoare cu privire la valoarea vieţii, cu siguranţă nu fac deliciul tuturor. Cu toate acestea, sinceritatea lui deconcertantă este echilibrată de superbe pasaje despre misterul existenţei, precum şi de poeme inspirate de haikuurile japoneze.

Succesul autentic

Hammarskjold s-a bucurat de succes pe toate planurile. Este tipul de persoană pe care multă lume l-ar invidia pentru realizările pe care le-a avut la o vârstă fragedă: student de excepţie, devine asistent universitar la puţin peste 20 de ani, preşedinte al Băncii Suedeze la 35 de ani, apoi ministru de externe şi secretar general al ONU.

Cu toate acestea, concluzia *Semnelor* este aceea că succesul şi realizările nu au nici o însemnătate când sunt dorite cu ardoare. Tot ceea ce facem trebuie întreprins pentru un scop mai măreţ, un scop care te face pe tine să te descoperi, nu pe care îl creezi în mod intenţionat. Încă din adolescenţă, Hammarskjold avea calităţile unui lider, însă teama lui a fost întotdeauna aceea că succesul nu îi aducea, de fapt, nici o împlinire. În cartea sa, Hammarskjold relatează povestea căpitanului Ahab din romanul *Moby Dick* al lui Hermann Melville. Ahab îşi petrece viaţa urmărind o balenă „şi este purtat de-a lungul oceanelor... pentru a-şi atinge un scop iluzoriu". A avea un scop ne face să trăim în şi pentru viitor, dar viaţa în slujba unui scop mai profund ne face să trăim în prezent.

Lecţia pe care avea să o înveţe Hammarskjold din experienţa sa de persoană importantă era aceea că nu trebuie să crezi în propria popularitate, deşi te ajută foarte mult să te dezvolţi. Paradoxul unui om de succes este acela că, deşi a ajuns într-un punct mulţumită autocontrolului, succesul autentic nu poate apărea decât atunci când renunţăm la preocuparea de sine şi devenim instrumentul lui Dumnezeu. Nu ne putem perfecţiona decât prin suprimarea sinelui, deşi, în practică, acest proces

este unul foarte dificil. Hammarskjold recunoaşte distorsiunile de care este responsabil sinele: „Laudele nu îţi plac, îţi provoacă greaţă - dar să-l ferească Dumnezeu pe cel
ce nu îţi recunoaşte valoarea".

Hammarskjold observă că nu avem decât două opţiuni: fie apucăm calea „îngustă", fie apucăm calea „extinsă". Pe prima cale trăim pentru binele celorlalţi şi nu ne bucurăm de munca noastră, deoarece ştim că nu este despre noi. A doua cale este cea a stimei de sine, care ne face să ne gândim tot timpul la „posteritate" şi la ce s-ar spune despre acţiunile noastre.

Într-o societate care glorifică succesul, rareori se vorbeşte despre efectele negative ale acestuia, însă *Semne* ne oferă antidotul perfect pentru gloria inutilă. Hammarskjold scrie: „Cât de mort poate să fie un om în spatele faţadei abilităţilor, a loialităţii şi a ambiţiei! Binecuvântată fie slăbiciunea ta,
căci ea este dovada că încă mai există viaţă în tine." Concluzia lui era aceea că
împlinirile autentice nu sunt posibile decât atunci când renunţăm la vanitate.

În fruntea multora

Hammarskjold obişnuia să glumească spunând că postul de secretar general al ONU era precum al unui papă secular. Poziţia îi cerea să fie imparţial şi să se situeze deasupra politicii, dar îi permitea şi să facă uz de putere.

Dorinţa lui cea mai aprigă era aceea de a face bine, dar povara acestei responsabilităţi trebuie să fi fost una foarte grea. Era de părere că este mult mai uşor să spui că te dedici unor cauze nobile, decât să încerci să schimbi un individ. Munca în slujba poporului înseamnă şi faptul că nu prea poţi acorda atenţie dezvoltării tale personale sau a celor din jur. Hammarskjold simte că poate ajunge astfel dacă nu e atent - munca lui de a încerca să aducă pacea mondială este o sarcină de amploare pentru oricine - totuşi, şi-a dat seama că orice acord sau alianţă poate funcţiona doar dacă cei implicaţi se simt apreciaţi şi folositori.

În *Semne,* Hammarskjold observă că egoul nu agreează angajamentele şi nici nu îi place să fie vulnerabil. Cu toate acestea, numai în vulnerabilitate constă progresul, atât personal, cât şi profesional.

Observaţii finale

[9]

Oare *Semne* ar fi fost considerată o carte clasică despre spiritualitate, dacă nu ar fi fost scrisă de secretarul general al ONU, care avea să moară în mod tragic în urma unui accident aviatic? Probabil că nu, dar tocmai faptul că este scrisă de o figură publică o face atât de fascinantă. Că ne bucurăm sau nu de faimă, cu toţii ne confruntăm cu probleme existenţiale. Concluzia lui Hammarskjold este aceea că, pentru simplul fapt că existăm, trebuie să ne plătim datoria. Iar datoria nu o putem achita decât dacă trăim clipa, fără să ne preocupăm de trecut sau de viitor. Pe de-o parte, viaţa înseamnă să observăm frumuseţea şi să ne bucurăm de ea; pe de altă parte, ea înseamnă să lucrăm pentru binele celorlalţi, fără să aşteptăm laude.

Semne conţine gânduri mult prea profunde ca să poată fi redate aici, gânduri care necesită meditaţie şi linişte. Uneori, scriitura lui Hammarskjold este de nepătruns, aşa cum te-ai aştepta de la o carte care nu a fost editată de autor. Cu toate acestea, însemnările ar trebui să fie interpretate, aşa cum spune şi textul, ca nişte semne pe o cale ce l-a dus pe Hammarskjold mai aproape de rezolvarea misterului existenţei sale şi a motivelor pentru care venim pe pământ.

Lui Hammarskjold i-au plăcut poezia, pictura şi muzica şi a fost un adept al alpinismului şi al schiatului. Avea să primească postum Premiul Nobel pentru pace

.În limba engleză, „Markings" (n.tr.).

SABATUL

Timp de şase zile pe săptămână ne luptăm cu lumea, gonind după profit. De ziua Sabatului ne preocupăm în mod special de sămânţa eternităţii, care ne-a fost sădită în suflet. Lumea deţine mâinile noastre, dar sufletul nostru aparţine Altcuiva. Timp de şase zile pe săptămână căutăm să dominăm lumea, iar în a şaptea zi încercăm să ne dominăm sinele.

Aşadar, Sabatul este mai mult decât un armistiţiu, mai mult decât un interludiu; este o armonie > [3] > [3 7]

conştientă profundă a omului şi a lumii, iubirea pentru toate lucrurile şi împărtăşirea spiritului

care uneşte cerul şi pământul.

Pe scurt

Găseşte timp să îl onorezi pe Dumnezeu şi toată Creaţia Sa.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Daniel C. Matt, *Cabala esenţială* (p. 228) Rick Warren, *Viaţa condusă de scopuri* (p. 376

)Capitolul 18 Abraham Joshua Heschel

De-a lungul timpului, oamenii au căutat să fie puternici prin manipularea şi transformarea lucrurilor în spaţiu; mai exact, lumea materiei. Am cucerit natura, am creat maşinării avansate şi am construit oraşe. Însă, aşa cum avea să explice filosoful şi teologul Abraham Heschel, toate acestea ne-au costat experienţa timpului. Atunci când viaţa devine o luptă doar pentru a face şi a dobândi, pierdem contactul cu ceea ce este cu adevărat important.

Întrucât muncim pentru a ne putea procura lucrurile de care simţim că avem nevoie şi întrucât munca necesită timp, timpul are o calitate negativă pentru omul modern, spune Heschel. Timpul pare a fi duşmanul nostru şi nu este niciodată suficient. Cu toate acestea, ideea Sabatului este de a lua o pauză de la grijile care ne provoacă anxietate zi de zi. Mulţi oameni simt că în munca pe care o depun îşi pierd sufletul, dar Sabatul este tocmai oportunitatea de a-l recupera.

La prima vedere, ideea unei cărţi întregi despre ziua Sabatului poate părea redundantă. Însă, *Sabatul si semnificaţia sa pentru omul modern* (Editura Hasefer, 2008) este o cărticică de doar 100 de pagini, care propune o
educaţie elocventă a Sabatului ca fiind însăşi inima iudaismului. Deşi este
scrisă cu peste 50 de ani în urmă, magnifica scriitură a lui Heschel te poate face să te întrebi ce anume lipseşte din viaţa ta atât de ocupată.

Timpul sacru

Înainte de iudaism, oamenii îl găseau pe Dumnezeu în natură, în locuri sfinte şi în lucruri precum munţii, râurile, copacii şi pietrele. Festivalurile religioase au fost dintotdeauna legate de trecerea anotimpurilor şi de poziţia Soarelui şi a Lunii. Zeii, pentru a-şi face simţită prezenţa, erau simbolizaţi prin intermediul unor sculpturi, totemuri sau al unor sanctuare. Marea diferenţă pe care o face cosmologia iudaică este de a merge dincolo de spaţiu şi de lumea fizică şi de a aşeza timpul în centrul înţelegerii spiritualităţii. Acordându-şi o zi întreagă celebrării lui Dumnezeu, evreii îşi amintesc că El

se află dincolo de materie şi că oamenii pot, la rândul lor, să transcendă lumea materială.

Dumnezeul lui Israel, sugerează Heschel, devine Dumnezeul istoriei, iar evenimentul cel mai însemnat al acestei istorii este eliberarea evreilor de sub jugul egiptenilor şi revelaţia cărţii sfinte Tora. În locul viţelului de aur, evreilor li se oferă o zi de aur, un timp sacru în care să îşi poată reînnoi legătura cu Dumnezeu.

În Biblia iudaică nu există un cuvânt pentru „lucru". În ebraica târzie se remarcă noţiunea de *davar,* care ar putea fi tradusă prin „lucru", însă chiar şi în acest caz ea se referă la ceva asemănător unui mesaj, unei veşti, unei poveşti, unei maniere sau a unei promisiuni. Prin urmare, Sabatul ne aminteşte să nu mai trăim în sensul uman al timpului şi al moralităţii, ci în sensul divinului.

Celebrarea

Cuvântul Sabat provine din evreiescul *Shabbat.* Liturghia de vineri este numită *kabbalat Shabbat,* mai exact „acceptarea prezenţei lui Dumnezeu în Sabat". Lumânările care se aprind vinerea reprezintă cuvântul lui Dumnezeu: „Să fie Lumină!", pronunţat în zorii creaţiei. Evreii tradiţionalişti iubesc Sabatul, spune Heschel. Este o celebrare, o bucurie. Semnificaţiile Sabatului seamănă cu iubirea absolută descrisă în cărţile despre cavalerii medievali, cu menţiunea că Sabatul „este iubirea omului faţă de ce are în comun cu Dumnezeu". Această iubire totală este motivul pentru care rabinii, din cele mai vechi timpuri, au creat reguli şi restricţii în jurul Sabatului - din dorinţa de a-i proteja semnificaţia.

În Biblie, lui Dumnezeu i-a luat şase zile să creeze lumea, iar în cea de-a şaptea zi s-a odihnit, mulţumit fiind de creaţie. În această zi a fost creată *menuha,* adică liniştea şi pacea. Prin urmare, Sabatul este un loc al apelor limpezi, care liniştesc sufletul; este o atmosferă diferită, care îi învăluie pe cei care o celebrează.

Există o rugăciune care se spune în seara de Sabat: „Acoperă-ne, Doamne, cu vălul păcii tale". Vechii rabini, spune Heschel, compară Sabatul cu o mireasă sau o regină, căci ziua de Sabat nu este gândită doar în dimensiunea ei temporală, este o prezenţă reală care se manifestă în vieţile oamenilor.

Eliberarea de materialism

Întrucât ni se pare că timpul se comprimă, căutăm confortul în dimensiunea spaţială, aceea a lucrurilor. „Obiectele pe care le posedăm devin simboluri ale reprimării", spune Heschel. Sabatul oferă antidotul la nebunia consumerismului. Este gândit pentru a ne ajuta să refacem relaţia de prietenie cu timpul, să apreciem clipa prezentă, să fim în preajma lui Dumnezeu, fără a ne mai gândi la regretele şi grijile legate de lucruri.

„Să nu râvneşti", observă Heschel, este singura dintre cele Zece Porunci care este reluată de două ori. Are o importanţă foarte mare, căci Dumnezeu îşi doreşte să fim liberi în interior, nu să ne pierdem timpul alergând după lucruri iluzorii. Sabatul ne aminteşte că viaţa nu este doar despre câştiguri materiale şi muncă, tocmai de aceea evreii nu vorbesc despre bani de ziua Sabatului.

În timpul săptămânii ne consumăm timpul, dar în a şaptea zi *adunăm* timp, prin urmare ne adunăm propriile gânduri. „Ne întoarcem privirea de la
rezultatele creaţiei la tainele creaţiei", scrie Heschel. Ni se oferă oportunitatea de a medita la eternitate.

Viaţa în materie creează senzaţia unei schimbări continue a timpului în permanentă mişcare. De fapt, spune Heschel, timpul este neschimbat, doar lucrurile din această lume sunt în continuă mişcare:

> *Lucrurile pier în timp, timpul în sine nu se schimbă. Nu ar trebui să vorbim de trecerea timpului, ci de trecerea spaţiului prin timp.*

Este greu să apreciem timpul, pentru că trăim într-o lume a lucrurilor. Dar este posibil să devenim prieteni cu timpul şi să vedem realitatea de dincolo de materie.

Observaţii finale

Ideea de a dispune de o zi de odihnă după o săptămână de muncă ne pare astăzi demodată. Magazinele sunt deschise non-stop, iar pentru cei mai mulţi oameni, a lucra în weekend este chiar de apreciat. De ce ne-am opri?

Cartea lui Heschel are o importanţă şi mai mare astăzi decât atunci când a fost scrisă, pentru că astăzi resimţim o presiune şi mai mare de a face anumite lucruri. O zi întreagă pe care să o dedicăm contemplării lui Dumnezeu ne pare un lux imposibil, dar dacă ne-am acorda-o cu adevărat, aceasta ar aduce şi mai multă valoare săptămânii care îi urmează.

Volumul lui Heschel îi va deschide ochii cititorului care nu ştie nimic despre importanţa Sabatului în iudaism, dar poate că unul din motivele pentru care este o carte clasică despre spiritualitate este acela că merge dincolo de o singură religie. Evreii sărbătoresc Sabatul sâmbăta, creştinii duminica, musulmanii vinerea, ceea ce sugerează o nevoie a omului de a se bucura de o minte liniştită în mod regulat şi de a avea timp pentru meditaţie şi contemplare. Fără această fereastră către eternitate devenim nişte roboţi, atât de legaţi de lucrurile pământeşti, încât uităm de locul pe care îl avem în schema Universului.

Abraham Joshua Heschel

S-a născut în Varşovia, în anul 1907. Heschel primeşte o educaţie iudaică clasică, apoi obţine doctoratul la Organizaţia centrală pentru educaţia adulţilor evrei, din Berlin, unde avea să şi predea. Odată cu venirea naziştilor la putere, Heschel este deportat în Polonia, predă în Varşovia şi în Londra, apoi se mută în SUA, în anul 1940. Se alătură facultăţii de iudaism de la Hebrew Union College în Cincinnati, iar în 1945 este numit profesor de etică şi filosofie iudaică la Seminarul Teologic Evreiesc din New York. Ocupă acest post până se stinge din viaţă, în anul 1972.

Printre numeroasele cărţi ale lui Heschel se numără: Omul nu e singur. O filosofie a iudaismului (Editura Hasefer, 2001), Dumnezeu în căutarea omului. O filosofie a iudaismului (Editura Hasefer, 2001), Nesiguranţa libertăţii (The Insecurity of Freedom), Teologia iudaismului antic - Theology of Ancient Judaism (două volume), Maimonides asupra filosofului evreu, Israel: ecouri întru Eternitate (Israel: An Echo of Eternity) şi Pasiunea pentru adevăr (A Passion for Truth).SIDDHARTHA

Prea multe cunoştinţe, prea multe versete sacre, prea multe ritualuri si prea multe negaţii, prea multe fapte şi năzuinţe fuseseră obstacole în calea lui. Fusese foarte arogant - cel mai deştept,

cel mai destoinic, întotdeauna cu un pas înaintea tuturor, întotdeauna înţelept şi spiritual, întotdeauna preotul sau învăţatul. În această stare de preoţie, de înaltă cunoaştere, în această

stare de spiritualitate se strecurase propriul său ego. Cei mai mulţi oameni, Kamala, sunt precum frunzele purtate de vânt, care se scutură, plutesc, se rostogolesc în aer şi care, în cele din urmă, cad pe pământ. Alţii însă, puţini la număr, sunt precum stelele cu o traiectorie fixă, dar pe care vântul nu le ajunge din urmă, căci îşi urmează propria lege şi propria traiectorie.

Pe scurt

În loc să te forţezi să atingi dimensiunile superioare, mai bine caută pacea şi forţa acceptării vieţii aşa cum e ea.

Din aceeaşi sferă de interes

Ram Dass, *Fii aici, acum* (p. 106) Bhagavad-Gita Dhammapad

CAPITOLUL 19
HERMANN HESSE

Înainte să devină un mare scriitor, Hermann Hesse ducea o viaţă foarte complicată, îngrijind trei copii şi o soţie bolnavă de schizofrenie. Când boala soţiei devine greu de gestionat, femeia este internată într-un sanatoriu de boli psihice, iar cei trei copii sunt găzduiţi pe la diverşi prieteni de familie. Hesse se mută într-o casă mai mare, Casa Camuzzi, lângă lacul Lugano, în Elveţia, unde reuşeşte să găsească puţină linişte. Meditează în timpul zilei şi scrie în timpul nopţii, se relaxează făcând plimbări prin natură şi pictând peisaje. *Siddhartha* (Editura Rao, 2013) este un roman plasat în India, pe vremea când Buddha încă trăia.

Atât tatăl lui Hesse, cât şi bunicul acestuia erau misionari creştini, însă bunicul vorbea şi nouă dialecte indiene. Acesta îl învaţă pe Hesse să aprecieze literatura de spiritualitate din Orient. Personalitatea lui Hesse se dovedeşte a fi încă de timpuriu una rebelă şi nonconformistă, mai ales că renunţă la şcoală de la vârsta de 13 ani. Prin urmare, nu este de mirare că Hesse avea să producă un roman precum *Siddhartha,* o sinteză a unor concepte budiste, taoiste, hinduse şi creştine, prin intermediul cărora respinge convenţiile religioase în favoarea unei forme foarte personale de spiritualitate. Dar care este povestea relatată în *Siddhartha* şi de ce avea să inspire imaginarul spiritualităţii timp de peste 80 de ani?

Călătoria

Inspirându-se din propria experienţă de viaţă, Hesse relatează povestea lui Siddhartha, fiul unui erudit brahman, care este atras încă de mic de practicile şi scrierile hinduse.

La începutul cărţii, Siddhartha este înfăţişat ca un spirit neliniştit. Crescuse cu multe cunoştinţe, dar lipsea ceva: toţi vorbeau despre Dumnezeu şi despre unitatea care există între toate lucrurile, însă se întreba cine anume o experimentase cu adevărat. Aflat în căutarea purităţii spirituale, caracteristică multor tineri din India, Siddhartha decide să îşi părăsească familia şi, în ciuda dorinţei tatălui său, se alătură *shramanas*-ilor, bătrâni maeştri rătăcitori, care duc o existenţă dificilă. Alături de prietenul său Govinda, Siddhartha începe să ducă o viaţă simplă, îmbrăcat doar într-o pânză şi ţinând post cu săptămânile. Prin această viaţă de ascet, Siddhartha încearcă să se cureţe de dorinţele egoului şi începe să îndure cu bucurie înfometarea, setea, oboseala şi durerea.

Întâlnirea cu Buddha

După trei ani de ascetism, cei doi prieteni aud despre figura legendară a lui Gautama, un Buddha „radiant", care atinsese *nirvana* şi care nu mai suferea de durerile vieţii. Călătoresc amândoi spre Gautama, iar Siddhartha începe să înţeleagă că Universul este un lanţ nesfârşit de cauze şi efecte.

Cu toate acestea, Siddhartha nu devine adeptul lui Gautama, căci consideră că eliberarea de suferinţă nu se poate produce cu ajutorul maeştrilor sau al învăţăturilor, ci doar prin luarea unei căi individuale, directe. Singur fiind, Siddhartha are o revelaţie. Deşi iniţial detestase lumea fizică, pe care o considera *maya* (iluzie), Siddhartha începe să contemple copacii, soarele, luna, râurile şi, pentru prima dată, o face fără să se mai „gândească" la ele. Realizează că, în căutarea sa neostoită de a descoperi înţelepciunea interioară, fusese complet orb în faţa frumuseţilor lumii.

Revenirea pe Pământ

Povestea se continuă înfăţişându-l pe Siddhartha la intrarea într-un oraş. Acolo zăreşte o femeie frumoasă înconjurată de servitori, a cărei gură semăna cu o „smochină proaspăt ieşită din floare". Siddhartha se simte numaidecât atras de ea, însă femeia, pe numele ei Kamala, găseşte

amuzant că un ascet ieşit din pădure crede că i-ar putea fi prieten. Siddhartha îi cere să îl înveţe căile iubirii, iar când aceasta îl întreabă ce anume poate face în schimb, el îi răspunde: „Ştiu să gândesc, să postesc, să aştept şi să scriu poezii". Kamalei îi plac poeziile lui Siddhartha, dar îi spune acestuia că trebuie să poarte haine de calitate, înainte de a continua.

Siddhartha se angajează ca asistent al unui om de afaceri, învaţă foarte repede regulile şi se dovedeşte a fi de neînlocuit. Cunoaşte succesul, căci, spre deosebire de şeful său, este detaşat de înţelegerile pe care le semnează, fără să se teamă de pierderi şi să fie consumat de lăcomie. Reuşeşte, aşadar,
să trăiască din nou în lumea suferinţei şi a luptei pentru supravieţuire, dar fără să mai facă parte din ea. Din punctul lui de vedere, oamenii se îngrijorează şi se luptă pentru lucruri cu adevărat neînsemnate: bani, plăcere, recunoaştere. Acestea nu sunt decât *samsara,* adică un joc al vieţii,
nicidecum viaţă în sine. Întrucât Siddhartha are de acum mintea unui > *shramana,* aceste lucruri nu îl mai mişcă.

Cu toate acestea, Siddhartha începe să nu mai fie chiar atât de detaşat şi este atras din ce în ce mai mult de preocupările egoiste ale existenţei umane normale, ale proprietăţii, banilor şi mândriei. Devine dependent de jocuri de noroc şi de alcool şi îşi dă seama că se transformă într-un „copil imatur", exact ceea ce obişnuia să privească de sus cu ani în urmă. De fapt, după o noapte petrecută în compania vinului şi a dansatoarelor, Siddhartha
realizează că este mai rău decât toţi ceilalţi.

De la negustor la barcagiu

În nefericirea sa, Siddhartha se întoarce în pădure, pregătit să moară. Adoarme lângă un râu, iar la trezire îl găseşte pe vechiul său prieten, Govinda, care îl ajută să reflecteze puţin la viaţa lui şi să regăsească sămânţa de puritate pe care o avusese cândva. Realizează faptul că trebuise să treacă prin toate lucrurile pământeşti şi prin plăcerile carnale, pentru a-şi da seama că aceste lucruri nu îl satisfac. Numai dezgustat fiind de ceea ce devenise putea să renască din nou, şi nu ca un ascet rătăcitor,

ci ca o persoană care este parte din lume, dar care nu se lasă sedusă de ea.

Devine ucenicul unui barcagiu, învaţă cum să mânuiască vâslele, pentru a-i conduce pe oameni pe celălalt mal, şi trăieşte într-o colibă. Duce o viaţă simplă, dar râul îi vorbeşte într-un fel în care nici un maestru nu ar fi putut să o facă şi reuşeşte să-şi regăsească liniştea.

Într-o zi, îşi fac apariţia o femeie şi copilul ei. Aceasta îşi dorea să îl vadă pe Buddha, despre care se spunea că ar fi pe moarte. Aflată în apropiere de doc, femeia este muşcată de un şarpe. Strigătele ei sunt auzite de barcagiu, care vine să vadă ce se întâmplă. Siddhartha o recunoaşte numaidecât pe femeie: era Kamala, fosta lui iubită, iar copilul era fiul său.

Ciclul vieţii

Continuarea este lăsată la interpretarea cititorului, însă Siddhartha învaţă iubirea simplă, dar puternică, a unui părinte pentru copilul său. Nu îi mai priveşte de sus pe cei ale căror ataşamente sunt profunde. Realizează că nu strădania spirituală îl adusese la acel nivel de pace şi iluminare, şi nici afundarea în lucrurile şi plăcerile lumeşti. Într-un dialog cu prietenul său, Govinda, Siddhartha concluzionează:

Singurul lucru cu adevărat important pentru mine este să fiu capabil să iubesc lumea, fără să o privesc de sus, fără să o urăsc şi fără să mă urăsc pe mine - adică, să fiu capabil să privesc lumea şi pe mine însumi cu iubire, cu admiraţie şi cu respect.

Râul este cel care îl ajută să atingă acest nivel de conştientizare. Ascultă „cântecul nesfârşit al râului", al cărui sunet seamănă cu însăşi viaţa care se mişcă întru atingerea unei ţel, cu toate luptele şi suferinţele ei, şi cu toate plăcerile. Existenţa, deşi pare un tumult terifiant de oameni, locuri, evenimente şi sentimente individuale, este precum râul care nu curge decât într-o singură direcţie. În unicitatea lui, este perfect.

Observaţii finale

Mesajul transmis de Siddhartha este acela că nu trebuie să ne retragem din viaţă pentru a atinge un nivel superior al sacrului, ci că trebuie să ne lăsăm cuprinşi de lucruri. Plină de evenimente, gânduri şi relaţii, viaţa ne pare deseori teribil de fragmentată. Cu toate acestea, ea este una singură,

o experienţă unică ce curge asemenea unui râu. Dacă poţi aprecia această unitate, devii mai puţin captiv în tine însuţi şi te identifici cu fluxul vieţii.

Cartea mai sugerează şi faptul că nici o existenţă dificilă, nici una guvernată de senzualitate şi de „lucruri", şi nici măcar una profund raţională, nu ne poate garanta dezvoltarea spirituală după care tânjim. Ceea ce descoperă Siddhartha este faptul că numai atunci când renunţă să găsească *nirvana* apare şi iluminarea.

Deşi cartea este publicată iniţial în germană în anul 1920, prima traducere în engleză avea să apară abia în anul 1951, iar în America abia în anii 1960. Odată cu interesul pentru filosofiile şi religiile orientale, cartea devine un bestseller. Unul dintre traducători, Sherab Chodzin Kohn, observă că, prin nonconformismul pe care Siddhartha îl promovează, cartea se potriveşte perfect cu spiritul vremii, deşi temele abordate transcend materialismul. Proza este una simplă, accesibilă, iar descrierile puterii vindecătoare ale râului sunt sublime.

Siddhartha este fructul propriei călătorii spirituale a lui Hesse (în limba sanscrită, *Siddhartha* înseamnă „cel care şi-a descoperit ţelul"). Deşi călătoria lui Hesse este una dificilă, nu trebuie să fii un suflet chinuit pentru a putea pune în practică mesajul revelat de acesta

.Hermann Hesse

S-a născut în anul 1877 la Calw, în Germania. La vârsta de 18 ani se mută la Basel, în Elveţia, şi lucrează ca librar. Printre primele sale romane se numără *Peter Camenzind* (1904), *Sub roată (Beneath the Wheel* 1906) şi *Gertrud* (1910). În anul 1911, călătoreşte în India, iar în 1914 publică *Rosshade.* Primul său succes literar este romanul *Demian* (1909). În acelaşi an, Hesse obţine rezidenţa în Montagnola, în regiunea Ticino din Elveţia. Aici avea să scrie *Klein si Wagner* (1927), *Ultima vară a lui Klingsor* (Editura Rao, 2014), *Narcis si Gura- de-Aur* (Editura Rao, 2007), *Siddhartha, Lupul de stepă* (Editura Rao, 2016) (1927), *Călătoria spre Soare-Răsare* (Editura Rao, 2013) şi *Jocul cu mărgele de sticlă* (Editura Rao, 2013) (1943).

Hesse scrie cu mare uşurinţă prima parte a romanului *Siddhartha,* dar face o pauză de un an din cauza unei depresii. Termină romanul în luna mai a anului 1922 şi îl publică în luna octombrie a aceluiaşi an. Romanul este numaidecât tradus în mai multe limbi asiatice.

În anul 1923, Hesse devine cetăţean elveţian. Toată viaţa a fost un pacifist şi un contestatar aprig al războiului. În anul 1946 câştigă Premiul Nobel pentru Literatură. Se stinge din viaţă în 1962

.PORŢILE PERCEPŢIEI

Iată o experienţă de o inestimabilă valoare pentru oricine: să fii zdruncinat la nivelul percepţiei superficiale, să ţi se arate preţ de câteva ore (ce pot părea o eternitate) lumea interioară şi lumea exterioară, nu aşa cum sunt percepute de un animal obsedat de supravieţuire sau de un om obsedat de cuvinte şi concepte, ci aşa cum există ele - în mod direct şi necondiţionat, prin intermediul Raţiunii superioare.

Pe scurt

Scapă de obiceiurile percepţiei normale şi priveşte lucrurile ca şi cum ai face-o pentru prima dată.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Fritjof Capra, *Taofizica* (p. 68) Ram Dass, *Fii aici, acum* (p. 106) G.I. Gurdjieff, *Întâlniri cu oameni remarcabili* (p. 144) William James, *Tipurile experienţei religioase* (p. 180) Emanuel Swedenborg, *Raiul şi iadul* (p. 328) Eckhart Tolle, *Puterea prezentului* (p. 352

)CAPITOLUL 20
ALDOUS HUXLEY

Reprezentant al elitei intelectuale britanice din perioada postbelică, Aldous Huxley studiază la Colegiul Eton şi la Universitatea Oxford, unde, din cauza unei afecţiuni la ochi, părăseşte cariera ştiinţifică şi se dedică lumii literare. Aceeaşi afecţiune a determinat şi ulterioara mutare în însorita Californie.

În mod ironic, pentru o persoană cu probleme de vedere, interesul lui Huxley era acela de a înţelege cum anume capacitatea noastră de percepţie ne permite să fim liberi sau, din contră, ne îngrădeşte cunoaşterea. Huxley este cunoscut pentru romanul *Minunata lume nouă,* viziune distopică asupra unei societăţi în care tehnologia acţionează dincolo de morală. Asemenea romanului lui Orwell, *1984,* volumul lui Huxley ne arată că forţa stă în capacitatea de a-i face pe ceilalţi să împărtăşească viziunea noastră despre lume, şi tocmai această uniformizare a percepţiei duce la uciderea spiritului uman.

O metodă de a depăşi conformismul perceptiv, avea să observe Huxley, este experienţa mistică şi religioasă, în care starea mentală este alterată. În volumul *Filosofia perenă* (Editura Polirom, 2019), Huxley reia marile viziuni religioase, citând pasaje întregi din mistici şi sfinţi, care aduseseră conştiinţa umană la un nivel superior. Unul dintre aceşti mistici, pe care îi citează Huxley, este însuşi vizionarul William Blake, care spune aşa: „Dacă porţile percepţiei ar fi desferecate, atunci totul i s-ar arăta omului aşa cum este, infinit".

Îndepărtarea vălului

Citatul de mai sus apare la începutul cărţii *Porţile percepţiei* (Editura Polirom). Cartea este un eseu care descrie experienţa utilizării mescalinei. Deşi nu a fost un mistic, Huxley îşi dorea să experimenteze nivelurile superioare ale conştiinţei, aşa cum se întâmplase în cazul lui Blake sau al lui Swedenborg, precum şi al altor mistici pe care îi citează. Mescalina părea a fi o scurtătură care permite deschiderea acestor porţi ale percepţiei.

Mescalina se extrage din cactusul peyotl, originar din Mexic. Această plantă era venerată de popoarele indigene din Mexic şi din America de Sud-Vest, datorită efectelor de transă pe care le provoacă. Acest extract, deşi nu

este ilegal, inhibă producerea de enzime care reglează secreţia de glucoză din
celulele cerebrale. Întrucât, în condiţii normale, creierul funcţionează ca un mecanism de filtrare a informaţiilor necesare supravieţuirii, mescalina are efectul invers, îndepărtează vălul percepţiei filtrate. Se spune că cei care o consumă văd lumea ca şi cum ar fi pentru prima dată.

Într-o zi de primăvară, în anul 1953, în prezenţa soţiei sale, Maria, şi a unui prieten care juca rolul de observator ştiinţific, Huxley experimentează pentru prima dată mescalina în casa sa din Los Angeles. În prima oră a experimentului, Huxley nu descoperă lumile minunate despre care vorbea William Blake, ci doar un dans modest de lumini, structuri şi forme mişcătoare. În schimb, lucrurile din jurul său, cele pe care le observa zilnic, încep să capete noi semnificaţii.

În dimineaţa aceea, la micul dejun, Huxley admirase în trecere vaza de flori de pe masa din sufragerie, în care se aflau un trandafir, o garoafă şi un iris. Ca urmare a efectelor adverse ale mescalinei, florile păreau acum să strălucească, iar la exterior reflectau frumuseţea lor interioară. Huxley avea să scrie: „Vedeam ceea ce a văzut Adam în dimineaţa creaţiei sale - miracolul
existenţei pure".

Să vezi dincolo de obiect

Procesele noastre cognitive normale calculează încontinuu legăturile dintre lucruri, măsoară şi analizează. Cu toate acestea, Huxley raportează faptul că, sub influenţa mescalinei, spaţiul, timpul şi distanţa încetează să mai aibă importanţă.

Îşi priveşte ceasul, dar realizează că „există în alt Univers", căci descoperă ce înseamnă să trăieşti în prezent. Pentru prima dată, Huxley avea să perceapă mai bine ideea de „fiinţare", despre care citise în religiile orientale, mai exact, extazul de a trăi clipa.

Priveşte masa, biroul şi scaunul care se află în cameră, dar nu ca pe nişte obiecte discrete. Îi par, mai degrabă, aranjamente diagonale şi forme preluate din arta modernă, ba chiar îi apar ca fiind asemănătoare unor compoziţii de Georges Braque sau Juan Gris. Tot ceea ce vede sunt modele luminoase. O parte din creierul său, cea care obişnuia să spună „acesta

este scaunul pe care mă aşez la birou să lucrez", avea să fie dezactivată: „Picioarele acestui scaun, de exemplu - ce miraculoasă este forma lor tubulară, cât de supranaturală este fineţea lor!" Huxley începe să vadă „natura lucrurilor" în opoziţie cu valoarea lor ca obiecte - tot aşa cum un mistic vede lumea. Pe Huxley încep să îl fascineze şi faldurile pantalonilor săi, care îi apar brusc asemenea „unui labirint de o deosebită complexitate şi însemnătate!"

Scoase din context, acest afirmaţii pot părea doar nişte aiureli ale unui drogat. Dar însăşi această idee nu face decât să susţină argumentul lui Huxley - că cineva care se află într-o stare de conştiinţă normală nu poate aprecia lumea pentru ceea ce este, poate doar să o claseze în categorii şi etichete deja existente. Acest lucru, argumentează el, este motivul pentru care artiştii se străduiesc să recreeze în ulei sau în piatră detaliile intrinseci ale ţesăturii unei rochii, sau ale unei cortine, nu pentru a le face să pară „realiste", ci pentru a exprima calitatea materialului în sine - ţesătura creaţiei ca atare. >

Analizând tablourile pictorului olandez Jan Vermeer, Huxley explică faptul că artistul nu era preocupat de exprimarea personalităţii modelelor sale, căci, pentru pictor, oamenii erau doar naturi moarte care îi permiteau să exprime „fiinţa" materiei; de exemplu, pielea unei fete, un cercel, faldurile unei fuste. În tablourile lui Vermeer există o strălucire, însă nu modelul în sine este important, ci misterul care se ascunde în spatele existenţei, frumuseţea din interior.

Încadrarea realităţii în limbaj

Huxley explică această experienţă bazându-se pe teoria că sistemul nervos şi creierul sunt o „valvă de reducţie", care nu ne arată decât o foarte mică parte a conştiinţei „Cugetului Fără Limite". Limbajul, spune el, este doar o modalitate de a codifica această conştientizare redusă. Latura pozitivă a limbajului este aceea că ne oferă acces la înţelepciune şi la experienţă; latura sa negativă este aceea că ne face să vedem lumea în mod concret. De exemplu, dacă ceva nu este denumit, înseamnă că nu există cu adevărat.

Totuşi, ori de câte ori reuşim să „dezactivăm" mintea, pe o perioadă scurtă, şi să nu mai interpretăm realitatea în simboluri şi cuvinte, percepţia noastră se bucură din nou de prospeţimea primei descoperiri. Huxley îl

menţionează pe Toma D'Aquino, care trăise o experienţă spirituală, spre sfârşitul vieţii. Toma d'Aquino decide să nu finalizeze scrierea ultimei sale cărţi, căci, după experienţa pe care o trăise, toate conceptele despre teologie şi Dumnezeu începuseră să îi pară simple aiureli.

Această eroare în înţelegere a simbolisticii lucrurilor, care ne face să le vedem exact aşa cum sunt, este marea descoperire a lui Huxley. El avea să înţeleagă că limbajul şi arta, oricât ar fi de frumoase, nu sunt decât o reprezentare a unei frumuseţi şi mai mari a realităţii nevăzute.

Dincolo de sine

Uneori, experienţele pe care le traversa Huxley începeau să îl depăşească. Acest lucru avea să-l facă să realizeze de ce literatura experienţelor religioase vorbeşte despre teamă şi oroare, la fel de mult pe cât vorbeşte despre extaz. În stările superioare ale conştiinţei se află şi frica de a fi copleşit, frica de faptul că sistemul nostru nervos nu este capabil să gestioneze ceea ce vede şi experimentează. Huxley descrie acest fenomen ca fiind „incompatibilitatea între egocentrismul uman şi puritatea divină".

Huxley explică faptul că restricţia nivelului de zahăr din creier (efectul mescalinei) duce la reducerea activităţii egoului. Erau doi oameni în aceeaşi cameră cu el, însă, aşa cum explică Huxley: „Amândoi aparţineau lumii de care, pe moment, mescalina mă scăpase - lumea sinelui, a timpului, a judecăţilor morale şi a considerentelor utilitariste, lumea (şi tocmai acest aspect al vieţii era cel pe care îmi doream să îl dau uitării) autoafirmării, a încrederii exagerate în sine, a cuvintelor supraevaluate şi a conceptelor idolatrizate".

Perspectiva lui Huxley este preluată de mulţi sfinţi, mistici, genii sau yoghini care au încercat să înţeleagă ce este omul atunci când egoul transcende. Pierdut în percepţia directă a realităţii, egoul nostru dispare şi devine un „non-sine", una cu natura lui Dumnezeu.

Mulţi mistici sunt destul de reticenţi în a reveni pe pământ după asemenea experienţe şi a se confrunta cu problemele pe care oamenii le au. Cu toate acestea, pentru Huxley, experienţa pierderii sentimentului de sine era eliberatoare. Cu egoul dezactivat pentru o scurtă perioadă, lui Huxley i se permitea să observe adevăratele minuni ale existenţei. Prin urmare, Huxley a înţeles că sentimentele personale nu sunt atât de importante şi că gândurile şi pretenţiile care ne umplu mintea sunt nimic

atunci când te confrunţi cu asemenea minunăţii. Mai mult decât atât, imaginaţia şi creativitatea nu izvorăsc din personalitate: ele sunt doar rezultatul înlăturării vălului, ceea ce îţi permite să vezi *dincolo* de sine.

Observaţii finale

Experimentul cu mescalina avea să-i demonstreze lui Huxley că cei mai mulţi oameni trăiesc la un nivel foarte redus de percepţie şi că această limitare a percepţiei duce la o viaţă limitată. Iar dacă există o posibilitate de a scăpa de aceste „lanţuri" intelectuale, atunci merită investigat. Cu toate acestea, Huxley admite faptul că o conştientizare indusă de droguri nu este decât o soluţie temporară; nu a trăit suficient încât să asiste la revoluţia socială şi intelectuală din anii 1960, în care oamenii aveau să uite acest avertisment.

Trupa americană de rock *The Doors* („porţile") şi-a luat numele de la eseul lui Huxley, iar noţiunea de „potenţial uman" provine dintr-o serie de conferinţe susţinute de Huxley, la Institutul Esalen, fondat în anul 1962. Prezenţa lui Huxley în California până la începutul anilor 1960 a fost ca o sămânţă care a încolţit şi care s-a transformat în moduri alternative de a vedea lucrurile şi de a fi.

Observaţia simplă a lui Huxley este aceea că, dacă artiştii, geniile şi sfinţii noştri au reuşit să spargă porţile percepţiei, cu siguranţă că aceasta era o cale pe care o putea apuca umanitatea. Deşi limbajul şi percepţia au fost modelate în slujba supravieţuirii şi, prin urmare, acestea permit accesul la o realitate limitată, tot parte din fiinţa umană este şi încercarea de a merge dincolo de sine. Poate că, pe viitor, nu numai misticii vor fi cei care vor putea să experimenteze direct misterele sprituale, ci toţi cei care sunt deschişi la ele.

Aldous Huxley

S-a născut în anul 1894 în Surrey, Anglia. Este nepotul faimosului biolog Thomas Henry Huxley, iar din partea mamei se trăgea dintr-o familie de poeţi şi scriitori.

Îşi pierde mama la vârsta de 14 ani, în urma unei lupte cu cancerul. Elev fiind la Colegiul Eton, Huxley se confruntă cu o afecţiune oftalmologică şi aproape că îşi

pierde vederea, dar se tratează suficient cât să studieze la Oxford. Acolo se bucură de compania lui Bertrand Russell, Lytton Strachey şi D.H. Lawrence.

Huxley se căsătoreşte în anul 1919 cu Maria Nys, care era de origine belgiană. Călătoresc frecvent în anii 1920, inclusiv în India şi în SUA, şi trăiesc între două ţări, Italia şi Anglia. În această perioadă, Huxley scrie *Galben de Crome* - Editura Polirom, 2017 (1921), *Fân antic (Antic Hay* 1923), *Frunze uscate* - Editura Vivaldi, 1996 (1925) şi *Punct contrapunct* - Editura Polirom, 2003 (1928). *Minunata lume nouă* (1932) este o carte inspirată parţial din experienţa în Italia, sub ocupaţia lui Mussolini.

Familia lui Huxley se mută în California în anul 1937, unde Aldous lucrează ca scenarist la Hollywood. Îşi pierde soţia ca urmare a unui cancer la sân, la un an după publicarea *Porţilor percepţiei,* şi se recăsătoreşte în 1955 cu Laura Archera. Eseul *Raiul si Iadul* - Editura Polirom, 2012 (1956) aprofundează ideile din *Porţile percepţiei,* iar romanul utopic *Insula* - Editura Polirom, 2017 (1962) propune un contrapunct spiritual Minunatei lumi noi.

SE STINGE DIN VIAŢĂ ÎN ANUL 1963, ÎN ACEEAŞI ZI CU C.S. LEWIS ŞI CU PREŞEDINTELE JOHN F. KENNEDY.

TIPURILE EXPERIENŢEI RELIGIOASE

Dacă ar fi să descriem viaţa religioasă în termenii cei mai generali, am putea spune că există în baza credinţei o forţă nevăzută si că binele nostru suprem stă în ajustarea armonioasă la această
forţă.

Potenţialul de dezvoltare al sufletelor umane este de nepătruns. Sunt atâţia care păreau neînduplecaţi în mod irevocabil si care aveau să fie îmbunaţi, convertiţi si readusi la viaţă în
feluri care i-au uimit mai mult chiar pe ei înşişi decât pe cei care au fost martori.[1]

Pe scurt

Dacă religia reuşeşte să îl întregească pe un om şi să-i ofere inspiraţie, atunci înseamnă că funcţionează.

>CAPITOLUL 21

WILLIAM JAMES

Tipurile experienţei religioase (Editura Dacia, 1998) este rezultatul unei serii de conferinţe pe care William James le susţine în anul 1901 la Universitatea din Edinburgh. Pentru a-şi pregăti prelegerile, psihologul William James, profesor la Harvard, citeşte teologii clasici, inclusiv relatările personale ale

diferiţilor sfinţi şi mistici.

Decizia de a înţelege experienţa spirituală dintr-o perspectivă psihologică părea foarte nouă la acea vreme, chiar blasfematoare. Munţi de cărţi de teologie dogmatică se scriau la vremea aceea, dar pe James îl interesa universul experienţei *individuale.* Scopul său în publicarea cărţii era acela de a-i convinge pe cititori că, deşi religia în sine poate *părea* absurdă, impulsul spiritualităţii rămâne cea mai importantă funcţie a omului. Este ceea ce ne face umani. James îşi dorea să ştie de ce omul este un animal religios şi ce beneficii *practice* ne aduce spiritualitatea, pornind de la premisa că religia nu ne-ar preocupa dacă nu ne-ar aduce ceva bun.

Preocuparea lui James pentru experienţa individuală (în detrimentul instituţiilor religioase) a spiritualităţii avea să pună bazele mişcării New Age şi ale eticii dezvoltării personale, care se bazează pe ideea că toate credinţele noastre sunt bazate pe eficacitate şi pragmatism.

Cartea este scrisă într-un stil elegant, dar convingător, ca orice carte scrisă de fratele său, romancierul Henry James, şi avea să fie recunoscută ca un volum clasic, încă din ziua publicării. Scopul ei este de a-l face pe cititorul religios să vadă problemele spirituale dintr-o perspectivă raţională, obiectivă, şi să convingă mintea riguros-ştiinţifică de faptul că experienţa religioasă are valoare şi este un „fapt".

Ştiinţa spiritualităţii

James scrie *Tipurile experienţei religioase* la finele unui secol de progres ştiinţific, care promova curentele de gândire ce se opuneau credinţei oarbe din secolele trecute. În acest mediu social şi cultural, Biblia începea să fie considerată doar o antologie de poveşti simbolice, iar în cadrul noii ştiinţe care se configura - psihologia - experienţa religioasă era explicată doar ca rezultatul unor procese raţionale.

Cu toate acestea, James era sceptic cu privire la ideea că toate experienţele religioase pot fi reduse la funcţii cerebrale, la ceea ce el numeşte „nimic altceva decât" o vedere a spiritualităţii. Viziunea Sfântului Pavel pe calea spre Damasc, de exemplu, poate fi explicată ca o „leziune a cortexului occipital" (episod epileptic). Conform acestui „materialism

medical", Sfânta Tereza din Avila (cu toate experienţele ei extatice) era considerată ca fiind „isterică".

Există cazuri în care fiziopatologia poate produce experienţe mistice, spune James, dar acest aspect nu discreditează funcţia revelatoare a experienţei. Timp de secole, călugării şi călugăriţele şi-au manipulat în mod conştient corpurile (privându-se de somn şi de mâncare), căci aceste stări fiziologice îi ajutau să atingă nivelurile superioare ale conştientizării. Aşadar, experienţa religioasă nu este „creată" prin intermediul manipulărilor - ea există dintotdeauna în noi. Este vorba doar despre a fi sensibili la manifestarea ei.

Pentru James, este irelevant dacă această experienţă îşi are originea „în creier" sau într-o comuniune reală cu Dumnezeu. Ceea ce este cu adevărat important sunt efectele benefice ale acestor experienţe.

„După roadele lor îi veţi cunoaşte, nu după rădăcinile lor"

James scrie că ideile spirituale ar trebui să fie judecate în funcţie de trei criterii: iluminare imediată, raţionalitatea filosofică şi utilitatea morală. Altfel spus, aceste experienţe ne iluminează? Ne dau sens? Sunt utile în viaţa de zi cu zi?

James citează un pasaj din autobiografia Terezei din Avila, în care aceasta vorbeşte despre viziunile ei. La acea vreme, oamenii o suspectau că are viziuni cu diavolul, nu cu Dumnezeu, însă Tereza insista asupra faptului că viziunile ei nu puteau fi doar produsul imaginaţiei, căci o făcuseră o persoană mai bună, ceea ce aveau să confirme chiar confidenţii ei. Tereza spunea că viziunile „o dezrădăcinaseră de vicii şi îi dăruiseră un curaj bărbătesc". Ea făcea diferenţa între imaginar şi realitatea spirituală, arătând că, în vreme ce imaginaţia slăbeşte mintea şi sufletul, „viziunea cerească pură" îl revitalizează şi îl întăreşte pe cel care o experimentează. În cazul Terezei, ezitările care o măcinau o conduseseră spre Reforma Ordinului Carmelitan, al cărei membră era.

Acesta era efectul practic al experienţelor religioase, care îl fascina pe James. Se prea poate ca aceste „apariţii" să fie produsul minţii unui sfânt, dar la fel de probabil este şi ca ele să fie trimise direct de Dumnezeu. Ceea

ce este cu adevărat clar, este faptul că atât în cazul Sfântului Pavel, cât şi al Sfântului Augustin şi al Sfintei Tereza, aceste experienţe le-au transformat viaţa.

Motivaţia convertirii

Atât psihologia, cât şi religia, observă James, sunt de acord cu privire la faptul că o persoană poate fi transformată de forţe, aparent, dincolo de conştiinţa normală. Însă, în vreme ce psihologia numeşte aceste forme ca fiind „subconştiente" - adică înrădăcinate în sine - în religie, mântuirea este exterioară omului, este un dar de la Dumnezeu. Pentru un om cu o gândire ştiinţifică şi raţională, „renaşterea" ori varietatea convertirilor religioase pot părea ca un dezechilibru sau chiar o dovadă de nebunie. Convertirea poate fi bruscă, avea să noteze James, dar asta nu înseamnă că este de natură patologică. Pentru cel care priveşte din exterior, convertirea poate să pară doar o abordare sfântă a vieţii, dar pentru cel care o experimentează, convertirea este o transformare totală. Brusc,
ceilalţi oameni sunt cei care se află în întuneric.

James recunoaşte un model repetitiv în experienţele de convertire. Acestea tind să se întâmple atunci când oamenii sunt atât de debusolaţi încât „renunţă", golul de speranţă lăsând loc revelaţiei. Literatura religioasă este plină de asemenea poveşti, în care limitele şi constrângerile egoului sunt, în cele din urmă, înlăturate; începem să trăim doar pentru ceilalţi, sau pentru un scop mai înalt. Compensaţia dependenţei de Dumnezeu constă în eliminarea fricii, şi tocmai de aceea convertirea este o experienţă liberatoare. Curajul şi senzaţia de absolută siguranţă întru Dumnezeu îi conferă convertitului motivaţia. O persoană aparent normală va renunţa la tot şi va deveni un misionar în junglă, sau va descoperi o mănăstire într-un deşert,
mulţumită credinţei. Totuşi, acest lucru invizibil va schimba circumstanţele exterioare - ceea ce îl conduce pe James la inevitabila concluzie că, pentru o asemenea persoană, convertirea (experienţa spirituală) este un *fapt concret,* mai real decât tot ce a trăit acea persoană.

De ce religia are putere de transformare?

James propune ideea potrivit căreia religia nu trebuie să fie în mod necesar adorarea unui zeu. Ea poate fi pur şi simplu credinţa într-o forţă nevăzută, iar sarcina noastră este aceea de a ne ajusta pe noi înşine în mod armonios. James avea să noteze: „Religia, orice ar reprezenta ea, este reacţia totală a omului în faţa vieţii, prin urmare, de ce nu am spune că orice reacţie totală în faţa vieţii este o religie?" Prin urmare, chiar şi ateismul poate fi considerat o religie. Fervoarea cu care unii atei atacă creştinismul poate fi considerată o religie.

În mod similar, o viziune a vieţii încapsulată în sintagma „Cui îi pasă?" este pentru unii o religie personală. Putem lua în calcul chiar şi filosofia transcendentală, care avansează ideea unei Legi care guvernează Universul.

Oamenii recurg la religie din motive personale, argumentează James, prin urmare, aceasta trebuie să aibă o anume utilitate. James îl citează pe J.H. Leuba, care a contribuit la psihologia religiei: „Dumnezeu nu este cunoscut, nu este înţeles, este folosit".

Poziţia religioasă este asociată în mod normal cu voinţa de a renunţa la o sine în vederea conexiunii cu ceva superior, de exemplu, cu Dumnezeu. Această negare a sinelui este ceea ce face ca impulsul religios să fie diferit de orice alt tip de fericire şi, prin urmare, este un proces revigorant. Sentimentul religios se poate distinge de celelalte sentimente prin faptul că înnobilează persoana care îl resimte, oferindu-i senzaţia că trăieşte în acord cu forţele, cu legile şi cu planurile superioare.

Religia există pentru a oferi o soluţie tulburării perene umane şi sentimentului că ceva este greşit. Ea le permite oamenilor să vadă acea dimensiune superioară care sălăşluieşte în ei şi care este sinele adevărat. Tot religia le permite oamenilor să se descotorosească de sinele inferior.

Cu toţii dorim să fim conectaţi la ceva „mai înalt", fie că este vorba despre ceva excepţional din noi sau o forţă exterioară superioară, iar religia ne conferă contextul de a experimenta lucrurile mai bune care provin din credinţă, şi nu din teamă. „Nu Dumnezeu este scopul final al religiei, ci viaţa, şi mai multă viaţă, o viaţă mai complexă, mai satisfăcătoare şi mai bogată", admite James.

Observaţii finale

[9]

Tipurile experienţei religioase menţionează şi povestea unui om care reuşeşte să se salveze de la nebunie, ancorându-se în afirmaţiile puternice din Biblie. Se dovedeşte că acest om, menţionat sub numele de „corespondentul francez", este chiar James.

Concluzia lui este aceea că o viaţă poate fi profund transformată prin credinţă, chiar dacă respectiva credinţă nu are un obiect vizibil sau poate să nici nu existe. Religia poate vindeca o persoană, reintegrând în fiinţa acesteia ceea ce fusese fragmentat. Pentru James, care s-a luptat toată viaţa cu depresia şi a suferit ani de zile de alienare, activitatea religioasă este una justificată. Deşi admite că nu este foarte avansat din punct de vedere spiritual, este clar pentru el faptul că această credinţă în ceva nevăzut eliberează forţele individualităţii şi ale scopului.

James recunoaşte că ştiinţa va încerca să distrugă căile obscure ale religiei, însă, procedând astfel, nu va face decât să rateze ceea ce este cu adevărat important. Ştiinţa nu poate fi decât abstractă, dar experienţa spirituală personală este mult mai puternică, tocmai pentru că este subiectivă. Spiritualitatea este despre emoţie, imaginaţie şi suflet - iar pentru o fiinţă umană, aceste trei elemente reprezintă totul.

William James

S-a născut în hotelul Astor din New York, în anul 1842. Bunicul său era un prezbiterian tradiţionalist, care a făcut avere în America anilor 1789. Tatăl lui James, Henry James Sr., adoptă filosofia misticului Emanuel Swedenborg şi îşi încurajează copiii să gândească liber atunci când vine vorba de religie. Mediul familial în care trăieşte James este unul intelectual şi cosmopolit.

În adolescenţă, James îşi dorea să devină pictor, dar, încurajat de tatăl său, se înscrie la Harvard, unde studiază chimia, anatomia şi, mai apoi, medicina. În anul 1872, obţine o slujbă în domeniul anatomiei. Zece ani mai târziu devine profesor de filosofie, înainte să-şi schimbe domeniul în psihologie.

Principiile psihologiei (Principles of Psychology), lucrarea cea mai importantă a lui James, este publicată în anul 1890. Cartea are peste 1 400 de pagini, iar lui James i-a luat 12 ani să o scrie. Printre cărţile lui se mai numără si *Voinţa de a crede* - Editura Herald, 2011 (1897) si *Pragmatismul (Pragmation* 1907).

James avea să se lupte toată viaţa cu depresia si cu o stare de sănătate problematică. *Tipurile experienţei religioase* (Editura Dacia, 1998) este scrisă într-o perioadă în care James se recupera în urma unei boli pe care o contractase într-o

excursie în munţii Adirondack, în anul 1898. James se căsătoreşte cu Alice Howe Gibbens în anul 1878, cu care are patru
băieţi si o fată. >

>AMINTIRI, VISE, REFLECŢII

Nu suntem foarte departe de Evul Mediu, de Antichitate sau de epoca primitivă, aşa cum pretinde psihicul nostru modern... Însă tocmai pierderea conexiunii cu trecutul şi dezrădăcinarea noastră sunt cele care au dat naştere la neajunsurile civilizaţiei. Din nefericire, latura mitică a omului este desconsiderată în zilele noastre. Omul nu mai este capabil să creeze mituri. Prin urmare, acesta ratează o mulţime de lucruri, căci este important şi chiar recomandat să vorbim şi despre lucruri de neînţeles.
Cu cât domină mai mult raţiunea critică, cu atât mai sărăcăcioasă devine viaţa; însă, cu cât
reuşim să conştientizăm mai mult mitul şi subconştientul, cu atât ne integrăm mai mult în viaţă.

Pe scurt

Viaţa modernă trebuie să fie îmbogăţită de conştientizarea viselor,

aprecierea miturilor şi sentimentul misterului.

Din aceeaşi sferă de interes

William James, *Tipurile experienţei religioase* (p. 180) James Redfield, *Profeţiile de la Celestine* (p. 284)
Gary Zukav, *Lăcaşul sufletului* (p. 408) Joseph Campbell, Bill Moyers, *Puterea mitului* James Hillman, *Codul sufletului* Thomas Moore, *Îngrijirea sufletulu*

/CAPITOLUL 22 CARL GUSTAV JUNG

Cele mai multe autobiografii relatează evenimentele cele mai importante din viaţa unui autor, motiv pentru care cititorul nu află foarte multe despre viaţa interioară a acestuia. Volumul *Amintiri, vise, reflecţii* (Editura Humanitas, 2008) al lui Jung relatează procesul de iluminare spirituală şi intelectuală a marelui psiholog. Descrierea viselor sale, a viziunilor şi a fanteziilor, pe care acesta le considera „cea mai de preţ avuţie", ocupă cea mai mare parte a volumului. Jung nu vorbeşte despre visele lui doar de dragul de a o face, ci pentru că, din punctul lui de vedere, toate aceste elemente ne ajută să înţelegem psihicul colectiv al umanităţii.

Amintiri, vise, reflecţii este un volum controversat pentru că, la moartea lui Jung, cartea era încă sub formă de manuscris şi necesita editare pentru

a putea ajunge în forma sa finală. Cartea avea să se bucure de un mare succes şi să îi inspire pe mai mulţi oameni să devină psihanalişti. Pentru unii, cartea poate fi considerată extrem de stufoasă şi complexă, iar pentru alţii, acest volum constituie o sursă inepuizabilă de inspiraţie cu privire la psihologia jungiană. Scopul volumului este acela de a revela forţele spirituale care sălăşluiesc dincolo de ştiinţa minţii umane şi a personalităţii.

Jung si Dumnezeu

Alte volume includ conceptele mitologice şi psihologice ale lui Jung, de exemplu „imaginea lui Dumnezeu". Cu toate acestea, *Amintiri, vise, reflecţii* este, potrivit editorului Aniella Jaffe, „testamentul religios" al lui Jung pentru umanitate şi, totodată, singurul volum în care psihanalistul abordează experienţa personală cu Dumnezeu.

Toţi cei din familia lui Jung au fost pastori sau teologi, iar tatăl său era chiar un preot foarte strict. În mediul familial, Jung avea să crească înconjurat de probleme religioase diverse. Dumnezeul pe care şi-l imagina nu era unul personal; pentru Jung, Dumnezeu reprezintă puterea Universului în toată lumina acestuia, în întunericul şi nesfârşirea care îl caracterizează. Jung trage concluzia că, prin intermediul viselor, Dumnezeu îşi doreşte să avem „gânduri rele", care contravin moralităţii deja stabilite, pentru a putea recâştiga drumul către el. Jung simte că omul cu adevărat spiritual este un gânditor liber, care cere *experienţa* lui Dumnezeu, nu banala credinţă.

Această idee a unei divinităţi care nu era doar bunătate şi lumină, alături de viziunea potrivit căreia creştinismul nu oferea o explicaţie satisfăcătoare pentru problema răului, aveau să-l pună în vizorul Bisericii Ortodoxe. Cu toate acestea, Jung se considera creştin, iar în anul 1952 îi scrie unui cleric: „Găsesc că toate gândurile mele se învârt în jurul lui Dumnezeu, aşa cum se rotesc planetele în jurul Soarelui şi sunt atrase în mod irezistibil de El".

Cu toţii avem idei de natură religioasă, spune Jung, sentimente despre infinitate sau despre înţelegerea superioară. Jung observă că cei care refulează aceste idei dezvoltă nevroze. Totuşi, în cazul în care ar fi trăit într-o altă epocă, una în care vieţile sunt legate de mit, de ritual şi de natură, aceşti oameni nu ar mai fi fost „scindaţi împotriva lor" şi ar fi fost strâns

legaţi de mituri, de ritualuri şi de natură. Oamenii moderni sunt prea obiectivi, iar orizontul lor spiritual este foarte îngust. Multe vieţi sunt trăite aproape în exclusivitate la nivelul conştientului, al minţii raţionale. Dacă ar fi să reparăm fractura dintre ego şi mintea inconştientă, oamenii ar putea reveni la o stare de sănătate mentală completă.

Experienţa lui cu pacienţii cu tulburări mentale avea să îl ducă la concluzia că psihicul este prin natură religios, şi că dimensiunea spirituală este un element de bază în psihologie. Deşi Jung este cunoscut ca fiind un psihanalist, căutările profunde ale acestuia sunt de natură spirituală. Întrucât trăia într-o epocă a materialismului ştiinţific, ideile sale aveau să se facă auzite. Întrebat într-un interviu televizat dacă crede în Dumnezeu, Jung răspunde: „Nu cred, ştiu".

Integrarea sinelui

Când Jung se afla la Universitate în Zürich, decide să nu se specializeze în medicină internă, alegerea lui iniţială, ci în psihiatrie, un domeniu relativ nou şi cumva incert. În anul 1900, Jung începe să lucreze ca asistent la Spitalul Psihiatric Burhölzi din Zürich. La vremea aceea, medicii psihiatri erau prea puţin preocupaţi de ceea ce se petrecea în mintea unui pacient. Accentul se punea pe simptomatologie şi diagnosticare. Aşa cum explică Jung: „Personalitatea umană a pacientului şi individualitatea acestuia nu contau deloc". Atât Freud, cât şi Jung erau împotriva viziunii ştiinţifice, căci pe ei îi interesa persoana ca atare, nu doar istoricul medical. Primul volum al lui Jung, despre psihologia schizofreniei, avea ca scop demonstrarea faptului că delirurile şi halucinaţiile nu sunt doar simptome întâmplătoare ale unei boli, ci elemente profund legate de personalitatea pacientului. Obiectivul a ceea ce Jung numeşte „individualizare" este uniunea opuselor interioare, sau recunoaşterea numeroaselor contradicţii din noi înşine.

Această cunoaştere de sine permite un sentiment al unităţii scopului vieţii noastre şi îi permite personalităţii să iasă la suprafaţă. Jung îşi aminteşte că, în copilărie, a realizat că există două aspecte ale existenţei unei persoane: personalitatea nr. 1 (gândirea logică, conştientă) şi personalitatea nr. 2 (gândirea inconştientă). Personalitatea nr. 1 a lui Jung era reprezentată de copilul care îşi făcea temele şi se bătea cu băieţii, iar personalitatea nr. 2 era cea a unei înţelepciuni „atemporale, neperisabile".

Jung începe să asculte de această personalitate nr. 2, căci simte că este cea mai valoroasă, şi îşi dedică viaţa explorării dimensiunilor acestui sine, de

care astăzi nu ne mai este teamă să vorbim şi pe care îl numim „umbra", „sinele superior" sau chiar „sinele adevărat". Integrarea ei este necesară pentru sănătatea mentală. Fără o asemenea integrare a personalităţii nr. 2 în existenţa noastră, tindem să proiectăm asupra oamenilor şi lucrurilor ceea ce nu recunoaştem în noi înşine, uneori cu consecinţe devastatoare.

Freud si dincolo de el

La prima lor întâlnire, din anul 1907, în Viena, Freud şi Jung poartă o discuţie de 13 ore. În *Amintiri, vise, reflecţii,* Jung descrie *Interpretarea viselor* a lui Freud ca fiind „creatoarea unei epoci". Jung spune că, „prin evaluarea viselor - cea mai importantă sursă de informaţie despre procesele inconştiente - Freud restituie umanităţii un instrument care părea pe veci pierdut".

Faimoasa ruptură dintre cei doi a apărut atunci când Jung nu a putut accepta ideea lui Freud că o mare parte din comportamentul uman este rezultatul unei „sexualităţi reprimate". Din punctul de vedere al lui Jung, Freud detesta atât de mult impulsul religios, încât îşi dorea să îşi transforme propriile idei într-o religie. „Când m-am despărţit de Freud am ştiut că mă arunc în necunoscut. La drept vorbind, dincolo de Freud, eu nu ştiam nimic, dar am ales să păşesc în întuneric", spune Jung.

În acest întuneric, Jung avea să dezvolte idei cu totul inovatoare. Jung este cel care a creat conceptele de „introvertit" şi „extravertit", şi merge chiar mai departe propunând noţiunea de „inconştient colectiv". Inconştientul colectiv este o dimensiune mult mai complexă a minţii umane, în care fiecare individ este o parte care se manifestează în imagini, simboluri, vise şi mituri, care par să existe în toate culturile. Tot Jung dezvoltă şi conceptul de „arhetip", modalitate de a fi sau de a acţiona, pe care oamenii o adoptă în mod inconştient, dar care face parte şi dintr-un psihic colectiv mult mai vast.

O altă idee faimoasă dezvoltată de Jung este „sincronicitatea", sau ocurenţa unor coincidenţe semnificative, care merg dincolo de dimensiunea

probabilităţii şi care sugerează un Univers în care limitele pe care le percep oamenii între minte şi materie sunt estompate. Sincronicitatea este un concept-cheie în filosofia New Age (vezi James Redfield, *Profeţiile de la Celestine),* căruia i se acordă mult credit şi de către prietenul lui Jung, fizicianul Wolfgang Pauli (laureat al Premiului Nobel). Jung era interesat şi de numerologie, în special de semnificaţia numărului 4 în artă şi în mitologie şi devine un erudit în alchimie, gnosticism şi specialist în studiul Bibliei. Jung înţelege sensul adevărat al alchimiei, nu ca transformare a metalelor în aur, ci ca transformare a psihicului, ca iluminare.

În anul 1913, Jung are o viziune în care regiunea dintre Marea Nordului şi Alpi îi apare ca fiind inundată. La o inspecţie mai atentă, apa pare a fi, de fapt, sânge, în care plutesc milioane de cadavre. Iniţial, Jung interpretează această viziune ca pe iminenţa unei revoluţii, iar apoi înţelege că Primul Război Mondial avea să izbucnească în Europa.

Capacitatea de precogniţie a lui Jung îl face pe acesta să aprofundeze parapsihologia, însă credinţa pe care a acordat-o ca om de ştiinţă cauzalităţii non-fizice a fost luată în derâdere de către Freud. Numai timpul poate spune cine a avut dreptate, Freud sau Jung, dar adevărul este că Jung este astăzi din ce în ce mai apreciat, în timp ce o mare parte din gândirea lui Freud a fost reevaluată.

Observaţii finale

g

Jung admite că „mitologizarea" îi acordă vieţii o strălucire care, odată ce a fost experimentată, nu mai poate fi ignorată. Însă, se întreabă Jung, de ce ar trebui ignorată? Pentru intelect, visele şi subconştientul par o pierdere de timp, dar dacă acestea reuşesc să ne îmbogăţească viaţa emoţională şi să ne

S T * > O) i i y

vindece planul mental, cu siguranţă sunt valoroase. Dacă avem o existenţă pur raţională, lipsită de artă, în care nu ţinem cont de vise şi fantezii, devenim unidimensionali. În căutarea explicaţiilor perfecte, avem tendinţa de a elimina „lucrurile de neînţeles", mai exact, misterele timpului şi spaţiului, deşi ceea ce este misterios conferă sens vieţii.

Dacă eşti sătul de superficialitatea culturii consumeriste şi materialiste, această carte poate fi exact ceea ce ai nevoie. Descrierile călătoriilor în Africa, America, India, şi Italia sunt fascinante, la fel ca şi capitolul dedicat

Turnului din Bollingen, o casă pe care şi-a construit-o pe malul lacului Zürich. Descrierea viselor şi a viziunilor nu vor fi pe gustul tuturor cititorilor, dar, pentru cei mai mulţi, acestea vor stârni un interes pentru mintea inconştientă, ca nucleu al înţelepciunii şi al orientării în viaţă.

Carl Gustav Jung

S-a născut în Kesswill, Elveţia, în anul 1875, fiu al unui pastor protestant.
În anul 1895, Jung se înscrie la Universitatea din Basel pentru a studia medicina. După moartea tatălui, Jung se vede nevoit să împrumute bani pentru a-şi continua studiile. Se specializează în psihiatrie şi, începând cu anul 1900, lucrează la clinica Burhölzli din Zürich, sub supervizarea psihiatrului Eugen Bleurer. În 1903, Jung se căsătoreşte cu Emma Rauschenbach, o moştenitoare elveţiană. În cadrul legislaţiei elveţiene, Jung are acces la averea acesteia, şi îşi construiesc împreună o casă în Kusnacht.
În anul 1905, Jung devine conferenţiar în psihiatrie, la Universitatea din Zürich, şi tot în acelaşi an este numit conferenţiar senior la Clinica Psihiatrică, un post la care renunţă în anul 1909 pentru a-şi deschide un cabinet privat.
Jung a fost un scriitor prolific. Printre cărţile sale se numără *Psihologia inconştientului* (Editura Trei, 2017), *Psihologie şi religie* (Editura Trei, 2010), *Psihologie şi alchimie* (Editura Trei, 2016) şi *Sinele nedescoperit (The Undiscovered Self).* Majoritatea textelor sale sunt publicate în *Operele complete* ale lui C.G. Jung. Se stinge din viaţă în anul 1961

Cartea lui Margery Kempe

Si aşa au trecut mai bine de 20 de ani de când a început această făptură să aibă revelaţii şi sentimente, înainte de a le scrie. Ceva mai târziu, Dumnezeul nostru este cel care i-a poruncit şi a însărcinat-o cu aşternerea pe hârtie a sentimentelor şi revelaţiilor şi a vieţii sale, pentru ca bunătatea Lui nesfârşită să fie propovăduită în lume.

Pe scurt

O experienţă spirituală intensă poate schimba şi viaţa unui om la care nu te-ai aştepta.

Din aceeaşi sferă de interes

Sfântul Augustin, *Confesiuni* (p. 38) Malcolm X, *Autobiografia lui Malcolm X* (p. 218) Tereza din Avila, *Castelul interior* (p. 336

)CAPITOLUL 23
Margery Kempe

Până în secolul XX, tot ce se ştia despre *Cartea lui Margery Kempe (The Book of Margery Kempe)* erau scurte pasaje preluate din manuscrisul original, care se pierduse. În anul 1934, o copie completă a manuscrisului avea să fie găsită într-o bibliotecă privată din Anglia****.

Cartea este considerată a fi prima autobiografie publicată în limba engleză. Aşa cum explică R.W. Chambers în introducerea cărţii, aproape toate documentele care datau din secolul al XV-lea erau fie în latină, fie în franceză. În latină, pentru că era limba vorbită de oficialităţile din acea perioadă, şi în franceză, datorită insistenţelor dinastiei normande, de după cucerirea din anul 1066. În afara Londrei, unde locuia Kempe, nici măcar oamenii din clasa de mijloc nu primiseră o educaţie într-o limbă oficială, iar Kempe nici măcar nu ştia să scrie sau să citească. Aşadar, Margery îşi dictează povestea vieţii unui scrib, în singura limbă pe care o cunoaşte - engleza vernaculară.

Compusă din două părţi şi totalizând 99 de capitole, cartea este destul de vastă şi urmăreşte transformarea lui Kempe de la femeie de casă la mistic renumit, oferind informaţii preţioase despre Anglia medievală. Nu este nici pe departe viaţa romanţată a unei sfinte, ci o relatare sinceră prin care Margery îşi dorea să îi câştige de partea ei pe cei care se îndoiau de spiritualitate.

Prinţesa oraşului

Născută în anul 1373, Margery este fiica lui John Brunham, parlamentar şi de cinci ori primarul oraşului Bishop's Lynne (astăzi cunoscut sub denumirea de King's Lynn), în Norfolk, port în estul Angliei. La vârsta de 20 de ani se căsătoreşte cu un tânăr negustor, John Kempe, şi rămâne rapid însărcinată. Este primul născut din 14 copii.

După naştere, Margery Kempe începe să sufere de o boală mentală („posedată de diavol", după cum chiar ea spunea) şi este închisă în propria casă, întrucât dezvoltase o manie culinară. În timpul unui astfel de episod maniacal, Kempe are o viziune cu Iisus, îmbrăcat în mătase purpurie, care îi spune astfel: „Fiica mea, de ce M-ai părăsit, câtă vreme Eu nu te-am

părăsit niciodată?" Viziunea respectivă, spune Kempe, îi arătase cât de aproape se
află Dumnezeu de noi, chiar şi în momentele noastre de suferinţă cele mai profunde, iar această experienţă avea să îi readucă sănătatea mintală.

Cu toate acestea, viziunea respectivă nu îi schimbă foarte mult modul de viaţă. Continuă să poarte rochii extravagante, pentru ca bărbaţii să o poată considera atractivă, şi îi place să le ridiculizeze pe rudele ei nobile. Iată cum se descrie pe sine Kempe: „Nici nu îşi punea problema vreunei pedepse, şi cu atât mai puţin nu se mulţumea cu ceea ce îi oferise Dumnezeu, aşa cum făcea soţul ei, ci îşi dorea din ce în ce mai mult". De dragul „purei lăcomii", Kempe deschide o braserie, care necesită demersuri foarte complicate, însă, la doar câţiva ani de la deschidere, avea să piardă mulţi bani de pe urma ei. Când şi moara nu a mai mers din cauza necooperării cailor, Kempe consideră că este vorba despre un semn, prin care Dumnezeu îi arată că este nemulţumit de ea. Din acest motiv, îşi ia angajamentul de a face voia Domnului.

O soţie castă

Aflată în pat cu soţul său, într-o noapte, Kempe aude o cântare cerească. Această muzică celestă o face să se întrebe de ce păcătuise până atunci, iar din acel moment avea să declare adesea: „În Ceruri, totul este bucurie". Acest episod a dus la abstinenţa ei, motiv pentru care îi spune soţului că se va dedica în exclusivitate lui Dumnezeu. Soţul îi respectă decizia şi hotărăsc amândoi că nu vor mai face dragoste - „dar nu încă". Kempe continuă să facă dragoste cu el din când în când, dar inima îi era în altă parte. Începe să ţină post, poartă o cămaşă din pânză aspră, şi se căieşte pentru păcate, uneori în forme extreme, încât cei din jur consideră că este doar o manieră de a atrage atenţia. Este o perioadă în care îşi pierde mulţi prieteni, căci cei mai mulţi dintre ei o preferau pe vechea Margery.

Situaţia cu soţul ei atinge apogeul atunci când, aflaţi la o plimbare, în arşiţa verii, John îi pune o întrebare ipotetică: dacă cineva l-ar ameninţa că-i taie capul, dacă nu hotărăşte să revină la o viaţă sexuală normală, ce ar alege? Margery îi răspunde că preferă să îl vadă decapitat, iar acesta îi spune că nu este o soţie bună. Cad amândoi la o învoială în care acesta

acceptă să nu îi mai facă avansuri, cu condiţia ca ea să îşi plătească datoriile conjugale faţă de el înainte de a pleca în pelerinaj.

Kempe simte în acel moment că reuşise să transceandă poftele lumii pământeşti, şi că „toată pofta trupească fusese stinsă în întregime". Deşi avea să mai fie ispitită de câteva ori, Dumnezeu o asigurase că avea sprijinul Lui şi că celibatul era în slujba binelui. Câţiva ani mai târziu, soţul său avea să înţeleagă mesajul şi să depună la rândul său jurământul de castitate.

Lacrimi si călătorii

[9]

Margery Kempe era cunoscută pentru două lucruri: bocetele şi călătoriile. Abia la vârsta de 40 de ani şi după naşterea celor 14 copii, Kempe porneşte în pelerinaj şi vizitează figuri cunoscute ale Bisericii şi mistici. În anul 1414, călătoreşte în Ţara Sfântă şi petrece un timp la Roma, pentru a asista la canonizarea adoratei ei, Sfânta Bridget, iar în următorul an se întoarce acasă. În 1417, Kempe porneşte spre Spania şi merge în pelerinaj spre Santiago de Compostella, apoi spre Aachen şi Danzig. Călătoreşte, de asemenea, şi în locuri sfinte din Anglia. Aceste călătorii le face, în general, singură, şi cu bani puţini.

Kempe nu reuşea să îşi controleze viziunile dureroase cu Iisus pe cruce, iar oamenii credeau că plânsul ei era o prefăcătorie - ţinând cont de viaţa pe care o dusese - sau, şi mai rău, credeau că este lucrarea diavolului. Chiar şi astăzi putem fi tentaţi să credem că lamentările ei au fost doar un act dramatic, dar, aşa cum explică Barry Windeatt—, exprimarea unei asemenea chemări divine nu era ceva neobişnuit în acea perioadă. Marie de Oignies, femeie mistică de origine franceză, era şi o vizionară, alături de alte figuri precum Binecuvântata Angela de Foligno şi Dorothea de Montau. Ultimele două, asemenea lui Kempe, fuseseră mame şi neveste.

Demonstrarea autenticităţii

[9]

Kempe a fost acuzată şi de „lolardism" şi tratată drept o eretică ce îşi dorea reformarea Bisericii. La vremea aceea, o asemenea acuzaţie se pedepsea cu arderea pe rug. Kempe relatează în cartea ei călătoria spre York în care a fost reţinută de arhiepiscop de teama că ar putea corupe localnicii. I se dă voie, în cele din urmă, să părăsească oraşul, căci era o fină cunoscătoare a dogmei creştine şi reuşeşte să îl convingă pe

arhiepiscop că nu era eretică. Deşi era analfabetă, Kempe se considera egală cu preoţii şi clericii vremii, în ceea ce priveşte „înţelepciunea şi inteligenţa".

Un asemenea nivel de independenţă şi provocare, într-o epocă în care femeile engleze stăteau la cratiţă, avea să o transforme pe Kempe într-o ameninţare pentru ordinea deja stabilită, iar pentru suferinţele ei a fost batjocorită şi ameninţată. Îşi petrece viaţa demonstrând neîncetat că este o femeie credincioasă, iar cartea este dovada eforturilor acestei „creaturi" (aşa cum obişnuia să se descrie pe sine) de a-i câştiga pe oameni de partea ei. Spre exemplu, aceasta spune:

După aceea, această creatură soseşte la Assisi, unde îl întâlneşte pe un călugăr englez din Ordinul Friar Minor, un cleric foarte devotat. Îi povesteşte acestuia despre stilul ei de viaţă, despre sentimentele şi revelaţiile ei, şi despre graţia pe care Dumnezeu o trimisese în sufletul ei prin intermediul sfintei inspiraţii şi a contemplaţiei şi cum Dumnezeu vorbeşte în sufletul ei.

În vreme ce tuturor li se pare suspect, acest călugăr avea să fie mişcat de cuvintele şi rugăciunile lui Kempe şi să simtă că „vorbele" Domnului din sufletul ei erau reale. Citind acest pasaj, este greu să nu ne gândim la Tereza din Avila, care, un secol mai târziu, urma să aibă numeroase viziuni despre Iisus, fiind nevoită să se lupte cu bărbaţii sceptici din Biserică. Tereza din Avila foloseşte un limbaj senzual atunci când vorbeşte despre dragostea pentru Dumnezeu, iar Kempe trădează acelaşi tip de iubire în cartea ei. Kempe relatează o conversaţie cu Iisus, în timpul unei viziuni:

Draga mea fiică, jur pe Domnul Dumnezeu meu că nu am să te părăsesc niciodată. Si, fiica mea, cu cât suferi şi eşti insultată mai mult pentru iubirea ce mi-o porţi, cu atât mai tare am să te iubesc. Căci eu sunt precum un bărbat care îşi iubeşte nevasta. Cu cât bărbaţii o invidiază mai mult, cu atât va fi > > > '
[1]
mai iubită, în ciuda duşmanilor. Si tot aşa am să te iubesc şi eu. '
t) t t

Aceste cuvinte reconfortante aveau să fie tot ce avea nevoie Kempe, pentru a-şi continua viaţa de creştină, în ciuda dificultăţilor.

Iubirea nemărginită pentru Dumnezeu

Cartea lui Margery Kempe nu conţine foarte multe detalii despre viaţa autoarei ca atare, este doar o transpunere pe hârtie a modului în care o femeie plină de mândrie poate fi transformată într-o femeie credincioasă.

Kempe priveşte cu groază la vechea ei viaţă, plină de vanitate şi caracterizată de o morală îndoielnică.

Această obiectivitate nu ar putea fi obţinută decât prin sinceritatea şi autenticitatea adevărurilor spirituale pe care le cunoscuse. Kempe a trăit în aceeaşi perioadă cu celebra anahoretă Iuliana de Norwich, iar întâlnirea lor o relatează în cartea ei. Iuliana de Norwich avea să scrie *Revelaţii despre dragostea divină* şi este clar faptul că îi este superioară lui Margery ca nivel de cunoştinţe teologice. Cu toate acestea, cartea lui Kempe conţine şi multe subtilităţi teologice, la care nu te-ai aştepta din partea unei femei analfabete. De exemplu, există un splendid pasaj, în care Dumnezeu îi vorbeşte despre
unitatea eternă dintre om şi Dumnezeu:

> *Căci, fiica mea, în iubirea lui Dumnezeu eşti în siguranţă, întocmai aşa cum Dumnezeu este Dumnezeu. Sufletul tău este mai sigur de iubirea lui Dumnezeu decât întregul tău trup, căci sufletul se va despărţi de trupul tău, dar Dumnezeu nu se va despărţi niciodată de sufletul tău, căci sunt uniţi pe vecie.*

Dumnezeu avea să găsească în Kempe nu o adeptă fără minte, ci o femeie perfect capabilă să se gândească la credinţa ei şi la modul în care avea să o transforme.

Observaţii finale

Într-o epocă în care pioşenia era exemplul femeii perfecte, Kempe era, fără îndoială, o rebelă, iar viaţa pe care o dusese avea să îi afecteze foarte mult credibilitatea. Cu toate acestea, frumuseţea poveştii ei constă în faptul că spiritualitatea poate atinge pe oricine, nu numai pe adepţii devotaţi, iar *Cartea lui Margery Kempe* este dovada irefutabilă a transformării prin religie.

Cartea nu este o autobiografie modernă, în care totul se petrece în ordine cronologică, prin urmare, îţi ia ceva timp să te obişnuieşti cu ea. Cei care persevorează în lectură vor descoperi o perspectivă interesantă şi unică a Angliei dinaintea epocii lui Shakespeare. Unele ediţii sunt scrise într-un stil contemporan, deşi se pierde astfel farmecul limbajului original medieval.

Cartea se sfârşeşte brusc, cu întoarcerea lui Margery la Lynn, unde avea să trăiască până la vârsta de 60 de ani. Soţul ei devine senil şi moare cu ceva
timp înaintea ei.

*

Biblioteca bunicului meu, colonelul William Butler-Bowdown, în care se regăseşte traducerea din engleza veche publicată de Jonathan Cape (1936). Volumul include introducerea lui R.W. Chambers. Materialul citat aici provine din această ediţie.

*

Cartea lui Margery Kempe, Penguin, 1985. Introducere de Barry Windeatt.

Gândeşte-te la aceste lucruri

Atunci când plouă după o lungă perioadă de secetă este minunat, nu-i aşa? Ploaia spală frunzele, pământul e reîmprospătat. Cred că trebuie să ne spălăm cu toţii mintea, la fel cum ploaia spală copacii, pentru că suntem încărcaţi de praful secolelor, de praful pe care îl numim cunoaştere, experienţă. Dacă şi tu, şi eu ne-am spăla mintea zilnic, dacă am elibera-o de resturile de ieri, amândoi am avea o minte proaspătă, o minte capabilă să se confrunte cu marile probleme existenţiale.

Pe scurt

Fii cu adevărat un revoluţionar învăţând să gândeşti dincolo de limitele culturale.

Din aceeaşi sferă de interes

Dag Hammarskjold, *Semne* (p. 152) Robert M. Pirsig, *Zen şi arta reparării motocicletei* (p. 276) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320) Eckhart Tolle, *Puterea prezentului* (p. 352

)Capitolul 24
J. Krishnamurti

Viaţa ta este o luptă pentru reuşită? Te temi că eşti banal? Dacă aceste întrebări rezumă viaţa ta, ia-ţi o scurtă pauză şi citeşte *Gândeşte-te la aceste lucruri (Think on These Things).* Această carte, cea mai pragmatică dintre scrierile filosofului Krishnamurti, a apărut în urma sesiunilor de întrebări şi răspunsuri cu elevii din şcoala indiană, însă avea să atingă mintea şi sufletul multor oameni.

Krishnamurti îi învaţă pe aceşti studenţi că adevăratul scop al educaţiei nu este acela de a ne pregăti să găsim o slujbă, ci de a ne „ajuta să înţelegem întregul proces al vieţii". Educaţia este despre cum să iubim,

cum să trăim simplu, cum să ne eliberăm mintea de prejudecăţi, de superstiţii şi de teamă. Fără această cunoaştere, trecem prin viaţă aproape în mod mecanic, în loc să devenim o persoană creativă cu adevărat. „Dacă mintea nu trece dincolo de propriile bariere, nu aduce decât nefericire", spune Krishnamurti.

Prin logica sa, *Gândeşte-te la aceste lucruri* poate spulbera credinţa noastră în mântuirea celebrităţii, banilor şi succesului, demonstrând că dorinţa pentru aceste lucruri nu aduce decât nefericire. Cu toţii încercăm să fim „cineva", dar Krishnamurti ne arată că această dorinţă ne transformă, în mod paradoxal, în oameni mediocri.

Ambiţie si succes

Cartea explică pe larg subiectul succesului lumesc. Cultura noastră glorifică ambiţia şi realizările personale, ceea ce ne face să alergăm tot timpul după idealuri. Krishnamurti sugerează că dorinţa de a deveni altcineva duce tot timpul la dezamăgire şi la goliciune. Nu este o modalitate inteligentă de a trăi, pentru că acest lucru înseamnă că suntem nefericiţi în prezent, căci cădem pradă invidiei şi dorinţelor neîmplinite. „Cu toţii vrem să fim faimoşi - iar în momentul în care vrem să fim cineva, nu mai suntem liberi", spune Krishnamurti. Această afirmaţie este opusul a ceea ce găseşti în cărţile motivaţionale, dar comentariul lui este adevărat.

Este clar faptul că atunci când nu îţi doreşti foarte multe, devii mult mai mulţumit de ceea ce ai, dar cine anume ar vrea să renunţe la împlinirea potenţialului său? Krishnamurti ne oferă o alternativă care nu duce la depresie şi nebunie. El sugerează că scopul educaţiei este de a-i ajuta pe oameni să identifice ceea ce le place să facă. Există două beneficii în a face ceea ce iubeşti: nu numai că atingi un nivel neobişnuit de mulţumire în viaţa de zi cu zi, dar entuziasmul pe care îl depui în muncă va avea grijă şi de „succesul" tău.

Ambiţia ne cere să trăim în viitor, un viitor care nu ar face decât să ne lase

goi. Cu toate acestea, vocaţia înseamnă că ne putem bucura de munca noastră, complet detaşaţi de anxietatea de a obţine anumite rezultate. Nimic nu durează pentru totdeauna, aşa că lumea este mult mai bine deservită de oamenii care lucrează complet eliberaţi de dorinţa de câştig. În ziua de astăzi, cultura noastră este bazată pe competiţie, însă a face doar ceea ce este cu adevărat unic pentru noi transformă competiţia în ceva lipsit de sens. Competiţia nu este necesară decât atunci când alergăm după acelaşi premiu, însă cu toţii trebuie să realizăm că nu putem găsi comoara „afară", ci în propriile abilităţi şi interese. Aceasta este inteligenţa.

Mitul siguranţei

Cu toţii ne dorim viaţă eternă, dar, procedând astfel, acţionăm împotriva naturii, ceea ce ne provoacă suferinţă. Numai mintea care se află în continuă mişcare şi care nu rămâne blocată în idei fixe poate fi în acord cu viaţa şi cu bucuria. Oamenii, spune Krishnamurti: „Îşi construiesc un loc ferit, în care să se simtă protejaţi de curentul vieţii, însă stagnează acolo şi mor; iar această stagnare, această decădere o numim existenţă".

Cuvinte grele, fără îndoială, dar nu cumva viaţa noastră, cu piscina ei pentru familie, muncă, temeri, ambiţii, religie etc., este doar o tentativă de a fugi de o realitate mai complexă? Cu cât credem mai mult că în acest spaţiu al nostru suntem în siguranţă, cu atât suntem mai puţin conştienţi de adevărata natură a vieţii - de schimbările constante. Ne agăţăm de cunoscut, spune Krishnamurti, dar în această disperare devenim oameni măcinaţi de frică.

Acest lucru nu înseamnă că trebuie să renunţăm la circumstanţele exterioare ale vieţii noastre, ci doar că trebuie să apreciem că am creat doar o reprezentare a vieţii care ni se potriveşte cel mai bine. Obiectivul acestei vieţi este găsirea adevărului, iar dacă nu ne angajăm trup şi suflet să ne apropiem mai mult de esenţa lucrurilor, murim cu toţii mult mai repede.

Rezolvarea problemelor

Mintea nu poate rezolva problemele atunci când se confruntă cu ele. „Numai mintea neocupată este suficient de proaspătă încât să înţeleagă o problemă", spune Krishnamurti. Dacă poţi crea spaţiu între gândurile tale,

poţi recâştiga prospeţimea şi creativitatea pe care mintea normală, copleşită de gânduri, nu o poate experimenta niciodată.

Dacă mintea care ne-a adus în starea aceasta este preocupată să rezolve problema, soluţia găsită nu poate fi una foarte bună. Dar, prin deconectarea acelei minţi, apar soluţiile potrivite. Avem senzaţia că mintea este totul, dar nu este aşa. Ne putem îmbogăţi viaţa hrănindu-ne cu inteligenţa universală, care sălăşluieşte dincolo de creierul nostru. În mod paradoxal, atunci când ne punem mintea în stare de repaus, reuşim să ne recuperăm cunoaşterea de sine. Deşi nu este o cunoaştere „gândită", dacă este realizată cu un scop, poate fi cea mai importantă formă de inteligenţă.

Persoana creativă

Cei mai mulţi dintre noi trăim asemenea unor tehnicieni, spune Krishnamurti. Studiem mecanic şi trecem examenele, apoi ne găsim slujbe;
învăţăm tehnicile de reuşită în societate. Dar dacă nu suntem atenţi la
lucrurile adevărate - frumuseţe, iubire, pace - atunci nu vom face decât să trăim într-o lume dificilă, fragmentată. Prin urmare, avem alegerea de a fi tehnicieni sau creatori, de a fi mai mult sau mai puţin umani. Krishnamurti comentează:

Poţi fi creativ doar atunci când există abandon - ceea ce înseamnă când nu există efectiv nici un sentiment de compulsie, nici o teamă de a nu fi, de a nu câştiga, de a nu ajunge.

Un om care a învăţat cum funcţionează societatea şi care „şi-a făcut treaba
cum trebuie" dobândeşte o formă de încredere tehnică. Acest lucru duce la
aroganţă. Dar există un alt tip de încredere care provine din gândirea în afara sistemului. Încrederea este mult mai inocentă. Dacă nu dispunem de ea, spune Krishnamurti, „suntem absorbiţi de colectivitate şi ne pierdem în mediocritate". Dacă încercăm cu orice preţ să rămânem noi înşine, vom cunoaşte acel tip de creativitate care nu este modelat de ceea ce este social acceptat. Un tehnician poate produce „rezultate", dar un creator, prin însăşi natura fiinţei sale şi concentrarea pe ceea ce este important, îmbunătăţeşte lumea din jurul lui.

Krishnamurti vorbeşte despre nevoia de a avea un spirit al revoltei. Acest concept nu se referă la modificarea societăţii din interior, ci la revolta împotriva modelelor preexistente de percepţie şi înţelegere. Dacă te revolţi împotriva „sistemului", dacă promovezi reforma, nu cumva e ca şi cum ai fi un prizonier care se revoltă într-o închisoare pentru condiţii mai bune? Adevăratul revoluţionar nu se plânge de închisoare, ci priveşte printre gratiile celulei sale, pentru a vedea instituţia într-un context mai larg.

Trebuie să vedem propria noastră minte în acest fel, să o vedem la lucru şi să înţelegem de ce a ajuns la această concluzie. De exemplu, nu putem scăpa de lăcomie şi de invidie încercând să le eliminăm; nu vor dispărea decât atunci când vom fi martorii minţii noastre ca întreg.

Atunci când admitem că mintea noastră este plină de lăcomie, invidie, dezgust şi ambiţie, creăm un spaţiu în care *nu* suntem aceste lucruri. Acesta este primul pas spre a fi un om liber, care se bucură de izvoarele creativităţii aflate în afara minţii gânditoare.

Fericirea si iubirea

Întrucât suntem oameni care se străduiesc din răsputeri să obţină lucruri, avem cu toţii senzaţia că fericirea este ceva ce putem căuta. Dar, aşa cum arată Krishnamurti, fericirea nu poate fi „găsită", căci este produsul secundar al sensului şi se obţine doar în absenţa fricii. Nu rezultă din ambiţie şi realizări; viaţa este în momentele în care nu suntem preocupaţi de aceste lucruri, în care suntem pierduţi în mediul din care facem parte. Simplul fapt de a ne gândi la fericire sau a vorbi despre ea ne indică un singur lucru: nu suntem una cu sursa ei.

Nefericirea îşi are rădăcinile în lipsa iubirii sau în distanţa dintre noi şi ceilalţi. Această distanţă este creată de judecăţile şi criticile noastre. Este greu să găseşti iubirea dacă te gândeşti doar la tine şi la împlinirea unor obiective personale; pentru toţi ceilalţi, aceste lucruri par superficiale. Omul a cărui viaţă este o luptă constantă va spune că iubirea este ceva frumos, dar
că rămâne un vis de neatins. Aşadar, el nu va face altceva decât să îşi continue lupta în lume. Krishnamurti spune că „iubirea este cel mai practic lucru din lume". Omul ambiţios caută puterea, iar în această căutare

orbeşte şi nu vede că iubirea este cea mai puternică forţă. Marea iubire este şi o dovadă de mare inteligenţă, deoarece recunoaşte că, în final, iubirea este singurul lucru care contează.

Observaţii finale

9

Cartea lui Krishnamurti este scrisă cu mulţi ani înainte ca îndemnul să facem ceea ce ne place să fie la modă, în loc să avem o slujbă doar pentru aşa- zisa siguranţă financiară. Krishnamurti avea să înţeleagă şi faptul că, în
cultura celebrităţii care caracterizează societatea noastră, cu toţii ne dorim să fim cineva, să fim faimoşi, dar ştia şi că acest lucru nu aduce decât nefericire.

Gândeşte-te la aceste lucruri nu este nici pe departe o carte despre spiritualitate, aşa cum o înţelegem în mod convenţional, ci despre deschiderea minţii. Este o carte despre cum să fii inteligent, dar nu în sensul „clasic" în care înţelegem inteligenţa. Cu toţii spunem că suntem liberi în gândire, că suntem fiinţe spirituale, când, de fapt, nici că am putea fi mai departe de adevăr.

Întrebarea pe care o ridică această carte este următoarea: sunt un creator
sau doar un tehnician al vieţii?

>Jiddu Krishnamurti

Krishnamurti s-a născut în Madras (Chennai), în anul 1895, într-o familie de brahmani. Tatăl lui lucrează la Societatea Teosofică din Adyar. La vârsta de 15 ani, Krishnamurti este descoperit de Annie Besant, lider al Societăţii Teosofice, si de către asociatul ei, C.W. Leadbeater, căci avea o aură remarcabilă. Cei doi îl adoptă formal, iar Krishnamurti pleacă la studii în Anglia. Devine „Maestru universal", iar în anul 1911 se formează Ordinul Stelei din Orient, al cărui presedinte va fi chiar Krishnamurti.

În anul 1929, Krishnamurti face anunţul că nu este un Mesia, nici măcar un guru, apoi părăseşte mişcarea teosofică. Începe să călătorească si să ţină conferinţe şi devine cunoscut ca fiind promotorul unei filosofii de eliberare a minţii. Se stinge din viaţă în anul 1985, iar Fundaţia Krishnamurti continuă să îi publice scrierile

.Scrisorile lui Zgândărilă

Dragul meu Pelinişor,
Constat cu o funebră neplăcere că pacientul tău a devenit creştin. Nu te consola cu speranţa că vei scăpa de pedepsele obişnuite... Între timp, trebuie să scoatem tot ce este mai bun din această situaţie. Nu e nevoie să disperăm; sute de astfel de convertiţi adulţi au fost recuperaţi după un scurt sejur în tabăra Vrăjmaşului şi acum sunt cu noi. Toate deprinderile pacientului, atât mentale, cât şi fizice, sunt încă în favoarea noastră.

Pe scurt

Putem cunoaşte binele doar în contrast cu răul.
>

Din aceeaşi sferă de interes

>

Capitolul 25

C.S. Lewis

Zgândărilă este un demon bătrân a cărui menire este aceea de a creşte cantitatea de rău şi nefericire de pe Pământ. El îşi împlineşte menirea cu multă grijă, racolând oameni şi tentându-i, pentru a le întoarce privirea de la Dumnezeu.

În slujba lui Zgândărilă se află şi nepotul său, Pelinişor, un demon neiniţiat. Scrisorile dintre cei doi relatează eforturile de a-l convinge pe un tânăr proaspăt convertit la creştinism să revină la adorarea „Tatălui nostru din Adâncuri" (Satana). Pelinişor primeşte instrucţiuni detaliate despre cum să exploateze slăbiciunile omului şi să îl ispitească la orice pas pentru a păcătui.

Pe cât de amuzantă este cartea lui C.S. Lewis, pe atât este de şocantă. Volumul *Scrisorile lui Zgândărilă* (Editura Logos, 1993) avea să fie un bestseller, care s-a vândut în peste o jumătate de milion de exemplare. Cartea este o ripostă excepţională la adresa ateismului, a existenţialismului şi a materialismului din vremea lui Lewis, şi îşi propune să-l atragă pe cititorul inteligent, care a renunţat la dimensiunea morală a creştinismului. Zgândărilă lucrează fără încetare pentru a îndrepta victima nu doar spre păcat, dar şi spre o resemnare în care lumea neagă progresul uman.

Lectura acestei cărţi reprezintă o provocare, căci tot ce este relatat în ea reprezintă o formă de morală inversată. Trebuie reţinut că „Vrăjmaşul" este însuşi Dumnezeu, şi că tipul de viaţă promovat de Zgândărilă este exact opusul a ceea ce înseamnă să fii un bun creştin. De exemplu, Zgândărilă se plânge de faptul că Vrăjmaşul i-a acordat omului liberul-arbitru, care îl poate face pe acesta să aleagă binele. Totodată, este deranjat şi de faptul că Dumnezeu îl iubeşte pe acest „parazit uman". Într-una din scrisori, Zgândărilă scrie:

Trebuie să recunoaştem că toată tevatura cu privire la iubirea Lui pentru om şi la libertatea pe care o propovăduieşte nu este propagandă (aşa cum ne- ar plăcea să credem), ci purul adevăr. El chiar vrea să umple Universul cu mici replici detestabile ale Lui Însuşi.

Fiecare capitol al cărţii relatează o anumită tentaţie, cum ar fi lipsa de iubire faţă de aproapele nostru, poftele carnale şi chiar îngâmfarea. Cele

două personaje identifică necredincioşii, căci aceştia sunt consideraţi a fi inteligenţi şi vicleni.

Începutul asaltului

Zgândărilă şi Pelinişor îşi aleg ca victimă un celibatar şi fac tot ce le stă în putinţă pentru ca acesta să se culce cu femei îndoielnice. Cei doi sunt îngroziţi când bărbatul se îndrăgosteşte de o creştină de familie bună, cu o reputaţie nepătată. Zgândărilă şi Pelinişor realizează că nu are nici un sens să încerce să-l întoarcă pe bărbat de pe calea spiritualităţii, aşa că hotărăsc să corupă orice trăire spirituală pe care acesta o nutrea. Întrucât victima îşi petrece timpul printre intelectualii creştini, cei doi îl atrag pe acesta pe calea ideilor reformatoare; de exemplu, faptul că biserica nu este decât o pervertire birocratică a intenţiilor originale ale fondatorului, că Iisus nu este decât un personaj istoric, nicidecum un om divin. Sau că doar creştinismul singur nu era suficient - trebuia să se alieze unor programe sociale de „creare a unei societăţi mai bune". Ideea celor doi este de a-l face pe bărbat să înţeleagă faptul că religia creştină este demodată şi că ar trebui transformată în ceva mai „modern", pentru a fi pe gustul oamenilor.

Această tactică funcţionează. Victima începe să schimbe cercul de intelectuali cu unul mai avansat, iar Zgândărilă reuşeşte să îi inducă un sentiment de mândrie spirituală. Ideea era aceea de a-l face să creadă că fiind creştin este mai bun decât ceilalţi, iar faptul că este intelectual creştin îl face şi mai special. Zgândărilă îi spune lui Pelinişor: „Ideea că face parte dintr-un cerc restrâns, că este părtaş la un secret este foarte importantă pentru el. Aici trebuie lucrat. Învaţă-l... să se amuze de lucrurile pe care le spun
necredincioşii."

Si—l vom face să fie al nostru

Acţiunea se petrece în timpul războiului, în Anglia, atunci când bombele ameninţau să distrugă totul. Pelinişor este încântat de această perspectivă, dar Zgândărilă îi spune să lase deoparte prostiile, căci este mult mai bine ca victima să rămână în viaţă. Dacă reuşeşte să supravieţuiască bombardamentelor, bărbatul le va mânca din palmă celor doi, căci, odată cu trecerea anilor, acesta va cădea pradă pustietăţii spirituale specifice vârstei mijlocii. Rutina şi eşecul speranţelor tinereţii şi iubirii vor face ca victima să apuce calea celor doi demoni, sau cel puţin asta este ceea ce

cred cei doi. Zgândărilă îi scrie cu bucurie lui Pelinişor: „Monotonia pe care o creăm în vieţile lor şi resentimentul mut cu care îi învăţăm să răspundă - toate acestea formează oportunităţi durabile de istovire a unui suflet prin uzare".

Totuşi, dacă bărbatul are succes, „poziţia noastră este şi mai puternică", spune Zgândărilă. El explică faptul că prosperitatea leagă o persoană de preocupările lumeşti prin avansarea locului în lume. Dacă oamenii devin faimoşi şi cu o reţea de contacte foarte bine dezvoltată, ce nevoie mai au de

Dumnezeu?

Obiectivul forţelor întunericului este acela de a spori ataşamentul faţă de preocupările pământeşti, iar odată cu vârsta, lucrul acesta este mai uşor de îndeplinit. În contrast, spontaneitatea şi iubirea pe care le nutresc tinerii (sau spiritele tinere) pentru viaţă îi îngreunează treaba lui Zgândărilă şi celor ca el de a câştiga un om de partea lor.

Asaltul final

Obiectivul mai complex al lui Zgândărilă este acela de a-şi împiedica victimele să obţină conştientizarea de sine. Ideea este aceea de a-i bloca pe oameni în emoţii brute, care anulează orice speranţă de obiectivitate şi reflecţie. Pe măsură ce Londra este bombardată, Pelinişor sugerează să i se inducă puţină laşitate victimei, dar Zgândărilă spune nu - laşitatea aduce ruşine, care poate duce la evaluarea sinelui şi la dorinţa de a fi o persoana mai puternică.

Cele două personaje diabolice încearcă să-şi împiedice victima să persevereze, tentându-l pentru a-l face să eşueze şi să evite angajamentele, întrucât toate acestea fac o persoană să evolueze în ceva mai bun. Ideea este aceea de a face victima să simtă că este stăpâna propriului destin şi că nu are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu. În vreme de restrişte, „distracţia este să îl faci pe om să cedeze, exact în momentul când (dacă ar şti el) izbăvirea poate fi văzută".

Demonii speră că au reuşit să îl facă pe om să creadă că viaţa nu este decât o suită de orori, fără nici un înţeles, atunci când acesta vede oameni arzând, în urma bombardamentelor. Cu toate acestea, victima îi uimeşte atunci când

aceasta vede miracolul vieţii dincolo de mizeria creată. În acest fel, se

eliberează de sub puterea demonilor. Zgândărilă îşi descrie victima astfel: „Acest animal. fiinţa asta zămislită într-un pat". Dar acest animal vede acum lucrurile în acelaşi fel în care le vede Dumnezeu.

Observaţii finale

Scrisorile lui Zgândărilă este o carte pe care Lewis i-o dedică prietenului său, J.R.R. Tolkien. La vremea publicării, lucrările lui Lewis erau deja cunoscute publicului, prin intermediul emisiunii *Ten Minute Talks* de la BBC, difuzată în primii ani ai celui de-al Doilea Război Mondial. Aceste emisiuni abordau subiecte precum convertirea sa la creştinism, moralitate şi multe altele.

Cartea reprezintă şi o oglindire a realităţii politice din acea epocă, însă preocuparea principală a autorului este îndreptată spre viaţa interioară a omului şi spre deciziile pe care le luăm zi de zi. Moralitatea demodată pe care o expune cartea (scrisă din perspectiva unui creştin) îl poate face pe cititor să îşi identifice propriii demoni în imaginea lui Zgândărilă şi a lui Pelinişor.

Să fie oare această descriere a lumii în termeni de bine şi rău una simplistă? Se prea poate, dar prezentarea acestor polarităţi este foarte convingătoare şi ne poate face să ne gândim la raţionalizarea pe care o folosim atunci când vrem să justificăm gândurile şi acţiunile noastre. Putem trage concluzia că există ceva în noi care rezistă în faţa corupţiei - iar prin sinceritatea faţă de noi înşine putem spori această rezistenţă.

C.S. Lewis

Clive Staples Lewis s-a născut în Belfast, în anul 1893. Tatăl său este avocat. Lewis predă literatura engleză la Universitatea Oxford, începând cu anul 1925. Petrece aproape 30 de ani ca profesor la Oxford. În 1954 este ademenit la Cambridge, prin crearea unui post de profesor de literatură medievală şi renascentistă.

Lewis scrie peste 30 de cărţi, printre care *Alegoria iubirii (The Allegory of Love),* un foarte important studiu de literatură medievală. Este şi autorul seriei de cărţi pentru copii *Cronicile din Narnia* (Editura Rao). Printre alte scrieri se numără: *Departe de planeta tăcută* - Editura Logos, 1995 (literatură SF, 1938), *Perelandra* (1943); lucrări de teologie creştină şi filosofie, *Problema durerii* - Editura Humanitas, 2012 (1940), *Dincolo de personalitate* - Editura Humanitas, 2019

(1944) şi *Creştinism pur şi simplu* - Editura Humanitas, 2004 (1952), dar şi o autobiografie, *Surprins de bucurie* - Editura Humanitas, 2011 (1955).

În anul 1956, Lewis se căsătoreşte cu Joy Davidman. Se stinge din viaţă pe 22 noiembrie 1963, în aceeaşi zi ca Aldous Huxley şi preşedintele John F. Kennedy.Autobiografia lui Malcolm X

Conştientizarea a apărut în mine - cât de mult a coborât religia islamului în mocirla vieţii mele, ca să mă scoată de acolo, să mă salveze de fiinţa care aveam să devin: un criminal mort într-un mormânt, sau, dacă aş fi rămas în viaţă, un deţinut în vârstă de 37 de ani, plin de amărăciune,
într-un ospiciu sau într-un penitenciar.
Istoria umanităţii a dovedit de-a lungul secolelor că adevărul criteriu al conducerii este spiritualitatea. Omul este atras de spirit. Prin putere, omul este forţat. Iubirea este generată de
spirit. Prin putere se creează anxietăţi.

Pe scurt

Du-te dincolo de culoare şi de credinţele tale, pentru a descoperi unitatea de bază a umanităţii.

Din aceeaşi sferă de interes

Muhammad Asad, *Drumul către Mecca* (p. 30)
Sfântul Augustin, *Confesiuni* (p. 38) Mohandas Gandhi, *O autobiografie* (p. 122

)Capitolul 26 Malcolm X

Majoritatea oamenilor îl ştiu pe Malcolm X ca fiind activist pentru drepturile negrilor în America anilor 1960, dar ce ştim cu adevărat despre el ca om? Alex Haley, autorul cărţii *Rădăcini* (Editura Univers, 1981), îl convinge pe Malcolm X să îşi aştearnă povestea de viaţă pe hârtie. Iniţial, destul de sceptic, Malcolm X începe prin a relata detalii din viaţa lui, de la sărăcia din copilărie până la infracţiunile comise în adolescenţă şi apoi la evoluţia sa ca lider naţional şi personalitate a istoriei lumii.

Ca în tot ceea ce întreprindea, Malcolm X avea să facă tot posibilul să urgenteze finalizarea proiectului, iar până la împuşcarea lui, în 1965, cartea

era deja terminată. Deşi cartea este o superbă relatare a aspectelor neştiute
ale societăţii americane din secolul XX, dar şi a unor evenimente tulburătoare, este şi un tur de forţă, în ideea în care prezintă o formă de iluminare spirituală şi intelectuală. Cititorului nu i se dă voie să uite de convertirea lui Malcolm X la islamism, care avea să fie un moment esenţial în viaţa acestuia. Prin această convertire, disperarea care îi orânduia viaţa avea să se transforme într-un obiectiv moral.

Istoria negrilor

Malcolm Little, cunoscut sub numele de Malcolm X, s-a născut în anul 1925, în Omaha, Nebraska. Mama lui este originară din Indiile de Vest Britanice, dar nu este negresă. Negrii îl consideră norocos pe tânărul Malcolm, pentru că avea pielea mai albă, dar, pe măsură ce trec anii, acesta ajunge să urască „sângele violatorului alb care îi curge prin vene". Tatăl său era un pastor baptist şi adept al lui Marcus Garvey, care a înfiinţat Asociaţia Universală de Îmbunătăţire a Negrilor şi avea să ridice steagul mândriei negrilor pentru o generaţie.

Familia se mută la Lansing, Michigan, unde, în anul 1931, tatăl lui Malcolm este ucis în mod brutal de Legiunea Întunecată, un grup supremacist de albi. Corpul lui Garvey este găsit pe şinele de tren, motiv pentru care compania de asigurări consideră că acesta s-a sinucis. Întrucât compania refuză să plătească asigurarea în caz de deces, familia lui Malcolm avea să cunoască sărăcia. Trăind din nimic, mama lui Malcolm X este internată într-o clinică pentru boli mintale, iar copiii sunt daţi în grija statului. Malcolm scrie: „Cred cu tărie că dacă vreo instituţie socială de stat a
distrus o familie, atunci cu siguranţă pe a noastră a distrus-o. Ne-am dorit şi am încercat să rămânem împreună. Căminul nostru nu avea de ce să fie distrus. Dar protecţia socială, instanţele de judecată şi chiar doctorii aveau să ne dea trei lovituri."

Din punctul de vedere al lui Malcolm, albii erau cei care îi uciseseră tatăl, iar sistemul condus de albi avea să îi distrugă şi mama.

Băiatul invizibil

La vârsta de 13 ani, Malcolm este exmatriculat pentru comportament inadecvat şi i se cere să se înscrie la o şcoală reformistă din Michigan. Este

îngrijit de o familie de albi, care reuşeşte să îl înscrie la o şcoală mai bună, şi intră în clasa a şaptea. Întrucât se număra printre puţinii negri înscrişi la acea şcoală, Malcolm avea să fie neaşteptat de popular. Este un elev excelent, aflat printre primii trei în şcoală, şi este ales şeful clasei. Încearcă din răsputeri să fie tratat ca un alb, dar nu reuşeşte. Cele mai înjositoare momente sunt cele din timpul cursurilor de dans, când nu i se permite să danseze cu fete albe.

Îşi informează profesorii că vrea să se facă avocat. La vremea aceea, singura slujbă respectabilă pentru un „negrotei" era cea de chelner sau de lustragiu. Unul dintre profesori îi răspunde: „Avocat - nu este un scop realist pentru un negrotei. Trebuie să te gândeşti la ceva ce poţi deveni." Lui Malcolm i se sugerează o slujbă ca dulgher. Acesta înţelege că atât pentru familia adoptivă, cât şi pentru profesori nu era decât o mascotă: „Nu credeau că am aceeaşi sensibilitate, inteligenţă şi înţelegere pe care ar putea să le
aibă un băiat alb aflat în situaţia mea. Nu m-au văzut niciodată cu adevărat pe *mine."*

Decide să părăsească Michigan şi se mută cu mătuşa lui, Ella, în Boston.

Pungaş de Harlem

Oraşul Boston reprezintă pentru familia Little un prim contact cu metropola şi cu o comunitate mai mare de negri. Cu toatea acestea, familia lui Malcolm se mută în New York, la începutul celui de-al Doilea Război Mondial. La acel moment, Malcolm avea 17 ani. Obţine un post de însoţitor de tren, între New York şi Washington, şi cunoaşte scena muzicală a faimosului cartier
Harlem.

Relatarea detaliată a acestei perioade este un punct culminant al cărţii, unde ni se dezvăluie decăderea acestuia în lumea criminalităţii şi a corupţiei morale. Malcolm îşi aminteşte de albii care veneau în cluburile din Harlem,
pentru atmosfera „soul". La beţie, aceştia îmbrăţişau chelnerii negri şi le spuneau: „Eşti la fel de bun ca şi mine - vreau să ştii asta!" Oamenii albi, respectabili, vizitau Harlemul pentru a-şi satisface toate dorinţele sexuale, inclusiv cea de a fi biciuiţi de amazoane de culoare, „cu cât erau mai negre, cu atât era mai bine". Toţi negrii din Harlem jucau „numerele", o formă de loterie, iar cei care conduceau aveau abilităţi matematice

sclipitoare. Malcolm scrie: „Dacă ar fi trăit într-o altfel de societate, talentele matematice ale acestora ar fi fost mult mai bine folosite. Dar aveau dezavantajul de a fi negri."

Malcolm devine vânzător şi consumator de marijuana şi cocaină. Era cunoscut sub numele de cod Detroit Red (datorită părului său uşor roşiatic) şi trăia într-o clădire plină de prostituate şi alţi dealeri. Ceva mai târziu, avea să treacă la jaf armat şi vânzarea ilegală de alcool.

Deşi anii petrecuţi ca Detroit Red sună incitant, Malcolm are grijă să explice în biografia sa cât de lipsit de speranţă se simţea în acea perioadă. Existau foarte puţine oportunităţi care să le permită acelor oameni să se sustragă din universul criminalităţii. Privind în perspectivă, Malcolm îşi aminteşte că şi în acea perioadă Dumnezeu veghea asupra lui, căci nenumărate au fost ocaziile în care ar fi putut fi ucis.

Cu toate acestea, a avut „norocul" de a ajunge la închisoare. În anul 1946, la vârsta de 20 de ani, Malcolm primeşte o sentinţă de 10 ani. „Nici nu începusem să mă bărbieresc", remarcă Malcolm.

Universitatea gratiilor de oţel

Pe când era în închisoare, Philbert, fratele lui Malcolm, împreună cu alte rude, se alătură unui grup numit Naţiunea Islamului, condus de Elijah Muhammad, un bărbat din Chicago. Doctrina acestora se baza pe ideea că poziţia nefericită a negrilor din America era cauzată de „diavolul alb", care îşi dorea să îi ţină pe aceştia sub jug. Negrii aveau nevoie să fie conştienţi de istoria lor glorioasă şi să nu mai încerce să pară albit îndreptându-şi părul şi încercând să se întâlnească cu femei albe. Naţiunea Islamului propovăduia ideea potrivit căreia creştinismul era religia albilor care îi folosea pe negri pe post de sclavi. La polul opus, islamul era religia naturală a negrilor şi a puterii acestora. În închisoare, Malcolm primeşte porecla de „Satana", căci detesta orice discuţie despre Biblie sau Dumnezeu. Cu toate acestea, îndemnat de familia sa, Malcolm renunţă la fumat, la droguri, la carnea de porc şi se supune ideilor islamului. Începe să înţeleagă sensul profund al viziunii musulmane, în care omul se supune lui Dumnezeu, şi învaţă să se roage.

Malcolm urmează un curs prin corespondenţă (de gramatică şi latină) şi reuşeşte să fie transferat la o închisoare din Norfolk, Massachusetts, care punea accentul pe reabilitarea deţinuţilor şi dispunea de o bibliotecă imensă. Având privilegiul de a locui singur în celulă, Malcolm petrece câte

15 ore pe zi citind religie, filosofie orientală şi occidentală şi istorie. Ajunge la concluzia că istoria este scrisă din punctul de vedere al albilor şi este profund inspirat de povestea de viaţă a lui Gandhi şi de lupta de eliberare pe care o duce acesta în India.

Lecturile îl fac să înţeleagă forţa cunoaşterii şi a limbajului (este pasionat de etimologie, sau de ştiinţa derivării cuvintelor), şi ajunge să recunoască: „Nu m-am simţit niciodată atât de liber". Închis ca un criminal nebun, urât de Dumnezeu, Malcolm este încă măcinat de furie dar, cu toate acestea, acum este un om educat, animat de un obiectiv politic şi spiritual.

Ghimpele în coastă

Malcolm este eliberat din închisoare în anul 1952 şi se autointitulează Malcolm X, în amintirea sclavilor africani care fuseseră obligaţi să renunţe la numele de familie, în favoarea unor nume de albi. Lucrează o perioadă la compania Ford, dar renunţă pentru a deveni purtător de cuvânt al organizaţiei Naţiunea Islamului. Ca protejat al lui Elijah Muhammad, adună mulţi adepţi şi se bucură de o reputaţie la nivel naţional, datorită tiradelor sale în favoarea eliberării negrilor. Deşi codul moral al Naţiunii Islamului este unul foarte strict (fără fumat, alcool, jocuri de noroc, filme, sport etc.), şi îi îndepărtează pe cei mai mulţi, Malcolm susţine ideea că albii făceau tot posibilul să menţină sărăcia negrilor, pentru a-i putea controla mai uşor. Urmând acest raţionament, singura scăpare a negrilor era aceea de a-şi câştiga independenţa, construind propriile şcoli, afaceri etc.

Această idee avea să îi deranjeze pe liberalii albi care erau împotriva segregării, dar şi pe liderii negrilor, cum ar fi Martin Luther King. Prin urmare, Malcolm devine un ghimpe în coasta celor care doreau să diminueze importanţa problemei rasiale. Cu toate acestea, cei mai mulţi albi nu înţelegeau în mod obiectiv tratamentul aplicat celor non-albi, căci, aşa cum explică Malcolm, totul era înrădăcinat în cultura lor. În America acelor ani, un imigrant alb, care punea piciorul pentru prima dată pe teritoriul american, avea mai multe drepturi şi era mai respectat decât o familie de negri, care se afla pe teritoriu de peste 400 de ani. Amintindu-şi de viaţa din ghetou, Malcolm scrie:

Toţi cei care am fi putut ajunge în spaţiu, am fi putut vindeca cancerul sau construi adevărate industrii eram, în schimb, victimele negre ale sistemului social al albilor americani.

Pelerinul iluminat

Malcolm X capătă recunoaştere naţională atunci când devine subiect al unui documentar despre Naţiunea Islamului, al unei cărţi şi al unor articole în revistele *Life* şi *Playboy.* Acesta construieşte peste 100 de moschei în America şi ţine prelegeri şi interviuri în toată ţara. Pe Malcolm avea să-l distrugă însă adevărul dureros că Elijah Muhammad nu era nici pe departe musulmanul pur pe care îl credeau toţi, ci un adulterin notoriu, care începuse să fie gelos pe Malcolm pentru faima acestuia. Malcolm este exclus din propria organizaţie, şi devenise clar că se plănuia uciderea lui.

Malcolm începe să-şi creeze propria organizaţie şi pleacă în pelerinaj (Hajj) la Mecca. Cele două capitole dedicate acestei călătorii sunt impresionante, căci descriu în detaliu ideea de fraternitate şi de unicitate pe care avea să le experimenteze în mijlocul religiei musulmane. Oamenii de toate culorile, bogaţi şi săraci, vin la Mecca să se roage împreună, să mănânce şi să se adăpostească sub acelaşi acoperiş. Această experienţă avea să fie o revelaţie pentru Malcolm. Călătoria la Mecca îl face să înţeleagă faptul că segregarea rasială promovată de americani era o iluzie tragică, şi îşi dă seama că el însuşi era încă măcinat de percepţii eronate despre el. Malcolm avea să scrie:

În cei 39 de ani petrecuţi pe acest pământ, numai în oraşul sfânt Mecca am stat pentru prima dată în faţa Creatorului şi m-am simţit o fiinţă umană completă.

La o conferinţă de presă la care participă după călătorie, reporterii sunt surprinşi să afle că „extremistul negru" Malcolm X îşi schimbase puţin poziţia. Iată una dintre afirmaţiile lui:

Sunt pentru adevăr, indiferent cine îl pronunţă. Sunt pentru dreptate, indiferent cine o aplică şi împotriva cui. Sunt, înainte de orice, o fiinţă umană şi, prin urmare, sunt pentru oricine şi orice avantajează umanitatea în ansamblul ei.

Deşi călătoria în Ţara Sfântă îl conduce spre religia islamică (nu în versiunea lui Elijah Muhammad), importanţa religiei începe să scadă în mintea lui. Cu adevărat important pentru Malcom era sentimentul de fraternitate pe care îl experimentase. Deşi, iniţial, Malcolm considera că albii sunt responsabili de nefericirea negrilor, acesta avea să înţeleagă că ideea segregării (rasismul fiind expresia acesteia) cauza cu adevărat

suferinţa umană. Aşadar, lupta acestuia începe să fie una împotriva „gândirii limitate şi a societăţilor limitate". În mod ironic, Malcolm realizează că scopul vieţii sale fusese acela de a aprecia unicitatea umanităţii în faţa lui Dumnezeu, iar bătăliile pe care acesta le dusese fuseseră împotriva *gândirii* care crease false distincţii între oameni. >

Observaţii finale

După moartea lui, Malcolm X devine simbolul puterii negrilor, un fel de echivalent negativ al lui Martin Luther King. În timp ce King era un bun creştin şi orator, pentru credinţa musulmană a lui Malcolm şi discursul său de fost condamnat reabilitat avea să fie deseori criticat. Dar trebuie să ne punem în locul lui Malcolm. Dacă tatăl tău ar fi fost ucis de rasişti, iar mama ta ar fi ajuns la ospiciu din cauza sărăciei, nu te-ai fi comportat, oare, la fel? Dacă ţi s-ar fi spus mai mult de jumătate din viaţă că eşti un „negrotei", ai mai fi avut sentimentul de unitate a umanităţii?

În mod uimitor, în cazul lui Malcolm răspunsul la aceste întrebări este unul pozitiv. Furia era cea care îi motivase acţiunile, dar miracolul a avut loc în momentul în care Malcolm a transformat tot ce e rău în viaţa lui în ceva bun. Printre altele, Malcolm izbuteşte să-şi întemeieze o familie reuşită. Viaţa lui ar fi putut fi deseori distrusă, dar credinţa în Allah avea să-l protejeze de fiecare dată. Malcolm trăieşte două revelaţii: în închisoare şi la Mecca. Prima revelaţie îi conferă mândria şi forţa de a lupta împotriva unui monstru exterior - rasismul american. Cea de-a doua îi conferă curajul de a scăpa de prejudecăţi.

Misiunea vieţii lui a fost, fără îndoială, aceea de-i ajuta pe negri să se facă auziţi, dar, după călătoria la Mecca, Malcolm vede totul ca pe o bătălie a unui război derulat împotriva limitărilor şi a bigotismului. Deşi îmbrăţişează islamismul ca religie a negrilor, în contrast cu oprimarea creştinilor albi, numai prin credinţă reuşeşte să înţeleagă unicitatea umanităţii dincolo de orice religie. Ca şi în cazul lui Gandhi, politica lui Malcolm ar fi fost zadarnică fără iluminarea spirituală

.Cabala esenţială

Toate necazurile lumii, în special cele de natură spirituală, cum ar fi nerăbdarea, deznădejdea si disperarea, derivă din incapacitatea de a vedea cu claritate măreţia lui Dumnezeu.
Abraham Isaac Kook
Scopul unui suflet care se întrupează este acela de a-i permite să îsi manifeste puterea si acţiunea în lumea aceasta, căci ea are nevoie de un instrument. Pogorându-se în această lume, îsi măreşte forţa de a călăuzi fiinţa umană. Asadar, se perfecţionează atât dincolo (în ceruri), cât si aici (pe pământ), atingând un nivel superior de evoluţie care se manifestă în toate dimensiunile.
Dacă nu se realizează atât dincolo, cât si aici, atunci este incompletă.
Moise de Leon

Pe scurt

Împlinirea de sine poate fi obţinută printr-o mai bună cunoaştere a lui Dumnezeu.

Din aceeaşi sferă de interes

>
Ghazali, *Alchimia fericirii* (p. 130) Abraham Joshua Heschel, *Sabatul* (p. 158) Idries Shah, *Calea Sufită* (p. 304) Starhawk, *Dansul spiralei* (p. 312

)Capitolul 27
Daniel C. Matt

Orice religie pare să genereze ramificaţii mistice, care asigură o conexiune mult mai intimă cu divinitatea, în comparaţie cu dogmele stricte propovăduite de instituţiile credinţei. Aceste ramificaţii depăşesc limitele devotamentului, ale contemplării şi ale cunoaşterii şi pot inspira credincioşii şi reîmprospăta credinţa. Sufismul, de exemplu, este derivat din islamism,
din creştinism derivă misticii medievali, iar din iudaism a luat naştere
> '>
Cabala.

Ca orice altceva, spiritualitatea are şi ea moda ei, iar în ultimii ani, Cabala (care înseamnă „primire") a devenit o practică ce avea să atragă multe celebrităţi. Într-o lume profund secularizată, există o aură de mister şi de impenetrabilitate atrăgătoare ce înconjoară Cabala, iar multe dintre cărţile care se scriu despre acest subiect sunt un instrument de rezolvare a problemelor cititorului. Cabala atrage şi prin faptul că scoate în evidenţă componenta feminină în iudaism.

Cabala esenţială: În inima misticismului iudaic (The Essential Kabbalah: The Heart of Jewish Mysticism) este scrisă de Daniel Matt înainte ca

această practică să fie la modă. Cu toate acestea, volumul este o accesibilă şi modernă introducere în originile Cabalei şi în ideile fundamentale. Ca stil, cartea seamănă cu *Calea Sufită* a lui Idries Shah, şi aceasta fiind o introducere în lumea sufismului. Cartea lui Matt este o antologie a scrierilor celor mai mari cabalişti şi păstrează tradiţionalismul original promovat de acest curent, însă îi oferă cititorului gustul înţelepciunii ei.

Calea spre lumină

Deşi rădăcinile Cabalei sunt antice, aceasta începe să se manifeste ca atare abia în anii 1100, în sânul unei comunităţi evreieşti din sudul Franţei. Urmează să se răspândească în Pirineii spanioli şi înglobează elemente din filosofia pitagoreică, neoplatoniciană şi din misticismul sufit.

În anul 1280, Moise de Leon, mistic evreu de origine spaniolă, scrie un volum despre care pretinde că i-a fost transmis pe cale divină. Volumul se numeşte *Sefer ha-Zohar* („Cartea Radianţei") şi este scris în limba aramaică. Aceste scrieri, care sunt, în esenţă, comentarii la cartea sfântă Tora, aveau să poarte denumirea de Zohar. Zohar avea să reveleze faptul că Tora este un cod care luminează mecanica creaţiei, sau modul în care lumea a apărut din Infinit („Ein Sof").

În 1492, evreii sunt expulzaţi din Spania, iar cei mai mulţi dintre cabalişti ajung în Palestina, în special în satul Safed, la Marea Galilee. Cel mai cunoscut dintre maeştri este Moise Cordovero. Cartea acestuia, *Livada cu rodii,* face sumarul a trei secole de înţelepciune cabalistă. Îi urmează Isaac Luria (zis şi „Leul", Ha-Ari). Acesta nu ne-a lăsat nici o scriere, dar ideile lui au avut o influenţă puternică asupra iudaismului hasidic din Europa de Est.

Interesant este faptul că filosoful renascentist Pico della Mirandola citeşte toate traducerile în latină ale Cabalei şi le consideră ca fiind scrieri sfinte, care confirmă natura divină a lui Iisus. Tradiţia Cabalei avea să îi influenţeze şi pe filosofii care nu erau evrei, printre care Gottfried Leibniz, Emanuel Swedenborg şi William Blake.

Cel mai cunoscut cabalist al epocii moderne este Abraham Isaac Kook (sfârşitul secolului al XIX-lea), însă „renaşterea" interesului contemporan i se datorează lui Gershom Scholem, a cărui lucrare *Trenduri în misticismul*

iudaic, din anul 1961, scoate Cabala din conul de umbră în care intrase şi o face accesibilă lumii largi.

Ce este Cabala?

Scopul practicii Cabala este acela de a-i ajuta pe oameni să îşi recapete „conştiinţa cosmică" (sau uniunea mistică) de care aceştia se bucurau la începutul creaţiei, înainte de cunoaşterea binelui şi a răului (simbolizate prin Adam şi Eva).

Pentru a atinge finalitatea mistică şi a rămâne în sânul iudaismului convenţional, la origini, cabaliştii erau obligaţi să observe şi să înveţe legile şi învăţăturile tradiţionale. Aceştia rămân fideli Talmudului (cartea de căpătâi a legilor, istoriei şi obiceiurilor iudaice) şi Bibliei, care exprimau valorile tradiţionale şi masculine ale lui Dumnezeu, exemplificate prin *mitsvot* (Poruncile). Cu toate acestea, dorinţa lor era aceea de a explora şi aspectele feminine ale divinităţii (simbolizate de arhetipul feminin sau zeiţa Shekhinah), despre care credeau că îi conduce spre uniunea mistică.

Iluminarea de acest tip nu putea fi atinsă prin simplul studiu intelectual, prin urmare, se dezvoltă un sistem de învăţare bazat pe *sefirot,* o cartografiere a conştiinţei, care evocă toate aspectele creaţiei şi ale personalităţii.

Cele zece vase

Înainte de apariţia Cabalei exista *Sefer Yetsirah* („Cartea Creaţiei"), o carte fundamentală în misticismul iudaic. Tradiţia spune că Dumnezeu ar fi creat lumea prin cuvânt exprimat în existenţă, sub forma unor combinaţii de litere sacre şi entităţi numerice, numite cei zece *sefirot.* Acestea emerg din Ein Sof, esenţa necunoscută a divinităţii, sau infinitatea divină, care precedă timpul şi spaţiul.

Cabalistul Isaac Luria încearcă să explice geneza şi sensul existenţei umane prin intermediul codului *sefirot.* Concepţia lui este următoarea: în golul şi vidul din Ein Sof a apărut o lumină. Lumina a început să emane în containere spirituale, sau în vase *(sefirot).* Unele dintre aceste vase nu au putut să reziste luminii divine şi s-au spart. Cea mai mare cantitate de lumină s-a întors la origini, dar cioburile împrăştiate ale vaselor, alături de scânteile create, au rămas blocate în existenţa materială. Sarcina vieţii umane este de a „întoarce scânteile" la divinitatea lor originală, lucru care nu poate fi înfăptuit decât prin trăirea unei vieţi sfinte. Se crede că acţiunile

noastre din viaţa de zi cu zi promovează sau împiedică elevarea şi restaurarea scânteilor divine.

O altă modalitate de a explica Ein Sof şi *sefirot* este de a ne imagina lumina lui Dumnezeu, care străluceşte prin vitralii, fiecare *sefirot* fiind expresia arhetipală sau calitatea lui Dumnezeu, care poate fi găsită în creaţie, în general, sau în oameni, în special.

Cei zece *sefirot* sunt: Keter (coroana din care izvorăsc celelalte *sefirot),* Hokhmah (înţelepciunea), Binah (înţelegerea), Hesed (iubirea), Gevurah (puterea), Tiferet (frumuseţea), Netsah (eternitatea), Hod (splendoarea), Yesod (fundaţia) şi Shekhinah (prezenţa divină).

Matt ne oferă o explicaţie detaliată a fiecărui *sefirot* şi a modului în care ne pot călăuzi caracterul şi viaţa. Aceştia sunt potenţialităţi care aşteaptă să fie activate în noi. Oamenii pot deveni expresii ale unui *sefirot* specific, sugerează Matt. Abraham a fost omul Hesedului, Isaac al Gevurahului, Iosif al Yesodului şi aşa mai departe.

Împlinirea de sine

Potrivit Cabalei, tărâmul divinităţii are nevoie de acţiunea umană pentru a face posibil ca lumea să îşi împlinească potenţialul. În absenţa noastră, Dumnezeu este incomplet. În schimb, de noi depinde să cugetăm la misterele lui Dumnezeu şi ale Creaţiei. Matt îl citează pe Moise de Leon:
Cât de minunat este să ştii că Dumnezeu generează întreaga existenţă. Dintr-o fărâmă de existenţă, sufletul poate percepe existenţa nesfârşită a lui Dumnezeu, care nu are nici început, nici sfârşit.

Dacă meditǎm mult la complexitatea lui Dumnezeu, devenim umili şi înţelegem că suntem doar un simplu instrument prin care se exprimă divinitatea.

Dov Baer, maestru hasidic din secolul al XVIII-lea, spunea aşa:
Dacă te gândeşti că eşti ceva, atunci Dumnezeu nu poate sălăşlui în tine, căci Dumnezeu este infinit.

Cabala este strâns legată de împlinirea de sine, dar adevărata împlinire a tuturor potenţialităţilor noastre nu poate trece decât prin Dumnezeu. De Leon susţine că sufletul ia formă umană pentru că nu este complet şi are nevoie să fie împlinit în „toate dimensiunile". Vieţile noastre pe Pământ au strânsă legătură cu scopul pentru care ne-a creat Dumnezeu, iar Cabala ne oferă o cale spre autocunoaşterea necesară descoperirii acestui scop. Noţiunea de „întoarcere a scânteilor" înseamnă recunoaşterea şi împlinirea

potenţialităţii cu care ne-a înzestrat Dumnezeu.

Observaţii finale

De ce există atâtea secrete în jurul învăţăturilor cabaliste? În mod tradiţional, existau restricţii cu privire la cei care primeau acces la aceste învăţături. De exemplu, cu toţii trebuiau să aibă peste 40 de ani, să fie căsătoriţi şi să fie sănătoşi la trup şi la minte. Deşi aceste restricţii aveau să
fie eliminate cu timpul, raţiunea care se ascunde în spatele lor nu este ilogică. Întrucât Cabala lucrează cu cele mai profunde probleme ale sinelui şi ale lui Dumnezeu, aceasta are capacitatea de a schimba modul normal de gândire al oamenilor, iar maeştrii săi ştiu că oamenii care o practică îşi pot pierde minţile dacă nu sunt capabili să asimileze aceste învăţături în înţelegerea lumii. Matt îl citează pe Isaac de Akko:

Străduieste-te să vezi lumina superioară, pentru că te-am născut într-un vast ocean. Dar ai grijă! Străduieste-te să vezi, dar nu te îneca!

Maeştrii Cabalei nu au practicat misionarismul, pentru că nu ar avea nici un sens să îi forţeze pe oameni să înveţe, mai ales dacă aceştia nu sunt pregătiţi să înoate în apele acestei practici. Dar pentru cei a căror dorinţă de dezvoltare spirituală este sinceră, Cabala este un incredibil tărâm de inspiraţie şi călăuzire, care nu aparţine doar iudaismului, ci întregii umanităţi.

Există multe cărţi despre Cabala, dar volumul lui Matt rămâne unul dintre cele mai reuşite, pentru că nu este foarte academic, dar nici prea simplist,
autorul fiind un erudit în domeniu şi traducător al Zoharului. Pentru aprofundare, poţi citi şi Gershom Scholem *(Originile Cabalei* sau *Cabala si simbolistica ei* - Editura Humanitas, 1996) sau Moshe Idel *(Cabala: Noi perspective* - Editura Nemira, 2000). Sau, şi mai bine, citeşte Zoharul (Editura Herald, 2008)

.Daniel C. Matt

Deţine un doctorat la Universitatea Brandeis. Predă la Universitatea Stanford şi la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Între 1979 şi 2000 este profesor de misticism iudaic la Centrul de studii iudaice, din cadrul Facultăţii de Teologie a Universităţii Berkeley, din California. Moştenitoarea lanţului hotelier Hyatt, Margot Pritzker, îi solicită lui Matt o nouă traducere a Zoharului în engleză. Primul volum este publicat în anul 2003.
Printre cărţile lui Matt se numără *Zoharul: Cartea splendorii (Zohar: The Book of Enlightenment)* şi *Dumnezeu si Big Bang: Descoperirea armoniei dintre ştiinţă şi*

spiritualitate (God and the Big Bang: Discovering Harmony Between Science and Spirituality). Matt locuieşte în prezent în Ierusalim

1

.Pe muchie de cuţit

Nu are ambiţii si nici nu îşi doreşte să fie faimos; să devină o persoană cunoscută ar fi pentru el ceva de prost gust, aşa că e posibil să fie mulţumit ducând viaţa pe care şi-a ales-o şi fiind pur şi simplu el însuşi. Este prea modest pentru a se vedea ca un exemplu pentru ceilalţi, însă ar putea crede că există câteva suflete nesigure, atrase de el ca molia de lumânare, care vor ajunge,în timp, să împărtăşească credinţa lui că: satisfacţia supremă poate fi găsită doar în viaţa
spirituală.

Pe scurt

Atinge pacea reală trecând dincolo de fricile şi de dorinţele generate de ego
şi trăind o viaţă spirituală.

Din aceeaşi sferă de interes

>

ZHUANGZI, *CĂLĂTORIE LIBERĂ* (P. 98) HERMANN HESSE, *SIDDHARTHA* (P. 164)CAPITOLUL 28 W. SOMERSET MAUGHAM

Pe muchie de cuţit (Editura Litera, 2015) este un roman inspirat din poveştile de viaţă ale unor oameni pe care Maugham a avut ocazia să îi cunoască de-a lungul vieţii. El însuşi implicat în evenimentele relatate, Maugham este atât naratorul, cât şi unul dintre personajele din carte.

Ce semnifică titlul? În prefaţa cărţii, Maugham preia un vers din Upanişade: „Este foarte greu să trăieşti pe muchie de cuţit; înţelepţii spun că drumul spre Mântuire este unul dificil." Cartea relatează poveşti de viaţă, în special dificultăţile cu care ne confruntăm atunci când trebuie să alegem calea care să ne permită să evoluăm din punct de vedere spiritual. Pe una din muchii se află o existenţă liniştită, una a conformismului şi a împlinirii

) > ' > r

obiectivelor sociale; pe cealaltă muchie se află pierderea sinelui în căutarea mai profundă a sensului vieţii. Cei mai mulţi dintre noi nu aleg conştient cea de-a doua existenţă. Cu toate acestea, fascinaţia pe care i-o poartă Maugham unei persoane care alege calea spirituală este sursa de inspiraţie pentru

romanul *Pe muchie de cuţit.*

>

Maugham vinde peste 40 de milioane de exemplare de-a lungul vieţii, dar

Pe muchie de cuţit este cel mai cunoscut bestseller al autorului. Acţiunea se

> /

petrece în Paris, Chicago, Londra şi în sudul Franţei, în anii 1920-1930. Povestea te cucereşte încă de la început prin frumoasa descriere a personajelor. Totuşi, popularitatea romanului se explică prin relatarea modului în care personajul principal, Larry Darrell, percepe misterele spiritualităţii. Capitolul acesta surprinde ideile principale din roman şi prezentarea succintă a personajelor.

Larry si Isabel

Larry Darrell este un tânăr american care a fost departe de casă, căci a luptat ca pilot de avioane pe frontul din Franţa. Este logodit cu Isabel Bradley, o frumoasă şi fermecătoare femeie dintr-o familie înstărită din Chicago. Singura piedică în calea mariajului este refuzul lui Larry de a-şi găsi un loc de muncă. Isabel şi mama ei consideră că orice bărbat ar trebui să aibă un loc de
muncă unde să meargă zilnic şi care să participe activ la dezvoltarea economiei.

Prietenul lor, Gray Maturin, este un om sârguincios, dar mediocru, şi totuşi plăcut, fiul unui milionar. Tatăl lui Gray îi oferă un post lui Larry în compania sa, ceea ce l-ar fi aranjat pe viaţă. Cu toate acestea, Larry încă ezită. Explicaţia lui este aceea că are încă nevoie de o pauză pentru a se reface după război, prin urmare, decide să trăiască la Paris. Isabel şi mama ei sunt de acord ca el să plece un an sau doi la Paris, considerând că vrea să-şi facă de cap înainte de a se aşeza la casa lui, cu condiţia ca logodna să rămână valabilă.

În Paris, Elliot Templeton, unchiul lui Isabel, îi propune lui Larry să-l introducă în înalta societate. Dar Larry nici măcar nu îşi adusese un costum
adecvat şi îşi rezervase o cameră într-un hotel de mâna a doua.

După doi ani, îl vizitează Isabel. În ciuda certurilor, cei doi sunt încă îndrăgostiţi, iar Isabel crede că Larry o va lua de nevastă, pentru a nu o pierde. Ea se aşteaptă la o viaţă liniştită, prosperă, cu copii. Larry încearcă să o convingă că viaţa lui este deja plină şi că ar trebui să-l însoţească şi ea în călătoriile spirituale şi intelectuale. Însă devine evident că amândoi au planuri de viaţă diferite şi hotărăsc să rupă logodna.

Isabel se căsătoreşte cu Gray Maturin, un an mai târziu. Gray nu o iubeşte aşa cum o făcea Larry, dar îşi dorea cu orice preţ să se căsătorească.

Călătoria lui Larry

Maugham relatează aceste evenimente pentru a arăta că un tânăr precum Larry consideră că viaţa înseamnă ceva mai mult decât o existenţă confortabilă. El ştie că nu există nici o certitudine în viaţă şi nu mai avea

cum să fie băiatul boem care fusese. Cunoscuse oameni în război, care într-o zi îi erau prieteni apropiaţi, iar în ziua următoare îi pierdea. Din acest motiv, Larry începe să aprecieze fiecare clipă din viaţă. Nu ştie încă ce anume caută,
dar e conştient de o dimensiune a vieţii, care e mai măreaţă decât el însuşi.

Maugham apare ca personaj în roman şi îl întâlneşte pe Larry, care citea Spinoza şi Descartes, şi era interesat de Ruysbroek, un mistic flamand. Acest interes pentru misticism îi atrage atenţia lui Maugham, care consideră că toate căutările spirituale ale tânărului Larry sunt mult mai importante pentru el decât iubirea.

Larry îşi petrece următorii ani într-o mănăstire din Franţa, citeşte literatură mistică şi munceşte din greu pentru „a-şi limpezi mintea". Printre slujbele sale se numără cea de miner şi fermier, ba chiar cea de marinar pe un vapor cu aburi, care îşi croia drum spre Extremul Orient. Vasul se opreşte în Bombay timp de trei zile, iar în ultima zi Larry decide că India are foarte multe să îl înveţe. Rămâne acolo timp de doi ani.

Maugham întâlneşte fiecare dintre personajele din roman la câţiva ani diferenţă. Aşa află că Larry petrecuse timp într-un ashram dedicat iluminatului guru Sri Ganesha. Acolo avea să trăiască o experienţă spirituală care îi transformă viaţa. Isabel şi Gray, care duseseră o viaţă prosperă în anii 1920, pierd totul în timpul Marii Crize Economice. În încercarea de a-şi reveni financiar, cei doi închiriază apartamentul lui Elliot Templeton din Paris. Din cauza problemelor financiare, Gray suferă de grave dureri de cap. Revenit în Franţa, Larry îi vizitează pe cei doi şi se pare că are puteri vindecătoare, căci reuşeşte să oprească durerile de cap ale lui Gray, prin intermediul unor şedinţe de hipnoză.

Când Maugham se mută în sudul Franţei, Elliot Templeton îi este vecin. În ciuda sănătăţii precare, Templeton se duce la petreceri, trăind după principiul „dacă nu eşti văzut pe nicăieri lumea te uită". Scopul lui în viaţă era acela de a fi recunoscut în societatea europeană, dar îşi petrece ultimele zile uitat de toată lumea. Maugham îl descrie cu multă grijă pe Templeton, ca pe un personaj complet opus lui Larry, care preferă anonimatul, iar banii şi statutul social nu prezintă nici un interes pentru el. Nu în mod surprinzător, Templeton moare singur, în vreme ce ultima

impresie a cititorului despre Larry este a unei persoane cu o rară seninătate şi stăpânire de sine.

În ciuda experienţelor sale, Larry ajunge la concluzia că viaţa monastică sau în ashram nu i se potriveşte, ci iubirea pentru lume şi viaţa printre oameni.

O iubire si mai mare

Una dintre ideile lui Maugham este aceea că oamenii caută în viaţă ceea ce este cel mai important pentru ei, şi adesea iubirea pentru o altă persoană nu este cel mai măreţ lucru. Pentru a o consola pe Isabel, care pierduse iubirea lui Larry, Maugham îi explică faptul că pasiunea poate distruge vieţile oamenilor, sau poate sta în calea unei existenţe mai productive. Maugham îi sugerează că este posibil ca Larry să nu fi fost niciodată îndrăgostit de ea; în cele din urmă, plăcerea de a fi cu Isabel nu s-ar fi potrivit cu ceea ce a dobândit în căutarea Absolutului.

Din acest punct de vedere, *Pe muchie de cuţit* nu este nici pe departe o carte romantică. Maugham expune cu claritate motivaţiile personajelor, arătându- ne faptul că ne definim cu toţii scopul în viaţă şi trăim în funcţie de acesta. Este mai indicat să nu facem un obiectiv dintr-o anumită persoană sau un anumit lucru, ci să adoptăm acele valori generice care ne modelează acţiunile. Gray visa la o poziţie socială bună, iar Isabel îşi dorea o viaţă liniştită. Pe de altă parte, Larry îşi găseşte fericirea în realitatea lui Dumnezeu. Exemplul lui ne demonstrează faptul că nu cădem în graţia divină în mod accidental; trebuie să decidem că iluminarea este obiectivul vieţii noastre şi să nu ne lăsăm distraşi de o cale inferioară.

Aşa cum însuşi Maugham admite, cartea nu are un sfârşit fericit în sensul romantic. Maugham rămâne cu sentimentul că a fost martor la neobişnuita viaţă de succes a lui Larry. Acesta este liber şi autonom, în vreme ce personajele celelalte sunt sclavele propriilor nevroze şi convenţii sociale. Soarta lor este direct proporţională cu modurile de gândire şi cu nesiguranţele lor, dar Larry deţine cu adevărat controlul asupra destinului său. Ultimul contact pe care îl are Larry cu Maugham este atunci când îi trimite lui Maugham cartea pe care o scrisese. Cartea este o antologie de eseuri dedicate unor personalităţi istorice - Sulla, Rubens, Goethe - care au dus, potrivit lui Maugham, nişte vieţi pline de un succes ieşit din comun.

Observaţii finale

Pe muchie de cuţit reprezintă una dintre cele mai reuşite introduceri în spiritualitate, fiindcă nici o dogmă nu îi este impusă cititorului. Maugham era un sceptic, incapabil să explice ce anume îi schimbase viaţa lui Larry. Aerul de mister care îl învăluia pe prietenul său era, cel mai probabil, o adiere din misterul divin - însă Maugham le dă cititorilor ocazia de a trage propriile concluzii.

Deşi era un om de lume, fără să fie în mod făţiş religios, ca scriitor, Maugham era capabil să disece cu uşurinţă personalitatea personajelor sale, mai ales că văzuse ceva nou şi cu adevărat special în Larry Darrell. Toate personajele din carte văd viaţa în termenii supravieţuirii şi ai recunoaşterii sociale, dar Larry se simte suficient de confortabil în pielea lui, încât să caute singur răspunsul la întrebările importante. Maugham îl întâlneşte pe Larry pe când acesta avea doar 20 de ani, dar chiar şi la această vârstă, tânărul nu avea vanităţi sau dorinţe şi nu era preocupat de lucrurile pământeşti. Larry descoperă un fel de secret spiritual care îi permite să lase grijile deoparte, pentru a se bucura că este în viaţă. Larry poate fi văzut ca întruchiparea „omului perfect", pe care îl celebrează Zhuangzi în cartea sa, *Călătorie liberă.* Mai exact, Larry este persoana care a găsit calmul după ce a pătruns inelele fricii şi ale dorinţelor care ne cuprind pe cei mai mulţi dintre noi.

Deşi nu pătrunde în mod special în religiile orientale sau în procesul iluminării spirituale, forţa romanului lui Maugham constă în faptul că ne demonstrează diferitele căi pe care oamenii le aleg în viaţă şi dacă ele le aduc sau nu satisfacţie. Ne arată că modul în care trăim este o problemă spirituală, căci prin acţiunile şi deciziile noastre exprimăm cele mai profunde viziuni pe care le avem despre scopul existenţei.William Somerset Maugham

Născut în 1874, Maugham îşi petrece copilăria în oraşul englezesc Whitstable, iar la zece ani se mută cu familia la Paris. Urmează şcoala în Anglia şi se înscrie la Universitate în Germania. Studiază medicina pentru a deveni doctor la Londra, dar hotărăşte să se dedice literaturii, după succesul primului său roman, *Liza din mahala,* Editura Polirom, 2011 (1897).

Maugham se căsătoreşte şi are relaţii cu mai multe femei, dar ceva mai târziu avea să recunoască faptul că era homosexual. În anul 1927 se stabileşte în sudul Franţei, la Villa Mauresque (Cap Ferrat) şi este foarte conectat la viaţa socială. Lucrează ca spion în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.
Printre cele peste 70 de cărţi ale sale se numără *Robie* - Editura Polirom, 2008 (1915), considerată cea mai bună carte a autorului, *Luna si doi bani jumătate* - Editura Polirom, 2013 (1919), *Prăjituri si bere - Cakes and Ale* (1930) şi autobiografia *Dare de seamă (The Summing Up).* Este şi un faimos dramaturg şi autor de povestiri scurte. Maugham se stinge din viaţă în anul 1965, la vârsta de 91 de ani

.Calea luptătorului paşnic

Socrate, m-am luptat toată viaţa cu iluziile, preocupat de orice problemă personală măruntă. Mi-am dedicat viaţa autoperfecţionării fără să desluşesc problema care m-a azvârlit pe drumul căutărilor. În timp ce încercam să fac ca totul pe lumea asta să fie pus în slujba mea, întotdeauna m-am lăsat înfrânt de propria minte, şi eram tot timpul preocupat de mine, de mine şi iar de
mine.

Pe scurt

Renunţă la a-ţi mai acorda atâta importanţă şi adoptă strategia fericirii lipsite de raţiune.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Carlos Castaneda, *Călătorie la Ixtlan* (p. 76) Robert M. Pirsig, *Zen şi arta reparării motocicletei* (p. 276)
James Redfield, *Profeţiile de la Celestine* (p. 284) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320) Chogyam Trungpa, *Eliberarea de materialismul spiritual* (p. 360

)Capitolul 29 Dan Millman

Calea luptătorului paşnic: O carte care vă poate schimba viaţa (Editura Mix, 2012) debutează cu un episod din viaţa lui Dan, personajul principal, şi anume primul său an ca student la Universitatea Berkeley din California. Viaţa lui Dan este una împlinită, atât ca student eminent, cât şi în calitate de campion la gimnastică.

Cu toate acestea, Dan simte că ceva lipseşte din viaţa lui, şi începe să aibă coşmaruri. Într-o noapte, neputând să adoarmă, Dan rătăceşte pe străzi şi ajunge la o benzinărie Texaco. Administratorul acestei benzinării este un bărbat în vârstă, care clipeşte involuntar dintr-un ochi. Cei doi încep să vorbească.

Dan îl întreabă cum îl cheamă, iar bărbatul îi răspunde: „Numele meu nu contează, nici al tău. Ceea ce este cu adevărat important sălăşluieşte dincolo de nume şi de întrebări." Aceste remarci obscure îl fac pe Dan să îl poreclească pe bărbatul respectiv Socrate. Misteriosul administrator de benzinărie devine mentorul lui Dan.

„Dan" este însuşi autorul, Dan Millman, care relatează experienţele sale de viaţă sub forma unui roman, în care se împletesc ideile personale cu poveştile şi scenele cu impact dramatic. La 25 de ani de la publicare, cartea pare o lectură uşoară pentru adolescenţi, dar la finalul acesteia îţi dai seama că ascunde adevăruri spirituale profunde. Aceasta, alături de simpla bucurie a lecturii unei poveşti romantice şi de aventuri, au făcut ca acest roman să fie bestseller timp de mai mulţi ani.

Observarea gratiilor

Socrate îl poartă pe Dan printr-o serie de încercări mentale şi fizice, care îi consumă toată energia. Scopul acestor încercări este de a-l ajuta să devină conştient de propriile iluzii, de lucrurile după care aleargă pentru a-şi satisface egoul. Eliberarea de iluzii necesită mai multă tărie şi mai mult curaj decât orice erou de film, explică Socrate. Deziluziile, observă acesta, sunt cele mai bune lucruri care i se pot întâmpla unui om, pentru că scot la iveală ceea ce nu are un sens real. Mergem la filme, facem sex, sau chiar sport, pentru a scăpa de anxietatea generată de gândurile minţilor normale. Cu toate acestea, nu facem decât să fugim de confruntarea cu adevărata

sursă a durerii. Socrate observă un paradox specific omului: oamenii suferă când nu primesc ceea ce îşi doresc, dar suferă şi atunci când primesc. Concluzia este una singură: „Mintea este sursa necazurilor noastre". Dan înţelege de ce iubeşte gimnastica - pentru că, atunci când trece prin rutina sportului, el *face,* nu *gândeşte.* Sportul este o „vacanţă" pe care şi-o ia de la minte.

Dan s-a lăudat tot timpul cu deschiderea lui de a experimenta lucruri noi şi schimbări. Însă Socrate observă că aceste schimbări sunt superficiale, o protecţie în faţa adevăratei voinţe de a-şi modifica gândurile. Suntem cu toţii prizonieri într-o închisoare construită de noi înşine, dar gratiile sunt invizibile. Pentru a ne elibera din închisoare, trebuie întâi să realizăm că suntem prizonieri. Dan începe să simtă haosul gândurilor sale şi profunzimile negativităţii. Acestea lasă puţin loc pentru altceva.

Rătăcim prin viaţă

Socrate se descrie ca fiind un prost cu simţul umorului în faţa misterului Universului. În contrast, Dan este un „tembel serios", care crede că ştie câte ceva, dar, în realitate, nu este decât o persoană care rătăceşte prin viaţă. Mentorul său iniţiază un program de trezire.

Lui Dan i se explică faptul că se aseamănă cu toţi ceilalţi oameni, în sensul în care a fost învăţat că informaţiile se găsesc în afara noastră, motiv pentru care mintea devine ca rezervorul unei maşini. Mai exact, mintea este „plină ochi cu preconcepţii şi cunoştinţe inutile". Pentru a cunoaşte cu adevărat ceva, trebuie să ne golim rezervorul. Dan învaţă că deţine o anumită cunoaştere şi înţelegere a lucrurilor, dar această înţelegere este un produs al intelectului - ne permite să cunoaştem un lucru fără să îl experimentăm. Pe de altă parte, realizarea este atunci când înţelegem un lucru cu mintea şi cu sufletul, când experimentăm adevărul autentic.

Socrate îl învaţă pe Dan că cel mai bun mod de a-ţi curăţa mintea ticsită este meditaţia. Meditaţia este sabia luptătorului paşnic, spune Socrate, căci ea „taie mintea fâşii spintecând gândurile pentru a le dezvălui lipsa de substanţă". Socrate relatează povestea lui Alexandru cel Mare, care, aflat cu armata sa în deşert, se confruntă cu două sfori masive legate între ele - Nodul Gordian - un nod pe care nimeni nu reuşise să îl dezlege. Alexandru cel Mare pur şi simplu taie nodul cu sabia şi merge mai departe.

Acţiunile luptătorului

Trebuie să atacăm nodurile din mintea noastră, la fel cum a procedat Alexandru cel Mare, fără a gândi prea laborios şi logic, ci privind problema dintr-o perspectivă diferită. Meditaţia statică este doar începutul practicilor luptătorului. Adevăratul războinic trebuie să dispună de aceeaşi claritate în meditaţie - dar în timp ce acţionează. Războinicul, explică Socrate, „meditează la o acţiune". În timpul acţiunilor normale, trebuie să fii foarte conştient de acţiunea pe care o faci. Există un „Eu" care o face. Dar atunci când meditezi la acţiunile tale, acestea sunt libere şi puternice, pentru că nu
sunt încărcate de ambiţie sau de teamă (de „Eu").

Lui Dan i se explică faptul că sentimentele şi acţiunile lui sunt previzibile, este efectiv o maşinărie care reacţionează într-un anumit fel dacă este stimulat. Socrate îi spune: „Tu încă mai crezi că tu reprezinţi gândurile tale şi le protejezi ca şi cum ar fi nişte comori". Socrate îi dă diferite sarcini în garaj şi îi face viaţa grea pentru a vedea dacă o ia personal. Reacţiile rănite ale lui Dan scot la iveală faptul că gândurile despre sine ca entitate singulară sunt foarte puternice; instinctul de apărare şi mândria pe care le afişează la orice provocare - lucruri de care, de fapt, ar trebui să râdă - îi dau o lecţie despre cât crede el că este însăşi mintea lui şi nimic altceva. Nu îşi poate controla reacţiile. Maestrul său, pe de altă parte, reacţionează întotdeauna cu o creativitate spontană. Millman arată distincţia între un om normal şi un luptător, prin intermediul afirmaţiei lui Socrate: „Luptătorul acţionează, iar prostul doar reacţionează".

Fericirea iraţională

Dan are o viaţă emoţională complicată şi multe poveri. Socrate este amuzat, pentru că, din perspectiva lui iluminată, Dan şi-a creat singur problemele. Există un moment foarte important în carte, când Dan realizează că nu situaţiile în sine îi provoacă furia şi tristeţea, ci reacţiile sale la ele.

Percepem lucrurile ca fiind noroc sau ghinion, pierderi sau câştiguri, dar caracterul lui Socrate reprezintă viziunea orientală, potrivit căreia trebuie să fim aceiaşi, indiferent că avem de-a face cu eşecul sau cu succesul. Ne gândim la eşec ca fiind „o realitate rea", iar succesul o „realitate bună", dar realitatea este una singură. Acest lucru nu înseamnă că noi uităm că trebuie

să încercăm să îmbunătăţim lucrurile sau să creăm noi obiceiuri - existăm pentru aceste obiective - înseamnă, mai degrabă, că trebuie să legăm o nouă prietenie cu realitatea.

Fericirea care rezultă din satisfacerea poftelor, spune Socrate, este fericirea prostului. Un luptător este „fericit fără motiv". Dan ajunge la trista concluzie că şi-a petrecut viaţa alergând după fericirea obţinută prin victorie, dar chiar şi atunci când câştiga era la fel de nefericit ca majoritatea oamenilor. Înţelege că toată viaţa lui se construise în jurul ambiţiei, fără a se bucura de ea, ci doar profitând de ea. Totuşi, prin Socrate, Dan descoperă că singura modalitate de a avea pace sufletească şi de a iubi cu adevărat viaţa
este să aibă o filosofie a „fericirii iraţionale".

Există o zicală binecunoscută care spune că viaţa se rezumă la câteva momente importante, iar acest lucru este adevărat - momentele respective sunt cele pe care le avem în prezent. Dan începe să aprecieze noua libertate pe care o aduce această formă de înţelegere. Momentul său de iluminare intervine atunci când strigă: „Nu există momente lipsite de importanţă". În numai o clipă, Dan acordă înţeles versetului din Biblie, care spune că trebuie să devenim copii pentru a ajunge în rai. Un copil trăieşte cu totul clipa prezentă şi se bucură de minunea lucrurilor simple. Numai pe această cale - şi nu pe calea ambiţiei mari - putem să găsim un loc în regatul fericirii. Dan descoperă că ambiţia este cea care îl împiedicase să fie fericit, iar puterea poate fi cu adevărat a lui, dacă, în mod paradoxal, încetează să se mai ia în serios.

Observaţii finale

Dezvoltarea personală este înţeleasă ca autoperfecţionare, dar aceste proiect poate sfârşi cu uşurinţă ca simplă gratificare a egoului. Pentru cineva care nu îşi acordă importanţă, aşa cum procedează Socrate, cineva care, pur şi simplu, *este* (cum este cazul lui Dan), acest lucru pare o nebunie. Asemenea oameni fac din pământ un domeniu al măreţiei lor, dar ratează momentele cu adevărat importante. Adevărata dezvoltare personală ţine mai mult de dezvăţarea unor idei pe care le avem despre noi înşine, despre obiceiurile şi mentalităţile noastre. Ideea potrivit căreia nu suntem suma gândurilor şi emoţiilor din trecut, şi că putem fi diferiţi în

fiecare moment, ne pare foarte stranie. În schimb, rămânem legaţi de vechile credinţe şi reacţii şi nu suntem conştienţi de tensiunile şi stresul pe care acestea le cauzează.

Ne gândim la un luptător ca la un egomaniac violent, dar luptătorul paşnic ucide doar percepţiile greşite, distrugând astfel un sine nefericit şi slab.

Dacă ai citit *Călătorie la Ixtlan,* volumul lui Millman poate părea o reamintire a acestor idei. Cu toate acestea, cartea lui Millman preia şi idei din filosofia Zen, din budism şi din sufism, iar măiestria acestuia de a sintetiza concepte filosofice complexe dă naştere unui roman uşor de parcurs. Ca scrierile lui Wayne Dyer şi James Redfield, romanul lui Millman este accesibil pentru cei care, în mod normal, nu ar citi niciodată o carte „spirituală".

În postfaţa unei ediţii care aniversează 20 de ani de la publicarea volumului, Millman răspunde la întrebarea pe care orice cititor şi-o pune: Socrate era un personaj real? Răspunsul este că indivizii sunt doar „simboluri şi indicatoare". Identităţile noastre sunt mai puţin importante decât capacitatea noastră de a arăta compasiune - ceea ce, aşa cum doar cel ce a simţit poate confirma, ne indică ceva mai mare decât noi înşine.

Dan Millman

Millman creşte în Los Angeles şi obţine licenţa la Universitatea California din Berkeley. Este fost campion la trambulină şi a predat la Universităţile Stanford şi Oberlin. Trăieşte în California de Nord. > >

Printre cărţile lui Millman se numără *Călătoria sacră a luptătorului pasnic* (continuarea volumului *Calea războinicului pasnic), Legile spiritului (The Laws of the Spirit), Numai clipe frumoase (No Ordinary Moments)* şi *Viaţa pentru care te-ai născut (The Life You Were Born to Live),* un ghid pentru găsirea sensului vieţii.

Prima ediţie a romanului *Calea luptătorului pasnic* avea să fie epuizată rapid, dar a doua ediţie a devenit un succes pe cale orală. Cartea este tradusă în peste 20 de limbi.CĂLĂTORIA SUFLETELOR

Oamenii asociază moartea cu pierderea forţei vitale, când, de fapt, în realitate este tocmai invers. Ne pierdem corpul odată cu moartea, dar energia noastră vitală şi eternă se uneşte cu

forţa unui supra-suflet divin. Moartea nu este întuneric, ci lumină. Nu sunt o persoană religioasă, dar am descoperit că locul în care mergem după ce murim este unul al ordinii şi al direcţiei, şi am ajuns să apreciez faptul că viaţa de acum şi cea de apoi au fost croite cu mare măiestrie.

Pe scurt

Moartea fizică este doar un eveniment în călătoria sufletului de la o dimensiune la alta.

Din aceeaşi sferă de interes

Ghazali, *Alchimia fericirii* (p. 130) Emmanuel Swedenborg, *Raiul şi iadul* (p. 328) Neale Donald Walsch, *Conversaţii cu Dumnezeu* (p. 368

)Capitolul 30
Michael Newton

Mare parte din munca pe care a depus-o Michael Newton, în calitate de consilier psihologic şi hipnoterapeut, a fost pentru a-i ajuta pe oameni să acceseze amintirile unor experienţe trecute, care au contribuit la condiţiile lor psihologice curente. Toate au mers ca pe roate, până când câţiva pacienţi au început să vorbească în timpul transei, nu numai despre incidente din
această viaţă, ci şi din alte vieţi.

Newton era preocupat de reîncarnare, dar considera că acest domeniu nu ţine de psihologia clinică, şi refuză cererile unor pacienţi care îşi doreau să practice „regresia în vieţile anterioare". Rămâne sceptic până întâlneşte un pacient care simte dureri cronice într-o parte. Aflat în stare de hipnoză, bărbatul respectiv vorbeşte despre o fostă reîncarnare, în care era soldat în Franţa şi fusese ucis de o baionetă. Întâlnind alte cazuri similare, Newton începe să accepte faptul că anumite probleme din viaţa pacienţilor săi pot fi legate de experienţele trăite în vieţile anterioare.

Ceea ce îl fascinează şi mai mult decât vieţile anterioare ale pacienţilor săi este cum descriu aceştia spaţiul *dintre* vieţi. Reuşeşte să culeagă cu grijă informaţii care erau în acord cu credinţele teologice, potrivit cărora viaţa sufletului şi a minţii nu se sfârşeşte odată cu moartea trupului. Din contră,
sufletul traversează mai multe etape înainte de a se reîncarna în forma fizică. Unii dintre clienţii lui Newton erau oameni religioşi, alţii nu, însă cu

toţii descriau în mod asemănător experienţa dintre vieţi.

Călătoria sufletelor: studii de caz asupra vieţii dintre vieţi (Editura Cartea Daath, 2005) a fost scrisă cu peste două decenii în urmă. Nimeni nu a contestat până astăzi informaţiile cuprinse în această carte, deşi se află la limita psihologiei. Concluziile lui Newton sunt credibile pentru că provin de la un profesionist obiectiv, care poartă precauţiile unui fost ateu. Conştient fiind de controversele pe care le pot genera descoperirile sale, Newton scrie o introducere în care descrie ştiinţa hipnozei, explicând de ce aceasta poate fi considerată o sursă credibilă de adevăr.

Surpriza de a nu muri

Călătoria sufletelor cuprinde transcrierile a 29 de şedinţe de hipnoză, iar lectura este una captivantă. De exemplu, un bărbat aflat în transă relatează momentul morţii sale din anul 1918, în timpul epidemiei de gripă. Bărbatul povesteşte cum se vede din exterior, zburând deasupra corpului, şi realizează că nu este o entitate moartă din punctul de vedere al conştiinţei: „Este incredibil... asistentele îmi acoperă faţa cu un aşternut... oameni pe care îi cunosc plâng. Ar trebui să fiu mort, dar sunt încă viu!"

Un alt exemplu prezentat de Newton este cel al unui bărbat care avea un disconfort în gât de foarte mulţi ani. În cadrul hipnozei, reiese că într-o viaţă anterioară bărbatul fusese o femeie pe nume Sally, ucisă de indienii americani, în anul 1866. Cauza morţii era o săgeată care îi străpunsese gâtul, iar experienţa era retrăită şi în viaţa curentă.

În general, sufletele pot fi zdruncinate de moartea trupească, dar nu sunt devastate, pentru că nu experimentează durerea fizică sau emoţională pe care o resimt în viaţa trupească. Totuşi, mai ales în cazul în care mor la tinereţe, este posibil ca sufletele să nu părăsească locul morţii timp de câteva zile, dorindu-şi să intre în contact cu cei dragi şi să îi consoleze. În cele din urmă, sunt atraşi spre lumea spiritelor şi lumina ei strălucitoare, trăind sentimente de pace şi euforie.

Subiecţii lui Newton, care îşi părăseau corpurile, resimţeau o „întoarcere acasă". Călătoria pe Pământ necesită o pierdere a conştiinţei stării reale de fiinţă, adică de spirit. Această idee seamănă cu ideea platoniciană potrivit căreia, la naştere, uităm cine suntem şi de unde venim, fiind complet izolaţi de vieţile anterioare, pentru a ne bucura de experienţa vieţii.

Călătoria spre judecata de sine

Oamenii care au trăit experienţe aproape de moarte raportează deseori deplasarea printr-un tunel, la capătul căruia se află o lumină puternică, înainte de a reveni la conştiinţa umană. Aceste experienţe sunt bine documentate, dar, în *Călătoria sufletelor,* Newton ne poartă dincolo de ceea ce se întâmplă concret odată ce sufletul pătrunde în lumea spirituală.

La ieşirea din tunel, sufletele se întâlnesc cu un ghid spiritual personal (sau „înger păzitor") care le ajută să traverseze această experienţă. Alţii se întâlnesc cu rude sau prieteni, iar transcrierile lui Newton relatează extazul şi uimirea subiecţilor care au avut şansa de a-i reîntâlni pe cei dragi. Mai apoi intervine procesul judecăţii vieţii, condus de ghid pentru a vedea dacă s-a ridicat la nivelul aşteptărilor sufletului înainte de a se întrupa. Acest moment culminează cu întâlnirea cu „sfatul bătrânilor" - fiinţe superioare care, în loc să emită judecăţi, lasă sufletele să tragă singure concluzia despre viaţa dusă pe Pământ. Întrucât lumea de dincolo este una telepatică, sufletele nu pot ascunde nimic. În cele din urmă, sufletele sunt absorbite înapoi în comunităţile cărora le aparţin.

Newton avea să înveţe următoarele lucruri: „Aceste grupuri strâns unite sunt adesea formate din suflete care gândesc la fel, care au obiective comune pe care le exersează continuu unul cu celălalt. De obicei, acestea aleg vieţile împreună, ca rude şi prieteni în timpul reîncarnării pe Pământ." Prin urmare, oamenii pe care îi considerăm importanţi în viaţa noastră au fost cel mai probabil apropiaţi de noi şi în alte vieţi, de unde şi senzaţia pe care o avem uneori că îi cunoaştem pe unii oameni, pe care i-am întâlnit pentru prima dată. Newton include în cartea sa şi diagrame ce prezintă aceste grupri de suflete şi modul în care interacţionează.

Cât de mult poate să determine un suflet acţiunile trupului-gazdă? Concluzia lui Newton este una surprinzătoare şi se bazează pe relatările subiecţilor săi. Corpul şi creierul trec peste dorinţele sufletului. Forţa emoţiilor umane poate copleşi cu uşurinţă nevoile tăcute ale sufletului sau ale conştiinţei. Nu există suflete rele, avea să afle Newton, însă egoul omului şi circumstanţele cu care se confruntă acesta preiau deseori controlul şi dirijează viaţa spre o spirală a distrugerii.

Nu există nici măcar un Iad în care sufletele suferă pe veci. În schimb, anumite suflete care au făcut lucruri rele în viaţă sunt separate de lumea

spirituală, pentru a li se acorda un timp de reflecţie solitară. Călăuzele pot conlucra cu aceste spirite şi fac retrospecţia vieţii pe care au dus-o, pentru a vedea unde sunt greşelile şi pentru a evalua modul în care viaţa următoare ar putea, din punct de vedere karmic, să corecteze greşelile din cea anterioară. De exemplu, un suflet care a abuzat o fată se poate reîncarna într-o femeie care se regăseşte într-un mediu abuziv.

Descoperirea scopului nostru

Ce sens are să avem o progresie a vieţilor? Se pare că sufletele aparţin unor cicluri de învăţare. Într-o temporalitate pământească, aceste cicluri pot dura secole. Aceste suflete nu pot evolua decât prin experimentarea fizică a lumilor naturale. Un subiect îi explică lui Newton: „Existenţa în mai multe trupuri şi în diferite dimensiuni asigură expansiunea sinelui nostru adevărat". Scopul nostru pe Pământ este acela de a ne dezvolta la nivel personal, însă, această dezvoltare se manifestă la o scară mult mai largă decât ne-am putea imagina. De-a lungul mileniilor, oamenii şi-au pus întrebări cu privire la scopul vieţii, însă Newton consideră că scopul vieţii este „autoactualizarea identităţii sufletului".

Dacă sensul vieţii este dezvoltarea sufletului, de ce oamenii se nasc fără amintirea vieţilor anterioare? Subiecţii lui Newton explică faptul că obiectivele pe care le setăm în viaţă interferează cu cunoaşterea vieţilor anterioare. Cu toate acestea, călăuzele noastre ne oferă sclipiri de intuiţie, care să ne ajute să luăm deciziile corecte. Prin meditaţie, rugăciune sau reflecţie reuşim să recunoaştem mai uşor aceste direcţii şi să trăim în acord cu ceea ce îşi doreşte cu adevărat sufletul nostru.

De ce este dificilă viaţa

Newton îşi întreabă subiecţii aflaţi în transă un lucru care îi macină pe mulţi dintre noi: de ce permite Dumnezeu suferinţa? Răspunsul primit este că suferinţa este parte din ecuaţia lumii, căci într-o stare de perfecţiune nu am învăţa, de fapt, nimic. Dorinţa de a scăpa de suferinţă ne face să gândim, să creăm, să ne străduim, mai exact, să ne împlinim potenţialul. Inclusiv călăuzele noastre, care ne ajută frecvent intervenind ca îngeri păzitori, permit lucrurilor negative să se întâmple, căci numai în confruntarea cu acestea putem înţelege în ansamblu binele pe care acestea ni-l fac pe termen lung. Aceasta este iubirea adevărată. Cel mai important adevăr

budist este acela potrivit căruia „viaţa este suferinţă". Însă, în *Călătoria sufletelor,* acest adevăr capătă noi înţelesuri - suferinţa nu a fost creată doar de dragul de a fi creată, ci de a ne motiva să tindem spre înălţimi prin nemulţumirea de noi înşine. Viaţa nu este proiectată pentru a fi uşoară. Provocările, dacă e să ne confruntăm cu ele, sunt ceea ce fac sufletul să crească.

Viaţa umană este una dintre cele mai dificile sarcini pe care şi-o atribuie un suflet, iar efortul acesta este apreciat în lumea spirituală. Newton menţionează un suflet care era voluntar pentru o misiune de viaţă complicată - întruparea unei evreice care avea să moară la vârsta de 18 ani în lagărul de concentrare de la Dachau. Curajul ei şi consolarea colegilor de lagăr însemnau că viaţa ei, în mod paradoxal, fusese una reuşită. Călăuza reprezintă vocea pe care auzim în interiorul nostru şi care ne solicită să riscăm şi să alegem calea care pare a fi cea mai dificilă.

În vreme ce sufletul îi aparţine lui Dumnezeu şi trupul naturii umane, există un decalaj de liber-arbitru între cele două. Cei care aleg în viaţă „binele şi adevărul" (aşa cum ar spune Emanuel Swedenborg) nu pot decât să evolueze ca suflete, în vreme ce oamenii care cad pradă emoţiilor distructive şi satisfacţiilor trupeşti vor reveni în lumea fizică, pentru a face alegeri mai bune.

Observaţii finale

Cititorii care vor spune că această carte este o născocire, vor fi surprinşi să vadă câte similitudini există între relatările culese de Newton şi descrierile vieţii de dincolo din cartea lui Swedenborg, *Raiul şi iadul.* Swedenborg, mistic şi fizician de renume, scria această carte în secolul al XVIII-lea.

Cărţile de acest fel nu trebuie neapărat acceptate ca fiind adevăruri universale. Cu toate acestea, *Călătoria sufletelor* ne face să ne întrebăm: dacă acceptăm rezultatele hipnoterapiei ca fiind relatări ale unor experienţe pe care le-am trăit în această viaţă, de ce nu am accepta şi ideea unor vieţi anterioare? *Călătoria sufletelor* te poate ajuta să te deschizi către întreaga înţelegere a vieţii şi a morţii, semănând ideea că existenţa pe Pământ este doar o formă de realitate, şi că ceea ce numim „lumea spiritelor" este o realitate mult mai mare care înconjoară lumile fizice create.

Ideea potrivit căreia Pământul este doar unul din nenumăratele locuri din Univers în care se întrupează sufletele, este o altă idee surprinzătoare din

carte. Într-adevăr, cartea este incredibilă, iar dacă acest capitol ţi-a stârnit interesul, ar trebui să o citeşti pentru a afla mai multe detalii. Dacă îţi poţi păstra mintea deschisă, acest volum va fi unul dintre cele mai uimitoare pe care le vei citi în canonul spiritual modern.

Michael Newton

Newton a crescut în Los Angeles. Are un doctorat în consiliere psihologică şi este hipnoterapeut certificat. Mult timp viaţa lui s-a împărţit între cursurile la Universitate şi cabinetul de psihologie din Los Angeles.

Călătoria sufletelor este tradusă în 10 limbi. Există şi un al doilea volum, *Destinul sufletelor* (Editura Cartea Daath, 2006), care include peste 70 de cazuri. Newton trăieşte în munţii Sierra Nevada, în California de Nord. > >

Miracolul conştientizării

Să nu-ţi bei ceaiul aşa cum dă pe gât cineva cana de cafea, în pauza de muncă. Bea ceaiul încet şi cu mult respect, ca şi cum ar fi axa în jurul căreia se roteşte Pământul - încet, uşor, fără să te grăbeşti spre viitor. Trăieşte clipa prezentă, căci numai ea este viaţă. Oamenii cred că mersul pe apă sau în aer este un miracol. Însă eu cred că adevăratul miracol este atunci când mergi pe pământ. Zi de zi trăim un miracol de care nici nu suntem conştienţi: cerul albastru, norii albi, frunzele verzi, ochii negri şi curioşi ai unui copil - sau chiar ochii noştri.
Totul este un miracol.

Pe scurt

Devii o persoană diferită atunci când eşti pe deplin conştient de gândurile şi de acţiunile tale în fiecare clipă.

Din aceeaşi sferă de interes

>
Pema Chodron, *Locurile care te înspăimântă* (p. 90) Ram Dass, *Fii aici, acum* (p. 106) Mohandas Gandhi, *O autobiografie* (p. 122) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320) Eckhart Tolle, *Puterea prezentului* (p. 352

)Capitolul 31
Thich Nhat Hanh

Thich Nhat Hanh, călugăr vietnamez, ţinea conferinţe în America, în anul 1968, o perioadă în care SUA bombardau satele vietnameze. În timpul acestor prelegeri, Hanh descria viaţa în satele din ţara sa, arătând că „duşmanul" este la fel ca toată lumea. Martin Luther King avea să se opună Războiului din Vietnam, în parte mulţumită conferinţelor călugărului Thich Nhat Hanh, şi îl propune pe acesta pentru Premiul Nobel pentru Pace.

Miracolul conştientizării: introducere în practica meditaţiei (Editura Adevăr Divin, 2016) este practic o lungă scrisoare pe care o scrie Hanh, pe vremea când se afla în exil în Franţa. Cu câţiva ani înainte, acesta pusese bazele unei şcoli budiste în sudul Vietnamului, iar scrisoarea îi era adresată fratelui Qang, un membru senior al personalului. Şcoala refuzase să se alinieze la vreuna dintre părţile implicate în război şi se opunea oricărui act de violenţă. Comunicarea lui Nhat Hanh urmărea să ajute personalul să îşi continue activităţile şi să îşi menţină practicile de respiraţie corectă şi de non-violenţă, chiar dacă se simţeau îndreptăţiţi să facă altfel. Cu toate acestea, *Miracolul conştientizării* nu are prea multe a face cu problematicile despre război şi pace, în schimb urmăreşte obiceiurile zilnice ale gândirii şi acţiunii, care creează lumea noastră personală.

Pacea si răbdarea

Cartea debutează cu o conversaţie interesantă. Nhat Hanh discută cu un prieten care are o familie tânără şi îl întreabă pe acesta cât de diferită este viaţa de familie. Bărbatul nu îi dă un răspuns direct, ci îi explică faptul că obişnuia să îşi împartă ziua în timpul petrecut cu fiul şi fiica sa, cu soţia şi sarcinile casnice sau muncă. Puţinul timp rămas era „timpul său". Dar apoi bărbatul încearcă să se gândească la faptul că timpul petrecut cu cei dragi era tot timpul său, în loc să îşi dorească să facă altceva. Rezultatul surprinzător avea să fie următorul: „Acum am timp nelimitat pentru mine".

Nhat Hanh ştia exact ce voia să spună prietenul său. Cu mulţi ani înainte, pe vremea când era un budist novice în Vietnam, primise sarcina de a spăla munţi de vase la templu, folosind doar cenuşă şi coji de nucă de cocos. Singura modalitate de a trece prin această cumplită sarcină era aceea de a fi foarte conştient de faptul că în momentul respectiv spăla vase, fără să se gândească la altceva. Această modalitate de a-şi îndeplini sarcina făcea ca munca în sine să fie una plăcută, căci trăia pe deplin momentul.

Nhat Hanh recunoaşte că cei mai mulţi oameni sunt atât de ocupaţi, încât nu au timp să fie atenţi, pentru că au probleme majore şi treburi care trebuie rezolvate. Cu toate acestea, el se întreabă: ce valoare are o activitate dacă aceasta este întreprinsă cu furie sau nerăbdare? Concentrarea ne permite să recâştigăm pacea care vine din îndeplinirea lucrurilor făcând paşi mici. Când nu facem acest lucru, energia este

dispersată, iar viaţa pare o luptă continuă. În schimb, atunci când suntem atenţi, avem energie şi o viaţă nouă în orice moment.

Modalităţi de a fi atenţi

Ironia concentrării este aceea că este foarte uşor să uiţi să fii atent. Gândurile zboară foarte repede. Cartea include multe strategii de menţinere a stării de concentrare, chiar şi atunci când ne confruntăm cu stres sau cu emoţii puternice. Câteva dintre aceste strategii sunt prezentate mai jos.

Respiraţia

„Gestionarea respiraţiei înseamnă să deţii controlul asupra minţii şi a sufletului", spune Nhat Hanh. Mulţi oameni consideră că este imposibil să meditezi sau să fii atent atunci când eşti supărat sau îngrijorat, dar, prin „întoarcerea la respiraţie", aceste lucruri sunt puse în perspectivă. Când ai mintea plină de gânduri, întoarce-te în corpul tău şi bucură-te de respiraţia conştientă, care împacă mintea cu trupul. Urmăreşte respiraţia până când devine profundă, fii conştient de toate gândurile tale, iar acestea te vor părăsi progresiv, până îţi vei găsi pacea. Cei care ştiu să respire în mod corespunzător pot rămâne calmi în orice situaţie, şi deţin cheia către revitalizarea constantă a trupului.

Introspecţia

Nu trebuie să te îngrijorezi atunci când nu reuşeşti să îţi calmezi mintea şi să îţi opreşti fluxul gândurilor şi al sentimentelor. În schimb, observă gândurile care apar, iar dacă acestea sunt gânduri triste, spre exemplu, atunci spune-ţi aşa: „Un sentiment de tristeţe a apărut în mine". Nhat Hanh explică faptul că ar trebui să fii asemenea gărzilor de la palat, să nu laşi nici un gând să treacă, fără să te asiguri că ştii cine sau ce este.

O modalitate de a rămâne concentrat este să descrii în tăcere ceea ce faci în momentul în care o faci, de exemplu: „Păşesc pe cărarea asta spre sat". Abia atunci începi să apreciezi minunea de a face fiecare pas. Concentrarea nu este doar atunci când meditezi, ar trebui să fii atent 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână. Orice ai face, acea sarcină ar trebui să fie cea mai importantă pentru tine. Nu trebuie să te grăbeşti să termini. Dacă eşti într-o conversaţie sau într-o întâlnire, fii pe deplin conştient de ceea ce

faci şi acordă-i atenţie persoanei din faţa ta. Nu te gândi la nimic abstract sau la ceea ce vei face după.

Puterea zâmbetului

O modalitate interesantă de a-ţi păstra starea de concentrare este să zâmbeşti când te trezeşti şi să păstrezi această stare de-a lungul zilei. Schiţează un zâmbet în momentele tale libere, atunci când eşti nervos şi când asculţi muzică. Zâmbetul te ajută să nu te pierzi în emoţii şi să fii, în schimb, conştient de clipa prezentă.

O zi de concentrare

Nhat Hanh îi încurajează pe cititori să-şi acorde o zi pe săptămână, în timpul căreia să practice concentrarea. Ia-ţi timp destul să faci curat în casă sau să faci o baie, fără să te grăbeşti. Fă totul încet şi în mod deliberat, fără obişnuita reticenţă.

Efectele pozitive ale unei zile de concentrare se resimt pe toată durata săptămânii. Dacă nu le observi, spune Nhat Hanh, te vei pierde în preocupări şi griji, devenind astfel complet ineficient.

Meditatia concentrată

Ca tânăr călugăr, lui Nhat Hanh i se spune să mediteze la imaginea unui cadavru. Iniţial, Nhat Hanh refuză să procedeze astfel, gândindu-se că acest tip de meditaţie este recomandat doar călugărilor mai în vârstă. Ceva mai târziu, după ce avea să vadă trupurile unor soldaţi de aproximativ 15 ani, Nhat Hanh realizează că trebuie să te pregăteşti pentru moarte, indiferent de vârsta pe care o ai: „Acum văd că dacă cineva nu ştie să moară, cu greu poate să ştie cum să trăiască - pentru că moartea este o parte a vieţii". În cadrul acestei meditaţii, există un moment în care treci peste repulsie şi începi să te gândeşti la cât de preţioasă este viaţa.

O altă cale spre concentrare este să meditezi la interdependenţa tuturor lucrurilor. Nhat Hanh respinge ideea potrivit căreia „oamenii sunt o entitate privată care călătoreşte neafectată prin timp şi spaţiu", adică, în mod separat de ceilalţi oameni. Acesta este modul de gândire al sinelui fals, care nu poate sau nu îşi doreşte să vadă că cealaltă persoană eşti tu într-o formă diferită. Teama, durerea, îndoiala, furia şi anxietatea derivă toate dintr-un sentiment de sine separat.

Dezvoltarea compasiunii pentru persoana pe care o urăşti cel mai mult este un alt exerciţiu provocator, propus de Nhat Hanh. Este o modalitatea de a înţelege că celălalt nu este atât separat, ci exprimă idei care ar putea fi ale tale într-un alt context. Învăţăturile surprinzătoare ale lui Nhat Hanh se bazează pe ideea că eşti inundat de compasiune doar după ce ţi-ai eliberat mintea, nu invers. Compasiunea îţi permite să vezi lucrurile în faţa cărora ceilalţi sunt orbi.

Mai târziu trebuie să fie acum

Nhat Hanh relatează o poveste scrisă de Tolstoi, în care un rege încearcă să găsească răspunsul la trei întrebări: Care este momentul potrivit pentru a face fiecare lucru? Cine sunt cei mai importanţi oameni cu care trebuie să lucrezi? Care este cel mai important lucru pe care să îl faci tot timpul?

Aceste întrebări par a fi întrebările oricărei persoane care duce o viaţă agitată şi se luptă să obţină lucruri. Cu toate acestea, răspunsurile pe care le revelează povestea nu sunt cele pe care ne-am aştepta să le primim: acum este momentul cel mai prielnic; cea mai importantă persoană cu care trebuie să lucrezi eşti tu; cel important lucru pe care trebuie să îl faci tot timpul este
să faci în aşa fel încât cel din faţa ta să fie fericit.

Nu trebuie să te gândeşti că e sarcina ta să salvezi umanitatea, ci doar să ajuţi aşa cum poţi, acum, acolo unde te afli. Dacă nu îi poţi ajuta şi face fericiţi pe cei din jurul tău, nu ai cum să faci ca lumea să fie un loc mai bun.

Observaţii finale

Aşa cum explică Mobi Ho în prefaţa traducerii, *Miracolul conştientizării* nu este o carte scrisă pentru un public larg, dar simplitatea mesajului şi stilul intim au făcut-o să fie îndrăgită de oamenii din toată lumea. Deşi cartea pare un ghid de meditaţie, există ceva mult mai profund în paginile ei, care poate face ca lectura să îţi aducă linişte şi să îţi reînnoiască experienţele.
Acel ceva
este tocmai ideea că putem să aducem calitate tuturor oamenilor, chiar dacă suntem într-o dispoziţie proastă sau experimentăm durerea. A fi atent la toate gândurile şi acţiunile este mai important decât fericirea trecătoare, căci ne permite să controlăm pe deplin experienţa vieţii.

În general, se crede despre budism cum că ar fi o religie pesimistă, dar Nhat Hanh spune că valoarea ei nu constă în importanţa pe care o acordă suferinţei, ci în întâmpinarea realităţii. Scopul meditaţiei este acela de a înlătura vălul percepţiilor eronate, ducând la fericire şi serenitate. Nu putem ieşi dintr-o stare de meditaţie profundă şi să fim nefericiţi, pentru că suntem pe deplin conştienţi de minunile prezentului. Numai când devenim distraşi, când ne gândim la trecut sau la viitor nefericirea îşi face loc.
Care este legătura între pace şi concentrare? Este simplu. Concentrarea ne călăuzeşte pe calea înţelegerii rădăcinilor suferinţei noastre, care, în schimb, duc la compasiunea pentru sine şi pentru ceilalţi. Acest lucru reduce probabilitatea instalării furiei, cea care duce la conflict

.Thich Nhat Hanh

Thich Nhat Hanh are astăzi peste 90 de ani. Devine călugăr budist la vârsta de 16 ani. Iniţiază mişcarea „Budismul implicat", care se bazează pe practica meditaţiei şi pe acţiunea paşnică. Thich Hanh pune bazele Şcolii de Tineret pentru Serviciu Social şi depune eforturi să îi ajute pe refugiaţii de război.
Nhat Hanh trăieşte în exil de la vârsta de 40 de ani. Locuieşte în comunitatea > > Plum Village din sud-vestul Franţei, însă ţine conferinţe peste tot în lume şi organizează workshopuri de concentrare pentru poliţişti, politicieni, artişti, psihoterapeuţi, israelieni şi palestinieni.
Nhat Hanh a scris peste 75 de cărţi, printre care *Ghid de meditaţie itinerantă, Să fii pace, Soarele, inima mea, Pacea începe în noi* (Editura Litera, 2014), *Să trăim ca Buddha, să trăim ca Iisus* şi *Înflorirea unui nufăr*

.Anam Cara

Plămădiţi din pământ, suntem suflete în formă de lut. Trebuie să păstrăm ritmul vocii interioare de lut. Cu toate acestea, vocea lutului nu se mai aude în lumea modernă. Nu suntem nici măcar conştienţi de ceea ce pierdem, în consecinţă durerea exilului nostru spiritual este cu atât mai
intensă fiind în mare parte neinteligibilă. Corpul tău te cunoaşte foarte intim; este pe deplin conştient de spiritul tău şi de viaţa sufletească. Chiar mai devreme decât mintea, corpul tău ştie cât este de privilegiat să se afle aici.

Pe scurt

Abordează totul în viaţă în spiritul prieteniei.

Din aceeaşi sferă de interes

>

J. Krishnamurti, *Gândeşte-te la aceste lucruri* (p. 204) Starhawk, *Dansul spiralei* (p. 312) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320) Chogyam Trungpa, *Eliberarea de materialismul spiritual* (p. 360

)Capitolul 32 John O'Donohue

Uităm deseori de frumuseţea şi misterul lumii în care trăim: ploaia pe care o vedem pe fereastră, verdele unei frunze, discuţia cu un prieten, ascultarea muzicii care ne place. Pentru oamenii care duc vieţi liniştite, asemenea lucruri sunt apreciate la adevărata lor valoare. Cu toate acestea, pentru cei mai mulţi dintre noi, toate acestea sunt umbrite de luptele pe care le ducem: lupta de a reuşi, de a fi recunoscuţi, de a evolua spiritual.

Meditaţia asupra vieţii sufletului, pe care John O'Donohue o propune în cartea *Anam Cara: Cartea magică a înţelepciunii celtice* (Editura Elena Francisc, 2013), este foarte populară, posibil pentru că este în antiteză cu tot ceea ce am putea învăţa la un seminar motivaţional. În schimb, ne învaţă să
„coborâm" din caruselul succesului şi să trăim cu adevărat. Deşi nu se ştie cu
exactitate în ce constă înţelepciunea celtă, cititorul presupune că implică spontaneitatea, capriciile, conectarea cu natura şi aprecierea misterului sufletelor noastre. Ucidem în mod inconştient potenţialul nostru de fericire, spune Donohue, căci încercăm „să ne modelăm viaţa într-o formă predeterminată" cu planuri şi proiecte. În loc să fim atenţi la simţurile noastre şi la ritmul regulat al vieţii, sfârşim prin a duce o existenţă mecanică.

Mintea celtică

Imaginaţia celtică, observă O'Donohue, iubeşte circularitatea şi spiralele, şi detestă liniile drepte. Cultura celtă se bazează pe mişcarea circulară a vieţii, în ritm cu anotimpurile. Această străveche conştientizare intră în contradicţie cu ideea noastră modernă şi liniară de progres constant.

Mintea celtă nu este sistematică sau dualistă. În înţelepciunea celtă nu există distincţie între spirit şi materie sau între timp şi eternitate. Trăim simultan pe tărâmuri fizice şi materiale şi suntem prin urmare atât fiinţe pământeşti, cât şi fiinţe spirituale, nişte „suflete în formă de lut".

Anam este termenul galic pentru suflet. *Cara* înseamnă prieten. În Irlanda de odinioară, aceşti „prieteni ai sufletului" erau deseori maeştri sau ghizi spirituali, cărora puteai să le împărtăşeşti sinele tău cel mai profund.

În înţelegerea cuiva îţi puteai găsi o casă. Cartea lui O'Donohue este despre prietenie, dar nu despre prietenia celorlalţi oameni. *Anam Cara* ne cere să ne împrietenim cu adevărat cu noi înşine, cu natura şi chiar cu ideea propriei morţi. Atunci când abordezi totul în viaţă în spiritul prieteniei, spune el, viaţa îşi pierde caracterul terifiant.

Înţelepciunea celtă presupune observarea eternităţii în viaţa de zi cu zi. Poezia, arta, prietenia şi iubirea sunt câteva dintre modalităţile prin care se exprimă eternitatea în cadrul limitelor spaţio-temporale, pe care le considerăm lumea noastră. Eternitatea este peste tot în jurul nostru, încercând să pătrundă în vieţile noastre, pentru a ne arăta că este reală, în vreme ce lumea în care trăim a generat iluzia că doar ea este cea reală. Prin concentrarea noastră segmentată pe materie, suntem mai săraci pentru această lipsă de imaginaţie.

Sentimentul de mister

O'Donohue observă un paradox: dacă ne cufundăm în simţuri, redescoperind lucrurile simple, putem recâştiga, prin această cale fizică, o profundă apreciere spirituală a vieţii. Pipăitul, mirosul şi gustul, în particular, ne oferă un tip de înţelepciune care nu are nimic de-a face cu gândurile sau cuvintele. Trebuie să gândim mai puţin şi să simţim mai mult, să ne încredem în ceea ce simţim. Întrucât suntem un suflet într-o formă de lut, calea noastră spre spiritualitate trece prin recunoaşterea faptului că suntem plămădiţi din pământ. Poezia celtă, de exemplu, este o nemaipomenită celebrare a experienţei de a vedea munţii, de a simţi vântul care atinge pielea şi de a auzi spargerea valurilor.

„Dacă devenim dependenţi de exterior", spune O'Donohue, „interioritatea noastră ne va bântui." Prin intermediul unei splendide metafore, O'Donohue sugerează că modul în care ne vedem pe noi înşine şi pe ceilalţi seamănă cu lumina stridentă fluorescentă. Însă lumina sufletului este precum cea din tablourile lui Rembrandt, luminând uşor şi dezvăluind misterul cu cât o priveşti mai mult. Ar trebui să fim fascinaţi de misterul pe care îl reprezintă orice om.

O'Donohue argumentează că tehnologia şi media nu au unificat lumea, ci au dus la pierderea intimităţii, iar obsesia pe care o avem pentru relaţii este un semn că nu avem unele bune. Simplul salut „bună!" („hello") nu există

în limba galeză. În schimb, atunci când întâlneşti pe cineva cunoscut, îi recunoşti lumina divină spunând *Dia dhuit,* adică „Dumnezeu fie cu tine!"

O'Donohue se întreabă de ce ne place ca cineva drag să ne viziteze acasă. Acest lucru se întâmplă pentru că în casa noastră intră o entitate cu o viaţă plină de amintiri şi experienţe, iar acea fiinţă stă chiar în faţa noastră. Când aceştia pleacă, „corpul lor se ridică, pleacă şi duc cu ei această lume ascunsă". Misterul vine şi pleacă.

Dă-i voie sufletului să vorbească

Nu lucrurile stresante generează stresul, spune O'Donohue, ci faptul că nu ne acordăm timp de linişte, pentru ca mintea noastră să se reîncarce. Dacă ducem o viaţă extrovertită, fără să ne acordăm timp nouă înşine, întotdeauna plătim un preţ. Vocea din noi, cea care aduce înţelepciune, rareori strigă.

Am înlocuit religia cu psihologia, dar de multe ori psihologiei îi lipseşte profunzimea pentru a ne ajuta să înţelegem cu adevărat ceea ce se întâmplă. Sufletul este rezervat şi nu îşi dezvăluie înţelepciunea călăuzitoare decât
dacă suntem suficient de tăcuţi, încât să îi dăm voie să vorbească.

O'Donohue insistă pe ceea ce este evident: „Sufletul are antene mult mai rafinate decât mintea sau egoul". Cu toate acestea, rareori încercăm să oprim gândurile neîncetate ale minţii şi să permitem să apară ceea ce este adevărat. O'Donohue îl citează pe faimosul Pascal, care spunea că majoritatea problemelor noastre vin din faptul că nu suntem capabili să stăm singuri şi nemişcaţi într-o încăpere.

Trăirea unei vieţi pline

Anam Cara pune în discuţie nevoia de integrare a ceea ce considerăm a fi latura noastră negativă: nu ar trebui să dăm la o parte trăsăturile noastre „rele" cu atâta uşurinţă, căci ele ne pot spune foarte multe despre noi înşine. Celălalt înţeles al poruncii de a ne iubi duşmanii este acela că trebuie să iubim cealaltă latură a personalităţii noastre, pe care am fost învăţaţi să nu o plăcem.

Cu toate acestea, mulţi oameni merg mult prea departe în sens opus. Există o diferenţă între acceptarea trăsăturilor noastre antisociale şi decizia conştientă de a fi negativi. Am devenit o cultură care supraanalizează şi

gândeşte în exces, când, de fapt, nu ar trebui decât să trăim. Analiza cea mai periculoasă este cea care combină ideea de vină şi pedeapsă, de exemplu, atunci când un om consideră că Dumnezeu îl recompensează pentru o lungă suferinţă şi pentru faptul că şi-a „purtat crucea". De fapt, adaugă O'Donohue, acesta este, mai degrabă, un exemplu despre cum să îţi iroseşti dreptul la libertate şi la natura ta inerentă. Negativitatea este asemenea unei băşici asupra vieţii tale, care te prinde ani de zile în propriile modele mentale.

Trecutul catolic al lui O'Donohue l-a învăţat despre păcat, dar se plânge de faptul că nimeni nu ne învaţă care este păcatul suprem: viaţa netrăită. Sufletul iubeşte în mod inerent riscul, deoarece asumarea riscurilor este calea spre adevărata evoluţie. Egoului îi place ca lucrurile să se petreacă aşa, căci caută permanenţa. Se poate să atingem perfecţiunea în viaţă, spune O'Donohue, dar este o perfecţiune bazată pe viaţa trăită din plin, pe capacitatea de a putea spune, asemenea lui Edith Piaf: „Je ne regrette rien" („Nu regret nimic"). O'Donohue aminteşte de maeştrii meditaţiei orientale când sugerează că „nu există un program spiritual". Nu ar trebui să forţăm practici spirituale în viaţa cotidiană, şi nici să credem în stadii de evoluţie spirituală, ci să ne cufundăm în existenţa pe care o avem acum. „Dacă ar exista o călătorie spirituală", spune el, „nu s-ar desfăşura decât pe o distanţă de câţiva milimetri, însă, ar fi foarte, foarte profundă." Viaţa spirituală completă nu este legată de numărul de mănăstiri vizitate, şi nici de cât de multă meditaţie ai practicat, ci de nivelul de deschidere pe care eşti dispus să ţi-l acorzi, pentru a scăpa de frică şi a-ţi oferi ceva doar pentru tine.

Observaţii finale

Dacă simţi că viaţa ta este ca o colecţie de experienţe bine compartimentate şi tânjeşti după senzaţia de comunitate sau iubire, atunci, ceva din cartea acesta te poate face să te simţi ca acasă. Deşi literatura motivaţională ne învaţă să ne asumăm un maximum de control asupra vieţii, făcând schimbări drastice, cartea lui O'Donohue ne învaţă exact opusul - destinde-te şi observă ceea ce este cu adevărat special în obişnuinţă. Poate reprezenta o viziune mai blândă a existenţei, dar este una care oferă o înţelegere mai bună a vieţii.

Conceptul *Anam Cara* presupune simplul fapt de a fi prieteni cu noi înşine, şi prin asta să ne creştem nivelul de afecţiune şi sensibilitate. O'Donohue observă că unul dintre semnele distinctive ale vieţii moderne este indiferenţa. Dacă suntem în căutarea puterii, aşa cum fac cei mai mulţi dintre noi, atunci trebuie să fim indiferenţi faţă de cei pe care încercăm să îi controlăm, dar procedând astfel, pierdem puterea mai profundă a compasiunii şi a vindecării. Poate că viziunea celtică asupra vieţii este baza filosofică a volumului lui O'Donohue, dar adevăratul subiect este readucerea sufletului în viaţa **contemporană. Dacă acest lucru este important pentru tine, citeşte şi Thomas Moore, *Îngrijirea sufletului* (Editura Colosseum, 1996).**

John O'Donohue

S-a născut în County Clare, Irlanda. Este cunoscut ca poet şi erudit catolic, şi deţine un doctorat în filosofie teologică la Universitatea Tubingen din Germania.

Printre cărţile lui O'Donohue se numără o exegeză despre Hegel, *Person als Vermittlung* (în germană), *Piatra ca altar al amintirii (Stone as the Tabernacle of Memory), Focul: acasă si în inima spiritului (Fire: At Home at the Heart of Spirit), Aerul: suflarea lui Dumnezeu (Air: The Breath of God),* şi *Apa: lacrimile pământului (Water: The Tears of the Earth).*

1974

Zen şi arta reparării motocicletei

Ceea ce mi-ar plăcea să fac ar fi să folosesc timpul ce are să vină, pentru a vorbi despre câteva lucruri care mi-au trecut prin minte. Suntem atât de grăbiţi aproape tot timpul, încât nu prea avem ocazia să stăm la taclale. Rezultatul este un fel de superficialitate de zi cu zi, o monotonie care îl face pe om să se întrebe după ani şi ani unde s-a scurs timpul şi să-i pară rău că s-a dus. Acum că avem ceva timp la dispoziţie, şi ştiu că avem, mi-ar plăcea să folosim acest timp pentru a discuta în profunzime despre o serie de lucruri care par importante.

Pe scurt

O abordare pur raţională a vieţii poate duce la nebunie. Pentru a obţine pacea, trebuie să căutăm calităţile nevăzute sau adevărul din spatele aparenţelor.

Din aceeaşi sferă de interes

Fritjof Capra, *Taofizica* (p. 68) Zhuangzi, *Călătorie liberă* (p. 98) Ram Dass, *Fii aici, acum* (p. 106) Aldous Huxley, *Porţile percepţiei* (p. 172) J. Krishnamurti, *Gândeşte-te la aceste lucruri* (p. 204) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320)

Capitolul 33 Robert M. Pirsig

Zen şi arta reparării motocicletei (Editura Polirom, 2018) este povestea unui bărbat de vârstă mijlocie şi a fiului său, Chris, care pornesc într-o călătorie cu motocicleta, însoţiţi de un cuplu de tineri. Cei patru călătoresc din Minnesota în California, gonesc pe străzi lăturalnice şi dorm în cort sau în moteluri. Bărbatul descrie cum este să auzi vântul care bate peste câmpii, să vezi stolurile de păsări care se ridică din bălţile de lângă drum, să mergi cu motocicleta printr-o furtună cumplită şi să respiri aerul curat de munte. Povesteşte şi despre oamenii pe care îi întâlnesc, oraşele în care opresc, dar şi certurile şi discuţiile de peste zi.

Despre narator (care, în roman, nu are nume, dar despre care se crede că ar fi însuşi Pirsig) nu se spune nimic remarcabil. Scrie manuale tehnice şi duce o viaţă normală de oraş. Totuşi, odată cu kilometrii parcurşi, apar frânturi de amintiri cu aceleaşi drumuri parcurse înainte, care avertizează cititorul că povestea este şi mai profundă.

Alături de relatarea călătoriei în sine se regăsesc şi reflecţiile filosofice ale naratorului, al căror rol este acela de a-i încetini ritmul cititorului, astfel încât să se poată discuta lucruri importante. Naratorul poartă cu el poeziile lui Henry David Thoreau, cuprinse în volumul *Walden,* care relatează timpul petrecut departe de agitaţia vieţii obişnuite.

Zen şi arta reparării motocicletei este o carte care merită citită atunci când pleci într-o călătorie sau când eşti la o răscruce de drumuri în viaţă. Este o lectură uşor de parcurs, deşi pe alocuri poate fi greu de înţeles, însă cu siguranţă te poate inspira foarte mult.

Care este semnificaţia titlului? Zen este o formă de budism, care nu urmăreşte marea iluminare sau extazul, ci sugerează ideea că sufletul evoluează prin trăirea vieţii aşa cum este. În acest caz, prin întreţinerea motocicletei, naratorul îşi exprimă maniera de a înţelege cum trebuie abordată viaţa.

Calitatea

Mare parte din carte se concentrează pe o tematică surprinzătoare: calitatea. Ne gândim la calitate ca la modalitatea de a evalua un produs sau o persoană şi simţim că este corect să emitem judecăţi atunci când considerăm că ceva
este de calitate sau nu. Naratorul relatează un moment în care îşi duce motocicleta într-un service şi o lasă în grija unor tineri care ascultă muzică la maximum. În loc să o repare, aceştia au distrus-o, iar bărbatul avea să înveţe o lecţie: diferenţa constă în atitudinea pe care o avem faţă de o problemă
tehnică, nu doar în cunoaşterea raţională a modului în care funcţionează un lucru. Simpla urmărire a instrucţiunilor din manual este o abordare neîndemânatică şi de slabă calitate. Prin urmare, bărbatul îşi repară singur motocicleta.

Calitatea nu poate fi definită în mod raţional; nu poate decât să fie observată atunci când se întâmplă. Cu toate acestea, calitatea este totul: diferenţa dintre o persoană căreia îi pasă şi una căreia nu îi pasă, dintre o maşină care îţi poate uşura viaţa şi alta care explodează într-o grămadă de materiale inutile. Cu toate acestea, manualele de instrucţiuni omit complet persoana care repară, observă naratorul. Dacă eşti furios sau nemotivat, nu vei reuşi să porneşti maşina şi nici să găseşti problema, dar dacă faci efortul de a te pune în mintea proiectantului, vei înţelege că maşina nu este decât expresia fizică a unui set de idei.

În mod paradoxal, „obiectele" prind viaţă doar atunci când mergem dincolo de ideea tradiţională potrivit căreia putem separa mintea de lumea înconjurătoare. Calitatea nu este apreciată ca un lucru, ci ca forţa care conduce Universul. Naratorul spune: „Bineînţeles că unele lucruri sunt mai bune decât altele..., dar ce înseamnă *mai bune?*" Revelaţia o trăieşte abia atunci când citeşte *Tao Te Ching* şi realizează că ceea ce numim „calitate", sau „mai bun", nu este altceva decât conceptul oriental de Tao, puterea universală (esenţa) care nu poate fi identificată, dar în a cărei prezenţă ceva devine bun.

În calitate de profesor la facultate, naratorul devine obsedat de Aristotel şi de daunele pe care le poate provoca gândirea pur raţională în aprecierea

lumii. Logica aristotelică avea să pună bazele civilizaţiei noastre, însă nu lua în calcul un element fundamental: calitatea. În lumea noastră, calitatea devine doar un atribut lipsit de importanţă, când, de fapt, calitatea este *„părintele,* sursa tuturor subiectelor şi obiectelor".

Deşi nu este afirmat în mod explicit în carte, calitatea înseamnă şi iubire. Am creat o lume care pune accentul pe obiecte şi definiţii, prin urmare, ceea ce face ca lumea să funcţioneze - calitatea sau iubirea - este acum considerat doar un element opţional. La începutul carierei de profesor, această realizare avea să îl înnebunească pe narator. O lume fără calitate este o lume în care nu ar mai fi avut cum să trăiască.

Recuperarea cutezanţei

Cu ani în urmă, naratorul călătorise alături de câţiva americani de culoare, de la care avea să înveţe ideea de „îmbâcseală". Prea multă intelectualitate şi

prea puţin suflet fac ca un om să fie îmbâcsit. O asemenea persoană nu are cum să recunoască calitatea, şi nimic nu este real, decât dacă pune totul în categorii plictisitoare şi încearcă să definească noţiunile. Naratorul avea să înveţe că „realitatea" este, de fapt, calitate, înaintea oricăror categorii şi definiţii. Calitatea este doar cunoaştere. Nici măcar a vorbi despre „calitate" nu este calitate! Persoana care poate vedea calitatea are ceea ce Suzuki numeşte „mintea începătorului": o latură a minţii, asemenea unei table de scris goale, care este complet deschisă pentru a vedea lucrurile aşa cum sunt pe moment, fără a le adăuga sensuri suplimentare.

În vreme ce cartea include multe scene de disperare, oboseală sau chiar plictiseală, ea este înălţătoare în alte moduri. Grupul celor patru se îndreaptă spre California, lăsând în urmă o Americă mai lentă, în care oamenii au timp de discuţii, şi încep să descopere oameni conduşi de ego, cu expresii sumbre. Această Americă a marilor autostrăzi, a televiziunii şi a celebrităţilor, îi face pe oameni să simtă că lucrurile importante se întâmplă altundeva.

Naratorul discută ideea de „cutezanţă" (tupeu, curaj), un vechi cuvânt de origine scoţiană, care semnifică o poftă de viaţă pe care lumea modernă pare să o fi pierdut. Aşa cum explică:

Cutezanţa apare când cineva reuşeşte să rămână tăcut suficient cât să audă, să vadă şi să simtă Universul real, nu doar opiniile sale învechite despre el.

Când cineva revine dintr-o călătorie, sau orice experienţă care l-a forţat să trăiască în prezent sau să îşi dezvăluie simţurile, acesta observă că şi-a recuperat curajul. A uitat cum *trebuie* să trăiască şi doar a trăit cu adevărat.

Grecii au un cuvânt, *arete,* care înseamnă excelenţă sau virtute. Naratorul avea să descopere faptul că nu era vorba despre virtute în sens moral, ci de o datorie faţă de noi înşine - un lucru puternic instinctiv, complet diferit de etică şi de virtutea morală primară. Nu are nimic de-a face cu raţiunea, însă este o atitudine, „o înţelegere a ceea ce înseamnă să fii parte din lume, şi nu duşmanul ei". Acest lucru presupune o trăire în prezent şi capacitatea de a spune „da" la tot ce ne apare în cale. Cu toate acestea, întrucât punem logica, raţiunea şi adevărul obiectiv pe primul loc, această perspectivă devine opusă modului în care trăim astăzi.

Observaţii finale

La mulţi ani după căutarea obsesivă a originilor calităţii, naratorul devine o „persoană de vârstă mijlocie, din clasa de mijloc". Acum a devenit capabil să pună în perspectivă toate experienţele prin care a trecut. Adus la spital după o depresie, unde este distrus de electroşocuri, naratorul a ieşit de acolo o cu totul altă persoană, având doar frânturi de amintiri din fosta viaţă de filosof. Dar acţiunea avansează, şi pe măsură ce descrie ideile care îl duseseră la nebunie, cititorul este lăsat să înţeleagă că poate societatea era, de fapt, bolnavă - *mythos,* sau gândirea colectivă.

Zen şi arta reparării motocicletei ne transmite mesajul că nu putem descoperi adevărul despre viaţă urmărind doar răspunsurile minţii raţionale. Naratorul tânjea după explicaţiile raţionale ale lucrurilor, dar, în cele din urmă, avea să afle că atât ştiinţa, cât şi filosofia sunt doar *hărţi* ale adevărului. Totuşi, în dragostea pentru ceilalţi, în experienţa naturii sau în sentimentul de apropiere faţă de Dumnezeu, putem accesa adevărurile care nu pot fi distruse. Cartea te face să te gândeşti la lumea tehnologică în care trăim, şi unde putem găsi loc pentru calitatea şi problemele spiritului. Arată că o viaţă fără curaj nu este cu adevărat o viaţă.

Considerat un clasic practic chiar din ziua publicării, cartea lui Pirsig este o lucrare complexă, care necesită puţină meditaţie, înainte de a fi apreciată

pe deplin. Pirsig menţionează că romanul său este „purtător de cultură", exprimând sentimentul latent pe care îl trăiau mulţi oameni în anii 1960-1970, acela că o viziune raţională asupra lumii îi este limitată. Acest sentiment a fost adoptat pentru a asigura supravieţuirea, dar, pe măsură ce lumea s-a îmbogăţit, mulţi oameni nu au mai vrut doar să supravieţuiască. Cartea vorbeşte şi despre succes, dar nu despre succesul unui loc de muncă bun, ci despre capacitatea de a vedea lucrurile diferit. Sentimentul de fragmentare şi alienare provine din credinţa clasică, potrivit căreia oamenii sunt în mod fundamental separaţi de lumea înconjurătoare. Totuşi, această viziune este una goală din punct de vedere spiritual şi sentimental, şi ne face, într-un final, mai puţin umani.
Cartea nu spune că raţiunea este rea, ci că are nevoie de expansiune pentru a se acomoda cu iraţionalul. Dacă societatea acceptă arta abstractă, hipioţii, romanele din curentul „beat", atunci ar putea să se salveze de structurile mentale învechite, care au reprezentat moştenirea umanităţii de peste 2 000 de ani. În mod paradoxal, acceptarea iraţionalului a reprezentat motorul unei culturi bazate pe raţiune

.Robert M. Pirsig

Născut în anul 1928, în Minnesota, Robert Maynard Pirsig avea să aibă încă din adolescenţă un IQ foarte ridicat (170). Studiază biochimia la Universitatea Minnesota, dar, după ce este exmatriculat, călătoreşte prin SUA. Petrece trei ani în armată, şi în Coreea, apoi se întoarce la Universitate pentru a studia filosofia, iar, ceva mai târziu, avea să studieze filosofie asiatică la Universitatea Hindusă Benares din India. La întoarcerea în SUA, Pirsig obţine o slujbă ca jurnalist, se căsătoreşte, are doi copii şi lucrează ocazional ca scriitor ştiinţific, autor de reclame şi scriitor în domeniul tehnic. >

După finalizarea cărţii *Zen si arta reparării motocicletei,* Pirsig trimite 122 de scrisori la edituri. Foarte puţine edituri îşi exprimă interesul, însă una singură îi propune o ofertă, iar acesta primeşte un avans standard de 3 000 de dolari. Editorul de la William Morrow nu se aştepta ca volumul să aibă succes, dar acceptă să îl publice. Cartea se bucură de recenzii elogioase şi este vândută în peste un milion de exemplare. Titlul este inspirat din volumul lui Eugen Herrigel, *Zen în arta de a trage cu arcul* - Editura For You, 2007 (1953).
O altă lucrare importantă semnată de Pirsig este *Lila: o cercetare asupra moralei (Lila: An Inquiry into Morals)*

.Profeţiile de la Celestine

Aproape că văd încetinind avântul Epocii Moderne la apropierea sfârşitului de mileniu. O obsesie veche de 400 de ani fusese finalizată. Am creat mijloacele siguranţei materiale şi acum pare că suntem gata - pregătiţi de fapt - să aflăm de ce am făcut-o.

Pe scurt

Coincidenţele semnificative sunt un semn al evoluţiei spirituale a rasei umane.

Din aceeaşi sferă de interes

>

R.M. Bucke, *Conştiinţa cosmică* (p. 60) Carl Gustav Jung, *Amintiri, vise, reflecţii* (p. 188) Dan Millman, *Calea luptătorului paşnic* (p. 244) Ken Wilber, *Teoria întregului* (p. 392) Gary Zukav, *Lăcaşul sufletului* (p. 408

)CAPITOLUL 34
JAMES REDFIELD

La sfârşitul anilor 1990, *Profeţiile de la Celestine: o aventură* (Editura Mix, 2000) avea să fie cel mai vândut bestseller din lume timp de trei ani. Cele mai comune două reacţii în faţa acestei cărţi sunt: „asta este o mizerie" şi *ii i " i*
„mi-a schimbat viaţa". Prima categorie de cititori se concentrează pe stilul scrierii. Ceilalţi sunt mult mai ageri la mesajele lui Redfield, codificate în cele nouă viziuni ţesute în poveste. Deşi această carte nu poate fi încadrată în rândul literaturii ştiinţifice, pe de altă parte, laudele sau criticile sunt irelevante pentru cititori - vrem doar să ştim dacă prietenilor noştri le-a plăcut o carte - astfel că, din gură în gură, *Profeţiile de la Celestine* a ajuns să fie un „hiperseller".

Redfield recunoaşte el însuşi că este, mai degrabă, un comentator social decât un scriitor, iar cartea poate fi citită ca o antologie de idei, scrisă sub formă de roman. Ar fi putut cu uşurinţă să scrie *Profeţiile de la Celestine* ca pe o carte de nonficţiune, cu câte un capitol dedicat fiecărei viziuni, dar ar fi fost oare citită de mai mult de câteva mii de oameni? Tema principală a cărţii - emergenţa unei conştiinţe a întregii umanităţi - avea nevoie de un
i Oi ii O >
fir narativ care să o însufleţească. Prin urmare, volumul capătă forma unei cărţi de aventuri, care îl poartă pe cititor în Anzii Peruvieni, unde, în inima junglei, printre ruine, este găsit un manuscris străvechi. Manuscrisul sugerează că sfârşitul secolului XX avea să aducă trezirea spirituală a umanităţii.

Viziunile

Originalitatea *Profeţiilor de la Celestine* constă în combinaţia dintre personajul în stil New Age, aflat în căutarea sufletului, şi o secvenţă dintr-un scenariu de tip hollywoodian, în care alternează secvenţele de aventură şi atracţia sexuală. Dar care sunt ideile ce fac această carte atât de atractivă?

Unele scrieri creative ies în evidenţă pentru că sunt primele care au exprimat într-o formă populară, accesibilă, ceea ce era latent în cultură. Cartea lui Redfield este un bun exemplu în acest sens. Ideea de sincronicitate, enunţată prima dată de Jung (vezi capitolul *Amintiri, vise, reflecţii)* nu mai este una nouă, însă Redfield a reînviat interesul pentru ea

spunând despre coincidenţe că sunt fenomene mai des întâlnite decât am putea crede, pe care le experimentează un număr foarte mare de oameni, şi care sunt legate de evoluţia noastră ca specie. Cartea lui se bazează pe ideea că aceste coincidenţe nu sunt aleatorii, ci, din contră, au un sens.

Prima dintre cele nouă perspective insistă pe următoarea idee: conştientizarea sincronicităţii, mai mult decât orice altceva, este cea care ne poate călăuzi pe calea unei transformări culturale, pentru că, odată ce admitem că este reală, întreaga noastră viziune a modului în care funcţionează Universul trebuie să se schimbe - prin urmare, Universul devine unul plin de sens.

Nu este o surpriză, faptul că, în *Viziunea de la Celestine (The Celestine Vision),* continuarea primului volum, Redfield face trimitere la Thomas Kuhn a cărui lucrare, *Structura revoluţiilor ştiinţifice* (Editura Humanitas, 2008), arată cum micile anomalii pot perturba o întreagă teorie sau modul de a vedea lumea. *Viziunea de la Celestine* este o relatare nonficţională a influenţelor şi filosofiei lui Redfield. Autorul sugerează că numai în experienţa directă găsim adevărul, şi, cu toate acestea, rămânem legaţi de modelele prin care funcţionează lumea, dar care nu se potrivesc cu experienţele noastre. Această viziune este o critică ireverenţioasă atât la adresa tradiţiei occidentale a dovezilor ştiinţifice obiective, cât şi la adresa creştinismului, care mizează pe credinţa oarbă. Viziunea lui Redfield este una cu adevărat democratică, pentru că ni se cere să credem în ceea ce am experimentat cu adevărat, fie că ştiinţa sau religia a validat-o sau nu. În *Profeţiile de la Celestine,* Redfield zugrăveşte armata şi biserica peruviană în culorile „inamicului", care caută să controleze diseminarea viziunilor, însă, în epoca libertăţii informaţiei, ştim că nu au cum să câştige. Cunoaşterea spirituală ţine de domeniul individualului şi nu poate fi „instruită".

A doua viziune dezvoltată de Redfield este conceptul de „prezent mai amplu", o expansiune a ciclului gândirii umane dincolo de limitele vieţii, ale slujbei şi ale ţării în care locuim, pentru a aprecia umanitatea de-a lungul timpului. Vedem evoluţia umanităţii ca pe povestea unei singure persoane.

Cartea ne arată că, în ultimul mileniu, am trecut de la o lume centrată pe ideea de Dumnezeu la una bazată pe propriile reuşite şi descoperiri. Certitudinile filosofice pe care le aveam în Evul Mediu au fost înlocuite de securitatea materială seculară, însă, de ceva vreme, acest mod de a trăi este repus în discuţie. Ataşamentul faţă de „conştienţa mistică" este eclipsat de realizarea că trebuie să urmăm calea care are mai mult sens pentru noi. Ultimele secole au pus bazele unei epoci de „apreciere a misterului" - determinante pentru modul în care ne petrecem timpul vor fi lucrurile pe care le găsim cu adevărat uluitoare.

Cea de-a treia viziune spune că Universul este energie pură. Modalitatea noastră de a vedea lumea este bazată pe soliditatea aparentă a materiei, însă ştiinţa noastră încă mai are de lucru pentru a detecta energiile subtile care se manifestă în lucruri, inclusiv în fiinţele vii. Experimentele uluitoare din fizica cuantică au arătat că formele în care se manifestă particulele depind de modul în care acestea sunt observate. Alte experimente au arătat că între două plante, care cresc în aceleaşi condiţii, se dezvoltă cel mai bine planta care a primit „iubire". Întrebarea pe care o pune Redfield este următoarea: în ce măsură Universul, în ansamblu, răspunde aşteptărilor noastre, ţinând cont că este alcătuit din aceleaşi particule?

A patra viziune extinde conceptul de „totul este energie" la relaţiile umane. Întrucât nu ştim exact cum să restabilim fluxul energetic din Univers în noi înşine, încercăm să îl „furăm" de la ceilalţi. Prin urmare, a cincea viziune este însuşi antidotul la a patra: ştim că putem accesa în orice moment acea „sursă superioară", pentru a recupera energia pierdută. În loc să ne folosim de ceilalţi pentru a obţine energie (ceea ce, în sine, este o crimă), putem accede la noi înşine prin meditaţie, linişte şi viaţa în natură.

Cea de-a şasea viziune este aceea a „controlului dramelor", pe care le dezvoltăm pentru a direcţiona energia către noi, prin atribuirea de roluri specifice; de exemplu, „intimidantul", „bietul de mine" sau chiar „distantul". Controlul dramelor nu ne permite să evoluăm ca fiinţe umane, însă observarea obiectivă a acestora ne conferă forţa de a le elimina.

Trebuie să îţi procuri cartea pentru a descoperi ultimele trei idei dezvoltate de Redfield, cu toate că romanul revelează multe altele.

Observaţii finale

Profeţiile de la Celestine a avut succes pentru că a renăscut interesul pentru spiritualitate, deşi, în esenţă, romanul este dur cu religia tradiţională. În susţinerea ideii „intuiţii directe ale cunoaşterii spirituale", cartea este un studiu gnostic autentic.

Redfield adoptă concepţia potrivit căreia „adevărul este acolo". Printr-o combinaţie iscusită de tradiţii spirituale străvechi şi roman de aventură, a cărui acţiune se desfăşoară „aici" şi „acum" (primul capitol începe într-o parcare), Redfield reuşeşte să satisfacă cu măiestrie setea de sacralitate şi de pericol.

Este uşor să avem o atitudine cinică faţă de acest volum, dar faptul că are capacitatea de a-i transforma pe mulţi oameni, şi că ideile au legătură directă cu unele preocupări contemporane: relaţiile şi echilibrul fragil al acestora, conştientizarea mediului înconjurător - în special în ceea ce priveşte forţa vindecătoare a naturii şi energia care radiază din pădurile seculare - şi dorinţa de a observa experimentul uman în întregime.

Poate că tema principală a lui Redfield este aceea că rezoluţia şi evitarea conflictelor în relaţiile umane sunt cea mai importantă chestiune în schema universală a lucrurilor. Conflictul şi voinţa rea creează fricţiuni împotriva fluxului natural al energiei din Univers, în vreme ce a iubi necondiţionat înseamnă a te mişca cu această energie şi a accepta graţia şi puterea. În acest stadiu, ne aflăm la un nivel superior de vibraţie fizică şi mentală.

În acest sens, deşi iniţial atractivă ca o carte de dezvoltare personală spirituală, ceea ce face ca *Profeţiile de la Celestine* să fie atât de convingătoare este tema sa mai largă a evoluţiei non-fizice a speciei umane.

James Redfield

S-a născut în anul 1950 într-o familie metodistă de lângă Birmingham, Alabama. Studiază filosofia orientală (inclusiv taoismul şi budismul Zen), în cadrul unei specializări în sociologie, la Universitatea Auburn. Obţine un master în consiliere şi lucrează timp de 15 ani ca terapeut specializat pe problemele adolescenţilor care au suferit abuzuri.

Renunţă la slujbă în anul 1989, pentru a se dedica scrisului, şi scrie *Profeţiile de la Celestine* în doi ani şi jumătate. Prima ediţie intră pe piaţă în regim de self-publishing, însă vorbele circulă repede, cartea atrage atenţia editurii Warner

Books, care cumpără drepturile de autor. Cartea rămâne în topul bestseller- urilor New York Times timp de 145 de săptămâni.

Printre alte cărţi se numără: A *zecea viziune* (Editura Mix, 2011), *Viziunea de la Celestine* (The Celestine Vision), *Profeţiile de la Celestine: ghid practic* - Editura Mix, 2012 (în colaborare cu Carol Adrienne) şi *Secretul Shambhalei: în căutarea celei de-a unsprezecea idei* (Editura Mix, 2002), un alt roman de aventură, a cărui acţiune se petrece în Tibet.

REDFIELD TRĂIEŞTE ÎN ALABAMA ŞI FLORIDA. > >

CELE PATRU LEGĂMINTE

Mintea este o ceaţă pe care toltecii au numit-o mitote. *Mintea ta este un vis în care mii de oameni vorbesc în acelaşi timp, dar nici unul nu-l înţelege pe celălalt. Aceasta este condiţia*
minţii umane - un mare mitote, *care nu îţi dă voie să vezi ce eşti cu adevărat.*

> > >

Pe scurt

Adoptând în mod conştient acorduri cu noi înşine despre cum să acţionăm cu integritate, începem să preluăm controlul asupra vieţii noastre.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Carlos Castaneda, *Călătorie la Ixtlan* (p. 76) Dan Millman, *Calea luptătorului paşnic* (p. 244) John O'Donohue, *Anam Cara* (p. 268

)CAPITOLUL 35

MIGUEL RUIZ

La începutul anilor 1970, aflat în ultimul an de studiu la facultatea de medicină, Miguel Ruiz are un teribil accident de maşină care i-a schimbat cursul vieţii. În ciuda severităţii accidentului, Ruiz scapă nevătămat şi este martorul unei experienţe spirituale inexplicabile. În urma accidentului, Ruiz revine la înţelepciunea toltecă a străvechii sale familii.

Ruiz creşte într-o regiune rurală din Mexic. Mama lui este *curandera* (vindecătoare), iar bunicul său este *nagual* (şaman), dar Ruiz lăsase în urmă tradiţia familială. După accident, decide să devină el însuşi un *nagual,* care să îi călăuzească pe oameni spre libertatea mentală.

Cele patru legăminte. Ghid practic pentru redobândirea libertăţii personale (Editura Mix, 2003) atrage atenţia publicului după ce actriţa Ellen DeGeneres vorbeşte despre efectul transformator asupra vieţii sale în timpul unei emisiuni la Oprah Winfrey. Ideea de a adopta patru reguli de viaţă pare simplă, dar în acest capitol vom încerca să explicăm

interpretarea pe care o dă Ruiz înţelepciunii toltece şi vom arunca o scurtă privire la cele patru legăminte.

Trezirea din vis

Esenţială pentru înţelepciunea toltecă este ideea că lumea, adică „realitatea", este un vis colectiv. Cuvântul folosit pentru această percepţie înceţoşată este *mitote,* similar noţiunii hinduse de *maya* - iluzie. Acest vis este precum visele nocturne, cu menţiunea că regulile şi obiceiurile acestuia de înţelegere şi manifestare îi permit să pară mai real. Ne naştem într-o realitate prefabricată, care include limbajul, cultura, religia şi familia, şi cădem la învoială să continuăm astfel, pentru că este foarte dificil să rezistăm altfel. Ruiz descrie acest proces ca fiind „domesticirea oamenilor".

Pentru a putea rezista, încheiem acorduri invizibile cu ceilalţi - partener, copii, societate, Dumnezeu -, dar unul dintre cele mai importante legăminte este acela faţă de noi înşine. Unele legăminte ne sunt benefice, dar multe altele ne fac să suferim. Ţinem cu dinţii de ele, întrucât credem că, fără ele, am fi ceva mai puţin. Potrivit înţelepciunii toltece, majoritatea problemelor cu care se confruntă oamenii provin din incapacitatea de a ne ierta pentru că nu suntem perfecţi, dar paradoxul este acela că încercăm să măsurăm din perspectiva regulilor celorlalţi, nu ale noastre.

Vestea bună, observă Ruiz, este aceea că prin faptul că devenim conştienţi de aceste legăminte, putem începe să preluăm controlul propriei vieţi. Putem declara un „război de independenţă", în care să decidem cum anume vom privi lumea. În tradiţia şamanică, indivizii sunt consideraţi războinici, dar nu pentru că ar lupta cu arme, ci pentru că luptă împotriva paraziţilor din propria minte.

Impecabilitatea cuvântului

Primul legământ pe care trebuie să îl facem cu noi este acela de a fi impecabili în ceea ce spunem. Ce vrea să spună Ruiz nu spune doar că trebuie să ne respectăm angajamentele, ci să realizăm că ceea ce spunem (atât atunci când vorbim cu ceilalţi, cât şi cu noi înşine) determină ceea ce suntem şi lumea în care trăim. Ceea ce spunem are forţă de creaţie; mai exact, ne putem folosi de cuvinte pentru a crea furie sau gelozie, sau pentru a vindeca. Cuvintele noastre sunt seminţe pe care le sădim în lume, şi revin

la noi sub forma unei realităţi mature. Niciun alt animal nu poate vorbi ca noi, şi nici nu are abilitatea de a crea o realitate minunată sau una teribilă.

Ne păstrăm reciproc într-o stare de frică şi de îndoială prin folosirea greşită a cuvintelor. Ruiz consideră că bârfa este o utilizare dăunătoare a cuvintelor şi o compară cu un virus de calculator, care este foarte dăunător. Adoptând primul legmânt, devenim mult mai rezistenţi la „vrăjile cuvântului", pe care alţii le aruncă asupra noastră, însă, şi mai important, ne curăţăm de otrava emoţională din propria minte.

Nimic personal

De ce ne simţim jigniţi? Ruiz arată legătura dintre un om care se simte jignit, chiar şi din lucruri mărunte, şi credinţa acestuia că este centrul Universului. Problema cu luarea lucrurilor personal este că simţi nevoia de a te retrage şi de a te apăra, pentru a-i dovedi celuilalt că a greşit. Bineînţeles, acest comportament creează doar şi mai multe conflicte.

Cu toate acestea, puţine sunt lucrurile care ne sunt adresate reflectă cu adevărat cine suntem, spune Ruiz. Criticile pe care le primim spun mai multe despre celălalt decât despre noi. Prin urmare, al doilea legământ este următorul: „nu lua lucrurile personal", nici măcar criticile care sunt clar îndreptate spre noi.

Nu îşi doreşte nimeni să devină prada „magicienilor negri" (cum îi numeşte Ruiz), cei care ne pot face rău prin cuvintele lor:

Mănânci tot gunoiul lor emoţional, care astfel devine gunoiul tău. Dar dacă nu iei nimic personal, devii imun în mijlocul iadului.

Nu face presupoziţii

Ceaţa minţii umane *(mitote)* ne face să vedem lucrurile în mod incorect şi să facem presupuneri care nu fac decât să ne îndepărteze de adevăr. Pentru că facem foarte repede aceste presupuneri, spune Ruiz, nu avem capacitatea de
a vedea lucrurile aşa cum sunt. Fiinţele umane se tem de necunoaştere, aşa
> * > ' >
că inventează răspunsuri menite să le acorde o formă de siguranţă, indiferent dacă răspunsurile respective sunt corecte sau greşite. Iată şi al treilea legământ: „nu face presupuneri inutile".

Presupunerile creează multe probleme în relaţii, pentru că ne închipuim că dacă o persoană ne iubeşte, atunci trebuie să ştie ce gândim. La un nivel mai mare, problemele apar pentru că ne închipuim în mod eronat faptul că

oamenii văd lumea aşa cum o vedem noi. În loc să facem presupuneri, spune Ruiz, mai bine am pune întrebări. Fără claritatea care vine din interogare, relaţiile nu au cum să funcţioneze, iar legătura cu lumea va fi una sărăcăcioasă. „Visul iadului", în care existăm cei mai mulţi dintre noi, se naşte ca urmare a ciclului nesfârşit de presupuneri şi a absenţei întrebărilor.

Nu poţi să fii decât cel mai bun

Cel de-al patrulea legământ, „fă tot ce îţi stă în putere", sună puţin banal, deci de ce îl pune Ruiz în centrul teoriei despre cum să ducem o viaţă bună? Una dintre problemele noastre principale este aceea că ne judecăm aspru încontinuu, în funcţie de o serie de valori externe. Dar dacă dăm tot timpul ce avem mai bun, este dificil să ne mai judecăm şi să mai generăm vină şi regret. A da ce e mai bun din noi ne eliberează.

Procedând astfel, suntem pur şi simplu fericiţi, pentru că acţionăm şi depunem un efort. Ne cufundăm în activitatea respectivă, fără ne gândim la recompense. Dacă suntem total implicaţi în ceea ce facem în momentul respectiv, suntem pe deplin vii şi nu mai avem timp să ne fie dor de nimeni şi de nimic.

Cel de-al patrulea legământ este cheia primelor trei, spune Ruiz, pentru că, deşi nu este posibil să fim tot timpul impecabili în cuvânt, sau să nu luăm lucrurile personal, ori să facem presupuneri, suntem tot timpul liberi să dăm ce e mai bun din noi.

Cele patru legăminte reprezintă o modalitate de a ne recupera sinele real, să rămânem fermi cu privire la cine suntem şi ce credem. Lumea este astfel construită încât să ne determine să încălcăm legămintele, dar trebuie să perseverăm. A ne elibera de *mitote,* de falsele acorduri, este ca şi cum am urca un munte. Este mai greu la început, dar atunci când cele patru legăminte devin un obicei, este mai uşor să le păstrezi.

Observaţii finale

În *Călătorie la Ixtlan, nagualul* don Juan îi spune autorului să elaboreze o strategie de viaţă. Dacă nu o face, ajunge o simplă reflexie a societăţii în care sinele original este îngropat. Premisa *Celor patru legăminte* este similară, cu excepţia faptului că strategia devine o poveste pe care ne-o spunem nouă înşine, pentru a justifica drumul pe care îl apucăm. Întrebarea lui Ruiz este următoarea: *Povestea respectivă este cu adevărat a noastră sau a altcuiva?* Există o persoană adevărată care se ascunde în spatele

straturilor conformismului, iar ceea ce este ciudat este faptul că cei mai mulţi dintre noi o ţin ascunsă. Sfatul este următorul: orice strategie de viaţă ai elabora, sau orice poveste ţi-ai spune, trebuie să te asiguri că este o creaţie conştientă.

Cele patru legăminte poate părea o interpretare de bază a înţelepciunii şamanilor, însă mesajul inspiraţional al cărţii este cel al unei renaşteri a sinelui din bula condiţionării. Deşi nu este o capodoperă literară, cartea este un cadou pentru mulţi oameni care îşi afirmă prima dată adevărata lor identitate şi trebuie să rămână fermi.

Don Miguel Ruiz

Ruiz începe să predea în Statele Unite, în anul 1987, alături de mama lui, Sarita. Pe măsură ce faima lui creste, Ruiz îsi dezvoltă învăţăturile, însă în anul 2002 suferă un infarct si îsi limitează apariţiile în public. Fiul lui, don Jose Louis, este si el iniţiat ca nagual.

Printre cărţile lui Ruiz se numără: *Arta de a iubi* (Editura Mix, 2011), *Rugăciuni (Prayers)* si *Vocea cunoaşterii* (Editura Mix, 2005). *Cele patru legăminte* avea să se vândă în peste două milioane de exemplare

CURS DE MIRACOLE

Nimic real nu poate fi ameninţat. Nimic ireal nu există. În aceasta stă pacea lui Dumnezeu. Ai toate motivele să te temi cum te percepi pe tine însuţi. Iată de ce nu poţi scăpa de frică, până
nu realizezi că nu ai avut si nu ai fi putut cum să te creezi pe tine. Rugăciunea este mediul miracolelor. Este o formă de comunicare între creaţie si Creator. Prin rugăciune primim iubire, iar prin miracole se exprimă iubirea.

Pe scurt

Miracolele ridică vălul falselor percepţii şi dezvăluie adevărul şi iubirea.

Din aceeaşi sferă de interes

Biblia
Marianne Williamson, *Întoarcerea la iubir*

CAPITOLUL 36

HELEN SCHUCMAN ŞI WILLIAM THETFORD

Un reper spiritual modern, *Curs de miracole* (Editura fundaţiei pentru Pace Lăuntrică, 2009) a apărut într-un mod neobişnuit. În anul 1965, doctorul Helen Schucman era psiholog cercetător la Centrul medical Columbia-Presbyterian din New York. Locul de muncă al acesteia nu era diferit de altele, în sensul în care orientarea politică şi statutul social creau o atmosferă tensionată în rândul personalului. Într-o zi, şeful departamentului,

medicul William Thetford, avea să-i anunţe pe angajaţi că se săturase de situaţia respectivă şi că trebuia să existe o altă cale. Schucman acceptă să îl ajute şi, la puţin timp, începe să aibă vise ciudate, apoi aude o voce care pare să-i dicteze ce anume să scrie. Prima frază pe care avea să o noteze în carneţelul ei era următoarea: „Acesta este un curs de miracole". Thetford bate la maşină notiţele lui Helen Schucman şi, împreună, iniţiază un proiect care avea să se desfăşoare pe o durată de şapte ani şi să dea naştere unei cărţi de peste 1 200 de pagini - *Curs de miracole,* aşa cum o ştim astăzi. În cadrul acestor *cursuri,* am putea spune că Thetford şi Schucman sunt, mai degrabă, motivul care a dus la apariţia cărţii, decât autorii.

Să fie cartea rezultatul unei iluzii? Ai putea crede asta, cu excepţia faptului că textul în sine este de o claritate incredibilă, iar Schucman, care se stinge din viaţă în anul 1981, a fost o atee care nu avea să profite deloc de pe urma fenomenului provocat de *Cursul de miracole.*

Ediţia originală avea coperte albastre şi litere aurii, şi includea un carnet de notiţe pentru studenţi şi un manual pentru profesori. Cartea se vinde în peste un milion de exemplare şi generează formarea unor grupuri de studiu în toată lumea. Cartea lui Marianne Williamson, *Întoarcerea la iubire,* avea să popularizeze mesajul, fiind şi o introducere reuşită la *Cursul de miracole.* În egală măsură, lucrarea *Dispariţia Universului (The Disappearance of the Univers),* a lui Gary R. Renard, avea să aibă acelaşi efect de transmitere a învăţăturilor.

Un curs despre adevărata conştientizare

Acesta este un curs de miracole. Este un curs impus. Doar momentul când îl faci e la liberă alegere. Liberul-arbitru nu înseamnă că îi poţi stabili programul.

Această amuzantă afirmaţie se află chiar la începutul *Cursului,* care se prezintă drept o carte ce dezvăluie „regulile casei", cu privire la modul de a fi om în acest Univers. Aceste principii şi reguli funcţionează fie că luăm aminte la ele sau nu. Dar de ce un curs despre *miracole*? Un miracol poate fi exprimat în multe forme, fizic şi mental, însă caracteristica lui esenţială este o eliberare bruscă de percepţiile eronate. După cum scrie şi în carte, miracolul este pur şi simplu „îndepărtarea obstacolelor din calea conştientizării prezenţei iubirii".

Atunci când miracolul se manifestă - ceea ce se numeşte „clipa sfântă" -, resimţim pacea lui Dumnezeu, pentru că vedem lucrurile aşa cum sunt, nu prin norul de aroganţă şi de ignoranţă al sinelui. Acest eveniment este un miracol, pentru că este permanent; se prea poate să uităm că a avut loc, dar
îndată ce ne amintim de el, resimţim acelaşi efect.

Distincţia pe care o face cartea între realitate şi irealitate (sau cunoaştere şi percepţie) este foarte importantă. Realitatea/cunoaşterea este ceea ce este Dumnezeu şi ceea ce provine de la Dumnezeu: „Poate fi de nerecunoscut, dar nu poate fi schimbată". Este, de asemenea, dincolo de timp. În contrast, irealitatea/percepţia reprezintă lumea pe care o percepem în mod normal, ce implică, mai degrabă, interpretarea, decât faptele. Ceea ce percepem pare adevărat, dar este adevărat numai prin prisma lentilelor prin care privim. Ceea ce provine de la Dumnezeu, pe de altă parte, nu este perceput, ci *cunoscut.* Este impecabil, lipsit de greşeală şi, prin urmare, de nădejde.

Relaţiile sfinte

Popularitatea *Cursului* se datorează probabil foarte mult percepţiilor cu privire la relaţii. Una dintre distincţiile memorabile pe care le face cursul este cea dintre relaţiile speciale şi relaţiile sfinte. Relaţiile speciale sunt construite pe dorinţele egoului, iar majoritatea oamenilor au doar astfel de relaţii. Aceste relaţii, spune *Cursul,* sunt o formă de excludere a lui Dumnezeu din viaţa noastră. Alternativa sacră, în contrast, are loc atunci când îl lăsăm pe Dumnezeu să pătrundă în ea: „Relaţia sfântă este vechea relaţie specială, dar care este transformată". Din acest punct de vedere, lectura poate fi una deranjantă, căci ne-am putea da seama că majoritatea relaţiilor pe care le-am avut au fost modelate de egoism, şi nu de o nevoie de parteneriate sincere şi pline de iubire.

Atunci când îi cerem lui Dumnezeu, sau, mai exact, Sfântului Spirit, să pătrundă în relaţiile noastre, schimbările se petrec rapid, căci „deodată obiectivul Lui îl înlocuieşte pe al nostru". Într-o relaţie lipsită de sfinţenie, scopul nostru este cel care acordă sens relaţiei. Într-o relaţie normală, dacă nu obţinem ce ne dorim, avem tendinţa de a-i pune capăt, căci punem accentul pe ceea ce vrem noi (spre exemplu, egoul). Problema cu acest tip

de relaţie este aceea că ne vom simţi constant uşor nesiguri de ea, pentru că nu are o fundaţie solidă. Credem că ştim ce este mai bine pentru noi, dar, în esenţă, egoul nostru nu are chiar un obiectiv în această relaţie, cu excepţia folosirii ei pentru propriile beneficii.

Dumnezeu, pe de altă parte, are un obiectiv bine definit pentru relaţie, prin urmare, este o chestiune de a avea credinţa dezvăluirii obiectivului. Experienţa Sfântului Spirit ne conferă iniţial credinţă, dar acea credinţă se transformă în convingere. Ni se dă şansa să salvăm relaţiile de noi înşine. „Ceea ce a unit Dumnezeu, egoul nu poate desface", spune *Cursul.*

Una dintre temele principale ale *Cursului de Miracole* este nevoia de a ierta. Nu pentru că este frumos să procedăm aşa, ci pentru că ne permite să eliminăm falsele percepţii şi să vedem din nou adevărul:

Iertarea este mijlocul prin care ne vom aduce aminte. Prin iertare, gândirea lumii este inversată.

A ierta înseamnă a vedea inocenţa esenţială a unui om, adevărul din spatele faţadei. Când suntem capabili să procedăm astfel, în loc de simţirea constantă a nevoii de a judeca sau de a ataca, vom avea o relaţie vindecată.

Răspunsurile-miracol

O idee recurentă în *Curs* este aceea că „doar iubirea este reală". În mod logic, acest lucru înseamnă că orice altceva - lumea întreagă - este o iluzie. Scopul rugăciunii şi al meditaţiei este de a ne ajuta să ne vindecăm de percepţia eronată pe care o avem asupra realităţii. Atunci când o percepţie greşită este văzută pentru ceea ce este, nu înseamnă niciodată că egoul ne-a permis să vedem lumina, ci doar aprecierea adevăratei realităţi din exteriorul egoului. Este imposibil să obţinem un răspuns corect pe fondul unui conflict, ne spune *Cursul,* pentru că răspunsul va fi modelat de acel conflict. Încercăm să ne rezolvăm problemele prin intermediul raţiunii, dar acest proces nu face decât să ridice şi mai multe întrebări şi răspunsuri legate de ego.

O întrebare onestă, pe de altă parte, este una care „întreabă ceva ce nu cunoşti". Un răspuns adevărat este unul care este corect astăzi, dar şi mâine, şi care se manifestă într-o „clipă sfântă"; mai exact, este o străfulgerare momentană de conştientizare, care este trimisă asemenea unui cadou de la

Dumnezeu. Atunci când experimentăm adevărul, totul pare un miracol, pentru că nu provine de la noi, aşa cum ştim noi că suntem, ci de la sinele care a fost întotdeauna în uniune cu Dumnezeu. Separarea noastră de Dumnezeu este iluzorie.

Pentru a beneficia de acest tip de călăuzire, trebuie să uităm să gândim şi să stăm neclintiţi: „În linişte vin toate răspunsurile, şi fiecare problemă este rezolvată în tăcere".

Cine deţine controlul?

Când suntem confuzi cu privire la cine sau ce suntem, înseamnă că suntem împărţiţi între ceea ce şi-ar putea dori egoul nostru şi ceea ce ne aparţine în mod natural. Egoul iubeşte agitaţia, dar şi crearea şi susţinerea problemelor, iar acesta ar trebui să fie un indicator că aceste probleme nu sunt atât de reale pe cât credem, ci sunt create de o parte din noi, care îşi doreşte să se menţină singură.

Această credinţă, că suntem fiinţe solitare care plutesc în lume, este sinonimă cu „profunzimile nebuniei", ne spune *Cursul,* pentru că, în realitate, suntem una cu Dumnezeul care ne-a creat, şi dintotdeauna a fost aşa. Cuvântul „căinţă" reprezintă amintirea acestei realităţi, şi când o admitem ca atare, nu mai este loc pentru îndoială şi nesiguranţă. După cum spune *Cursul:*

Toate lucrurile conlucrează spre bine. Nu există excepţii decât în judecata eului.

Cartea arată mai departe şi motivele pentru care oamenilor nu le place să se gândească la Dumnezeu, sau la problemele spirituale: pentru că orice recunoaştere a lui Dumnezeu indică „nonexistenţa eului", iar cei mai mulţi se identifică cu egoul lor. Câtă vreme egoul crede în sine ca şi cum ar fi o identitate autocreată, nu poate accepta plenitudinea lui Dumnezeu. Care este semnificaţia conceptului celei de-a doua veniri a lui Iisus? Nu este vorba despre revenirea fizică a lui Hristos pe Pământ, spune *Cursul,* ci despre sfârşitul dominaţiei egoului. Sfântul Spirit este mesagerul lui Dumnezeu, trimis să vindece tortura percepţiilor greşite că egoul ne face să credem că sunt reale.

Observaţii finale

Există nenumărate exemple de cărţi scrise în urma unor revelaţii, dar *Curs de miracole* rămâne un standard de referinţă. Cartea este descrisă ca o Biblie a noului mileniu, iar comparaţia nu este nici pe departe ridicolă. Asemenea Bibliei, cartea pare să conţină un răspuns la aproape orice problemă şi este atât de groasă, încât probabilitatea de a o citi cap-coadă este mică. Helen Schucman foloseşte un limbaj şi referinţe biblice, dar, în locul parabolelor, sunt folosite distincţiile logice şi riguroase, pentru a schimba perspectiva cititorului. Stilul de scriere este deseori foarte frumos.

Unii cititori vor fi descurajaţi din cauza terminologiei creştine, însă aceasta este doar forma folosită pentru a exprima adevăruri universale, care pot fi găsite în orice religie. În ciuda referinţelor creştine, fundamentaliştilor nu le place *Cursul,* căci îl consideră un amalgam de idei blasfematoare ale mişcării New Age. Religiile convenţionale se grăbesc să denunţe asemenea cărţi, pentru că se îndoiesc de veridicitatea mesajului transmis de Dumnezeu prin intermediul unei fiinţe umane. Dar nu cumva aproape toate religiile sau născut în acelaşi fel? Mai exact, prin intermediul unui om cu adevărat special, care primeşte mesajul divin şi care devine lider spiritual al unui sistem de practici organizate.

Fie că provine dintr-o sursă divină sau nu, dacă ai o minte suficient de deschisă, nu se poate să nu te inspire *Cursul de miracole.* Dacă ţi s-a întâmplat vreodată un miracol, în sensul unei conştientizări bruşte sau al unei înţelegeri mai cuprinzătoare, vei vedea de unde anume provine el. Toate religiile ne învaţă că separarea este o iluzie şi că retrezirea conştiinţei cu privirea la uniunea cu Dumnezeu face ca toate lucrurile să fie posibile. *Cursul* confirmă pur şi simplu „normalitatea" miracolelor, atunci când acestea se aliniază unei puteri mai înalte şi ne oferă minunata idee că viaţa este un curs de înţelegere a legilor spiritualităţii, care ne pot face fericiţi

.Calea Sufită

Întrebat de ce anume un seic sufit nu se arată oamenilor si preferă să rămână ascuns, pentru a duce o viaţă religioasă, Nizamuddin Auliya a răspuns: „Regii îsi îngroapă comorile într-unul din două locuri. Primul, cel evident, este seiful, care poate fi jefuit, golit si chiar uzurpat. Celălalt loc, mult mai trainic, este în pământ, într-o ruină unde nimeni nu s-ar gândi să caute.

Pe scurt

Spiritualitatea nu e despre siguranţa emoţională, ci despre găsirea adevărului.

Din aceeaşi sferă de interes

Ghazali, *Alchimia fericirii* (p. 130) G.I. Gurdjieff, *Întâlniri cu oameni remarcabili* (p. 144) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320

Capitolul 37
Idries Shah

Ce au în comun Shakespeare, Roger Bacon, Geoffrey Chaucer şi Dante Alighieri? Există vreo legătură între filosofia hindusă, înţelepciunea cabalei, învăţăturile rozicrucianismului şi ale francmasoneriei şi povestirile Zen japoneze? În *Calea Sufită* (Editura Herold, 2002), Idries Shah sugerează că toate aceste curente sunt influenţate de un corp de învăţături numit astăzi sufism. Înţeles, de obicei, ca dimensiunea mistică şi personală a islamului, sufismul, potrivit lui Shah, îşi are originile cu mult timp înaintea epocii profetului Mahomed, cel mai probabil în timpul lui Hermes, în Egiptul antic.

Numeroasele cărţi ale lui Shah au extins conştientizarea filosofiei şi scrierilor sufiste în Occident, iar *Calea Sufită* este probabil cea mai cunoscută lucrare a autorului. O introducere plăcută a subiectului include portretele succinte ale unor figuri importante din islamism, despre care se spune că ar fi mari maeştri sufiţi, inclusiv Ghazali din Persia, Omar Khayyem (cunoscut pentru Rubaiyat******), Attar din Nishapur *(Conferinţa păsărilor),* Ibn Arabi din Spania, Saadi din Shiraz *(Grădina trandafirilor),* Hakim Sanai, şi Jalaluddin Rumi *(Masnavi* sau Cupletele sensului interior). Cele patru mari ordine ale sufismului, Chishti, Qadiri, Suhrawardi şi Naqshbandi, sunt, de asemenea, descrise în carte.

Cu toate acestea, forţa cărţii provine din antologia sutelor de poveşti, ghicitori şi învăţături ale dervişilor sau sufiştilor, care necesită o viaţă întreagă de studiu, pentru a putea fi desluşite şi apreciate la adevărata lor valoare. Întrucât ar fi imposibil să abordăm toate aceste subiecte în acest capitol, ne vom limita doar la ilustrarea aspectelor esenţiale ale eticii sufiste şi ale libertăţii mentale şi spirituale.

Deconditionarea mintii

Există multe origini posibile ale cuvântului „sufi", de la cele arăbeşti şi greceşti la cele evreieşti, dar Shah susţine faptul că etimologia cuvântului nu este legată de o anumită limbă, ci creată pur şi simplu pentru *sunetul* literelor S, U, F şi al efectului acestora asupra creierului. Acest detaliu ne

indică nivelul profund de cunoaştere al maeştrilor sufiţi, în ceea ce priveşte funcţionarea creierului şi, într-adevăr, ideile acestora despre psihologie şi condiţia umană le considerăm astăzi a fi cele mai valoroase. Există scrieri > sufiste, care datează din secolele al XII-lea-al XIII-lea, şi care vorbesc despre anumite stări şi proceduri psihologice, pe care Freud şi Jung aveau să le „descopere", abia în secolul XX.

Cu opt secole înaintea lui Pavlov, observă Shah, Ghazali sublinia problema condiţionării şi îndoctrinării - duşmanii spiritualităţii pure. Cei mai mulţi oameni nu sunt independenţi, pentru că acceptă un set de credinţe, fără să le chestioneze prea mult; în religie, ei nu caută iluminarea, ci siguranţa. Cu privire la acest subiect, Shah îl citează pe Abdul-Aziz, maestru sufit din secolul al XVII-lea: „Oferă-i unui măgar o salată şi o să te întrebe ce fel de ciulin este". Dacă nu cunoaştem decât ciulinii, nu vom crede niciodată că oricine altcineva ar putea fi bun. Dacă aplicăm acest raţionament unui om, mintea noastră favorizează constant ciulinii cunoaşterii, fără să fie conştientă ce altă minunată înţelepciune există.

Calea sufită nu înseamnă să te împotmoleşti în credinţa că o religie sau o filosofie este adevărată, ci să dezvolţi o deschidere care să îţi permită să reconciliezi ideile şi viziunile contrare. Shah observă că, de-a lungul timpului, foarte mulţi regi au avut consilieri personali sufiţi care au lucrat în spatele liniilor pentru a trece peste diferenţele dintre oameni şi religii. Totuşi, cei mai mulţi oameni se simt confortabil cu religia, pentru că îi ţine la adăpost, în interiorul propriilor obiceiuri şi gânduri, negustând niciodată libertatea care există dincolo de ele.

Nivelurile de cunoaştere

[9]

Shah explică faptul că este posibil să studiezi sufismul ca pe o mişcare culturală sau religioasă şi să nu obţii nimic semnificativ în urma efortului depus. Shah îl citează pe maestrul sufit Saadi din Shiraz:

Învăţatul, care nu face altceva decât să vorbească, nu va pătrunde niciodată în sufletul omului.

Înţelepciunea sufită nu poate fi obţinută prin simplul studiu, tocmai de aceea formele ei de învăţare implică poveşti, legende, ghicitori şi chiar glume. Asemenea conceptului japonez *koan,* învăţăturile sufite îşi propun să şocheze sau să surprindă mintea, printr-o realizare bruscă a înţelepciunii.

Marele poet şi mistic Rumi spunea că poemele lui sunt o mizerie, în comparaţie cu adevărata dezvoltare personală a individului. Aprecierea academică a artei, literaturii şi religiei este bună, dar nu poate fi decât un ajutor pentru sarcina de a atinge idealul în sufism.

Ibn Arabi obişnuia să le spună adepţilor că există trei forme de cunoaştere: intelectuală (sau colecţia de fapte), cunoaşterea stărilor (sau trăirea unui „sentiment spiritual") şi cunoaşterea adevăratei realităţi, care se află la baza tuturor lucrurilor. Despre această a treia formă, Arabi avea să scrie:

Nu avem nici o dovadă academică a acestei cunoaşteri în lume; pentru că este ascunsă, ascunsă şi iar ascunsă. ' t

Seicul Abu Nasr Sarraj distinge trei tipuri de culturi: cultura pământească (sau opiniile şi cunoaşterile convenţionale), cultura religioasă (disciplina şi comportamentul etic) şi cultura sufistă (dezvoltarea personală, care ne călăuzeşte spre porţile adevărului). Shah include şi un citat scurt şi simplu din Ibn El-Jalali, care rezumă religia de dincolo de natura academică a înţelepciunii: „Sufismul este adevărul fără formă".

O idee recurentă în *Calea Sufită* este aceea potrivit căreia oamenii pretind că îl caută pe Dumnezeu, însă tot ce îşi doresc este atenuarea dezamăgirilor şi rezolvarea problemelor. Saadi din Shiraz a fost un geniu, spune Shahi, şi pentru că era un geniu, oamenii îşi doreau să îl facă erou. Cu toate acestea, Saadi era mult mai preocupat de a-i face pe oameni să lucreze cu ei înşişi. El spunea:

Căutători sunt cu duiumul, dar aproape toţi sunt căutători de avantaje personale. Sunt foarte puţini Căutători după Adevăr.

Calea sufismului

Astăzi, există multe organizaţii sufiste în interiorul islamismului, dar maeştrii sufiţi au depreciat întotdeauna importanţa structurilor formale (inclusiv organizaţiile religioase), şi au pus în schimb *individul* înainte de orice. Tocmai acest accent pe adevărul înainte de formă şi pe forma individuală a omului deasupra instituţiilor au făcut ca ideile sufiste să reziste de-a lungul istoriei.

Sufismul recunoaşte că oamenii au niveluri diferite de înţelegere şi de asimilare a învăţăturilor mistice şi ezoterice, iar scrierile sale au de obicei mai multe straturi, astfel încât mai mulţi cititori să înţeleagă la nivelul lor. Jalaluddin Rumi ştia că oamenii iubesc poezia, prin urmare, poemele sale

erau precum mierea care atrage albinele, însă sensul poemelor era unul mult mai profund. El spune: „Înţelegi din poemele mele ceea ce îţi este destinat să înţelegi".

Adevăraţii maeştri sufiţi nu caută să transcendă cultura în care trăiesc, ci lucrează *prin* limba, obiceiurile, prejudecăţile şi chiar prin religia unui teritoriu, pentru a putea avea un efect maxim. Această metodă camuflată de instruire asigură influenţa persistentă a sufismului.

Observaţii finale

Multe poveşti sufiste încearcă să arate că singura avuţie pe care o are un om sunt cunoaşterea şi înţelepciunea; orice altceva este efemer. Discipolul sufist nu doreşte să fie legat de dogmă, dar caută să deschidă ochii în faţa adevărului, indiferent de forma în care acesta i se înfăţişează. Paradoxul sufismului este acela că, deşi este descris în mod normal ca fiind mistic, scopul său este să sporească nivelul de adevăr raţional în lume.

Sufismul încearcă să ne arate că ceea ce credem că este important poate să fie doar o faţadă şi că, dintr-o altă perspectivă, mult mai elevată, acel ceva poate fi eliminat cu uşurinţă. Pentru unii, acest lucru face ca ideile sufiste să fie periculoase şi neortodoxe. Cu toate acestea, idealul sufismului este omul „complet", care vede în inima adevărului şi care, din acest punct, deprinde abilitatea de a vedea vanităţile şi viziunile limitate ale majorităţii. Chiar şi un amator al scrierilor sufiste poate descoperi comoara înţelepciunii umane care datează de secole, deşi aceste scrieri pot părea obscure şi greu de înţeles. Ele ne conduc spre o formă superioară de conştientizare, care slăbeşte şansele de a mai trece prin viaţă asemenea unor somnambuli.

Idries Shah

Idries Abutahir Shah a fost o figură controversată, care şi-a dus viaţa între Orient şi Occident. >

Tatăl său era musulman sunit, iar originile familiei sale se întindeau până la Mahomed. Shah s-a născut în anul 1924 în Simla, India. Mama lui era o scoţiancă pe care tatăl acestuia o întâlnise pe vremea când studia în Edinburgh. Familia se mută în Anglia pe vremea când Shah era încă tânăr. Urmează liceul în Oxford. Shah intră în contact cu dervişii abia la împlinirea vârstei de 30 de ani, după care scrie *Magia orientală (Oriental Magic)* şi *Destinaţia Mecca (Destination Mecca).*

Un polimat, Shah activează în multe domenii sociale şi culturale şi pune bazele Institutului pentru Cercetare Culturală. Ţine conferinţe peste tot în lume. Este foarte popular în cercurile sociale, mulţumită înţelepciunii sale, şi trezeşte interesul unor personalităţi literare precum Doris Lessing şi Robert Graves. La vârsta de 60 de ani, Shah face o vizită sub acoperire în Afghanistan, în timpul ocupaţiei ruseşti, şi pune bazele unei organizaţii filantropice, pentru a ajuta poporul afghan.

Shah avea să scrie peste 35 de cărţi, multe dintre acestea devenind bestseller. Printre ele se numără *Sufismul (The Sufis), Sinele care comandă (The Commanding Seif), Înţelepciunea Idioţilor (Wisdom of the Idiots), Gânditorii din Orient (Thinkers of the East)* şi *Să învăţăm cum să învăţăm (Learning How to Learn).* Se stinge din viaţă în anul 1996.

* Formă de poezie persană alcătuită din patru versuri, dintre care primul, al doilea şi al patrulea rimează împreună (n.red.

DANSUL SPIRALEI

Vechea Religie, aşa cum o numim noi, nu se bazează pe dogmă sau pe un set de credinţe, nici pe
scripturi sau pe vreo carte sfântă revelată de vreun om excepţional. Vrăjitoria îşi trage învăţăturile din natură, şi inspiraţia din mişcarea de rotaţie a Soarelui, a stelelor, a Lunii, din
zborul păsărilor, din creşterea lentă a copacilor şi din succesiunea anotimpurilor. Se crede despre vrăjitoarele moderne cum că ar fi membre ale unui cult straniu, care se ocupă îndeosebi cu blestemarea duşmanilor prin înţeparea unor păpuşi cu ace. Totodată, se crede că vrăjitoarele sunt lipsite de profunzimea, seriozitatea şi demnitatea unei adevărate religii. Dar vrăjitoria este o religie, poate cea mai veche religie din Occident.

Pe scurt

Încrederea în sacrul feminin şi în spiritul naturii este cea mai veche religie.

Din aceeaşi sferă de interes

Black Elk, *Marea viziune* (p. 52) Carlos Castaneda, *Călătorie la Ixtlan* (p. 76) John O'Donohue, *Anam Cara* (p. 268) Clarissa Pinkola Estés, *Femei care aleargă cu lupi*

CAPITOLUL 38

STARHAWK

Deşi a fost scrisă pe când avea 25 de ani, seminţele a ceea ce avea să devină *Dansul spiralei: renaşterea străvechii religii a Marii Zeiţe (The Spiral Dance: A Rebirth of the Ancient Religion of the Great Goddess)* au fost plantate în Miriam Simos (cunoscută azi ca Starhawk) încă de la vârsta de

17 ani. În vara dintre terminarea liceului şi primul an de facultate, Starhawk făcea autostopul pe coasta californiană, dormea pe plajă şi mergea cu cortul, când a simţit prima oară o conexiune aproape erotică cu natura. În primul an de facultate, Starhawk urmează un curs de antropologie şi, în paralel, începe să ţină un seminar de vrăjitorie.

Deşi crescută în tradiţia iudaică, Simos se simte foarte atrasă de zeiţa spiritualităţii şi de celebrarea naturii şi a trupului feminin. Prin urmare, începe să se iniţieze în tainele magiei Wicca şi ale tradiţiilor păgâne. Într-o epocă în care toate marile figuri religioase - preoţi, pastori, guru sau rabini - erau exclusiv bărbaţi, Simos are o epifanie atunci când descoperă că majoritatea oamenilor istorici trăiseră cu o cosmologie esenţial feminină, care precedă religiile patriarhale ale iudaismului, islamismului, budismului, hinduismului şi creştinismului.

Mama ei spera că vrăjitoria este doar o etapă trecătoare. Cu toate acestea, anii de lectură şi practică Wicca şi-au găsit finalitatea în această introducere devenită bestseller, ce a transformat-o într-o figură influentă într-o religie ne-emergentă. Simos îşi ia numele de Starhawk, nume simbolic în care asociază un vis pe care îl avusese cu un şoim („hawk") şi una dintre arcanele majore ale tarotului - steaua („star"). Devenită Starhawk, îşi începe misiunea de a reabilita simbolistica feminină, atrăgând atenţia asupra sacralităţii acesteia în cultura occidentală, insistând totodată asupra recunoaşterii vrăjitoriei ca o religie legitimă.

Religia străveche

Potrivit lui Starhawk, vrăjitoria îşi are originile în urmă cu circa 35 000 de ani, în nordul Europei. Pe măsură ce gheţarii se deplasau spre sud, clanurile tribale aveau nevoie de strategii de supravieţuire. Printre aceşti oameni se numărau şamanii, care aveau puterea de a se conecta cu animalele. Pătrunzând în mintea unui anumit animal, şamanii puteau să anticipeze mişcările acestuia şi să îl vâneze mai uşor. În limbajul anglo-saxon, cuvântul *wicce* semnifică ideea de „modelare", „deformare". Aşadar, şamanii aveau puterea de a-şi modifica după cum doreau conştiinţa, în aşa fel încât lumea din jurul lor să se poată modela conform nevoilor clanului. Simbolul nesfârşitului ciclu al naşterii, morţii şi renaşterii era o spirală dublă, iar

Universul era înţeles ca „dansul unei spirale". Fiecare clan sau grup dispunea de un „sabat al înţelepţilor", care aveau cunoştinţe solide de ezoterism.

Religia acestor oameni, printre care se numărau picţii şi zânele, gravitau în jurul femininului sacru. Zeiţa, fără a fi imaginată ca un părinte Dumnezeu, era dătătoarea de viaţă. Deşi în acea perioadă erau alungaţi din case şi înlocuiţi de culturile patriarhale războinice (cum ar fi celţii), miturile şi ritualurile „Vechii Religii" nu au murit odată cu apariţia creştinismului, ci doar şi-au schimbat forma. Mitul creştin al mamei şi copilului este similar cu mitul străvechi al Mamei Zeiţe şi copilului divin care este sacrificat şi renăscut. Multe catedrale medievale au fost construite pentru a o onora pe Fecioara Maria, ceea ce a dus la estomparea celebrării tradiţionale a Zeiţei. Alte referinţe ar fi trubadurii din secolele al XII-lea-al XIII-lea, care îşi deghizau iubirea pentru Zeiţă în poeme şi cântece direcţionate în mod evident către o anumită femeie.

Călătoria printre tenebre

În secolul al XIV-lea, Biserica începe să asocieze vrăjitoria cu demonismul, iar în anul 1484, papa Inocenţiu al VIII-lea pune bazele Inchiziţiei, care avea menirea de a elimina practicile Vechii Religii. Simbolul bărbatului cu coarne din tradiţia Wicca, care exprima o masculinitate nonviolentă, avea să devină imaginea reprezentativă pentru diavol. *Malleus Maleficarum (Ciocanul vrăjitoarelor),* lucrarea scrisă de doi preoţi dominicani, a fost ultimul cui în sicriul vrăjitoriei, care îşi pierde dreptul de a fi recunoscută ca un set legitim de credinţe şi practici. Ţinând cont de misoginia creştinismului medieval, o religie care gravita în jurul Zeiţei era o imensă ameninţare pentru Biserică, iar femeile trec de la reprezentantele procreaţiei la simbolul sexualităţii păcătoase. Procesele intentate vrăjitoarelor reprezentau o şansă pentru ca bărbaţii să scape de femeile neatractive şi să impună dominaţia masculină în domeniul muncii şi al politicii. Câte vrăjitoare au murit? Câteva sute de mii, poate chiar câteva milioane.

Starhawk ne sugerează un motiv mai profund pentru care Vechea Religie era atât de demonizată: pe lângă faptul că era centrată pe femeie, perspectiva şi structura politică de bază a vrăjitoriei era antiinstituţională, nedogmatică, descentralizată şi concentrată pe adevăruri personale, care nu se puteau împăca cu Biserica patriarhală.

Starhawk observă ironia care caracterizează secolul al XlX-lea, anume că persecutarea vrăjitoarelor avea să fie înlocuită de simpla necredinţă. Într-o epocă raţional-ştiinţifică, vrăjitoria nu devine doar o altă superstiţie. După secole de asasinări, era dificil de eliminat asocierea generală cu diabolicul, însă se remarcă reinstalarea Vrăjitoriei ca o religie de sine stătătoare. Cuvintele „vrăjitoare" şi „vrăjitorie" încă au conotaţii înspăimântătoare şi blasfematoare pentru majoritatea oamenilor, dar Starhawk spune că „recâştigarea cuvântului «vrăjitoare» înseamnă recuperarea dreptului nostru, ca femei, de a fi puternice". Practicile nu ar mai trebui să fie ascunse sau modificate, doar pentru a fi pe placul opiniei publice.

Sabatul vrăjitoarelor

Aşa cum bisericile au congregaţii, vrăjitoria are sabatul. Iniţial, vrăjitoarele erau grupuri de femei înţelepte care călăuzeau clanurile sau triburile. Astăzi, ele sunt „inima Practicilor" şi conduc grupuri de sprijin şi de formare.

Alcătuit, de regulă, din 13 persoane (de regulă femei, dar multe includ şi bărbaţi), la întâlniri se aşază în cerc şi se ţin de mâini. Vrăjitoarele care participă la sabat sunt dezbrăcate, pentru a sugera adevărul gol-goluţ. Prin invocaţii, incantaţii, sau ritualuri, este generat un spirit care creează un câmp energetic mai puternic decât suma indivizilor. Cercurile de pietre megalitice funcţionează pe acelaşi principiu - dacă energia este inclusă, puterea ei creşte. Un ritual important este „strigarea numelui" fiecărei persoane, care ajută la afirmarea identităţii puternice. Un alt cânt important este „Tu eşti o Zeiţă", care este îndreptat spre fiecare membru.

Întrucât viaţa modernă produce deseori un sentiment de fragmentare şi de criză identitară, asemenea ritualuri sunt foarte puternice. Starhawk observă că scopul celor mai multe ritualuri este readucerea la suprafaţă a unei „forţe interioare", care se opune puterii externe asupra celorlalţi, deţinute de societăţile patriarhale. Sabaturile sunt deseori asociate cu cercuri ale răului, dar se dovedesc a exista pentru dezvoltarea personală. Liderii sabatului sunt aleşi în funcţie de recunoaşterea în egală măsură a

>) > O

anumitor calităţi, precum autocontrolul, curajul, onestitatea şi păstrarea angajamentelor.

Starhawk a făcut parte din numeroase sabaturi şi recunoaşte că, asemenea unei familii, uneori există şi certuri. Unele sabaturi există pentru un anumit scop, precum efectuarea unor ritualuri de vindecare, în vreme ce

altele sunt mult mai generale. Unele se concentrează în special pe Zeiţă, în vreme ce altele includ venerarea Zeului cu coarne în ceremonii. Toate au scopul de a-i ajuta pe membrii congregaţiilor vrăjitoreşti să se reîntoarcă la misterul rădăcinilor umane şi să se reconecteze cu puterea naturii.

Asemenea puteri vin cu responsabilităţi, iar Starhawk încearcă să risipească mitul potrivit căruia vrăjitoarele îşi petrec timpul făcând vrăji şi trimiţând blesteme către oamenii pe care nu le plac. Sabaturile predau magia, însă doar ca mod de a atrage lucrurile de care avem nevoie pentru a fi mai puternici. Orice formă de putere sau de tehnologie poate fi folosită în scopuri rele, dar utilizările negative sunt considerate dezonorante pentru Practicile magiei. Puterile magice, spune Starhawk, sunt precum Inelul lui Sauron din *Stăpânul inelelor* - dacă sunt folosite în mod greşit, pot să îl distrugă pe cel care le deţine.

Religia Zeiţei

Starhawk insistă asupra faptului că vrăjitoria nu este o religie teologică sau intelectuală - nu există cărţi sacre sau reguli de viaţă -, însă necesită o revelare în viaţă şi simţuri. În ciuda percepţiei generale, vrăjitoria nu are nimic sobru, însă se bazează pe principiul că plăcerea şi fericirea sunt căi spre divinitate. Sexul este înţeles ca baza forţei vitale, care conduce Universul, prin urmare, este sacru.

Spre deosebire de unele religii, spune Starhawk, vrăjitoria nu necesită abnegare de sine, sărăcie, castitate sau supunere. Aceste idei sunt străine de modul de gândire al acestei religii, deoarece recunoaşte Universul ca fiind abundent fizic, nu pentru a fi transcendentat, ci pentru a fi savurat.

O altă caracteristică a artei magiei este concepţia despre divinitate. În vreme ce Dumnezeul creştin, „tatăl ceresc" veghează deasupra lumii, nu există nimic diferit faţă de Zeiţa Wicca. Zeiţa nu conduce un regat, ci se exprimă în tot ceea ce vedem, auzim, simţim şi mirosim; poate fi văzută în rotunjimea unei pietre, în culoarea unei frunze, în lumina lunii şi în căldura soarelui. Aşadar, vrăjitoria devine religia poeziei naturii şi ştiinţa ecologiei.

Istoria religiilor, observă Starhawk, este, de obicei, istoria unor oameni excepţionali, care le dezvăluie celorlalţi marile adevăruri. Wicca le conferă femeilor un sistem spiritual, care nu depinde de supunere şi adevăruri dezvăluite, dar celebrează sălbăticia interioară şi înţelepciunea. Zeiţa trezeşte o asemenea intensitate a forţei feminine, încât nu mai poate fi

încadrată niciodată în rolurile tradiţionale.

Observaţii finale

Dacă nu cunoşti mai nimic despre tradiţia vrăjitoriei, această carte poate fi o revelaţie. În prefaţa celei de-a 20-a ediţii aniversare, Starhawk reflectează asupra evoluţiei vrăjitoriei şi explică faptul că, în rezumatul iniţial al istoriei, nu a ţinut cont în mod corespunzător de tradiţiile puternice ale vrăjitoriei din culturile non-europene. Ceea ce vrea să sublinieze este faptul că universalitatea Zeiţei nu este în mod necesar legată doar de străvechea religie, ci de religia *lumii* o moştenire străveche pe care credinţele ulterioare au încercat să o preia, să o împrumute sau să o distrugă. Criticii vor spune că o religie păgână, sau una naturală, nu poate ridica oamenii la înălţimile spirituale ale creştinismului, sau ale islamismului, din cauza lipsei de sofisticare teologică. Este adevărat că în tradiţia Wicca nu există vreun Toma d'Aquino sau vreun Ghazali, dar, cu toate acestea, intensitatea experienţei ritualice compensează această absenţă.

Deşi arta vrăjitoriei este o tradiţie spirituală vastă, *Dansul spiralei* este o prezentare magistrală a elementelor centrale ale acestei arte, susţinută bine de comentarii şi de o bibliografie consistentă. Cu toate acestea, pentru cei mai mulţi, cartea este un ghid de magie, care conţine din abundenţă invocaţii, ritualuri şi exerciţii - multe dintre ele destul de captivante.

Starhawk

Miriam Samos s-a născut în anul 1950. După terminarea şcolii, Starhawk se înscrie la UCLA, unde urmează studii de psihologie, artă şi antropologie. În timpul şcolii de film, Starhawk scrie un roman premiat, care nu avea să fie niciodată publicat, dar care a reprezentat fundamentul abilităţilor ei literare. După o vreme petrecută în New York, Starhawk se întoarce în San Francisco şi se implică profund în vrăjitorie.

În anul 1979, găseşte un editor pentru *Dansul spiralei,* după o conferinţă susţinută la convenţia Academiei Americane de Religie. Organizează şi primul ritual public al dansului spiralei, care devine un eveniment anual în San Francisco, şi, alături de alte persoane, formează un colectiv numit Reclaiming (Revendicarea), ce avea să evolueze într-o mişcare socială nonviolentă, care activează în probleme politice şi de mediu.

Printre cărţile ei se numără Visând întunericul (Dreaming the Dark) şi Adevăr sau provocare (Truth or Dare)

.Mintea Zen, mintea începătorului

Dacă mintea ţi-e goală, ea va fi întotdeauna pregătită pentru altceva; va fi receptivă la orice. În
mintea începătorului există multe posibilităţi; în mintea expertului doar câteva. În mintea începătorului nu există nici un gând precum „Eu am obţinut ceva". Toate gândurile legate de ego ne limitează vastitatea minţii. Când nu avem nici un gând legat de a obţine ceva, nici un gând despre sine, suntem cu adevărat începători. Doar atunci putem cu adevărat să
învăţăm ceva. >

Pe scurt

O minte liniştită şi ageră poate fi atinsă stând, pur şi simplu, şi respirând.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Pema Chodron, *Locurile care te înspăimântă* (p. 90) J. Krishnamurti, *Gândeşte-te la aceste lucruri* (p. 204) Dan Millman, *Calea luptătorului paşnic* (p. 244) Robert M. Pirsig, *Zen şi arta reparării motocicletei* (p. 276) Eckhart Tolle, *Puterea prezentului* (p. 352) Chogyam Trungpa, *Eliberarea de materialismul spiritual* (p. 360

)Capitolul 39
Shunryu Suzuki

Zen a devenit un cuvânt familiar, dar ce înseamnă cu adevărat? După ce se răspândeşte în Japonia, budismul capătă caracteristici şi practici specifice şi devine cunoscut sub denumirea de Budism Zen. Una dintre aceste practici, *zazen,* semnifică o postură de meditaţie care implică ceva mai mult decât respiraţia.

Daisetz T. Suzuki este primul care aduce filosofia Zen în Occident, dar maestrul Shunryu Suzuki este cel care avea să îi consolideze influenţa prin înfiinţarea în anii 1960 a Centrului Zen din Los Angeles. *Mintea Zen, mintea începătorului: dialoguri simple despre practica si meditaţia Zen* (Editura Herald, 2018) este prima şi singura lui carte, dar este considerată o superbă relatare a unor învăţături care îţi pot schimba viaţa.

Ce înseamnă, mai exact, „mintea începătorului"? Scopul practicii Zen, explică Suzuki, este acela de a avea o minte simplă, pură, deschisă posibilităţilor. Mintea noastră normală se felicită singură pentru împlinirea unor lucruri, dar gândurile egocentriste ne împiedică să învăţăm şi să vedem cu adevărat. Mintea începătorului merge dincolo de „eu", la realizarea că eul nu este decât expresia Minţii universale, care produce în mod natural compasiune. Încetează să mai gândească într-o maniera dualistă, în termenii polarităţii bine-rău sau agreabil şi dezagreabil şi, în consecinţă, se poate concentra pe plenitudinea clipei, aşa cum este ea.

Dacă simţi că viaţa este haotică şi nu îţi găseşti liniştea, această carte poate avea un impact profund asupra ta.

Minte ordonată, viaţă ordonată

Zazen nu se practică pentru a „dobândi" o anumită stare mentală. Când încercăm această practică, mintea noastră doar cutreieră. Cartea oferă instrucţiuni simple cu privire la poziţia de relaxare, care este nucleul practicii *zazen.* Postura asigură stabilitate şi ne aduce într-o stare mentală care ne eliberează de gândurile negative constante.

Respiraţia este elementul central al practicii. Mintea urmăreşte modelele respiraţiei, inspiraţia şi expiraţia, şi astfel îşi pierde concentrarea asupra „eului" - micul sine care ne generează, de regulă, gândurile. În locul lui, apare natura universală, „natura Buddha", şi începem să ne concentrăm pe ea. Trecem de la „mintea limitată" la „mintea profundă", cum ar spune Suzuki.

De ce este respiraţia atât de importantă? Faptul că ne concentrăm pe respiraţie ne aminteşte că suntem perfect dependenţi de lumea înconjurătoare, de aerul pe care îl respirăm. Ne aminteşte şi că, odată ce respirăm, suntem vii şi, prin urmare, independenţi. Dacă realizezi această dependenţă/independenţă, te poate elibera. Nu este vreo idee intelectuală, ci doar un lucru fizic, foarte real. Prin practica *zazen* înţelegem că lumea este complet dezechilibrată, că se
schimbă mereu şi este deseori haotică. Acest lucru conferă lumii şi vieţii interioare gustul suferinţei. Dar fundalul invizibil al lumii, tărâmul care îl generează, este perfect, iar această conştientizare a armoniei perfecte poate fi experimentată prin practica *zazen.* În mod natural, această experienţă ne ajută să gândim totul în perspectivă. Ne permite să gândim şi să spunem: „Ei bine, acesta este doar firea lucrurilor".

Totuşi, acest lucru nu înseamnă că nu putem acţiona niciodată pozitiv. Din contră, acţiunile pe care le întreprindem prin *zazen,* atunci când suntem în acord cu perfecţiunea, nu au cum să fie altfel decât corecte. În mod normal, acţiunile noastre nu sunt generate de pacea acestei clipe; ele sunt distorsionate de dorinţă sau ambiţie şi, prin urmare, creează şi mai multă dezordine. Aşadar, cu cât petrecem mai mult timp meditând, cu atât mai ordonată devine lumea noastră. Dacă avem o minte calmă, în contact cu

ceea ce este real şi stabil, viaţa noastră are un mod de a se aranja singură. Acesta este modul natural şi inteligent de a fi.

Practica Zen

Poate părea evident, dar cea mai bună modalitate de a atenua extremele minţii este de a sta neclintit şi de a respira. Imaginează-ţi gândurile ca pe nişte valuri care, alături de respiraţia constantă, se micşorează gradual, până când apele minţii se liniştesc. Mintea „eului" devine mintea profundă, sau tărâmul fiinţei pure.

Respiraţia ne va îndepărta de ideea egoului, potrivit căreia suntem speciali. Credem că partea din noi care îşi doreşte lucruri speciale este ceea ce suntem, dar adevărata noastră natură, dezvăluită prin practica Zen, este mai puternică. Este conectată la Mintea superioară. Aşadar, când suntem în conexiune cu ea, mergem dincolo de „eu", lucru care, în mod paradoxal, ne face mai bucuroşi şi mai plini de compasiune. Când totul se bazează pe „eu", suntem într-o luptă continuă.

Suzuki ne avertizează că nu trebuie să ne gândim că prin practica *zazen* obţinem ceva, trebuie să o facem doar de dragul ei. Folosind o analogie, Suzuki explică: „A găti nu înseamnă doar a pregăti mâncare pentru cineva sau pentru tine însuţi; înseamnă a-ţi exprima sinceritatea". Meditaţia este cea mai înaltă formă de exprimare a sinelui.

Cu toate acestea, practica *zazen* necesită disciplină. Repetiţia, consecvenţa şi continuitatea sunt calea Zen. Nu trebuie să căutăm laude sau bucurii mari, care implică pierderea adevăratei noastre naturi, ci trebuie doar să vedem „existenţa" şi frumuseţea fiecărei clipe. Suzuki dă exemplul umilinţei unei broaşte, pentru a explica practica Zen. Broasca stă fără să se gândească la faptul că este specială, dar neclintirea ei nu îi răpeşte identitatea. Este tot o broască. Suzuki vorbeşte despre puritatea practicii. Nu vrea să ne facă să fim puri, prin transformarea unui lucru rău în ceva bun, ci doar să ne facă să vedem lucrurile aşa cum sunt - să vedem „calitatea" lor.

Ce este iluminarea?

Avem tendinţa de a crede că iluminarea este o sclipire puternică de înţelegere, care se obţine după ani de trudă spirituală. Există, într-adevăr, un concept Zen, *satori,* care semnifică realizarea bruscă a stării de Buddha. Dar, de cele mai multe ori, spune Suzuki, iluminarea este destul de

obişnuită - este doar înţelegerea unui fapt concret. Întâi vine realizarea faptului concret, apoi practica ne reaminteşte de ea, care la rândul său este exprimat în gândire şi în acţiune.

Ce este faptul concret? Că totul provine din nimic, că este un nimic fără formă, fără culoare, care generează în mod constant culoarea şi formează lumea noastră. Întrucât totul se naşte din nimic, „nimicul" trebuie să fie ceva. Este o calitate nedeterminată.

Sănătatea mintală ne cere să credem în acest câmp creativ de potenţialităţi, ca fiind realitatea de bază a vieţii noastre, dincolo de toate formele pe care le creează. În practica de zi cu zi, trebuie să fim capabili să trecem prin „poarta goliciunii", să ne eliberăm mintea de iluziile pe care în mod obişnuit le considerăm a fi reale. Toată lumea crede că formele (lumea aşa cum o ştim) reprezintă „realitatea", dar nu sunt decât o reprezentare a ceea ce le creează. Cu toţii ne purtăm ca şi cum am avea ceva, spune Suzuki, pentru că deţinem o fărâmă de reprezentare. Ceea ce cauzează problemele este faptul că ne gândim la aceste forme ca fiind permanente şi „ale noastre".

Suzuki arată că 99% din ceea ce gândim este legat de noi înşine şi de problemele noastre. Maestrul nu ignoră durerea pe care o experimentăm în mintea noastră. Însă, cineva care realizează că viaţa este, în esenţă, despre schimbare şi probleme, dar recunoaşte că înainte de orice există ceva perfect în centrul tuturor, va observa cum anxietăţile cu privire la încotro se îndreaptă viaţa se vor dizolva. Numai atunci când retrăim sursa acestei perfecţiuni putem accepta pe deplin şi să punem în perspectivă viaţa aşa cum e.

Persoana care recunoaşte că viaţa este plină de dificultăţi poate fi liberă, pentru că recunoaşte natura vieţii - aceea că nu poate fi altceva. Totuşi, procedând astfel, scăpăm de ideea că suntem centrul vieţii şi de durerea egocentrismului. Suntem o „întrupare temporară a adevărului", spune Suzuki, o expresie scurtă a adevărului esenţial conţinut în inexistenţă şi când putem accepta acest lucru problemele se micşorează. După cum spune el, într-un mod mai elocvent:

Întrucât crezi că ai un trup si o minte, te năpădeşte sentimentul de singurătate, însă, atunci când realizezi că totul este doar o scânteie în acest Univers nemărginit, devii foarte puternic, iar existenţa ta devine plină de sens.

Suzuki ne avertizează să nu ne aşteptăm la demonstraţii măreţe ale valorii practicii sale. Aminteşte-ţi, tot ce faci este să stai şi să respiri - nimic special. Cu toate acestea, el oferă această sugestie: „Continuă cu practica obişnuită, calmă şi caracterul tău va fi consolidat". Poate că nu vei experimenta cine ştie ce trezire spirituală, dar practica va avea cu siguranţă un efect benefic în viaţa ta. Te face să înţelegi lucrurile aşa cum sunt, şi că orice altceva nu este
decât o „iluzie". Această realizare este în sine o iluminare şi poate porni o tăcută revoluţie în modul de viaţă.

Observaţii finale

Mintea Zen, mintea începătorului spulberă credinţa potrivit căreia putem dobândi mântuirea sau fericirea căutând în alte locuri, dincolo de cine suntem şi unde ne aflăm acum. Vrem să evadăm din cauza suferinţei, însă Suzuki spune că descoperirea plăcerii în această natură trecătoare a vieţii - ceea ce, adesea, numim suferinţă - este singura modalitate de a trăi fericiţi. Această perspectivă de cooperare şi chiar de apreciere a suferinţei ca făcând parte din viaţă este o viziune radicală, dar nu este oare mai apropiată de realitate decât credinţa că putem fi fericiţi doar atunci când avem o evidenţă perfectă? Echilibrul sufletesc este, poate, cel mai mare cadou spiritual, dar nu într-un sens fatalist, ci în afirmarea frumuseţii vieţii, în toate
imperfecţiunile ei.

Unele dintre ideile lui Suzuki pot fi greu de înţeles, însă *Mintea Zen, mintea începătorului* nu este un exerciţiu intelectual de citit. Dacă te inspiră această carte, poate vrei să citeşti şi *Tao Te Ching,* a lui Lao Tzu. Neantul lipsit de culoare şi anost din filosofia taoistă, sau energia universală, este punctul în care Suzuki încearcă să ne atragă mintea - faptul de „a fi", care nu seamănă cu nimic, nu arată a nimic, dar este generatorul constant al lumii. Cunoscând acest nimic şi conectându-ne la el, obţinem un „depozit" întreg de pace.

În general, căutăm să obţinem cunoaşterea prin colectarea de informaţii, spune Suzuki, dar în budism este exact invers. Scopul budismului este acela de a curăţa mintea de „chestii", de a o goli. Acest lucru nu e sinonim cu prostia, ci cu modul în care accesăm inteligenţa perfectă şi nesfârşită a Universului

.Shunryu Suzuki

S-a născut în Japonia în anul 1905. La doar 12 ani, Suzuki devine discipol al maestrului Zen Gyokujun So-on-roshi, care la rândul lui fusese discipolul tatălui său. Studiază la Komazawa, o universitate budistă, apoi la mănăstirile Eiheiji şi Sojiji. La moartea maestrului său, Suzuki preia conducerea templului, împreună cu toate celelalte responsabilităţi.

Călătoreşte în Statele Unite ca turist în anul 1959, dar devine rezident permanent locuind în San Francisco. Acolo pune bazele a trei centre Zen, inclusiv prima mănăstire de practici Zen din America.

În forma sa finală, *Mintea Zen, mintea începătorului* a fost concepută de Marian Derby, discipolul lui Suzuki, şi se bazează pe conferinţele susţinute de maestru la Los Altos. Trudy Dixon şi Richard Baker (care este numit succesorul lui Suzuki) editează şi publică volumul.
Suzuki se stinge din viaţă în Centrul Zen din San Francisco în anul 1971

.RAIUL ŞI IADUL

Îngerii sunt uimiţi când aud că există, practic, oameni care pun totul pe seama naturii si nimic pe seama Fiinţei Divine, oameni care cred că trupurile lor - unde se contopesc atâtea minuni
ceresti - sunt modelate doar de natură, care cred că tot natura este sursa raţiunii. > ' > Dar, de si-ar înălţa puţin minţile, ar putea vedea că asemenea lucruri ne sunt date de Fiinţa Divină si nu de natură, căci natura a fost pur si simplu creată doar pentru a învesmânta spiritualul si pentru a-l prezenta drept echivalentul ei pe cea mai de jos treaptă a ordinii. Îngerii îi compară pe aceşti oameni cu bufniţele, care văd în întuneric, dar nu văd în lumină.

Pe scurt

Lumea celestă este la fel de reală ca cea pământească.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Black Elk, *Marea viziune* (p. 52) Michael Newton, *Călătoria sufletelor* (p. 252

)Capitolul 40 Emanuel Swedenborg

Mai mult de jumătate din viaţă, Emanuel Swedenborg a fost cunoscut pentru activitatea lui în ştiinţă şi inginerie şi pentru lucrările de metalurgie, matematică, fiziologie, anatomie şi navigaţie. Cu toate acestea, pe la 55 de ani, acest „mistic al nordului" (era suedez) avea să trăiască o puternică trezire religioasă, care îl transformă dintr-un om de ştiinţă într-un vizionar. După acest moment, Swedenborg îşi dedică viaţa înţelegerii revelaţiilor pe care le avea în stările de meditaţie vizionară şi revelării unor noi interpretări ale Bibliei.

Ceea ce îl face pe Swedenborg atât de interesant este faptul că, în ciuda cunoştinţelor religioase, nu şi-a abandonat abilitatea de observator ştiinţific, ci a transferat-o în lumea imaterială. Stilul său prozaic pare să treacă dincolo de superstiţia şi misterul pe care creştinismul le-a construit în jurul învăţăturilor sale şi, ca urmare, numele său avea să fie privit cu neîncredere şi teamă în creştinătatea secolului al XVIII-lea. Când citeşti *Raiul şi iadul > > > >*
(Editura Dacia, 2001), rămâi surprins că nu găseşti niciuna dintre presupunerile teologice la care te-ai aştepta de la o carte din acea perioadă. În schimb, ai parte de o descriere detaşată şi destul de convingătoare care aminteşte de un ghid de călătorie al regatelor cereşti. *Raiul şi iadul* este surprinzător de uşor de citit, şi din acest motiv ar trebui aschiziţionată de oricine prezintă un interes pentru teoriile vieţii de apoi.

Structura raiului

O parte din scopul lui Swedenborg era de a distruge mitul potrivit căruia raiul este o masă amorfă de nori plutitori şi spirite. Călătoriile sale mentale aveau să dezvăluie faptul că viaţa de apoi este un tărâm al ordinii perfecte, cu diferitele regiuni, niveluri şi comunităţi. Ca om de ştiinţă, Swedenborg avea un interes sporit pentru descrieri precise. El formulează următoarele idei:

• Raiul are două împărăţii: celestă şi regatul spiritual. Îngerii din împărăţia celestă (acolo unde trăieşte Dumnezeu) sunt de natură superioară, pentru că acceptă adevărul lui Dumnezeu instinctiv, bucurându-se astfel de iubirea celestă. Sunt legaţi profund de Dumnezeu. Îngerii din împărăţia spirituală sunt mult mai preocupaţi de iubirea pentru aproape. Iubirea lor

pentru Dumnezeu vine prin gândire şi memorie, ceea ce îi face să fie cu un pas mai departe de Dumnezeu.

- Există, de fapt, trei ceruri: cel lăuntric, cel din mijloc şi cel mai de jos. La fel sunt organizate mintea şi spiritul unei persoane, pentru că suntem cu toţii reprezentări ale structurii cereşti. La moarte, suntem întâmpinaţi de îngerii din cerurile inferioare sau mijlocii, în funcţie de capacitatea noastră de a accepta binele şi adevărul. Pentru cei din cerul cel mai lăuntric, nu a existat niciodată un decalaj între aprecierea adevărului şi acţionarea în slujba acestui adevăr.
- Lumina cerească variază în funcţie de diferitele comunităţi. Cu cât te apropii mai mult de centrul raiului superior, cu atât mai pură este lumina. Cu cât te îndepărtezi mai mult, cu atât mai nefinisate sunt lucrurile, dar, cu toate acestea, lumina încă există, însă o lumină complet diferită de cea de pe Pământ.
- Raiul funcţionează ca o unitate, fiecare element reunindu-se pentru a alcătui întregul, şi, cu toate acestea, fiecare element este o reprezentare a întregului. Aşa cum însuşi Swedenborg afirmă: „Fiecare comunitate este un rai la o scară mai mică, şi fiecare înger este un rai în miniatură". Principiul „mulţi fac Unul" este principiul lui Dumnezeu.
- Există o separare clară între ceruri. Cineva care se află într-un anumit cer nu poate ajunge în altul. Dacă încerci să ajungi la un cer superior dintr-un cer inferior, nu vei face decât să resimţi durerea uitării.
- Întrucât raiul este un tărâm al iubirii pure, spiritele nu îşi pot ascunde nimic între ele: „În rai, nu ai cum să foloseşti o trăsătură pentru a ascunde gândurile". Pragmatic vorbind, raiul este un fel de Commonwealth, în care toate sunt împărtăşite.
- Există multe locuinţe şi clădiri în rai, ca şi pe Pământ, după cum a spus şi Iisus: „În casa Tatălui Meu sunt multe locaşuri". (Ioan 14:2)

Viaţa îngerilor

Multe dintre cunoştinţele pe care le deţinea Swedenborg cu privire la structura raiului erau obţinute din conversaţii reale cu îngerii. Aceştia aveau să îi comunice lui Swedenborg că oamenii trăiesc pe Pământ în „ignoranţă oarbă", cu privire la lumea spiritelor. Îngerii sunt uimiţi să descopere că foarte mulţi oameni, în speciali intelectualii, care îşi susţin credinţele prin

informaţii senzoriale, nu cred că aceştia există cu adevărat. Cu toate acestea,
oamenii simpli, care îşi bazează credinţele pe sentimentele interioare ale adevărului, sunt cei care au dreptate. Swedenborg confirmă că îngerii sunt la fel de reali ca oamenii de pe Pământ. Iată câteva puncte esenţiale:

- Îngerii au un eu, la fel ca şi oamenii, iar iubirea lor pentru sine îi poate îndepărta uneori de iubirea faţă de Dumnezeu. Îngerii experimentează schimbări ale condiţiei lor (sau ale stărilor mentale) - plăcut, dezagreabil etc. - în funcţie de expunerea lor la lumina şi iubirea cerească. Atunci când îngerii se află într-o stare de ego, devin depresivi: „Pentru aceşti îngeri, raiul este ţinut la distanţă de egoul lor".
- Îngerii au putere, dar forţa lor depinde de nivelul de acceptare al faptului că ea vine de la Dumnezeu şi nu de la ei înşişi.
- În rai, veşmintele îngerilor corespund inteligenţei acestora: cu cât sunt mai inteligenţi, cu atât sunt mai radianţi. În iad, oamenii sunt îmbrăcaţi în zdrenţe.
- Îngerii trăiesc în comunităţi şi sunt atraşi unul faţă de celălalt prin asemănările dintre ei.
- Îngerii trăiesc în case superbe şi au grădini. Aşa se explică faptul că grădinile de pe Pământ reprezintă dintotdeauna simboluri ale liniştii şi frumuseţii raiului.
- Îngerii nu disting spaţiul şi timpul, pentru că aceste dimensiuni nu există ca pe Pământ. Pentru oameni, totul se petrece în funcţie de timp, de secvenţe, dar în rai, ceea ce contează este condiţia: „Îngerii înţeleg eternitatea ca pe un mijloc pentru o stare infinită, nu pentru un timp infinit". Gândurile noastre sunt limitate pentru că implică timp şi spaţiu, dar fiinţele celeste sunt nelimitate din punct de vedere mental şi spiritual, pentru că transcend timpul şi spaţiul.

Binele si adevărul

Oamenii care merg în rai sunt cei care sunt atraşi de lucruri bune şi adevărate pentru propriul bine. Oamenii care se iubesc pe sine mai mult decât iubesc binele şi adevărul ajung în Iad. Acesta este sensul versetului lui
Matei (6:33): „Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă".

Orice om de pe Pământ, avea să descopere Swedenborg, dispune de o poartă în corp prin care curge Dumnezeu. Numai oamenii dispun de ea. De noi depinde să acceptăm iubirea, inteligenţa şi înţelepciunea care sălăşluiesc în această parte superioară a sinelui. Credem că intenţiile noastre ne aparţin întru totul, dar Dumnezeu ne ajută la implantarea acestor intenţii, pentru ca ele să modeleze gândirea şi acţiunea. Din nou, de noi depinde să acceptăm sau să respingem aceste intenţii bune.

În *Raiul si iadul,* se găseşte acest accent pe intenţie, pentru că lui Swedenborg i s-a spus că ceea ce intenţionăm, mai mult decât orice, defineşte cine suntem. Această „iubire conducătoare", aşa cum o numea el, este foarte importantă pentru că determină calitatea vieţilor noastre şi comunităţile în care vom trăi în lumea spirituală.

Swedenborg face o distincţie crucială: sunt cei care caută binele şi adevărul şi cei care se caută pe sine, sub masca binelui şi a adevărului. Oamenii din prima categorie acţionează în slujba binelui, fără să îşi facă griji pentru rezultate.

Bogăţia în ceruri

Oamenii cred că viaţa unui ascet sau a unui pustnic este calea către Dumnezeu, însă lui Swedenborg i s-a spus că asemenea oameni sunt adesea mult prea suferinzi şi că nu le pasă cu adevărat de ceilalţi. În contrast, există
mulţi oameni activi care duc o viaţă foarte lumească, care îşi desfăşoară activitatea, beau şi mănâncă bine. Cu toate acestea, aceşti oameni pot ajunge în rai, dacă trăiesc în bună conştiinţă, punându-l pe Dumnezeu înainte de orice şi făcând bine semenilor lor. Concluzia lui Swedenborg este interesantă: „Oamenii se pot pregăti pentru rai doar pe Pământ". Persoanele spirituale îşi pot dori să scape de nebunia vieţii, pentru a fi singuri cu Dumnezeu, dar motivul adevărat pentru care avem vieţi pământeşti este acela de a ne arunca în vârtejul ei şi de a face ce putem din ea.

Biblia spune: „Mai lesne este să treacă cămila prin urechile acului, decât să intre un bogat în împărăţia lui Dumnezeu". Cămila reprezintă cunoaşterea şi informaţia, afirmă Swedenborg, acest geniu al interpretării biblice, iar urechea acului se referă la adevărurile spirituale. Hybrisul şi iubirea de sine, simbolizate de omul bogat, nu vor fi niciodată pe placul lui

Dumnezeu, în vreme ce o persoană simplă în adevăr şi credinţă va face o tranziţie uşoară spre lumea spiritelor.

Observaţii finale

Să fie, oare, *Raiul si iadul* doar produsul unei imaginaţii debordante? A spune că da ar însemna să se acorde puţin credit lui Swedenborg, având în vedere că era un om de ştiinţă de rang înalt, care nu a semnalat simptome de tulburare mentală nici înainte şi nici după viziuni. Întrucât suntem limitaţi de cele cinci simţuri normale, poate fi greu să acceptăm că un adult a vorbit cu îngerii şi cu sufletele lui Cicero şi Luther (aşa cum el însuşi afirma). Cu toate acestea, cartea ar trebui văzută în contextul unei vechi tradiţii a oamenilor cu puteri speciale, sau cu „al şaselea simţ", capabili să relateze călătoriile în spaţiu şi timp. O mai bună recunoaştere a puterilor lui Swedenborg avea să apară după un incident în care lua cina cu unul dintre prietenii săi în Göteborg. Cuprins de o spaimă cumplită, Swedenborg prezice un imens incendiu, care ar fi avut loc în Stockholm, la peste 300 de kilometri depărtare. Câteva zile mai târziu, un mesager anunţă incendiul, folosind aceleaşi detalii relatate de Swedenborg.

Raiul si iadul conţine multe afirmaţii care aveau să provoace dogma oficială a Bisericii. Cu toate acestea, cunoştinţele ştiinţifice solide de care dispunea Swedenborg, combinate cu conştiinţa lui, l-au făcut pe acesta să relateze lucrurile exact aşa cum le văzuse. Ceea ce avea să descopere era faptul că oamenii simpli, de credinţă - care credeau în rai şi încercau să îşi îmbunătăţească vieţile în funcţie de acest crez - aveau dreptate, în vreme ce creştinii intelectuali, care „depăşiseră" asemenea noţiuni, se înşelau.

Emanuel Swedenborg

Swedenborg s-a născut în Stockholm în anul 1688. Este fiul unui preot şi profesor de teologie. Urmează studiile Universităţii Uppsala şi, după absolvire, călătoreşte în Anglia, Olanda, Franţa şi Germania, pentru a studia mai multe ştiinţe. În anul 1716, regele Suediei îl numeşte consilier juridic în cadrul Colegiului Regal al Minelor. Trei ani mai târziu ocupă un post în Parlamentul suedez şi începe un serviciu în slujba statului, care avea să dureze circa 50 de ani. Printre sarcini se număra şi consilierea pe probleme de inginerie. Între 1729 şi 1734 publică *Opere filosofice si mineralogice (Philosophical and Mineralogal Works) în trei exemplare.*

Experienţele transcendente încep între 1743 şi 1745, în Olanda şi Anglia. *Arcana Coelestia* este prima lucrare majoră de teologie, publicată în anul 1758.

Între 1769 şi 1771, Swedenborg este judecat pentru erezie în Göteborg. Ultima lucrare teologică importantă, *Adevărata religie creştină* (2 volume), este publicată în Olanda între 1771 şi 1772.

Swedenborg se stinge din viaţă la Londra în anul 1772, la vârsta de 84 de ani. În 1787, în baza scrierilor sale, câţiva dintre discipoli pun bazele Bisericii Noului Ierusalim. William Blake, Ralph Waldo Emerson, Dostoievski, Hellen Keller, John Wesley şi Carl Jung se numără printre cei influenţaţi de Swedenborg.

Castelul interior

Fiicele mele, nu ar fi un semn de mare ignoranţă din partea unei persoane care, întrebată cine este, nu ar sti să răspundă si nici să spună cine îi sunt părinţii sau în ce ţară s-a născut? Desi aceasta este o mare prostie, ar fi incomparabil mai mare dacă am încerca să descoperim cine
suntem, si doar stim că trăim în aceste corpuri, având o vagă idee despre faptul că avem un suflet, doar pentru că am auzit
undeva că asa este sau pentru că asa ne spune credinţa noastră. Din punctul meu de vedere, nu vom reusi niciodată să ne cunoastem pe noi, decât dacă vom căuta să-L cunoastem pe Dumnezeu: să ne gândim la măreţia Lui si apoi să revenim la propria noastră josnicie: contemplând la puritatea Lui, vom vedea murdăria noastră; meditând asupra smereniei Sale, vom vedea cât de departe suntem de a fi uniţi.

Pe scurt

Progresul spiritual interior poate motiva marile realizări lumeşti.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Sfântul Augustin, *Confesiuni* (p. 38) G.K. Chesterton, *Sfântul Francisc din Assisi* (p. 82) Margery Kempe, *Cartea lui Margery Kempe* (p. 196) Maica Tereza, *O cale simplă* (p. 344) Gary Zukav, *Lăcasul sufletului* (p. 408

)Capitolul 41 Tereza din Avila

Ca adolescentă în Spania catolică a secolului al XVI-lea, Terezei de Cepeda y Ahumada îi plăcea să se gătească şi să citească romane cavalereşti. Plină de viaţă, cu pielea de alabastru şi păr negru strălucitor, Terezei îi plăceau micile flirturi şi idile, pe care să străduia să le ţină secrete, pentru a nu întina onoarea familiei.

Pe măsură ce se îndreaptă spre vârsta adultă, alegerile ei se limitau la: căsătorie sau călugărie. Mănăstirea Carmelitană Encarnacion, aflată chiar la

ieşirea din oraşul Avila, era un loc unde călugăriţele aveau propria cameră, puteau primi vizitatori şi puteau citi. Această formă de libertate îi atrage atenţia Terezei care, în ciuda dorinţei tatălui său de a o mărita, se călugăreşte. Deşi nu simţise nici o vocaţie sau vreo apropiere specială faţă de
Dumnezeu, Tereza avea să descopere că viaţa la mănăstire este pe placul ei.

Inteligentă şi comunicativă, Tereza ar fi putut ajunge în fruntea mănăstirii, dar, altfel, viaţa ei nu se remarca prin nimic deosebit. Cu toate acestea, începe să aibă beatitudini şi viziuni, experienţe mistice, care aveau să o transforme într-o celebritate sfântă. Spania se afla sub stăpânirea Inchiziţiei, iar afirmaţiile Terezei, potrivit cărora aceasta ar fi vorbit direct cu Dumnezeu, ocoleau autoritatea Bisericii. Mulţi considerau că aceste conversaţii nu erau cu Dumnezeu, ci cu însuşi Satana. Tereza trebuia să fie atentă. Merge la duhovnici, la oameni religioşi erudiţi, care aveau autoritatea de a-i diagnostica corect stările ca fiind reale sau imaginare. Din fericire, investigaţiile lor aveau să ducă la un consens: experienţele sale erau un adevărat dar de la Dumnezeu.

Tereza a urmărit reformarea Ordinului Carmelitelor (pentru o stricteţe mai mare) şi a întemeiat 17 noi congregaţii şi două mănăstiri. Aceste activităţi sunt cronicizate în populara şi influenta lucrare *Cartea vieţii mele* (Editura Institutul European, 1994). Cu toate acestea, *Castelul interior* (Editura Herald, 2019) este considerată a fi capodopera ei.

Fiind o descriere a etapelor dezvoltării sufletului său, cartea a fost iniţial destinată doar carmelitelor, pentru a le ajuta să se simtă mai puţin singure în timpul căutărilor lor spirituale. Inspiraţia Terezei era imaginarea sufletului „ca şi cum ar fi un castel construit dintr-un singur diamant, sau dintr-un cristal foarte limpede, în care se află multe camere, la fel cum în Rai există multe locuinţe". În limba spaniolă, cartea este cunoscută sub titlul de *Las Moradas (Locuinţele).* În cele ce urmează, vom face o scurtă vizită în aceste niveluri de locuinţă.

Prima locuinţă

Acest nivel iniţial al vieţii sufletului este asemănat cu o grădină care înconjoară castelul, în care stau la pândă „creaturile veninoase" ale păcatului. Aici smerenia se învaţă încet prin efectele acţiunii păcătoase.

Sufletele sunt provocate să găsească disciplina necesară, pentru a acţiona dincolo de impulsurile de bază. Deşi Dumnezeu îşi doreşte ceea ce este mai bine pentru suflet, abilitatea lui de a-L recunoaşte şi a-L iubi pe Dumnezeu nu este excepţională, prin urmare, şi autocunoaşterea va fi limitată. Tereza vorbeşte despre cei care sunt tot timpul preocupaţi de problemele lor şi nu realizează niciodată comorile ce se află în interior. Unii au dorinţa sinceră de a pătrunde pe poarta castelului, prin rugăciune şi meditaţie, dar rugăciunea lor nu este constantă, şi nici nu are foarte multă forţă. Nu se pot concentra pe foarte multe, în afara preocupărilor şi ataşamentelor.

Majoritatea oamenilor s-ar încadra în această imagine, dar, cu toate acestea, Tereza spune că deşi pentru tine personal nu înseamnă mare lucru, simpla încercare de a ajunge la primul nivel al castelului este un pas uriaş.

A doua locuinţă

Apreciem acum nevoia de rugăciune constantă pentru a ne ţine departe de vechile căi şi a ne simţi astfel într-o apropiere reconfortantă de Dumnezeu. Dumnezeu depune mari eforturi pentru a ne apropia, deşi mulţi dintre noi suntem încă implicaţi în „trecutul, afacerile, plăcerile şi disputele acestei lumi". Diavolul continuă să ne facă să credem că lucrurile materiale şi relaţiile au o natură eternă şi sunt foarte importante. Tereza spune despre acest punct crucial: „Ce confuzie aduc diavolii în sărmanul suflet şi cât de chinuit este el, pentru că nu ştie dacă ar trebui să meargă înainte sau să se întoarcă în locuinţa în care se afla!" Ar trebui să ţinem cont mai ales de faptul că toate lucrurile pământeşti se sfârşesc, în timp ce iubirea lui Dumnezeu este eternă, şi trebuie ajungem să realizăm că viaţa în afara castelului sufletului nu ne aduce niciodată siguranţa sau pacea pe care ne-o dorim.

În a doua locuinţă, sufletul începe să fie mai responsabil de el însuşi şi să caute lucrurile dumnezeieşti, pentru a rămâne pe calea spirituală. Prin rugăciune, el devine mai capabil să reziste tentaţiilor. Cu toate acestea, în această primă înflorire de dragoste reală pentru tărâmul divin, tindem să căutăm favoruri spirituale. În schimb, ar trebui să fim dispuşi să suferim mai mult, oferindu-i lui Dumnezeu suferinţa noastră.

A treia locuinţă

În acest punct, putem fi percepuţi de alţii ca fiind buni sau religioşi, dar aceste „înălţimi" rarefiate reprezintă un teritoriu periculos pentru cei care îl caută pe Dumnezeu. Oricare ar fi credinţa şi evlavia pe care le-am acumulat până acum, în această a treia locuinţă, sufletele riscă să cadă victimele hybrisului şi să uite să se teamă de Dumnezeu. Tereza ne sfătuieşte să rămânem smeriţi, căci, „cu cât primim mai multe de la Dumnezeu, cu atât mai mare este datoria noastră faţă de El". Este posibil să experimentăm perioade de ariditate, atunci când nu simţim afluxul iubirii sau al credinţei, dar trebuie să traversăm aceste perioade şi să nu fim neliniştiţi. La acest nivel al castelului interior, ne aflăm în pragul dintre supunerea totală în faţa divinităţii sau reîntoarcerea la raţiunea noastră.

A patra locuinţă

Este primul nivel mistic al castelului, în care depindem mai puţin de noi înşine şi ne bazăm pe Dumnezeu, lăsându-ne cu încredere îmbrăţişaţi de iubirea sa. În loc să ne gândim constant la Dumnezeu, începem să primim darul înţelegerii naturale. Tereza îi spune cititorului „să nu gândească mult, ci să iubească mult".

Aceste locuinţe sunt de o asemenea frumuseţe, încât ne este imposibil să le descriem celor care încă nu le-au văzut. Începem să primim binecuvântarea sau consolarea, fără ca măcar să ne rugăm pentru ele. Acesta este punctul de plecare mult aşteptat în trezirea noastră, cel în care străduinţa face loc graţiei divine.

A cincea locuinţă

În interiorul acestor ziduri se realizează uniunea cu Dumnezeu. Putem să ne rugăm cât dorim, însă uniunea spirituală rămâne un mister. Atunci când se întâmplă, această uniune este perfectă. Tereza foloseşte cunoscuta analogie cu viermele de mătase. Sufletul este precum un vierme de mătase, care se hrăneşte din susţinerea lui Dumnezeu. Atunci când căpătăm încrederea totală, devenim un cocon învăluit în iubire pură. Numai de la acest nivel al pietăţii putem evolua spre fluture, pătrunşi de o lumină pe care nu am mai avut-o niciodată. Tereza scrie: „El nu mai are la dispoziţie lucrurile pe care le făcea pe vremea când era un vierme, adică ţeserea treptată a coconului. Acum are aripi: cum s-ar mai putea mulţumi cu târâtul greoi, când are capacitatea de a zbura?"

A sasea locuinţă

Sufletul este de acum logodit cu mirele (Dumnezeu), dar Dumnezeu caută să îl mai testeze puţin, înainte de căsătorie. Sufletului i se acordă favoruri şi mai mari, însă se confruntă şi cu încercări mai grele. Este momentul în care suntem cei mai vulnerabili la „întunecarea sufletului".

Sufletul aflat în această locuinţă este captivat de chipul lui Dumnezeu, şi apare un mare sentiment de smerenie. Ţinând cont de ceea ce am văzut şi am simţit la acest nivel, întoarcerea pe Pământ pare o suferinţă teribilă. Am respinge complet lumea, exceptând faptul că putem face lucrări pentru Dumnezeu cât încă suntem aici.

A saptea locuinţă

În sfârşit, unit cu Dumnezeu, în pace şi linişte perfectă. Pe măsură ce sufletul moare pentru sine, persoana devine expresia lui Dumnezeu pe Pământ: un sfânt. Deşi încă mai au loc evenimente şi încercări, acestea se manifestă fără ca persoana să mai fie afectată de ele.

Mediul evoluţiei

Pentru Tereza, călătoria sufletului este împărţită în două etape: în primele trei locuinţe se manifestă sârguinţa individuală de a ajunge mai aproape de graţia divină.

Cu toate acestea, doar prin rugăciune şi meditaţie, ne avertizează ea, putem începe să progresăm. Rugăciunea nu este pentru a primi lucruri, ci pentru a ne apropia de Dumnezeu şi de voia Lui. Este recunoaşterea faptului că nu ştim totul, că există o putere mai mare care ne va ajuta să trecem peste probleme, dacă îi dăm voie. Şansa de a experimenta graţia sau favorurile divine creşte pe măsură ce îl lăsăm pe Dumnezeu să pătrundă în gândurile noastre, prin rugăciune. Rugaţi-vă, ne îndeamnă Tereza, chiar şi atunci când ni se pare că nu are efect. Temporalitatea divină este diferită de cea umană

Mersul la biserică, rostirea rugăciunilor, lectura cărţilor sfinte, iertarea celorlalţi - toate ne par astăzi demodate, însă, numai ele pot linişti zarva neîncetată din mintea noastră, înălţându-ne spre cunoaşterea unor lucruri mai măreţe şi mai durabile. Simpla adoraţie şi contemplarea ne menţin pe drumul cel drept, oferind o cale clară prin hăţişurile minţii noastre.

Observaţii finale

În *Castelul interior,* Tereza îşi recunoaşte ignoranţa în faţa „celor învăţaţi" şi

se descrie pe sine ca fiind o „pasăre cu o aripă frântă", care nu ştie să scrie frumos şi care nu spune nimic nou. Totuşi, imaginea unei călugăriţe modeste care nu ştie prea multe este una falsă, căci, la momentul la care scria cartea, Tereza din Avila era deja o personalitate cunoscută. Urmărind un singur scop, Tereza era o bună negociatoare, care avea şi cunoştinţe de drept şi finanţe. Iubea conversaţiile despre cărţi, îi plăceau intelectualii, mâncarea bună şi glumele. „Există un timp pentru penitenţă şi unul pentru bunăstare", spune Tereza din Avila.

Mintea nereligioasă înţelege cu greu cum cineva îşi poate direcţiona iubirea spre ceva invizibil, dar în cazul Terezei, acest lucru nu a făcut decât să îi trezească individualitatea şi puterile. Dacă s-ar fi căsătorit, nu ar fi realizat prea multe, dar ca „mireasă a lui Hristos", a găsit o cale pe care nici măcar cărţile adolescentine romantice şi romanele cavalereşti nu o puteau egala în emoţie şi scop. Într-adevăr, există o faimoasă sculptură a Terezei de Avila, lucrată de Bernini, în care aceasta este reprezentată în timpul extazului religios şi în care pare a avea un orgasm. Acest tip de pasiune avea să motiveze marile realizări pământeşti ale sfinţilor.

Sfânta Tereza din Avila

Tereza s-a născut în anul 1515. Bunicul ei era evreu convertit la catolicism, iar tatăl său avea să fie măcinat de teama incredibilă de a nu fi demascaţi pentru că nu făceau cu adevărat parte din nobilimea creştină. Tereza intră în Ordinul Carmelitelor în anul 1533 şi, doi ani mai târziu, depune jurământul. În 1562 părăseşte mănăstirea în care trăise vreme de 30 de ani şi se mută într-o micuţă chilie din Avila, mănăstirea Sfântului Iosif. În anul 1567, generalul Ordinului Carmelitelor solicită ca reformele propuse de Tereza să fie aplicate.

Tereza moare în 1582 la mănăstirea Alba, însă corpul ei este exhumat câteva luni mai târziu. Trupul ei intact indică faptul că era o sfântă, şi părţi din acesta aveau să fie distribuite în multe alte lăcaşuri sfinte, pe post de moaşte. Se spune că trupul ei neputrezit emana „mirosul sfinţeniei". Este canonizată în anul 1622, iar în 1970 este prima femeie care primeşte distincţia Vaticanului de Doctor al Bisericii.

Castelul interior este scrisă în doar trei luni şi este editată de prietenul ei, Padre Gracian, stareţ din Ordinul Carmeliţilor desculţi. Versiunea originală needitată se citeşte şi astăzi, iar traducerea clasică în engleză îi aparţine lui Edgar Allison Peers

.O CALE SIMPLĂ

Sărăcia în Vest este o sărăcie diferită - nu este doar o sărăcie a singurătăţii, ci si una a spiritualităţii.

Rodul tăcerii este rugăciunea / Rodul rugăciunii este credinţa / Rodul credinţei este iubirea / Rodul iubirii este slujirea / Rodul slujirii este pacea.
(MAICA TEREZA)

Pe scurt

Pe lângă ajutorul fizic, acordă mângâiere spirituală celor care au nevoie.

Din aceeaşi sferă de interes

G.K. Chersterton, *Sfântul Francisc din Assisi* (p. 82) Mohandas Gandhi, *O autobiografie* (p. 122) Tereza din Avila, *Castelul interior* (p. 336

CAPITOLUL 42
MAICA TEREZA

Unul dintre puţinele lucrurile bine cunoscute despre Maica Tereza este legat de moartea sa, care a survenit în aceeaşi săptămână cu cea a prinţesei Diana, în 1997. Au fost două dintre cele mai importante femei ale vremurilor noastre, iubite în feluri diferite, dar multă lume consideră că moartea Maicii Tereza face parte din spiritul ei umil, căci avea să fie umbrită de cineva şi mai faimos decât ea. Dar ce ştim cu adevărat despre Maica Tereza şi care este moştenirea ei?

În ciuda numeroaselor biografii, Maica Tereza nu a avut o carte completă a ei. *O cale simplă* se apropie de o carte personală. Volumul este o compilaţie elaborată de Lucinda Vardey, scriitoare religioasă, şi este scrisă din perspectiva Maicii Tereza, în baza conversaţiilor pe care le-a avut cu ea, dar şi cu călugării şi călugăriţele din Ordinul Misionarele Carităţii. În plus, cartea cuprinde şi interviuri cu voluntarii din toată lumea cu care cele două au lucrat.

Deşi este un portret necritic, la finalul lecturii nu poţi rămâne decât cu o admiraţie pentru munca Maicii Tereza. Multora le poate părea prea creştină, căci include rugăciuni şi versete biblice despre puterea lui Iisus, dar cartea este poate expresia cea mai clară a ceea ce a reprezentat ea, iar relatările vieţilor triste, dar demne, vor aduce, fără îndoială, lacrimi în ochii cititorilor.

Iată principalele momente din viaţa Maicii Tereza: Agnes Gonxha Bojaxhiu se naşte în Skopje, Albania, în anul 1910. Este mezina unei familii cu trei copii din clasa de mijloc. Tatăl ei era antreprenor în construcţii şi importator. După moartea prematură a acestuia, mama ei deschide un mic atelier de ţesături şi face broderii, creând astfel un model al rezistenţei feminine.

La vârsta de 18 ani, Agnes pleacă în Irlanda pentru a se alătura călugăriţelor Loreto, despre care ştia că făceau misionarism în India. Se mută în Calcutta şi îşi ia numele de Tereza, după Sfânta Tereza de Lisieux. În perioada şederii în Calcutta, Maica Tereza predă la o şcoală Loreto, înainte de a deveni stareţa congregaţiei. Se îmbolnăveşte, timp în care reflectează foarte mult, iar în anul 1946 primeşte cea de-a „doua chemare": să îi ajute pe „cei mai săraci" din mahalalele din Calcutta. Deşi Surorile îi cer să continuie predatul, în anul 1950 pune bazele propriului ordin, Misionarele Carităţii, cu simbolul vestimentar reprezentat de cunoscuta sutană cu alb şi albastru.

Ordinul avea să se dezvolte rapid. În anul 1960 existau 25 de case de îngrijire în India, iar în 1966 se întemeiază Fraţii Misionari ai Carităţii. Între anii 1970-1980, Maica Tereza avea să fondeze mai multe ramuri în afara Indiei, inclusiv aziluri, centre de dezintoxicare, adăposturi pentru prostituate, precum şi case de îngrijire pentru bolnavii de SIDA, în SUA şi în Europa. Construieşte şi centre sociale pentru copiii abuzaţi sau abandonaţi, sanatorii pentru leproşi sau bolnavii de tuberculoză şi cei cu boli psihice. Misionarele Carităţii au pus şi bazele unor centre de planificare familială, precum şi ale unor grupuri de studiu biblic.

Deşi imaginea întipărită în mintea oamenilor este aceea a unei călugăriţe care cutreieră străzile Calcuttei, ordinul este astăzi prezent în peste 100 de ţări, cu peste 500 de misiuni, de la Tokyo şi Bogota la Los Angeles. Deşi vocaţiile din religia catolică au fost constant în scădere în ultimii 50 de ani, Misionarele Carităţii au cunoscut o incredibilă dezvoltare, chiar şi după moartea Maicii Tereza.

Motivaţiile Maicii Tereza

În *O cale simplă,* Maica Tereza relatează vizita pe care a făcut-o la o cantină pentru oamenii străzii din Londra. I-a întins mâna unui bărbat care trăia într-o cutie de carton, moment în care acesta îi spune: „A trecut multă vreme de când nu am mai simţit căldura unei mâini".

Maica Tereza avea să explice că mulţi dintre cei care făceau parte din misiunile ordinului nu veneau pentru că le era neapărat foame, voiau să fie recunoscuţi, să găsească pacea interioară şi să se relaxeze. Slujba Misionarelor Carităţii, spunea Maica Tereza, nu era aceea de a înţelege motivele pentru care oamenii trăiau fără adăpost, ci de a le permite să

găsească o formă de demnitate, mai ales dacă erau muribunzi. „Sunt mulţi cei care şi-ar da viaţa pentru o bucăţică de pâine, dar sunt şi mai mulţi cei care şi-ar da viaţa pentru puţină iubire".

Surorile Carităţii depun jurământul sărăciei, pentru a se putea baza pe deplin pe providenţa lui Dumnezeu. Nu au voie să aibă mai mult de două rânduri de haine, sandale, o găleată, o farfurie din metal pentru mâncare şi aşternuturi. Fără suferinţa proprie, munca depusă de ele ar fi doar una de natură socială. Motivaţia primară a ordinului este întotdeauna religioasă; munca lor este dedicată lui Iisus. „Iubeşte până te doare", obişnuia să spună Maica Tereza, pentru că măicuţele apreciază bucuria paradoxală a suferinţei, dacă este direcţionată către un scop. Salvându-i pe ceilalţi, ele se salvau pe
sine, o idee susţinută şi de voluntarii ordinului.

Schimbarea vieţii prin voluntariat

Secţiunea din *O cale simplă* unde sunt relatate experienţele voluntarilor este foarte impresionantă. Fără îndoială, nu ai cum să fii voluntar şi asta să nu-ţi schimbe viaţa într-un fel, iar cei mai mulţi ajung să înţeleagă că, fără să
realizeze în viaţa de zi cu zi, erau nefericiţi.

Penny, o cosmeticiană, ajunge din întâmplare la azilul Nirmal Hriday din Calcutta şi rămâne până la urmă timp de şase luni. Munca ei implica spălarea oamenilor nevoiaşi, şi, deşi suferinţa pe care avea să o vadă acolo era teribilă, experienţa, în sine, avea să devină catalizatorul unei schimbări de carieră în psihoterapie. Parte din ideea acestor centre de ajutor deschise de Maica Tereza era aceea de a le permite oamenilor să intre în contact cu săracii, „astfel încât să nu fie vorba doar de câteva milioane de oameni, ci de nişte persoane pe care realmente le-ai emoţionant".

O cale simplă te face să te gândeşti la valoarea adunării bogăţiilor şi a bunurilor materiale. Peter, un alt voluntar, spune aşa: „Am ajuns să înţeleg că atunci când ai mai puţin eşti mai fericit. Când vezi viaţa simplă pe care o duc măicuţele, propria ta viaţă se schimbă... Cred că cea mai simplă cale este cea mai uşoară către Dumnezeu." Un alt voluntar avea să realizeze că slujba lui de birou nu era lumea reală; munca alături de Misionarele Carităţii părea mult mai reală. Atunci când te confrunţi zilnic cu moartea şi cu viaţa, ajungi să pui problemele banale într-o nouă perspectivă.

Viaţa în ţările bogate îi poate face pe oameni să se simtă izolaţi şi vulnerabili, dar acest tip de muncă lipsită de egoism îţi poate oferi mai multă concentrare şi un nivel de integrare emoţională mult mai profund, pe care viaţa normală nu ţi le poate oferi. Unul dintre principiile după care se ghidează ordinul este următorul: „Rodul slujirii este pacea".

Rugăciunea ca un combustibil

În anul 1976, Maica Tereza deschide la New York o ramură meditativă a ordinului numită Surorile Cuvântului (Sisters of the Word). Vocaţia acestora era să se roage pur şi simplu în tăcere cea mai mare parte a zilei. Dacă eşti tăcut, spune Maica Tereza, Dumnezeu îţi vorbeşte: „Rugăciunea hrăneşte sufletul - la fel cum procedează şi sângele cu corpul".

Cartea conţine nenumărate poveşti despre oamenii care veneau la momentul potrivit pentru a ajuta ordinul, ca rezultat al rugăciunilor. Prin cerinţele lor zdrobitoare de a-i sluji pe cei bolnavi şi nevoiaşi, pentru multe dintre călugăriţe şi călugări, rugăciunile le oferă şansa de a se reîncărca cu motivaţie spirituală. Aşa cum remarcă însăşi Maica Tereza: „Fără rugăciune nu aş putea să trăiesc nici măcar o oră. Dumnezeu îmi dă tăria prin rugăciune".

În carte, rugăciunile şi iertarea apar ca fiind răspunsul la orice dificultate. Atunci când ne eliberăm de emoţii, îi permitem lui Dumnezeu să ne folosească în cel mai bun mod posibil, iar acest lucru începe cu rugăciunea.

Maica Tereza ca lider

Atunci când unor măicuţe li se cere, în cadrul unui interviu, să vorbească despre impresiile lăsate de Maica Tereza după cei 19 ani petrecuţi la şcoala Loreto, înainte de crearea Misionarelor Carităţii, toate au răspuns că Maica Tereza nu avea nimic remarcabil, cu excepţia unei sănătăţi fragile. Cu toate acestea, era vorba de aceeaşi persoană, spune Lucinda Vardey, care a devenit „antreprenorul chintesenţial şi energic, care a perceput nevoia şi a făcut ceva pentru asta, a construit o organizaţie împotriva tuturor sorţilor potrivnici, ia formulat actul constitutiv şi a înfiinţat sucursale în toată lumea".

Ce o făcuse să fie o vizionară? Portretul care ni se înfăţişează în *O cale simplă* este cel al unei persoane care combină o voinţă de fier cu supunerea totală faţă de Dumnezeu. Maica Tereza era caracterizată de un amestec de pragmatism şi sfinţenie, ceea ce i-a permis să construiască o organizaţie

asemănătoare unei corporaţii, ca nivel de complexitate. În egală măsură, ea reuşea să îi inspire pe toţi cei pe care îi întâlnea, prin zelul ei pentru bunătate şi speranţă. Cu toate acestea, Maica Tereza trebuie să fi avut un anumit grad de ambiţie şi de inteligenţă pentru a-şi împlini visul, şi care nu a împiedicat-o să se adreseze regilor şi preşedinţilor atunci când simţea că este în interesul Bisericii sau al ordinului.

Observaţii finale

Deşi Tereza şi-a luat numele de la copila simplă, sfânta Tereza de Lisieux, Maica Tereza semăna mai mult cu Tereza din Avila, pioasa fondatoare a 17 congregaţii spaniole, care putea să dialogheze cu uşurinţă cu bărbaţi puternici (vezi *Castelul interior).* La fel ca Tereza din Avila, care pune bazele primei congregaţii la vârsta de 40 de ani, şi Maica Tereza avea să înceapă târziu. Majoritatea oamenilor nu ştiu că Maica Tereza a fost profesoară timp de 20 de ani şi apoi directoarea şcolii, înainte de a începe misiunea sa prin mahalalele oraşului Calcutta. Abia la vârsta de 40 de ani avea să conducă ordinul Misionarelor Carităţii. Din acest punct, Maica Tereza devine una dintre „antreprenoarele lui Dumnezeu", făcând ca organizaţia ei să înflorească pe toate continentele. Dezvoltarea ordinului seamănă cu o franciză de afaceri, ale cărei principii intacte i-au permis să crească rapid fără a-şi pierde identitatea şi scopul.

Maica Tereza devine cu adevărat cunoscută de lumea întreagă după documentarul *Ceva frumos pentru Dumnezeu,* realizat de Malcolm Muggeridge, în anul 1969. Întrucât majoritatea informaţiilor despre ea sunt de natură hagiografică, majoritatea criticilor contemporani ne sugerează să privim un pic dincolo de mitul Maicii Tereza. Autorul Christopher Hitchens este unul dintre cei mai aprigi critici ai Maicii Tereza, acuzaţiile sale fiind următoarele:

- Maica Tereza a fost un strateg viclean, care a reuşit să pactizeze cu unele dintre cele mai conservatoare forţe din ţările în care ordinul său era prezent. L-a lăudat pe dictatorul albanez Enver Hoxha, de exemplu, şi a fost prietenă cu familia Duvalier din Haiti.
- Era o catolică fundamentalistă care s-a opus reformelor Consiliului Vaticanului din anii 1960 şi a încercat să intervină în referendumul irlandez împotriva avortului. Biserica nu o acceptă decât prin prisma faptului că atrăgea mulţi adepţi.

- În ciuda donaţiilor consistente, facilităţile din cadrul spitalelor pe care le administra erau destul de reduse şi primitive, ceea ce susţine acuzaţiile împotriva ei, potrivit cărora obiectivul ordinului nu era acela de a salva vieţi, ci de a le oferi oamenilor „o moarte catolică bună".

Se prea poate ca aceste acuzaţii să fie adevărate, dar binele pe care l-a făcut depăşeşte orice aspect negativ. Există sute de mii de leproşi, copii abuzaţi, dependenţi de substanţe, dar şi alţii care au fost salvaţi de ordinul Misionarelor. Orice mare organizaţie are politici cu conotaţii negative, iar Misionarele Carităţii nu reprezintă un caz diferit. Dacă nu ar fi existat ele, ca să propovăduiască cuvântul lui Iisus, acestea nu s-ar putea distinge de Crucea Roşie.

Standardele privind asistenţa medicală sunt în mod evident o problemă majoră, dar, aşa cum afirmă Maica Tereza în *O cale simplă,* oamenii îşi doresc cel mai mult pe cineva care să îi privească în ochi şi să le întindă o mână binevoitoare. În vreme ce spitalele „repară" trupuri, Misionarele Carităţii ne amintesc că viaţa care o apucă pe căi greşite este la fel de importantă ca orice altă viaţa şi că omul este mai presus de toate un suflet înainte de a fi orice altceva

.Puterea prezentului

Nu căuta nici o altă stare în afara celei în care te afli acum; altfel, vei construi singur conflictul interior si rezistenţa inconştientă. Iartă-te pentru că nu eşti împăcat. În momentul în care vei accepta complet lipsa ta de pace, ea se va transforma în pace. Orice lucru pe care îl accepţi pe deplin te va duce acolo, îţi va aduce pacea. Acesta este miracolul abandonării. A nu opune rezistenţă vieţii înseamnă a fi într-o stare de graţie, de uşurare şi iluminare. Această stare nu mai depinde de anumite lucruri, bune sau rele. Pare un paradox, şi, totuşi, atunci când dependenţa interioară dispare, condiţiile generale de viaţă, formele exterioare, tind să se îmbunătăţească foarte mult.

Pe scurt

Transformă-ţi viaţa prin simpla realizare că singurul timp pe care îl vei avea vreodată este momentul prezent.

Din aceeaşi sferă de interes

Sfântul Augustin, *Confesiuni* (p. 38) Ram Dass, *Fii aici, acum* (p. 106) Thich Nhat Hanh, *Miracolul conştientizării* (p. 260) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320) Neale Donald Walsch, *Conversaţii cu Dumnezeu* (p. 368

)Capitolul 43 Eckhart Tolle

O capodoperă modernă a literaturii spirituale, *Puterea prezentului: Ghid de dezvoltare spirituală* (Editura Curtea Veche, 2016) este publicată iniţial în Canada. Lansat în Statele Unite, volumul are un succes răsunător, iar Eckhart Tolle devine un maestru din ce în ce mai căutat.

În vreme ce majoritatea scrierilor spirituale şi New Age conţin concepte eterice pentru „atingerea transcendenţei", *Puterea prezentului* se concentrează pe problemele pe care le avem azi şi pe persoana care suntem acum. Este poate cel mai practic ghid de tipul celor de dezvoltare personală- spiritualitate, pentru că neagă tendinţa obişnuită pe care o avem cu toţii de a ne imagina un viitor strălucit, fără să ne confruntăm cu prezentul.

Cartea este şi o formidabilă sinteză a unor idei din budism, creştinism, taoism şi alte tradiţii, satisfăcând dorinţa noastră din secolul XXI de a gândi în afara limitelor religiei convenţionale, căci, în cele din urmă, toate religiile spun acelaşi lucru.

Imersiunea lui Tolle în textele spirituale avea să îl preocupe abia după ce a văzut adevărul după o sclipire de iluminare pe care o trăieşte la vârsta de 29 de ani. Realitatea acestei experienţe din primele pagini, care aminteşte de unele dintre marile autobiografii spirituale, ne introduce în lucrare, care ia forma de întrebări şi răspunsuri. Transformarea bruscă a lui Eckhart Tolle, de la dezgustul de sine la pacea şi bucuria interioară de durată, poate fi greu de crezut la început, dar cartea merită citită în întregime.

Nu esti mintea ta

Civilizaţia noastră este construită pe realizările minţii, scrie Tolle, iar multe dintre acestea sunt remarcabile. Suntem apţi în mod natural să confruntăm mintea, în starea ei permanentă de gândire, ca fiind *noi.* Totuşi, există o *fiinţă* dincolo de minte, care este „Eul" adevărat. Prin înţelegerea acestuia, îţi poţi controla gândurile şi poţi pune emoţiile în perspectivă.

Până nu reuşim să ne controlăm mintea, ea este cea care ne controlează. Mintea are tot timpul conversaţii cu sine, care sunt dificil de ţinut sub control. Are multe opinii, dar toate sunt bazate pe acţiuni trecute. Prin urmare, devine foarte greu să experimentezi lucrurile în lumina proaspătă a prezentului. Ziua de azi nu este niciodată la fel de bună ca vremurile grozave care urmează să vină sau precum cele care au fost.

Poate ai ajuns să crezi că această voce permanent gânditoare eşti „tu", dar ea nu este decât parte din ceea ce eşti. Suntem dependenţi de gândire, spune Tolle, pentru că, prin a ne determina să gândim tot timpul, egoul ne dă un sentiment de identitate. Cu toate acestea, gândirea continuă ne împiedică să ne bucurăm de clipa prezentă.

Cum ne putem elibera de gândirea compulsivă? Începem prin a pune mintea în perspectivă, observând în mod obiectiv ceea ce spune şi gândeşte, devenind astfel martorii propriilor gânduri şi emoţii pe care le experimentăm zi de zi. Desigur, vei continua să foloseşti mintea gânditoare pentru a rezolva problemele şi pentru a supravieţui, dar obţinând o anumită obiectivitate din ea şi îmbrăţişându-l pe adevăratul sine din spatele minţii, spune Tolle, faci cel mai important pas spre iluminare. Atunci când eşti liniştit şi îţi opreşti mintea gânditoare, chiar şi preţ de o clipă, nu intri într-o stare de visare sau comatoasă. În acea clipă se petrece exact opusul: începi să apreciezi prezentul şi tot ceea ce se întâmplă în jurul tău, şi brusc te simţi mai complet.

O viaţă nouă în prezent

Ţinând cont de modul în care funcţionează de obicei mintea noastră, > > [7] accesarea „clipei de acum" poate părea un proces dificil. Totuşi, simpla acceptare a faptului că există ne ajută să creştem perioada în care suntem „conştienţi". De exemplu, putem recunoaşte că în ultima oră ne-am lăsat complet cuprinşi de emoţii, de gânduri, de griji sau de regrete. Putem recunoaşte că ne-a fost imposibil să ne „oprim". Ori de câte ori recunoaştem că nu trăim în prezent, şansele ca noi să facem acest lucru în viitor cresc.

Tolle ne sugerează că putem pătrunde mai adânc în „clipa de acum" prin intermediul activităţilor zilnice de rutină: spălatul mâinilor, condusul, mersul, respiraţia - este necesar să fim conştienţi de aceste mişcări. Dacă sunt mecanice şi automate, nu putem experimenta pe deplin prezentul.

Legea de bază a lui Tolle este aceea că, pe măsură ce opunem rezistenţă în faţa situaţiei noastre actuale, suferinţa creşte direct proporţional. Desigur, dacă ne gândim că „nu mi se poate întâmpla asta", simplul gând face ca situaţia respectivă să fie de nesuportat. Aşteptarea şi nerăbdarea la ziua în care vom fi fericiţi sau prosperi, de exemplu, nu face decât să crească rezistenţa în faţa situaţiei prezente. Gândul că am putea fi altundeva, cu altcineva, făcând altceva ne poate transforma viaţa într-un

iad. Există vreo ieşire? Autorul ne oferă o soluţie paradoxală: trebuie să iertăm situaţia şi să acceptăm dreptul ei de a exista. Chiar dacă urâm o anumită situaţie, trebuie să ne acceptăm ura ca făcând parte din ea, dar să încetăm să ne mai spunem, „nu se poate întâmpla aşa ceva, nu se poate".

Tolle vorbeşte despre dezgustul existenţial, pe care îl resimt oamenii faţă de prezent. El descrie starea normală a minţii gânditoare ca fiind un „nivel scăzut, aproape continuu, de neplăcere, disconfort, plictiseală sau nervozitate - un fel de fundal static". Încercăm tot timpul să scăpăm de disconfortul momentului prezent, fie că o facem prin atenuare lui sau că îl facem mai interesant prin băuturi sau droguri, prin vise grandioase despre viitor sau nostalgie pentru trecut. Sentimentele de regret şi dor sunt create atunci când eşuăm în aprecierea prezentului, care este singurul timp pe care îl avem la dispoziţie. Cu toate acestea, prin faptul că ne predăm în faţa a ceea ce există, vom găsi tot timpul căi de a înfrunta ceea ce se întâmplă. Putem începe să vedem că viaţa noastră, fiinţa noastră esenţială, nu este aceeaşi cu situaţia noastră de viaţă.

Momentul prezent, ne provoacă Tolle să considerăm, este lipsit de probleme. Problemele trebuie să existe în timp, prin urmare, cu cât trăim mai mult în prezent, cu atât mai puţin le dăm viaţă. El ne cere să reţinem judecata despre anumite situaţii, astfel încât să acceptăm că o anumită situaţie *există,* pur şi simplu, fără a o cataloga drept bună sau rea. Trebuie să ne abţinem de la frică şi ură, măcar preţ de o clipă, şi vom vedea că apare o soluţie.

Când acţionăm dintr-un sentiment al fiinţei profunde, în loc să ne străduim constant să devenim ceva, ne eliberăm de frică. În mod paradoxal, această stare de relaxare ne ajută să reuşim în situaţiile cu care ne confruntăm în viaţă. Luăm lucrurile aşa cum vin, apoi ne adaptăm rapid la ceea ce este, în loc să mai fim doborâţi atunci când lucrurile nu ies aşa cum ne-am plănuit.

Relaţiile prezentului

Într-un capitol despre relaţiile iluminate, Tolle observă faptul că „majoritatea relaţiilor de iubire devin în scurt timp relaţii de iubire/ură".

Considerăm că este normal să sărim de la iubire şi afecţiune la ostilitate, şi viceversa; aşa cum zice zicala, nu poţi trăi cu o persoană, dar nici fără ea. Credem că totul este bine, dacă reuşim să ne descotorosim de stările emoţionale negative. Însă Tolle ne spune că acest lucru nu se poate întâmpla. Polaritățile iubire/ură depind una de cealaltă şi sunt „aspecte diferite ale aceleiaşi disfuncţii".

Atunci când suntem îndrăgostiţi, cealaltă persoană ne face să ne simţim împliniţi, dar inconvenientul este o creştere a dependenţei faţă de cealaltă persoană, care generează teama de a nu o pierde. Egoul are nevoie de plenitudine, şi, cu toate acestea, relaţiile romantice nu sunt locul potrivit pentru a căuta acest lucru, pentru că ne oferă senzaţia că sinele este dependent de ceva sau de cineva din exteriorul nostru. Cu toţii purtăm o durere considerabilă în noi, care pare să se vindece atunci când ne îndrăgostim, dar durerea e tot acolo şi apare din nou după terminarea lunii de miere.

Scopul relaţiilor adevărate pe termen lung, spune Tolle, nu este acela de a ne face fericiţi sau împliniţi; este de a ne face să scoatem durerea din noi pentru a o putea transmuta. Scopul lor este să ne facă să fim mai conştienţi, iar dacă reuşim să acceptăm acest lucru, putem trece la nivelul următor, iar relaţia va înflori în mod natural, eliberată fiind de aşteptările noastre nerealiste.

Dacă relaţia pe care o ai momentan seamănă cu o „dramă nebunească", în loc să vrei să evadezi din ea, mai bine cufundă-te în ea şi accept-o ca atare. Tolle consideră că relaţiile apropiate nu au fost niciodată mai dificile ca în prezent, cu toate acestea, ele ne oferă posibilitatea de a evolua spiritual.

Observaţii finale

Puterea prezentului nu ne prezintă o reţetă a succesului, ci ne cere să fim mai prezenţi în fiecare clipă, să vedem dacă putem face în aşa fel încât fiecare moment să însemne ceva. Ce este regretul dacă nu cumva absenţa noastră dintr-o situaţie sau prezenţa într-o relaţie pe care am pierdut-o?

Unele forme de boli psihice evoluează spre incapacitatea de a opri conversaţiile interioare. În contrast, cineva în perfectă stare mintală are capacitatea de a face ca mintea să se liniştească, iar din această tăcere reuşeşte să acceseze soluţiile perfecte la probleme.

Deşi este scrisă în stilul unei revelaţii personale, care o plasează alături de marile opere clasice de spiritualitate, *Puterea prezentului* pare o lucrare recentă, chiar revoluţionară, şi este una dintre cele mai practice cărţi, care îţi

' y ' > i r) : »

pot permite să îţi schimbi viaţa în mod sustenabil.

Asigură-te că citeşti volumul de mai multe ori. Stilul este clar şi concis, prin urmare, la prima lectură poţi avea impresia că ai „prins ideea". Cu toate acestea, cartea este pe deplin asimilată atunci când învăţăturile dezvoltate sunt puse în practică.

Eckhart Tolle

Născut în Germania, Tolle absolvă Universitatea din Londra, precum şi Universitatea Cambridge, unde este cercetător şi îndrumător.

De zece ani, Tolle este maestru spiritual şi lucrează cu grupuri şi cu indivizi din Europa şi din America de Nord, în Vancouver, British Columbia.
Puterea prezentului a fost tradusă în 17 limbi. Printre cărţile lui Tolle se numără *Puterea prezentului. Ghid practic* (Editura Curtea Veche, 2017) şi *Liniştea vorbeşte* (Editura Curtea Veche, 2018)

.ELIBERAREA DE MATERIALISMUL SPIRITUAL

Egoul încearcă tot timpul să dobândească şi să aplice învăţăturile spiritualităţii în propriul beneficiu.
În gândirea convenţională, compasiunea înseamnă doar să fii amabil şi cald... Dar adevărata compasiune este nemiloasă din punctul de vedere al egoului, deoarece nu pune preţ pe încercările acestuia de a se întreţine. Este „înţelepciunea alienată". Este în întregime înţeleaptă, dar este şi alienată, pentru că nu se raportează la încercările naive şi puerile ale egoului de a-şi asigura
propriul confort.

Pe scurt

Uneori, dorinţa de a fi spiritual este cu adevărat năzuinţa pentru securitatea psihologică.

Din aceeaşi sferă de interes

≥
Pema Chodron, *Locurile care te înspăimântă* (p. 90) G.I. Gurdjieff, *Întâlniri cu oameni remarcabili* (p. 144) Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului* (p. 320

)CAPITOLUL 44 CHOGYAM TRUNGPA

Eliberarea de materialismul spiritual (Editura Dharma, 2014) se bazează pe prelegerile susţinute de maestrul Trungpa în anii 1970 şi 1971. El a înfiinţat

un centru de meditaţie în Colorado şi a observat că studenţii veneau cu aşteptări ireale cu privire la calea spirituală. Discipolii par să fie sinceri în dorinţa lor de a găsi adevărul, dar motivaţia lor reală era aceea de a se simţi bine cu ei înşişi.

Pentru cei care au petrecut ani întregi urmând diverse practici spirituale, cartea poate fi şocantă. Ea demonstrează dur cum egoul se află în spatele încercărilor noastre de a evolua din punct de vedere spiritual, când, de fapt, ar trebui să fie clar că o asemenea dorinţă este marca egoului.

Prima parte a cărţii studiază capcanele în care putem să cădem atunci când credem că ne aflăm pe calea spre iluminare; în partea a doua, Trungpa descrie adevărata cale spirituală, prin intermediul unor concepte precum cele patru adevăruri nobile, *shunyata* şi Bhoddisatva. Acest capitol se concentrează, în special, pe prima parte a cărţii.

Lorzii materialismului

Ce este „materialismul spiritual"? Oare cele două concepte sunt contradictorii?

În budismul tibetan există Trei Lorzi ai Materialismului: Lordul Formei, Lordul Limbajului şi Lordul Minţii.

Lordul Formei, spune Trungpa, este o reprezentare a încercărilor noastre de a crea „o lume flexibilă, sigură, predictibilă şi plăcută". Ca răspuns la imprevizibilitatea vieţii, „este ambiţia egoului de a se asigura şi de a se delecta încercând să evite orice iritare".

Lordul Limbajului se referă la încercările noastre de a clasifica şi de a transforma totul în concepte, pentru a nu fi nevoiţi să experimentăm realitatea în mod direct. Totul este ecranizat prin formele noastre de percepţie prestabilite. La fel ca şi Lordul Formei, scopul acestui tip de materialism este de a încerca să solidifice lumea din jurul nostru, precum şi locul pe care îl ocupăm în ea.

Lordul Minţii reprezintă eforturile noastre de a nu pierde conştientizarea sinelui nostru separat. Deşi pare improbabil, orice tip de yoga, rugăciune sau meditaţie poate fi folosit nu pentru a ne pierde simţul sinelui în ceva mai mare, ci pentru a menţine conştiinţa de sine. O persoană care îşi doreşte să se izoleze de lume şi să trăiască într-o peşteră în munţi, evitând

astfel toate problemele vieţii, pentru a se apropia de Dumnezeu, este un exemplu clasic
de Lord al Minţii, în acţiune.

Trungpa observă că sentimentul de soliditate al egoului îl împiedică să mai absoarbă ceva nou şi, prin urmare, nu îşi va dori cu adevărat decât să imite practica spirituală, nu să fie schimbat de ea. Până la urmă, de ce şi-ar dori cu adevărat egoul să se implice în ceva ce poate duce la eliminarea lui? Egoul caută în mod natural ceea ce îi confirmă identitatea, iar dacă a deveni „religios" serveşte acestui scop, aceasta va deveni ca un nou strat al conştiinţei egoului. Acesta este materialismul spiritual.

În contrast, spiritualitatea reală implică înlăturarea acestor straturi şi eliminarea managementului egoului asupra comportamentului şi conştientizării noastre.

Iluzia solidă

Distincţiile pe care le face Trungpa ne ajută să reexaminăm ceea ce considerăm a fi spiritualitatea. Încercăm, oare, doar să ne susţinem sentimentul identităţii ca o persoană bună, spirituală sau suntem pregătiţi să ne deschidem şi să vedem ce este cu adevărat în noi? Este posibil să existe un nucleu solid al sinelui, pe care, într-adevăr, îl vom proteja cu orice preţ.

După acest şoc de recunoaştere, poţi concluziona cu înţelepciune că nu te afli cu adevărat pe calea spirituală, şi ceea ce implică ea, şi că nu vrei să te pierzi în Conştiinţa universală. Si oricum, poţi decide că nu există nici o cale prin care egoul să renunţe la existenţa ta, căci este infiltrat în toate aspectele gândirii tale, chiar şi în dorinţa aparent nobilă pentru o viaţă spirituală. Eşti un biet vasal fără speranţă al Lorzilor mentali.

Cu toate acestea, în acest moment, spune Trungpa, poţi fi deschis unei perspective autentice, pentru că numai atunci când vezi că nu eşti nimic mai mult decât un ansamblu de instincte autoprotectoare, ai şanse mici să fii altfel. Cu cât gândim mai mult, cu atât mai convinşi suntem că devenim ceea ce sunt gândurile noastre. Copleşiţi de atâtea griji şi frici, nimic nu ne pare mai real decât gândurile sinelui nostru. Egoul îşi doreşte ca noi să credem că nu există nimic dincolo de gânduri, şi, procedând astfel, egoul nostru devine o realitate dură, din care nu putem scăpa.

Scopul meditaţiei, în contrast, este de a permite evaporarea tuturor categoriilor predefinite din mintea noastră, pentru a lăsa iluzia solidităţii să fie privită ca atare. Atunci când constatăm că nu trebuie să ne străduim să dovedim că existăm, începe drumul spre sănătatea psihică şi spre iluminare.

Începând adevărata muncă

Egoul preferă actele eroice de căutare spirituală, observă Trungpa, cum ar fi vegetarianismul sau un refugiu de o săptămână. Asemenea experienţe ne pot da euforie, căci lăsăm la urmă vechiul nostru sine neiluminat, dar la finalul acestor experienţe revenim la vechiul sine. Putem „arunca veşmintele pentru a intra în ashram", dar asemenea schimbări radicale nu vor face decât
să întărească sentimentul de identitate al „eului" care ne va schimba viaţa.

Doar atunci când observăm că egoul controlează chiar şi încercările noastre de a *scăpa* de el, numai atunci putem fi capabili să oprim actul de a face eforturi spre o experienţă iluminatoare deosebită şi să lăsăm lucrurile să se întâmple. Putem opri aceste căutări spirituale şi decide să lucrăm cu persoana care suntem, nu cu sinele exultat pe care noi credem că l-am obţine în urma acestor experienţe.

Suntem pe adevărata cale spirituală atunci când putem râde de propriile pretenţii, în vreme ce o persoană convertită, plină de zel, sau care s-a alăturat vreunui cult tinde să îşi piardă tot simţul umorului. Totul devine alb sau negru, ei „au găsit calea". Alinarea lor provine din faptul că simplifică lumea: nu mai trebuie să accepte realitatea aşa cum este, ci trăieşte în virtutea unor credinţe pe care le consideră net superioare. Asemenea persoane nu recunosc niciodată că sunt în căutarea siguranţei, dar asta este ceea ce au dobândit. Însă, aşa cum observă Trungpa, toate acestea sunt opera egoului, care îşi doreşte să facă lucrurile mai solide şi mai bine definite, pentru a putea deveni mai invulnerabil.

Spiritualitatea este mult mai banală, ba chiar plicticoasă. Trebuie să renunţăm la speranţe şi să facem cunoştinţă cu dezamăgirea. Dezamăgirea este un semn de inteligenţă, spune Trungpa, pentru că „nu confirmă existenţa egoului nostru şi a viselor acestuia". În schimb, ne lasă să aflăm că există ceva dincolo de controlul egoului, o conştientizare a sinelui, care nu se înşală singur. Trebuie să ne spunem nouă înşine: „Sunt dispus să-mi

deschid ochii la circumstanţele vieţii, aşa cum sunt ele. Nu sunt dispus să le văd ca fiind spirituale sau mistice."

Acesta este paradoxul volumului *Eliberarea de materialismul spiritual,* care îşi are ecourile şi în *Mintea Zen, mintea începătorului* a lui Suzuki: odată ce te afli pe calea spirituală, îţi dai seama că nu are nimic special. Înseamnă doar să priveşti viaţa aşa cum este, fără atâtea structuri mentale - credinţe, teorii, fantezii de mântuire.

Mitul salvatorului

Trungpa spune că nimeni nu l-ar asculta dacă ar da întâmplător peste el pe stradă sau într-un restaurant, dar când află că este din Tibet şi că este a unsprezecea reîncarnare a lui Trungpa Tulku, cu toţii îl acaparează. Trungpa explică familiarul tipar al celui care găseşte un consilier spiritual şi care este încântat de faptul că acesta îi va deschide uşa spre misterele universale. Dar trecând prin etapa eroică, este un şoc atunci când descoperă că, pe calea spirituală reală, nimeni nu face nimic pentru tine; şi trebuie să o faci prin plictisitorul prezent.

Un alt secret al lui Trungpa este acela că nu ar trebui să „căutăm binele" sau să ne „concentrăm pe lumină". Spiritualitatea reală înseamnă să accepţi totul, binele sau răul, întunericul şi lumina, ca parte a întregului. A încerca să fii bun şi a încerca să nu fii rău reprezintă o formă de dualitate. În meditaţie nu gândim în termeni duali - este doar o formă naivă de a fi. Vrem să experimentăm ceea ce este cu adevărat.

Observaţii finale

Prin scrierile sale prolifice, de înaltă calitate, şi realizările sale ca fondator al centrelor de meditaţie şi al instituţiilor de învăţământ din America şi din întreaga lume, Trungpa a fost una dintre figurile majore ale budismului din secolul XX.

Totuşi, el nu a fost un călugăr tibetan tipic. Trungpa a renunţat la călugărie pentru a se căsători, a fost alcoolic şi fumător înrăit (moartea lui prematură a fost cauzată de ciroza hepatică), şi a întreţinut relaţii sexuale cu studentele sale. Cu toate acestea, el nu vedea o contradicţie între acest comportament şi munca sa ca educator spiritual, ci le punea, mai degrabă, pe seama „înţelepciunii nebune", sau a spontaneităţii naturale.

Oricare ar fi părerea ta despre Trungpa ca persoană, *Eliberarea de materialismul spiritual* este o lucrare de referinţă, nu doar în filosofia orientală, ci în gândirea spirituală în general. Spre deosebire de alte figuri precum Shunryu Suzuki şi Paramahansa Yogananda, care au adus religia din est în Occident, păstrându-şi, totodată, orientalitatea, stilul de viaţă al lui Trungpa ca american modern (foarte liber în gândire) i-a oferit, poate, o perspectivă mai mare asupra minţii seculare - o minte care poate vedea spiritualitatea ca pe ceva separat de sine, care ar putea fi dobândit.

Trungpa ne avertizează că oricine caută spiritualitatea poate sfârşi prin a fi doar un colecţionar de experienţe culturale interesante, nu cineva care îşi oferă cu adevărat ceva. În schimb, trebuie să abordăm problemele spirituale cu multă inteligenţă şi să fim precauţi la excesul de pioşenie şi la acei guru carismatici. Această abordare, nu lipsită de sens, poate fi interesantă pentru oricine caută răspunsuri adevărate, nu simpla inspiraţie, iar într-o lume care ne pune la dispoziţie mii de căi spirituale ispititoare şi experienţe, această carte este precum un far, care poate să te ajute să eviţi ciocnirea de obstacole spirituale.

Chogyam Trungpa Rinpoche

Născut în anul 1939 în Tibetul de Est, Trungpa este a unsprezecea reîncarnare sau tulku pe linia maeştrilor tibetani Kagyii, care au fondat o şcoală de budism concentrată pe meditaţie. Trungpa devine stareţ al mănăstirii Surmang, dar în anul 1959 se vede nevoit să se refugieze în India, odată cu invazia Chinei în Tibet, făcând o călătorie periculoasă călare şi pe jos. Lucrează următorii câţiva ani la o şcoală de tineri Lama în Dalhousie, sub autorizarea lui Dalai Lama.

În anul 1963, Trungpa pleacă cu o bursă la Oxford, pentru a studia religii comparate, filosofie şi arte frumoase. În 1967 fondează primul centru de practică budistă din Occident, în Samye Ling, Scoţia, dar nu după mult timp are un accident de maşină în urma căruia suferă de o paralizie parţială pe partea stângă. Îşi retrage jurămintele, se căsătoreşte, apoi se mută în Statele Unite, unde pune bazele unui centru de meditaţie în Vermont. În anii 1970 deschide şi alte centre, scrie foarte mult şi pune bazele Institutului Naropa, un colegiu budist de arte liberale din Colorado. Organizaţiile sale de predare şi meditaţie Shambala Training funcţionează şi astăzi în multe ţări.

Trungpa moare în 1987. Termenul său „lipsit de ego" *(egolessness)* este inclus în *Oxford English Dictionary*

.CONVERSAŢII CU DUMNEZEU

Sunteţi într-o relaţie de parteneriat cu Dumnezeu. Împărtăşim cu toţii un legământ etern. Promisiunea Mea este ca întotdeauna să vă dau ceea ce cereţi. Promisiunea voastră este să cereţi
ceea ce vă doriţi; să înţelegeţi procesul de a cere şi de a răspunde.

Pe scurt

Gândurile lui Dumnezeu pot fi mult mai accesibile decât ai crede.

Din aceeaşi sferă de interes

Sfântul Augustin, *Confesiuni* (p. 38) Helen Schucman şi William Thetford, *Curs de miracole* (p. 296) Tereza din Avila, *Castelul interior* (p. 336) Eckhart Tolle, *Puterea prezentului* (p. 352

)Capitolul 45 Neale Donald Walsch

Neale Donald Walsch avea obiceiul de a-şi scrie gândurile sub formă de scrisori şi, într-o perioadă foarte dificilă din viaţa lui, Walsch i-a redactat o scrisoare destul de furioasă lui Dumnezeu. I-a cerut răspuns la câteva întrebări. De ce viaţa lui fusese dintotdeauna un chin? De ce relaţiile lui eşuaseră constant? De ce nu avea niciodată bani?

Apoi, s-a întâmplat ceva incredibil: a simţit că stiloul se mişcă singur, iar răspunsurile curg ca un flux continuu. Începe să aibă, spunea el, o „conversaţie cu Dumnezeu", iar întrebările vin una după alta, încât ajung să formeze o carte întreagă. Chiar şi sub forma unui manuscris, cartea avea un efect incredibil asupra oamenilor, iar la publicare avea să devină un bestseller.

Este foarte uşor să fii sceptic cu privire la seria *Conversaţii cu Dumnezeu* (Editura For You, 2017) - acest capitol se referă la Volumul I. Oare chiar sunt acele rânduri gândurile lui Dumnezeu, transmise printr-un om sau sunt doar o sinteză excepţională a învăţăturilor spirituale ale lui Walsch? Chiar dacă tinzi să crezi a doua variantă, îţi va fi greu să negi natura radicală şi profundă a unora dintre răspunsurile oferite. De exemplu, Walsch se întreabă de ce Dumnezeu nu i-a oferit dinainte o îndrumare clară pentru viaţă. Dumnezeu îi aminteşte că a făcut-o, dar majoritatea oamenilor nu sunt dispuşi să asculte, unul din motive fiind acela că nu ne dorim să auzim ceea ce ni se pare că este greşit:

Dati-i drumul si acţionaţi asa cum stiti. Dar observaţi că de când sunteti,
tot asta faceţi si uitaţi-vă în ce hal a ajuns omenirea.

În special când trece prin probleme mai profunde despre sufletul uman, legătura sa cu Dumnezeu şi conceptul de liber-arbitru, cartea poate provoca

reflecţie şi chiar uimire în mintea cititorului. Sesiunile de întrebări şi răspunsuri acoperă subiecte diverse, precum războiul, sexul, reîncarnarea, relaţiile şi corpul. În acest capitol ne vom concentra în special pe teme de viaţă precum creaţia, puterea personală, şi abundenţa.

Trezirea la puterea noastră

Majoritatea oamenilor se gândesc la viaţă ca la o serie de teste sau ca la un proces de descoperire. În *Conversaţii cu Dumnezeu: un dialog neobişnuit,* se repetă ideea că viaţa este, de fapt, despre creaţie. Dumnezeu este, înainte de toate, un creator şi, ca expresii ale lui, este de datoria noastră să ne petrecem viaţa creând, nu să trăim inconştient, după regulile altora sau după aşteptările religiei convenţionale.

Atunci când Walsch întreabă cu disperare „Când va intra, în sfârşit, viaţa mea pe un făgaş normal?", Dumnezeu îi răspunde că acest lucru se va întâmpla atunci când va şti foarte clar ce anume vrea să fie, să facă şi să aibă:

Ţi-ai trăit cea mai mare parte din viaţă ca efect al experienţelor tale. Acum eşti invitat să fii cauza lor.

Conştient sau nu, cu toţii trăim în acord cu formula predefinită a creaţiei de gând urmat de cuvânt, urmat de faptă, fără să ne dăm seama vreodată câte gânduri inutile creează lumea noastră. Când gândirea ne este înceţoşată sau plină de erori, este improbabil să ne ridicăm deasupra mediocrităţii. Desigur, Dumnezeu este mai puţin preocupat de realizările noastre lumeşti decât de starea noastră spirituală, dar este logic că o stare sufletească optimă duce fără îndoială la realizări şi la rezultate excelente. Cu cât suntem mai împliniţi - adică să fim lămuriţi cu ceea ce credem şi ceea ce alegem să creăm -, cu atât mai autentic şi durabil va fi succesul nostru.

Certitudinea măreţiei

Când oamenilor li se pare că ţintesc prea sus, din punctul de vedere al Atotputernicului se întâmplă exact ceea ce era menit să se întâmple. Trebuie să ne asumăm puterea de a crea, în acelaşi fel în care o face şi Dumnezeu, să avem o concepţie mai cuprinzătoare despre noi înşine:

Alegeţi în mod constant gândul cel mai mărunt, ideea cea mai meschină, cel mai mic concept despre voi şi puterea voastră, ca să nu mai vorbim despre Mine şi puterea Mea.

Se pare că Dumnezeu nu este maestrul de care trebuie să ne fie teamă şi care ne cere ascultare, ci din contră, El este Cel care ne-a însămânţat cu ideea de a „gândi măreţ". Greşeala noastră este să credem că nu suntem buni şi că "o trebuie să ne petrecem viaţa îmbunătăţindu-ne constant. O asemenea viaţă este una a chinului, când, de fapt, Dumnezeu vrea ca noi să recunoaştem că suntem divinitate în formă materială, deja perfecţi, deja minunaţi. Atunci când ne acceptăm măreţia, eliminăm lupta vieţii care decurge din interminabila dezbatere despre ce meritătm şi ce nu. Iluzia umanităţii, avea să înveţe Walsch, este aceea că marile rezultate sunt cele de care nu ne-am îndoit. Dumnezeu spune aşa:

Timp de mii de ani, oamenii s-au îndoit de promisiunile lui Dumnezeu, si asta pentru un motiv foarte solid: erau mult prea bune pentru a fi adevărate.

Adică, erau mult prea bune pentru concepţiile noastre limitate; dacă ne extindem aprecierea a ceea ce suntem capabili atât noi, cât şi Dumnezeu, toate promisiunile din textele sacre încep să capete valoare de adevăr.

Să fim de acord să co-creăm

Conversaţii cu Dumnezeu lansează ideea potrivit căreia există un plan divin perfect pentru fiecare dintre noi, iar dacă ne abatem de la el, vom fi pedepsiţi. Suntem înzestraţi cu liber-arbitru. În mod logic, relaţia dintre noi şi Dumnezeu nu este una de stăpân-sclav, ci una de egalitate, în care suntem angajaţi în crearea lumii.

Dumnezeu îl informează pe Walsch că există legi bine stabilite în Univers, care, dacă sunt urmate, îi vor oferi unei persoane exact ceea ce alege. Urmăm aceste legi sau le opunem rezistenţă, dar nu le putem ignora, căci Universul este condus de ele. Una dintre legile lui Dumnezeu este aceea potrivit căreia ni se oferă ceea ce cerem („cere şi ţi se va da, caută şi vei găsi"); în schimb, sarcina noastră este de a înţelege cum funcţionează cu adevărat acest proces.

În relaţia tradiţională pe care o avem cu Dumnezeu, ne rugăm să primim lucruri şi sperăm ca cerinţele noastre să fie îndeplinite. Cu toate acestea, rugăciunea, speranţa, implorarea să fie oare în concordanţă cu un parteneriat de co-creare? Walsch are o revelaţie când descoperă motivele pentru care nu primeşte nimic din ceea ce se roagă: cererile şi dorinţele lui

sunt o declaraţie în faţa Universului, despre ceea ce îi lipseşte şi, din moment ce realitatea noastră reflectă perfect starea noastră mentală, condiţiile reale în care se găseşte lipsesc oarecum.

Prin urmare, rugăciunile cu un scop au efectul opus: îl îndepărtează de noi. Implorarea sugerează o relaţie slabă cu Dumnezeu, prin urmare şi rezultatele vor fi la fel de slabe şi reduse. Maniera prin care putem face ca lucrurile să se manifeste este să mulţumim pentru că există deja, fie că este vorba despre lucruri materiale sau nu. Dumnezeu, sau Universul, îi recompensează pe cei care mulţumesc pentru uşurinţa cu care se pot produce lucrurile; dacă recunoaştem puterea divină, aceasta devine brusc mai accesibilă pentru noi. Când alegem să avem ceva, îi spune Dumnezeu lui Walsch, Maestrul (fiinţa umană avansată) „ştie încă de la început că voia este împlinită".

Mecanica abundentei

Lui Walsch i se spune că, în cazul în care îşi doreşte succesul financiar, trebuie să îşi schimbe viziunea pe care o are despre bani. Dacă se gândeşte tot timpul că primeşte rareori ceea ce vrea, că nu are suficient pentru a supravieţui, prin urmare, situaţia va rămâne aşa.

Gândurile devin cuvinte şi cuvintele devin fapte. Aceasta este, pur şi simplu, legea cauzei şi a efectului, îi spune Dumnezeu. De exemplu, încearcă să fii generos cu banii tăi şi îţi vei da seama că trăieşti într-o lume plină de abundenţă. Universul pur şi simplu reflectă înapoi cuvintele noastre ca fiind realitate, aşadar, dacă îţi doreşti bani sau succes, nu vei primi nimic. Vei crea doar o stare de a dori, nu de a fi. Dacă proiectezi în Univers mesaje amestecate despre ce simţi cu privire la bani, încercările tale de a avea şi mai mulţi vor fi şi ele cel puţin tot amestecate. Prin urmare, sugerează Dumnezeu, fă declaraţii Universului şi ţie însuţi care nu implică dorinţele tale, ci mulţumirea pentru ceea ce ai şi ceea ce eşti - de exemplu: „Mulţumesc, Doamne, pentru că aduci succesul în viaţa mea".

Observaţii finale

Din perspectiva tradiţională creştină, care preţuieşte sacrificiul şi suferinţa îndelungată, mesajul din această carte poate părea foarte egoist. Dumnezeul lui Walsch ne porunceşte să gândim dincolo de dezvoltarea

noastră personală în călătoria prin viaţă. Religiile tradiţionale îl plasează pe Dumnezeu sus şi pe noi aici, jos, însă această carte spune că putem fi parteneri de creaţie.

Acest concept poate părea o blasfemie, însă încearcă să gândeşti cu mintea deschisă. Dacă nu, cel puţin poţi experimenta exaltarea lui Walsch de a ocoli rugăciunea şi de a comunica direct cu o voce care crede el că este Creatorul. Seria avea să devină o nouă biblie pentru mulţi oameni, pentru că limbajul este direct şi sunt multe referinţe la viaţa contemporană. În timp ce, pe vremuri, parabola şi mitul erau cele mai bune modalităţi de a transmite idei spirituale, *Conversaţii cu Dumnezeu* se potriveşte foarte bine stilului modern, de tipul „Întrebări şi răspunsuri" (Q & A), sau „Întrebări frecvente". În timp ce acest lucru poate elimina misterul din relaţia noastră sfântă, ne eliberează şi de credinţa că inteligenţa spirituală provine doar din sacrificiul de sine sau
din cunoaşterea misticismului.

>Neale Donald Walsch

Walsch a crescut în Milwaukee, Wisconsin, într-o familie romano-catolică, desi mama lui îl încurajează încă de mic să fie un teolog liber în gândire. După terminarea studiilor, se înscrie la Universitatea din Wisconsin, dar renunţă după doi ani pentru a urma o carieră în radio. Devine director al unui post de radio, apoi reporter la un ziar si ofiţer de informare publică pentru scolile de stat. După ce se mută pe Coasta de Vest pune bazele propriei firme de PR si marketing, dar nu si-a găsit drumul din punct de vedere profesional. Se căsătoreşte si divorţează de patru ori.

Lucrurile se agravează înainte de a apuca să se îmbunătăţească. Walsch îsi fracturează gâtul într-un accident de masină, iar reabilitarea îl costă slujba. Rămâne fără casă si este nevoit să lucreze din nou full-time. În 1992, la vârsta de 49 de ani, Walsch începe să scrie *Conversaţii cu Dumnezeu: Volumul I.* Cartea I a rămas pe lista de bestselleruri *New York Times* timp de doi ani si jumătate, iar seria *Conversaţii cu Dumnezeu* a fost tradusă în 27 de limbi. Cea mai recentă lucrare a sa este *Noile revelaţii* (Editura For You, 2001)

.VIAŢA CONDUSĂ DE SCOPURI

Scopul vieţii tale este mult mai înalt decât împlinirile personale, liniştea ta sau chiar decât fericirea ta. Este mult mai de preţ decât familia ta, cariera ta şi chiar decât visurile şi ambiţiile tale cele mai nebuneşti. Dacă vrei să ştii de ce te-ai născut pe această planetă, trebuie să începi

cercetarea aceasta cu Dumnezeu.

Pe scurt

Am fost creaţi de Dumnezeu pentru un scop. Dacă ajungem să îl cunoaştem pe Dumnezeu, acel scop va fi descoperit.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Ghazali, *Alchimia fericirii* (p. 130) C.S. Lewis, *Scrisorile lui Zgândărilă* (p. 212) Emanuel Swedenborg, *Raiul şi iadul* (p. 328

)CAPITOLUL 46
RICK WARREN

Cartea lui Rick Warren debutează cu o promisiune: că până la finalul ei, vei şti care este scopul vieţii tale. Aşa cum Iisus a fost transformat de cele 40 de zile în pustietate şi Moise prin cele 40 de zile pe Muntele Sinai, la fel ţi se spune şi ţie că vei fi transformat, citind *Viaţa condusă de scopuri,* câte un capitol pe zi, timp de 40 de zile.

Cartea a fost un bestseller uriaş (s-a vândut în peste 10 milioane de exemplare), şi nu este greu să înţelegem de ce. Ideile sale puternice pe care le dezvoltă, susţinute de autoritatea Bibliei, sunt prezentate sub o formă atrăgătoare şi într-un stil conversaţional, iar aerul revoluţionar, dar de tip personal străbate paginile cărţii. Ideea de bază a lui Warren este aceea că fiinţele umane sunt programate genetic de Dumnezeu să-şi caute sensul vieţii, prin urmare, nu ne putem împlini potenţialul sau obţine vreo satisfacţie reală, până nu recunoaştem că suntem copiii lui Dumnezeu.

Un scop bine definit

Încă de la început, Warren subliniază faptul că volumul său este diferit de cărţile obişnuite de dezvoltare personală despre scopul vieţii. Aceste cărţi îi fac pe oameni să se întrebe ce vor de la viaţă, să-şi stabilească şi să-şi clarifice

i r > ' > > >

obiectivele, dar acest accent pus pe „eu", spune Warren, nu poate dezvălui niciodată scopul nostru real. Punctul său de vedere radical este acela că succesul lumesc şi viaţa trăită conform scopului, chiar dacă suntem destul de capabili să le avem pe amândouă, sunt lucruri complet diferite. „Ceea ce nu reuşesc oamenii să înţeleagă, susţine el, este faptul că realizările sunt în cele din urmă depăşite, recordurile sunt doborâte, reputaţiile se estompează şi meritele uitate. Ceea ce crezi că este etern va fi dat deoparte.

Singurul mod de a şti că ceea ce faci în viaţă merită cu adevărat este să te asiguri că face parte din planul lui Dumnezeu. Primul rând din primul capitol al cărţii este următorul: „Nu e vorba numai despre tine". Întrucât Dumnezeu te-a creat, numai El ştie ce scop are în minte pentru viaţa ta, iar acesta nu poate fi descoperit prin înţelepciunea lumii, ci prin cuvântul lui Dumnezeu mai degrabă decât prin „psihologie de duzină, succes şi

motivaţie sau poveşti inspiraţionale", spune Warren. Viaţa trebuie construită pe adevăruri eterne.

Ne descoperim scopul nu planificând, gândind sau filosofând, ci prin revelaţie directă. Iar atunci când îndrăzneşti să întrebi de ce exişti, poţi fi sigur de răspuns.

Capitularea

În cultura noastră bazată pe putere, constată Warren, capitularea la orice sau în faţa oricui poate fi considerat un semn de învins. Ne dorim să reuşim, să câştigăm, să ne autodepăşim - nu să ne supunem sau să cedăm. Totuşi, creştinismul ne cere să ne supunem în faţa lui Dumnezeu, „să luăm mâinile de pe cârmă". Ne gândim că asta ne va distruge vieţile, dar Warren spune că, lăsându-l pe Dumnezeu să preia conducerea, ne aduce libertate.

Capitularea nu necesită renunţarea la personalitatea noastră; de fapt, poate chiar să o dezvăluie, alături de multe alte abilităţi latente. Ne dezvoltăm în ceva mai măreţ şi privim înapoi la viaţa pe care obişnuiam să o ducem, întrebându-ne de ce am pierdut atât de mult timp. Admirăm puterea, dar suntem prudenţi cu privire la a urma calea, care ar putea să ne facă mult mai puternici decât acum. Credem că ştim mai bine chiar decât Dumnezeu, prin urmare, nu îl chemăm decât atunci când avem nevoie de el, dar nu vom vedea niciodată adevăratul nostru potenţial, decât atunci când capitularea în faţa lui Dumnezeu este totală.

După cum spune Warren: „Predarea nu este cel mai bun mod de a trăi, este singurul mod de a trăi. Nimic altceva nu funcţionează. Toate celelalte abordări te vor duce la frustrări, dezamăgiri şi autodistrugere." Capitularea este rezonabilă, deoarece recunoşte adevărul că putem avea toate planurile din lume, dar dacă nu sunt aceleaşi cu cele ale lui Dumnezeu, nu vor da roade. Capitularea nu este doar un pas de credinţă - este cel mai inteligent lucru pe care îl putem face cu viaţa noastră.

Relaţia

Ceea ce îşi doreşte Dumnezeu mai mult decât orice, spune Warren, este să fie prietenul nostru. Acesta este şi scopul nostru, al tuturor, să fim mai aproape de Dumnezeu. Dumnezeu vrea să îl includem în gândurile noastre, ba chiar să ne certăm cu vehemenţă. Dumnezeu nu vrea „clişee

pioase", ci o relaţie reală. Majoritatea oamenilor cred că trebuie să fim politicoşi atunci când vorbim cu Dumnezeu, însă nu e prea multă logică în această idee, pentru că Dumnezeu vede direct prin gândurile noastre bune şi rele. Baza
unei relaţii divine adevărate este onestitatea, adesea o întrebare, o declaraţie
sinceră care poate include furia. Warren observă că Dumnezeu nu este ofensat atunci când ne susţinem convingerea că lucrurile sunt lipsite de speranţă, câtă vreme avem certitudinea că Dumnezeu încă există, oricum credem.

Mai presus de orice, ni se cere să avem credinţă, chiar şi atunci când ceea ce ni se cere pare că nu are sens. Warren îi dedică un capitol lui Noe, care a ascultat porunca lui Dumnezeu şi a început să construiască o arcă, pentru potopul ce i s-a spus că va avea loc, chiar dacă trăia într-o zonă în care ploua rar şi care era departe de mare.

Warren avertizează: „Vei fi testat prin schimbări mari, promisiuni întârziate, probleme imposibile, rugăciuni neascultate, critici nemeritate şi chiar tragedii fără sens". O relaţie cu Dumnezeu nu înseamnă că scăpăm de dificultăţi, dar aduce o apreciere a faptului că lucrurile se întâmplă cu un scop, iar partea acelui scop este testarea caracterului nostru, a loialităţii şi a iubirii. Atunci când oamenii spun cu disperare „Dumnezeu ne încearcă!", ei au dreptate, pentru că atât în lucrurile mari, cât şi în cele mici ale vieţii, avem nenumărate oportunităţi de a ne arăta credinţa. La fel ca într-un mariaj, fără credinţă nu există bază pentru o relaţie; cu credinţă, nu există limită în ceea ce priveşte realizările pe care le poate face Dumnezeu prin tine.

Slăvirea

Există acum numeroase cărţi despre descoperirea scopului în viaţă, însă Warren ne arată ce anume lipseşte din majoritatea acestor cărţi, chiar şi din cele creştine. Scopul nostru, spune el, este în parte doar să ne exprimăm abilităţile şi să contribuim în carieră sau în viaţa de familie. Scopul şi mai
fundamental al existenţei noastre este acela de a-l slăvi pe Dumnezeu. Ca pastor al unei biserici mari, Warren este în mod natural părtinitor în acest

sens, dar subliniază că dorinţa de a-l onora şi de a te bucura de Dumnezeu este parte din natura umană, prin urmare, nu am putea să ne împlinim adevăratul potenţial decât dacă recunoaştem că suntem fiinţe create care îl slujesc pe Dumnezeu.

Mulţi oameni merg la biserică pentru a-şi rezolva problemele sau pentru a simţi că fac parte dintr-o comunitate, însă mersul la biserică este legat de slăvire, care este, în mod inerent, plină de bucurie. Martin Luther spunea: „O lăptăreasă poate mulge vacile, spre slava lui Dumnezeu". Warren preia acest citat pentru a susţine ideea potrivit căreia avem nenumărate oportunităţi de laudă şi slăvire, iar mersul la biserică oferă un punct de plecare minunat pentru ca acest lucru să se întâmple. Trebuie să nu mai fim concentraţi pe câte mulţumiri putem obţine în viaţă, ci pe cum îl mulţumim pe Dumnezeu.

Trăind pentru eternitate

Central pentru ideea lui Warren despre viaţa condusă de scopuri este conceptul potrivit căruia trebuie să trăim în contextul eternităţii. Viaţa noastră pe Pământ este o pregătire a vieţii de dincolo, tot aşa cum viaţa în pântecele mamei a fost o scurtă pregătire pentru viaţa din exterior. Folosind o altă metaforă, el sugerează că, deşi nu putem înţelege ce se întâmplă în Rai mai mult decât înţelege o furnică ce este internetul, ceea ce putem şti - ceea ce Biblia ne spune - este faptul că viaţa noastră pământească afectează
considerabil calitatea vieţii noastre veşnice. Conştientizarea eternităţii schimbă felul în care vedem viaţa de zi cu zi. Vechea noastră viaţă cu distracţii ieftine şi încercări de a ţine pasul cu moda pare brusc oarecum superficială pe lângă relaţia noastră cu Dumnezeu. După cum spune Warren: „Cu cât trăieşti mai aproape de Dumnezeu, cu atât totul pare mai neînsemnat".

Warren observă că multe dintre referinţele din Biblie, cu privire la viaţa de pe Pământ, sunt precum viaţa într-o ţară străină. Ne putem ataşa de acest loc nou, dar trebuie să ne amintim tot timpul de unde venim şi unde ne întoarcem. De ce majoritatea dintre noi avem un sentiment constant de nemulţumire în viaţă? Warren spune că acesta este modul lui Dumnezeu de

a ne face să realizăm că viaţa nu are cum să ne satisfacă vreodată cu adevărat, că adevărata noastră casă este eternitatea.

Observaţii finale

Mulţi cititori vor fi descurajaţi din cauza naturii creştine fundamentaliste a cărţii. Sugestia frecventă a lui Warren cum că numai prin credinţa în Iisus vom fi „mântuiţi" este puţin ameninţătoare. Warren nu acordă mult credit altor credinţe şi tradiţii în afara creştinismului; fervoare religioasă este un lucru, dar negarea adevărului, a altor credinţe este ceea ce face ca *Viaţa condusă de scopuri* să pară, pe alocuri, destul de limitată. Este posibil ca restul
lumii să se înşele atât de mult? Mulţi cititori vor fi, de asemenea, şocaţi de atenţia considerabilă pe care Warren o acordă ideii de misiune sau de răspândire a cuvântului lui Hristos peste graniţe.

Viaţa condusă de scopuri este, totuşi, o lucrare de spiritualitate contemporană genială, care va fi citită multă vreme de azi înainte. O parte din motiv este că oferă o alternativă la societatea normală de consum, iar pentru oamenii care au totul, absenţa sensului şi a conexiunii spirituale generează o foame copleşitoare ce trebuie satisfăcută. La un moment dat, Warren foloseşte noţiunea de „contra-cultură" atunci când descrie viaţa condusă de spiritualitate. Necredincioşii îi privesc pe oamenii care merg la biserică şi cred despre ei că sunt spălaţi pe creier, fără să observe că şi ei înşişi au fost spălaţi pe creier de valorile culturii populare. A te abţine în mod conştient de la a adopta atitudini predominante şi a rămâne conectat cu Dumnezeu în orice situaţie este o declaraţie puternică de făcut lumii. În contrast cu etica modernă de a ne stabili propria agendă şi de a ne atinge obiectivele, Warren ne cere să îl lăsăm pe Dumnezeu să preia controlul vieţii noastre. Într-o cultură în care totul se bazează pe „a obţine tot ce vrei", acesta este un mesaj radical.

Un alt motiv pentru care această carte este un succes este că, folosind sute de citate biblice, argumentele prezentate sunt greu de combătut. În loc să încerce să transforme cititorul într-o clonă creştină, Warren subliniază în mod repetat unicitatea fiecărei fiinţe umane (folosind ştiinţa genetică pentru a-şi susţine cauza) şi motivul special pentru care fiecare dintre noi se află aici. Cu toate acestea, *Viaţa condusă de scopuri* nu este o

poveste spumoasă care să te binedispună, pentru că acordă multă atenţie aspectelor întunecate din fiecare om, care nu pot fi transformate decât atunci când decidem să ne predăm. Warren observă că Dumnezeu este „specializat în a da oamenilor un început nou". Cei mai mulţi dintre noi ne „jucăm" cu
îmbunătăţirea vieţii, când cea mai la îndemână modalitate este transformarea.

Rick Warren

Warren s-a născut în San Jose, California. Este pastor baptist, ale cărui calificări academice includ o licenţă la Colegiul Baptist din California, un master în teologie la Seminarul Teologic Southwestern si un doctorat în teologie la Seminarul Teologic Fuller.

Alături de soţia sa, Kay, Warren pune bazele Bisericii Saddleback în Lake Forest, California, în 1980, una dintre cele mai mari congregaţii din Statele Unite. Cartea anterioară, *Biserica condusă de scopuri* (Editura Life, 2005), avea să se vândă în peste un milion de exemplare.

Aşteptându-l pe Dumnezeu

Asa cum trebuie să înveţi să citeşti sau să practici negoţul, asa trebuie să înveţi si să simţi toate

lucrurile, dar, mai întâi de toate, este obedienţa Universului în faţa lui Dumnezeu. Este cu adevărat o ucenicie. Ca orice ucenicie, necesită timp şi efort... Oricine şi-a terminat ucenicia recunoaşte lucruri si evenimente, oricând si oriunde, ca vibraţii ale aceluiaşi cuvânt divin si
infinit de dulce.
Prietenia are ceva universal în ea. Constă în iubirea faţă de o fiinţă umană, aşa cum ar trebui să putem iubi fiecare suflet în parte, în special pe cele care înfrumuseţează rasa umană.

Pe scurt

Respinge mentalitatea colectivă şi creează o spiritualitate unică pentru tine.

Din aceeaşi sferă de interes

G.K. Chesterton, *Sfântul Francisc din Assisi* (p. 82) Epictet, *Manualul* (p. 114) Dag Hammarskjold, *Semne* (p. 152) Tereza din Avila, *Castelul interior* (p. 336

Capitolul 47

Simone Weil

Cum a devenit Simone Weil, o intelectuală de stânga, unul dintre cei mai cunoscuţi mistici ai secolului XX? Acesta este misterul scurtei sale vieţi.

Născută în Paris, într-o familie de evrei agnostici din clasa de mijloc, Weil avea să fie o studentă de excepţie. Între 1928-1931 urmează cursurile Scolii Normale Superioare din Paris, fiind a doua din clasă, după Simone de Beauvoir. Iubeşte filosofia greacă stoică, traduce Homer şi Sofocle şi scrie un eseu despre Pitagora. Weil aprecia poeţii metafizici englezi, citea Bhagavad- Gita, studia sanscrita şi şi-a găsit inspiraţia în Francisc din Assisi şi Ioan al Crucii. Cu toate acestea, Weil vedea spiritualitatea doar ca o parte interesantă a culturii, iar până în ultimii ani ai vieţii, nu s-a rugat niciodată.

Între 20 şi 30 de ani, Weil lucrează în diferite posturi ca profesoară, dar pasiunea ei este bunăstarea muncitorilor din Franţa. Îşi ia un an de concediu, pentru a lucra în fabrica Renault, şi, vreme de câteva veri, îşi petrece timpul printre culegătorii de vie. Sănătatea şubredă o determină să se mute în anul 1940 cu părinţii la Marsilia. Acolo îl cunoaşte pe preotul catolic Perrin, care îi devine prieten şi mentor în ultimii ani ai vieţii.

Asteptându-l pe Dumnezeu (Attende de Dieu) cuprinde o serie de scrisori pe care aceasta i le-a trimis părintelui Perrin, plus câteva eseuri. Cartea nu a fost menită să fie o operă completă şi a fost publicată după moartea ei, însă oferă o excelentă introducere în modul său de gândire. Caută ediţia cu introducerea pătrunzătoare a lui Leslie A. Fielder.

Sfântul străin

În capitolul „Autobiografie spirituală", Weil spune că era o adolescentă capricioasă şi nesigură, care trăia în umbra fratelui său genial. Nu îi păsa de faptul că nu avea succes, spune ea, însă o deranja să ştie că era exclusă din „regatul înţelepciunii şi al adevărului". Totuşi, avea să aibă o revelaţie, în urma căreia realizează că nu trebuie să fii un geniu ca să cauţi adevărul, mai
ales dacă îl cauţi cu inima. >

Ca studentă şi, ulterior, ca profesoară de filosofie şi activistă pentru schimbările sociale, intenţiona să rezolve problemele lumii prin mijloace intelectuale. Cu toate acestea, în urma unor vizite în cadrul unor biserici catolice, inclusiv cea în care s-a rugat Sfântul Francisc din Assisi, experimentează un colaps spiritual, în urma căruia începe să se considere „sclava lui Dumnezeu". Deşi simte că are vocaţie, ideea de a fi botezată şi de a deveni călugăriţă nu

y) 7 y O >

reprezintă o opţiune pentru ea. Toată viaţa ei, Weil a manifestat neîncredere în toate tipurile de instituţii, tocmai de aceea refuza ideea de a intra într-o congregaţie, chiar dacă ar fi fost vorba de Biserica Catolică. Simţea că a fi membră implica excluderea celorlalţi şi, deşi acum credincioasă, nu voia să se separe de masa de necredincioşi sau să fie percepută drept o fanatică religioasă. Mai mult decât atât, Weil iubea prea mult alte culturi şi credinţe pentru a rămâne doar la creştinism. Fiind o clasicistă, nu putea accepta condescendenţa creştinismului faţă de stoicii greci, ca Marcus Aurelius, ale căruia intenţii spirituale, credea ea, erau cel puţin egale cu cele creştine, şi nu putea să ierte nici Inchiziţia, care ucisese mii de oameni şi îi torturase în numele dogmei, şi nici dorinţa istorică a Bisericii de a sprijini războiul.

Într-una din scrisorile către părintele Perrin, Weil îl acuză că foloseşte noţiunea de „fals", când, de fapt, ceea ce el voia să spună era „neortodox". Weil nu accepta lipsa de onestitate intelectuală şi nici felul în care dogma îi făcea pe oameni, în mod convenabil, să nu gândească. Deşi îşi dorea să resimtă senzaţia de apartenenţă pe care ţi-o oferă Biserica, Weil ştia că vocaţia ei era aceea de a căuta adevărul în afara sferei religioase.

Nu avea încredere în „patriotismul" pe care îl resimt oamenii când aparţin unei credinţe şi se temea de daunele pe care acest sentiment colectiv le putea produce, luând în considerare faptul că era tipul de persoană care ar fi fost foarte impresionată de natura vibrantă a cântecelor de război naziste. Ţinând cont de această tendinţă spre „leşinul spiritual" (în stilul Terezei din Avila), Weil ştia că trebuia să fie foarte obiectivă cu privire la ideile spirituale şi la credinţe ca şi cum ar fi fost într-o relaţie, spre exemplu, cu materialismul şi ateismul.

În cele ce urmează, vei găsi o prezentare a trei teme proeminente în *Aşteptându-l pe Dumnezeu,* dar şi a gândirii lui Weil, în general.

Iubirea fată de lume

Weil scrie despre trei tipuri de iubire care sunt un fel de „împuternicire" pentru iubirea faţă de Dumnezeu („iubiri indirecte"). Aceste trei tipuri de iubire pot fi experimentate în timpul vieţii pe pământ: ceremoniile religioase, iubirea de aproapele nostru şi de frumuseţea lumii şi prietenia.

Iubirea pe care o manifestăm pentru câştiguri, lux şi frumuseţe, sugerează ea, nu este pentru lucruri în sine, ci pentru ceea ce sălăşluieşte dincolo de ele. Iubim obiectele şi arta pentru poarta pe care ne-o deschid spre frumuseţea universală. Pentru mulţi oameni, spune Weil, frumuseţea este modalitatea prin care Dumnezeu pătrunde în mintea noastră: „Înclinaţia firească a sufletului de a iubi frumuseţea este capcana pe care Dumnezeu, cel mai adesea, o foloseşte pentru a-l câştiga şi a-l deschide pe om spre suflul de sus". Lucrurile frumoase din această lume sunt o reprezentare a adevăratei frumuseţi a lui Dumnezeu, de care depind toate celelalte. În mod similar, iubirea faţă de aproapele nostru nu este un act moral
conştient de sine, ci este modalitatea noastră de recunoaştere a iubirii divine
din fiecare om. Bunul samaritean s-a oprit şi a ajutat nu pentru că îl făcea să se simtă bine, ci pentru că iubirea faţă de aproape este dreaptă; recunoaşte ordinea corectă a unui Univers alimentat de iubire.

Misterul suferinţei

Weil observă că suferinţa, spre deosebire de durere şi de formele ei variate,
este unul dintre misterele vieţii. Nu este de mirare că oamenii sunt înrobiţi, eliminaţi sau torturaţi, dar este surprinzător când oamenii, care aparent nu făceau nimic rău, experimentează „noaptea întunecată a sufletului", o criză psihologică sau spirituală.

O altă diferenţă pe care o identifică Weil între durere şi suferinţă este aceea că suferinţa este aproape asemănătoare cu durerea fizică: o poţi resimţi ca pe o sufocare sau ca pe o foame teribilă. Pentru o persoană spirituală, aceasta aduce sentimentul şocant că Dumnezeu a abandonat-o. Cu toate acestea, dacă poţi ieşi din întuneric, credinţa ta va fi mai profundă şi vei fi experimentat unul dintre marile mistere ale vieţii.

Ideea lui Weil, de iubire autentică faţă de aproapele nostru, înseamnă să poţi întreba o altă persoană dacă este bine. Nu trebuie să existe condescendenţă sau milă, ci doar o recunoaştere a ceea ce este afecţiunea unei fiinţe umane pentru o alta.

Naturaleţea obedientei

Weil face observaţia interesantă că este o prostie să credem că nu putem fi
obedienţi faţă de Dumnezeu, de vreme ce toate lucrurile din Univers se supun legii divine, într-un sens aproape mecanic. Putem alege între a ne dori şi a nu ne dori obedienţa, însă, cu toţii ne supunem, în cele din urmă, din moment ce legea spiritualităţii este la fel de infailibilă ca legea gravitaţiei. Criminalii, spune ea, sunt precum „ţiglele lipsă de pe acoperiş". Poate că s-au dezlipit de pe acoperiş pentru a fi liberi, dar gravitaţia face ca, inevitabil, să cadă înapoi pe pământ.

Weil observă faptul că, pe măsură ce un sclav este mai obedient faţă de stăpânul său, cu atât este mai mare prăpastia care se lărgeşte între ei. Dar cu cât o persoană este mai obedientă faţă de Dumnezeu, cu atât mai mult persoana respectivă devine o expresie a lui Dumnezeu.

Observaţii finale

Precum stoicii străvechi, Weil era o universalistă care iubea prea mult lumea
pentru a se limita la o singură credinţă sau la o singură interpretare a lui Dumnezeu. Această răzvrătire a religiei organizate este, astăzi, atât de integrată în viziunea modernă, încât o luăm ca atare, dar pe vremea lui Simone Weil, adaptarea unei asemenea poziţii reprezenta un act de curaj. Frământările ei cu privire la decizia de a fi sau nu botezată (nu a fost niciodată) ne par acum puţin ciudate, dar dorinţa ei de a-şi păstra spiritualitatea ascunsă este ceea ce admirăm astăzi la ea.

În viziunea ei lipsită de compromisuri asupra vieţii, mergea adesea prea departe, iar acest lucru a inclus şi circumstanţele morţii ei. În timpul războiului s-a îmbolnăvit şi, în semn de solidaritate faţă de compatrioţii de pe frontul Franţei, aflată sub ocupaţie, şi chiar împotriva sfaturilor medicilor, ea refuză să mănânce mai mult decât raţiile stabilite. Este clar că
Weil a avut tot timpul probleme cu mâncarea, dar a preferat să pună principiile înaintea propriei sănătăţi. În acest caz i-a adus moartea, dar poate
că o moarte martiră a fost ceea ce şi-a dorit.

Aşteptându-l pe Dumnezeu este o lucrare stufoasă, dar dacă îi acorzi atenţie totală, poate fi foarte satisfăcătoare. Vei şti că te afli în prezenţa

unui gânditor autentic. Explorările pe care le face Weil în materie de teologie catolică nu vor fi de interes pentru majoritatea cititorilor, dar pasajele în care vorbeşte despre ea te fac să vrei să citeşti mai mult. Considera povestea ei de viaţă neimportantă, dar tocmai personalitatea ei a făcut ideile sale atât de fascinante, chiar şi pentru necreştini. Puterea ei constă în faptul că a reuşit să treacă de la modernitatea necredincioasă la credinţa străveche, dar
fără a-şi pierde înflăcărarea atunci când venea vorba despre puterea şi autoritatea instituţiilor. Weil nu a avut niciodată intenţia de a-şi dedica viaţa lui Dumnezeu, mai
degrabă căuta adevărul, şi s-a întâmplat să-l găsească prin conectarea la Biserică. Ea a văzut frumuseţea în teologia şi ritualul catolic, dar a rămas o străină în fapt şi în spirit

.Simone Weil

Weil s-a născut în anul 1909 în Paris. Tatăl ei era medic, iar fratele era cunoscutul matematician André Weil. Îşi începe cariera în 1931 ca profesoară de filosofie în Le Puy, iar în anii următori a intercalat predarea cu diverse munci, pentru a empatiza cu clasa muncitoare.

În 1936, Weil se alătură părţii republicane în Războiul Civil Spaniol, dar suferă arsuri grave în urma unui accident cu ulei încins şi pleacă în Italia. Ajunsă în Assisi, atracţia pentru credinţa catolică creşte alături de dragostea pentru psalmii gregorieni. În anul 1942, Weil călătoreşte alături de părinţii ei în Statele Unite, apoi în Anglia, unde lucrează pentru susţinerea Rezistenţei franceze. Diagnosticată cu tuberculoză, îşi trăieşte ultimele zile într-un sanatoriu din Anglia şi se stinge din viaţă în august 1943.
Printre scrierile lui Weil se numără Greutatea şi harul (Editura Humanitas, 2003) - un volum care conţine fragmente de jurnal, Înrădăcinarea (Editura Polirom, 2018), Cunoaşterea supranaturală (La Connaissance surnaturelle), Opresiune şi Libertate (Oppression et liberté) şi Lecţii de filosofie (Leçons de philosophie)

.Teoria întregului

Grecii aveau un cuvânt frumos, Kosmos, care înseamnă modelul întregii existenţe, inclusiv tărâmurile fizice, emoţionale, mentale si spirituale... Dar noi, bieţii moderni, am redus Kosmosul la cosmos, am redus materia, trupul, mintea, sufletul si spiritul doar la materie si în această
lume monotonă si mohorâtă a materialismului ştiinţific, suntem atrasi de ideea că o teorie care > > > [1] *' >*
uneste dimensiunea fizică este, de fapt, o teorie a întregului.

Pe scurt

Acceptă o explicaţie a Universului care implică atât conştiinţa, cât şi materia.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Richard Maurice Bucke, *Constiinţa cosmică* (p. 60)
Fritjof Capra, *Taofizica* (p. 68) James Redfield, *Profeţiile de la Celestine* (p. 284) Gary Zukav, *Lăcasul sufletului* (p. 408) Abraham Maslow, *Motivaţie si personalitate* Pierre Teilhard de Chardin, *Fenomenul uma*

ɴCAPITOLUL 48
KEN WILBER

Auzim frecvent despre ultimele progrese în fizică care ne duc cu un pas mai aproape de înţelegere completă a Universului nostru. Dar filosoful Ken Wilber a fost şocat de faptul că aceste teorii abordează doar lumea fizică. Cum rămâne cu mintea, sufletul şi spiritul, care chiar au infuzat viaţă şi materie cu un sens? Nu am putea avea o apreciere a Universului care a ţinut
cont de *constiintă? > >*

În acest punct, în dezvoltarea umanităţii, spune Wilber, era datoria noastră să dezvoltăm o cosmologie care să cuprindă nu numai materia, dar şi mintea, sufletul, sinele şi cultura - pentru a da sens artei, fizicii, sociologiei, politicii, medicinei şi afacerilor, precum şi mişcării particulelor şi a traiectoriei planetelor. O asemenea „teorie a întregului" avea să fie întotdeauna oarecum evazivă, dar, ţinând cont de natura fragmentată şi divizată a lumii, spunea Wilber, „puţină integralitate este mai bună decât deloc".

Un moment important în călătoria sa este descoperirea ideii elene de Kosmos, care include toate dimensiunile - fizică, emoţională, mentală şi spirituală - într-o singură viziune a Universului. Kosmosul era mai puţin o teorie şi mai mult o conştientizare a faptului că experienţele interioare şi exterioare ale vieţii aveau aceeaşi importanţă, şi acest lucru a avut clar implicaţii asupra modului în care vedem lumea. Prima implicaţie a fost că dezvoltarea personală era un factor major în desfăşurarea istoriei, iar a doua implicaţie era aceea că teoriile ştiinţifice şi spirituale despre lume ar putea fi reconciliate.

Spirala conştiinţei

În anii 1960, Abraham Maslow dezvoltă ideea de „autoactualizare" a oamenilor, care, odată ce şi-au împlinit nevoile fizice şi emoţionale de bază, încep să se concentreze pe împlinirea nevoilor psihologice şi spirituale. Recent, cercetători precum Clare Graves şi Jenny Wade au emis modele care văd dezvoltarea umană ca pe o serie de unde sau stadii deschise. În aceste modele, fiinţele umane se deplasează prin anumiţi „holoni" psihologici, care ne conferă o anumită viziune despre viaţă, şi fiecare

trebuie trăit pe deplin, înainte de a putea trece la următorul. Etica, valorile, motivaţiile şi educaţia unei persoane ar trebui înţelese în funcţie de stadiul lor de dezvoltare. Nu putem sări peste etape, căci fiecare depinde de următoarea.

Wilber a devenit interesat de aceste modele de dezvoltare, pentru că oferă o bază ştiinţifică pentru înţelegerea conceptului său de Kosmos, de trezire a conştiinţei umane. În *Teoria întregului: Viziunea integrală asupra afacerilor, a politicii, a stiinţei, si a spiritualităţii (A Theory of Everything: An Integral Vision for Business, Politics, Science and Spirituality)*, el dedică un spaţiu considerabil unei anumite teorii în spirală - dinamica spiralei - care a fost aplicată cu succes în problemele cu care se confrunta Africa de Sud în demontarea apartheidului.

Dezvoltat de Don Beck şi Christopher Cowan, conceptul privea comunităţile şi indivizii dincolo de categoriile obişnute de rasă, gen sau educaţie, mergând mai în profunzime la modul lor de a vedea lumea. Fiecare mod de a vedea a primit o culoare:

- Bej (arhaic sau instinctual) - modul de supravieţuire, satisfacerea nevoilor de bază.
- Violet (magic sau animist) - tribal; ritual; rudenie; credinţă în spirite.
- Roşu (zeii puterii) - eroism mitic; feudalism; „lumea este o junglă", puterea câştigă întotdeauna.
- Albastru (ordinea mitică) - conformism rigid faţă de ierarhiile sociale; viziune în alb şi negru; lege şi ordine; patriotism puternic; fundamentalism religios.
- Portocaliu (realizări ştiinţifice) - individualism; iluminare raţional-ştiinţifică; concentrare pe succesul economic.
- Verde (sinele sensibil) - sensibilitate emoţională pentru ceilalţi şi pentru mediul înconjurător; clădirea relaţiilor; umanism universal mai presus de dogmă şi tradiţie; corectitudine politică; drepturile omului.

Scriind la cartea sa în Africa de Sud, Beck a observat: „Nu există oameni negri şi alţii; există oameni violet, albaştri, portocalii, verzi..." Nu a fost posibilă rezolvarea problemelor sociale şi politice, forţând soluţii bazate pe rasă sau gen, sau orice alte categorii vechi - cel mai important lucru a fost mentalitatea psihologică interioară a oamenilor. Concluzia lui Wilber a fost aceea că punctele problematice ale lumii nu

sunt doar rezultatul unei ciocniri între civilizaţii - aşa cum este la modă -, ci al unei ciocniri între nivelurile de *constiintă.*

Sănătatea spiralei

Punctul-cheie al teoriei spiralei este acela că nici un om de o anumită culoare nu îi poate aprecia cu adevărat pe ceilalţi. După cum spune Wilber:

> *Ordinea albastră se simte foarte inconfortabil atât în preajma impulsivităţii roşii, cât şi a individualismului portocaliu. Individualismul portocaliu consideră că ordinea albastră este pentru fraieri şi că egalitarismul verde este slab. Egalitarismul verde nu se împacă foarte bine cu excelenţa, cu clasamentele valorice, cu perspectivele, cu ierarhiile sau cu orice altceva care pare autoritar.*

Oamenii verzi consideră că modul lor de gândire şi de existenţă este superior, şi adesea vor să îl impună lumii întregi. Îşi doresc ca lumea să fie pluralistă şi multiculturală, nu legată de tradiţie. Nu admit ierarhiile pentru că vor să fie egalitarişti, însă, prin negarea viziunii albastre şi portocalii, oamenii verzi neagă întreaga spirală a dezvoltării. Prin urmare, nu sunt foarte diferiţi de fundamentaliştii religioşi, care simt că viziunea lor despre viaţă este cea corectă.

Totuşi, esenţa conceptului spiralei este aceea că fiecare etapă trebuie trăită pe deplin, înainte ca o persoană sau o cultură să treacă la alta, iar atitudinea verde în sine trebuie să fie înlocuită de o gândire de tip „secund", capabilă să privească cu detaşare întreaga spirală a dezvoltării umane. Această gândire
are şi ea două culori:

- Galben (integrativ) - combină cele mai bune atribute ale primului nivel de gândire, în vederea creării unei persoane/culturi flexibile şi funcţionale.
- Turcoaz (holistic) - o unitate cu adevărat holistică de cunoaştere şi simţire, conştientizare şi apreciere a fiecărui aspect al existenţei, inclusiv cele materiale şi spirituale.

La nivelurile turcoaz şi galben, putem observa imaginea de ansamblu a dezvoltării personale şi a evoluţiei umane, în care fiecare culoare are un loc important. La acest nivel căutăm sănătatea întregii spirale a dezvoltării. La cel de-al doilea nivel de gândire, nu mai avem o lume în care fiecare viziune să se întoarcă împotriva alteia pentru a avea câştig de cauză.

Exemplele lui Wilber, de gândire ale celui de-al doilea nivel, includ psihologia transpersonală, „noosfera" lui Teilhard de Chardin, Mandela şi Gandhi, ale căror filosofii integratoare au mers dincolo de popoarele şi mişcările individuale, pentru a căuta sănătatea întregului mai măreţ.

Două feţe ale monedei

Modalitatea tradiţională de a vedea ştiinţa şi religia, spune Wilber, poate fi asemănată cu o clădire cu multe etaje, care reprezintă realitatea. Lăsăm ştiinţa să ne spună despre etajele inferioare şi cedăm etajele superioare religiei. Totuşi, modelul integral sau Kosmic spune că poate exista atât o explicaţie ştiinţifică, cât şi una spirituală a tuturor fenomenelor. Exemplul lui Wilber este cel al unui om care meditează şi care este conectat la un electroencefalograf. Echipamentul ştiinţific înregistrează modificările undelor cerebrale, în vreme ce meditatorul însuşi raportează o expansiune a conştiinţei şi sentimente mai măreţe de iubire şi compasiune. Ambele realităţi sunt adevărate.

Ştiinţa nu a reuşit niciodată să dezaprobe experienţa spirituală, iar Wilber sugerează că „spiritualitatea profundă este, în parte, o ştiinţă vastă a potenţialului uman îndepărtat". Mai exact, cu cât este mai avansată spiritualitatea, cu atât devine mai ştiinţifică (clasificarea sofisticată a emoţiilor şi dezvoltarea umană, regăsite în budism - care este numită uneori „religia ştiinţifică" -, sunt un indicator al acestui fapt). De asemenea, dacă te îndrepţi şi mai mult către ştiinţă, te vei confrunta cu întrebări metafizice.

În cele din urmă, atât ştiinţa, cât şi religia sunt expresii ale adevărului care merge dincolo de înţelegerea completă a Universului. A o nega pe una sau pe alta este ca pespectiva unui copil care nu poate merge dincolo de propria minte şi, prin urmare, crede că realitatea este doar aşa cum o vede. Cu o perspectivă integrală sau Kosmică, ambele puncte de vedere sunt nu doar tolerate, ci şi apreciate ca elemente ale adevărului.

Observaţii finale

Wilber este un gânditor contemporan foarte important, ale cărui idei sunt deseori extrem de complexe, dar *Teoria întregului* este o bună introducere în filosofia sa integristă, pentru că face referire la multe alte scrieri ale lui

Wilber. Deşi nu este foarte mare, cartea cuprinde numeroase idei, iar capitolul prezentat este o încercare de a descrie doar câteva dintre acestea.

Teoria întregului continuă ideea dezvoltată în majoritatea scrierilor lui Wilber, potrivit căreia există trei niveluri de bază ale conştiinţei umane, care culminează cu un sine „transpersonal" - conştientizarea Universului, neafectat de ego sau de sinele „obişnuit". Wilber defineşte dezvoltarea umană ca pe o „descreştere succesivă a egocentrismului", însemnând că viitorul nostru depinde de abilitatea de a înlătura vălul şi de a avea o viziune mai largă asupra istoriei. Potrivit acestei concepţii, un număr mic de oameni ar putea fi liderii care ridica centrul de greutate al conştiinţei lumii. Totuşi, aşa cum sugerează teoria spiralei culorilor, nu vom ajunge nicăieri dacă nu se acordă o recunoaştere deplină majorităţii care nu se află într-o etapă atât de avansată.

A-l citi pe Wilber este ca şi cum ai călători într-o navă spaţială. În calitate de căpitan te invită să priveşti în jos pe Pământ şi să încerci să înţelegi cursul dezvoltării mentale şi spirituale al omenirii. Călătoria este o experienţă încântătoare, care îi poate ameţi pe unii şi obosi pe alţii, însă puţini sunt scriitorii care să-ţi permită o asemenea experienţă, a unei perspective mari.Ken Wilber

Wilber s-a născut în anul 1949 în Oklahoma si a urmat liceul în Lincoln, Nebraska. Începe cursurile de medicină la Universitatea Duke, apoi încearcă să studieze biochimia în Nebraska, dar renunţă la ambele pentru a-si dedica timpul literaturii conştiinţei si scrisului.

Prima sa carte, *Spectrul conştiinţei (The Spectrum of Consciousness)*, este publicată în anul 1977. Urmează o serie de titluri foarte importante, *Fără graniţe* (Editura Elena Francisc Publishing, 2015), *Proiectul Atman (The Atman Project)* şi *Din Rai (Up from Eden).* Printre altele se numără *Mariajul dintre simţuri şi suflet: sex, ecologie şi spiritualitate (The Marriage of Sense and Soul; Sex, Ecology and Spirituality), Graţie şi forţă. Treya Killam Wilber: o vindecare spirituală dincolo de moarte* (Editura Elena Francisc Publishing, 2008) (Soţia lui Wilber, Treya, este diagnosticată cu cancer la sân, la puţin timp după căsătoria lor, în anul 1983, şi se stinge din viaţă în 1989.), *O scurtă istorie a tuturor lucrurilor* (Editura Elena Francisc Publishing, 2015) şi *Pshologie integristă (Integral Psychology).*
Wilber trăieşte în Colorado.

AUTOBIOGRAFIA UNUI YOGHIN

Miracol este considerat, de obicei, un efect sau un fenomen nesupus legilor naturale. Dar toate fenomenele Universului nostru, perfect construit, relevă legi sau sunt explicabile de către legi. Asa-zisele puteri miraculoase ale marilor maeştri sunt consecinţa naturală a unei cunoaşteri precise a legilor subtile care operează cosmosul interior al conştiinţei.

Pe scurt

Povestea omului care a adus yoga în Occident şi revelaţia secretelor sale spirituale.

Din aceeaşi sferă de interes

Fritjof Capra, *Taofizica* (p. 68) Ram Dass, *Fii aici, acum* (p. 106) Mohandas Gandhi, *O autobiografie* (p. 122) G.I. Gurdjieff, *Întâlniri cu oameni remarcabili* (p. 144

)Capitolul 49 Paramahansa Yogananda

Când Paramahansa Yogananda a scris ultima propoziţie din autobiografia sa, se spune că ar fi afirmat: „Această carte va schimba viaţa a milioane de oameni. Va fi mesagerul meu când nu voi mai fi "

Într-adevăr, la publicarea sa, în 1946, cartea a fost lăudată pe scară largă şi a devenit un bestseller, ce a dăinuit în timp. Dar originile sale sunt oarecum misterioase, fiind profetizată de sfântul indian din secolul al XIX-lea, Lahiri Mahasaya. El a prezis că, la 50 de ani de la moartea sa, se va scrie o carte despre el, care va ajuta la răspândirea mesajului tehnicii yoga în lumea întreagă. Swami Sri Yukteswar, gurul lui Yogananda, i-a transmis acestuia (el însuşi discipol al lui Lahiri Mahasaya) că sarcina trebuia îndeplinită de el. În mod corespunzător, exact la o jumătate de secol după moartea sfântului, a apărut cartea şi, în ciuda titlului său, aceasta include şi poveştile de viaţă ale lui Mahasaya şi ale lui Sri Yukteswar.

Autobiografia unui yoghin (Editura Mix, 2007) este în mod justificat celebrată drept una dintre cele mai plăcute şi edificatoare cărţi spirituale scrise vreodată. Stilul vechi de scris, atât de tipic englezei vorbite de indieni, iar numeroasele sale scene amuzante îi conferă o căldură rar întâlnită în scrierile spirituale. O perspectivă minunată este dată de India însăşi, care, deşi comparativ săracă în ultimele două secole, remarca Yogananda, a atins măreţia sufletească prin intermediul marilor îndrumători spirituali şi al yoghinilor.

Tinereţea

[9]

Născut Mukunda Lal Ghosh în 1893 în Gorakhpur, nord-estul Indiei, lângă Himalaya, Yogananda a fost al patrulea din opt copii, iar cea mai mare parte a tinereţii şi-a petrecut-o în Calcutta. Avea doar 11 ani când mama lui a murit. Tatăl său a ocupat o funcţie de conducere într-o mare companie feroviară şi a devenit discipolul lui Lahiri Mahasaya în Benares. Acest sfânt a devenit şi primul învăţător al lui Mukunda în *sadhana* sau calea lui Dumnezeu şi a sporit sentimentul acestuia că viaţa spirituală îl aştepta.

Familia lui a încercat să-l convingă pe Mukunda să devină un *sannyasi* sau să renunţe, dar a primit un al doilea guru, Sri Yukteswar, din ordinul Swami. Sri Yukteswar respecta căile Occidentului la fel de mult precum căile Orientului, avea discipoli şi femei, şi bărbaţi şi dădea dovadă de o mare

cunoaştere ştiinţifică, chiar dacă nu părea să citească. Înfricoşător pentru tinerii călugări, Yukteswar poseda capacitatea yoghină specifică de a fi capabil să conecteze mintea oricui alegea el, nu doar citindu-i gândurile, dar şi plasând gânduri în mintea acestuia. Yogananda îl descrie ca pe un om al lui Dumnezeu, definiţie găsită în Vedele sacre: „Mai blând decât o floare, în ceea ce priveşte bunătatea; mai puternic decât un tunet atunci când este vorba de principii". În ciuda înclinaţiilor lui, Mukunda a fost determinat să-şi obţină o

diplomă Universitară la Calcutta, pe motiv că aceasta avea să-l facă mai respectat atunci când viaţa îl va purta în Occident. Astfel, sub îndrumarea lui Sri Yusteswar, destinul său a început să se contureze. Si-a luat numele de Yogananda, care înseamnă „fericire *(ananda)* prin uniune divină *(yoga)".*

Aducerea Orientului în Occident

Cuvinte precum „guru" şi „yoga" fac acum parte din engleza universală, dar când Yogananda a plecat în America, în anii 1930, lumea spiritualităţii şi a filosofiei estice era încă foarte neobişnuită. Cum de a ajuns să călătorească în Vest?

A fondat o şcoală în Ranchi, care combina învăţarea convenţională cu yoga şi filosofia vedică. În timp ce medita într-o zi la şcoală, a avut o viziune cu americani şi a luat-o drept semnul mult vestit de a pleca în Statele Unite. Deşi engleza lui nu era foarte bună şi avea puţini bani (tatăl lui i-a dat o sumă ca să ajungă acolo şi să supravieţuiască), el a plecat în 1920. Lăsând în urmă tot ce ştia şi iubea, nu avea să se mai întoarcă în India vreme de 15 ani.

Călătoria a durat două luni, iar când a ajuns acolo, a vorbit la un congres religios internaţional din Boston. Acesta a fost primul dintre sutele de discursuri care au crescut încet conştientizarea hinduismului şi au permis ca yoga să fie cunoscută de sute de mii de oameni. Până în 1925,

autorul îşi stabilise o bază pe Muntele Washington, în Los Angeles, şi devenise o minicelebritate, fiind chiar chemat să se întâlnească cu preşedintele Calvin Coolidge.

Sărbătorit când s-a întors, în cele din urmă, în India, Yogananda s-a întâlnit cu guru şi cu tatăl lui pentru ultima oară, a pus la punct chestiunile legate de şcoala sa şi a extins Oganizaţia Realizarea Sinelui.*******

Întâlniri cu spirite înrudite

Cartea include relatările lui Yogananda despre întâlnirile cu diferiţi sfinţi în India şi în străinătate, adesea în locuri izolate. Aceste explorări au fost susţinute de folosirea unui Ford (autorul îl descrie drept „Mândria Detroitului") pe care un adept i-l donase. Printre înţelepţii întâlniţi se numără Sfântul Miresmelor, care putea să materializeze mirosuri după bunul plac, Tiger Swami, care se luptase şi învinsese tigri, şi Sfântul care levitează, Bhaduri Mahasaya, care se pare că renunţase la bogăţiile familiei ca să devină yoghin. Sfântul care putea să leviteze a remarcat faptul că oamenii experimentaţi sunt cei care au renunţat la binecuvântarea comuniunii cu Dumnezeu pentru lucruri iluzorii.

Yogananda le-a întâlnit şi pe Shankari Mai Jiew, o *yogini* (femeie yoginã) de vârstă înaintată, şi pe Nirmala Devi, frumoasa Preafericita Mamă, care şi- a petrecut o mare parte din timp într-o stare de *samadhi* (transă fericită). El observă că această femeie copilăroasă rezolvase problema esenţială a vieţii - stabilirea unei unităţi cu Dumnezeu - când restul rămânem „împotmoliţi într-un milion de probleme".

A călătorit până în inima Bengalului ca să o găsească pe Giri Bala, o sfântă care nu mânca şi care folosea o anumită tehnică de yoga ce îi permisese să trăiască fără mâncare decenii întregi, fără efectul îmbolnăvirii şi dovedită prin monitorizare atentă. În mod ciudat, femeii îi plăcea să gătească pentru alţii, dar atunci când a fost întrebată de ce nu mânca, Giri Bala a răspuns că îşi dorea să arăte că oamenii sunt, în esenţă, spirit şi vor învăţa treptat să trăiască din energiile luminii astrale, aşa cum făcea ea. Yogananda a consacrat un capitol şi vizitei lui la misticul german Therese Neumann, care ani de zile a trăit numai din cuminecătură (sfânta anafură), pe care o lua o dată pe zi, iar săptămânal

avea sângerări la mâini şi coaste (stigmate) în empatie cu agonia răstignirii lui Iisus.

Yogananda a descris momente fascinante din întâlnirile lui cu omul de ştiinţă Jagadis Chandra Bose; Rabindranath Tagore, un mare poet indian; Luther Burbank, un pionier în cultivarea plantelor; şi Sri Ramana Maharshi, înţeleptul din Arunachala. Fanii lui Mahatma Gandhi se vor delecta cu descrierea lui Yogananda despre timpul petrecut la Wardha, ashramul lui Gandhi din centrul Indiei.

Puterile yoghine şi legea minunilor

Autobiografia unui yoghin este plină de poveşti despre vindecări miraculoase, despre oameni înviaţi din morţi şi intervenţii stranii. Totuşi, descrierile

acestor evenimente par adevărate. Yogananda face eforturi mari pentru a discuta despre cum imposibilul aparent este ceva ce li se întâmplă zilnic yoghinilor. El observă că teoria relativităţii a lui Einstein a redus Universul la energie pură sau la lumină. Materia era pur şi simplu energie concentrată, iar soliditatea lucrurilor este într-o oarecare măsură iluzorie. Einstein a arătat că materia nu ar putea niciodată să egaleze viteza luminii, de aceea

clasificăm materia ca fiind solidă şi lumina efemeră.

Ce legătură are acest lucru cu puterile miraculoase ale yoghinilor şi ale înţelepţilor? Yogananda explică faptul că aceştia sunt capabili să ajungă într- o stare în care nu se mai identifică cu trupul lor sau cu materia. Din conştientizarea lor că lumea materială este în esenţă *maya* sau iluzie, ei îşi pot literalmente transforma structura moleculară de la materie la energia luminii, permiţându-le să fie, de exemplu, în două locuri în acelaşi timp. Un yoghin se vede ca fiind omniprezent, devenind „unul cu Universul", şi, prin urmare, poate să materializeze sau dematerializeze obiecte independente de principiul gravitaţiei.

Capacitatea yoghinilor de a „deveni lumină" - să concentreze energia luminii - este motivul pentru care manifestările divine din fiecare religie sunt adesea descrise ca străfulgerări orbitoare. Maeştrii spirituali văd Universul aşa cum l-a văzut Dumnezeu atunci când acesta a fost creat: ca o

masă de lumină nediferenţiată. Devenind unul cu acea lumină, înţeleptul hindu şi sfântul creştin deopotrivă sunt eliberaţi de restricţiile materiei, permiţând minunilor să apară. De fapt, astfel de întâmplări sunt pe deplin în conformitate cu legile Universului, numai că majoritatea oamenilor nu sunt capabili să lucreze cu ele. Când a vizitat-o, Therese Neumann i-a spus lui
Yogananda că ea era energizată doar de lumină şi de aer. După cum observă şi el, această minune *este* posibilă pentru oricine „a realizat că esenţa creaţiei este lumina".

Chiar dacă un yoghin este capabil de puteri neobişnuite, ele nu sunt folosite pentru amuzamentul altora. Yogananda a simţit că zicala: „Nesăbuit este cel care nu poate să-şi ascundă înţelepciunea" se aplica discipolului lui, Sri Yukteswar. El vorbea clar, dar se supunea în tăcere legilor Universului, astfel atragând foarte puţină atenţie.

Observaţii finale

Când pui mâna pe această carte, ai impresia că eşti pe cale să citeşti o poveste de viaţă plăcută a unui înţelept oriental; ceea ce primeşti este o intrare către câteva dintre misterele Universului. La început se spune: „Dacă nu veţi vedea semne şi minuni, nu veţi crede" (Ioan 4: 48). Yogananda a inclus-o deoarece ştia că oamenii sunt atât de concentraţi pe drumul lor, încât uneori numai minunile îi mai pot zdruncina ca să se gândească la chestiuni divine. De obicei, unui guru nu îi place să discute despre puterile lui speciale pentru că îşi distrage învăţăcelul de la calea adevărată, dar Yogananda ştia că întâmplările miraculoase erau ca mierea care atrăgea albinele spre borcanul spiritualităţii.

Totuşi, mesajul lui mai amplu a fost că realizarea de sine prin controlul yoghin al minţii şi al corpului este o *ştiinţă* („ştiinţa realizării de sine") pe care oricine o poate învăţa.

Deşi autobiografia lui oferă o introducere fascinantă a literaturii spirituale hinduse - Vedele, Upanişadele, Mahabharata - o mare surpriză a cărţii este că ne oferă o nouă perspectivă asupra Bibliei. Yogananda a fost un învăţat biblic pasionat, iar cartea abundă în trimiteri care compară conceptele şi zicalele din scripturile hinduse cu cele găsite în Vechiul şi

Noul Testament. El se referă la Iisus ca la „Maestrul Galilean", care avea asupra materiei puteri asemănătoare cu cele ale marilor yoghini.

Este posibil să citeşti toată *Autobiografia unui yoghin* fără să crezi nimic din ea, dar vezi dacă scepticismul tău poate să reziste la ultima pagină, ce conţine fragmente dintr-o scrisoare a directorului cimitirului Forest Lawn din Los Angeles, unde a fost depus corpul lui Yogananda după moartea sa, în 1952. Spre deosebire de oricare alt corp, al lui Yogananda nu a dat nici un semn de descompunere, nici la trei săptămâni după ce fusese depus. Si condiţiile reale ale morţii lui au fost remarcabile, dar pentru aceasta şi alte
detalii ar trebui să citiţi cartea.

>

Centrele Self-Realization Fellowship (SRF) din America, India şi Marea Britanie continuă munca lui Yogananda şi astăzi.

Lăcaşul sufletului

*Sănătatea sufletului este adevăratul scop al experienţei umane. Fiecare decizie pe care o iei te face să te mişti fie spre personalitatea ta, fie spre sufletul tău. Fiecare decizie pe care o iei este un răspuns la întrebările: „Cum alegi să înveţi iubirea?, „Cum alegi să înveţi împuternicirea autentică - prin îndoială şi teamă sau prin înţelepciune?" Când îţi alegi energia sufletului - când alegi să creezi cu intenţia iubirii, a iertării, a smereniei şi
a clarităţii - obţii putere.*

Pe scurt

Obţine puterea lăsând, mai degrabă, sufletul să îţi ghideze viaţa, nu personalitatea.

Din aceeaşi sferă de interes

>

Richard Mauric Bucke, *Conştiinţa cosmică* (p. 60) Pema Chodron, *Locurile care te înspăimântă* (p. 90) Carl Gustav Jung, *Amintiri, vise, reflecţii* (p. 188) Michael Newton, *Călătoria sufletelor* (p. 252) Ken Wilber, *Teoria întregului* (p. 392) James Hillman, *Codul sufletului*

/Capitolul 50 Gary Zukav

Studiul lui Zukav asupra unor personalităţi precum filosoful William James, psihologul Carl Jung şi savantul Albert Einstein, îl face să ajungă la concluzia că ideile lor excepţionale cu privire la viaţa umană şi la Univers vin de undeva de „dincolo de personalitate". Erau capabili să pătrundă

prin negurile egoului şi să primească informaţii sau înţelepciuni care erau deja acolo, dar trebuiau descoperite.

Cu toate acestea, Zukav ajunge să creadă că această abilitate nu este pur şi simplu spiritualitate sau religiozitate; este „putere autentică" sau capacitatea de a avea o conexiune cu sufletul nostru şi cu scopul lui pentru viaţa noastră. Acest scop, în schimb, este împletit într-un mod complex cu scopul suprem al evoluţiei Universului.

Evoluţia către puterea autentică

Există o evoluţie fizică, despre care ştim cu toţii, dar ce înseamnă când spunem despre cineva că este o fiinţă umană foarte evoluată? Ce îi face pe Buddha şi pe Iisus, de exemplu, să fie diferiţi de alţi oameni?

Ceea ce înseamnă evoluţia pentru noi, spune Zukav, reflectă cunoaşterea pe care am dobândit-o despre lumea noastră, prin cele cinci simţuri. Totuşi, dacă ar fi să explorăm Universul dincolo de aceste cinci simţuri - să devenim „fiinţe multisenzoriale" -, am avea o înţelegere mai mare a Universului. În majoritatea timpului, dacă nu putem observa ceva prin cele cinci simţuri fizice, ne îndoim că există.

În lumea celor cinci simţuri, abilitatea de a supravieţui este criteriul principal al evoluţiei şi, prin urmare, teama de a nu supravieţui este caracteristica definitorie a relaţiilor umane şi a psihologiei. Abilitatea de a controla mediul în care trăim, fie că vorbim despre natură, despre alţi oameni sau despre sectorul economic, reprezintă indicatorul principal al puterii şi, prin urmare, puterea este întotdeauna ceva extern. Însă, dacă priveşti cu atenţie la marile personalităţi ale istoriei, la cei care au transformat modul în care gândim, cei mai mulţi dintre ei nu au avut o putere externă. Zukav ne cere să ţinem cont că vorbele şi faptele unui tâmplar (Iisus) au devenit mai puternice decât forţa Imperiului Roman. El observă:

Percepţia puterii ca fiind externă separă psihicul, fie că vorbim despre psihicul individului, al comunităţii, al naţiunii sau al lumii.

În contrast, *Lăcaşul sufletului: o viziune asupra destinului spiritual al umanităţii* (Editura Curtea Veche, 2009) este o carte despre puterea autentică, despre puterea bazată pe iubire, smerenie, compasiune şi claritatea intenţiilor.

Personalitatea şi sufletul

Sufletul ştie ce ar dori să realizeze înainte să se întrupeze pe Pământ, dar această intenţie este uitată când omul se naşte. Personalitatea noastră se naşte odată cu trupul nostru, dar sufletul nostru trăieşte dincolo de corp. Personalitatea noastră are calităţi şi defecte, dar sufletul nostru are intenţii pe care i-ar plăcea să le vadă împlinite. Sufletul va încerca să ne ghideze viaţa, astfel încât acestea să fie îndeplinite, însă personalitatea poate avea dorinţe care să le învingă şi să sfârşească precum adevăratele modele ale vieţii noastre. Întrucât nu mulţi oameni înţeleg distincţia între suflet şi personalitate, majoritatea trăiesc în funcţie de personalitatea lor. Dar înţelepţii învaţă să-şi lase sufletul să strălucească şi îi permit să-şi exprime scopul.

Doar personalitatea poate crea şi experimenta emoţiile „negative" de teamă, furie, lăcomie, durere, regret, indiferenţă, cinism şi aşa mai departe. Cu toate acestea, cei care sunt conştienţi de sufletul lor sunt capabili să vadă dincolo de stările lor şi ale altora. Atunci când decidem să servim intenţiilor şi scopurilor sufletului nostru, devenim în mod autentic plini de forţă. Putem rezista întrebărilor pe care ni le „pune" sufletul, dar evoluţia noastră depinde de ascultare şi de acţiune.

Dacă vrem să obţinem puterea autentică, alinierea personalităţii cu sufletul nostru trebuie să fie principala preocupare a vieţii.

Sentimentele şi puterea autentică

O societate concentrată pe puterea externă va ignora rolul sentimentelor, însă, fără să înţelegem ce anume cauzează furia, tristeţea sau bucuria, nu vom fi capabili să vedem ce este adevărat în noi înşine şi ce este doar capriciul personalităţii. Lumea ştiinţei şi a logicii marginalizează sentimentele şi subiectivitatea, şi, cu toate acestea, acei oameni care nu caută sensul profund al vieţilor lor sfârşesc deseori în disperare sau goliciune. Ei sunt, de fapt, inconştienţi, „îşi trăiesc karma" asemenea unor roboţi. Dar, este posibil să

trăim la un nivel mult mai conştient, remarcându-ne tendinţele şi încercând să avansăm.

Comparativ, puţini oameni sunt dispuşi să privească cu adevărat durerea pe care o resimt, însă asta înseamnă că procedând astfel este mult mai probabil să o poată depăşi. Calea cea mai uşoară este să o blocăm, dar asta înseamnă că niciodată nu vom putea evolua. Zukav sugerează că „numai prin emoţii poţi întâlni câmpul de forţă al propriului suflet". Asta este ceea ce ni se cere în experienţa umană. Trebuie să ajungem la sursa sentimentelor noastre, căci numai aşa devenim pe deplin mai umani. Dacă proiectăm sentimentele noastre negative asupra lumii, nu facem decât să creăm potenţialul răului.

Emoţiile reflectă intenţiile, aşadar, atunci când experimentăm durerea emoţională, trebuie să aprofundăm înţelegerea propriilor intenţii. Este posibil să ne dorim o relaţie armonioasă şi plină de iubire, dar dacă avem şi o intenţie inconştientă, intenţia mai puternică va câştiga. La sfârşitul relaţiei am putea simţi că lucrurile nu au funcţionat aşa cum am intenţionat, dar ele s-au petrecut exact aşa cum am intenţionat.

Raţiunea intuiţiei

Nu am fost învăţaţi să ne încredem în intuiţia noastră. Avem tendinţa de a experimenta viaţa numai prin cele cinci simţuri, şi, prin urmare, ignorăm presimţirile şi intuiţiile inexplicabile. Pentru cineva care se lasă condus doar de cele cinci simţuri, intuiţiile nu sunt considerate chiar „cunoştinţe", prin urmare sunt ignorate, tratate ca nişte curiozităţi. Persoana multisenzorială înţelege totuşi bănuielile şi provocările ca fiind legătura cu o minte mai cuprinzătoare şi mai înţeleaptă, care spune adevărul.

Pentru ca intuiţiile să fie receptate, trebuie să ne eliberăm mintea de toxinele mentale, reprezentate de emoţiile neexprimate. Observarea propriilor gânduri ne linişteşte mintea. Zukav sugerează un alt lucru care facilitează cultivarea intuiţiei: sentimentul credinţei că ceea ce experimentăm în viaţă are un scop şi încrederea că orice experienţă are o finalitate pozitivă. Acest lucru ne face mai puţin critici şi mai deschişi la

adevăr. Intuiţia este ca un walkie-talkie, spune Zukov, între personalitate şi suflet. Majoritatea oamenilor nu doresc să aibă încredere pe deplin în intenţia lor deoarece, uneori, duce într-un sens care nu ne este pe plac, o cale de rezistenţă mai mare. Dar dacă nu suntem dispuşi să urmăm sfaturile propriului suflet, nu vom fi niciodată capabili să ne dezvoltăm adevăratul potenţial. Personalitatea noastră va alege ceea ce i se potriveşte mai bine scopurilor ei, dar aceste scopuri sunt, de obicei, mai puţin nobile decât cele ale sufletului.

Personalitatea scindată şi sufletul vindecat

Cei mai mulţi dintre noi avem mai multe laturi: egoistă, latura iubitoare, latura furioasă, latura înţeleaptă. Fiecare dintre aceste aspecte are propriile intenţii, care, bineînţeles, adesea vor intra în conflict cu celelalte. Această autosabotare este specifică personalităţii scindate, care înseamnă multă durere şi agonie aparent nesfârşită.

Ce putem face în privinţa asta? În primul rând, trebuie să admitem că deseori ne distrugem singuri. Apoi, să apreciem că o parte din obiectivul sufletului nostru în întruparea pe Pământ a fost să experimentăm stări de a fi şi să ne îmbunătăţim sau să vindecăm orice aspect de sine care trebuie vindecat. În loc să mai trăim în adâncurile întunecate ale sinelui nostru, trebuie să le expunem, să examinăm modul în care ne-ar putea fi utile. Trebuie să luăm în considerare şi faptul că dacă nu avem probleme în viaţă, s-ar putea să nu fim atraşi de interesele sau activităţile care să ne ofere sentimentul de a ne fi împlinit adevăratul scop.

Viziunea lui Zukav este foarte interesantă din perspectiva tentaţiei. El descrie tentaţia ca fiind „forma unui gând concepută să atragă posibilele negativităţi din sistemul energetic uman, fără a-i răni pe ceilalţi". Sufletul înţelege tentaţia, pentru că expune părţile din noi care încă au nevoie de vindecare, precum şi dorinţele şi impulsurile care trebuie echilibrate. În mod paradoxal, tentaţia aduce cu sine şi seminţele unei responsabilităţi mai mari, pentru că ne face să alegem, iar dacă alegem corect, devenim capabili să fim persoana ce ne dorim cu adevărat să fim. Numai prin

acceptarea numeroaselor noastre laturi obţinem posibilitatea de a le încorpora în sine şi de a reîncepe să ne dedicăm scopului vieţii noastre.

Se spune deseori despre marii sfinţi şi yoghini că sunt precum o oglindă a sufletului oamenilor. În prezenţa lor putem observa adevărata noastră natură scindată. Cu toate acestea, cei ca ei ne dau speranţa că putem deveni persoane complet conştiente şi integre. După cum spune Zukav:

Atunci când o personalitate este în echilibru perfect, nu poţi vedea unde se termină si unde începe sufletul. Asta înseamnă fiinţa umană completă.

Observaţii finale

[9]

Lumea modernă pare haotică pentru că este în mare parte o reflecţie a personalităţii, în toate incertitudinile, furiile şi dorinţele ei. Sensul original al cuvântului „psihologie", spune Zukav, este „cunoaşterea sufletului", dar ca domeniu de învăţare, psihologia a ajuns să însemne ştiinţa personalităţii. Dacă lumea va evolua cu adevărat, va trebui să o facă în jurul unei mai mari conştientizări a sufletului, în opoziţie cu personalitatea.

Unul dintre obiectivele cărţii *Lăcaşul sufletului* este să redefinească puterea, pentru a nu mai acorda în mod automat o valoare mai mare unei persoane care stăpâneşte puterea externă în comparaţie cu o alta care nu o deţine. Persoana cu putere autentică este pur şi simplu o persoană care a reuşit o aliniere a propriei personalităţi şi a sufletului - puterea unicităţii. Alergăm după faimă, bani şi poziţie pentru că simţim o lipsă de putere în interior, însă, fără cunoaşterea sufletului, puterea reală ne va ocoli mereu. Pentru mulţi oameni, cartea lui Zukav va părea plină de idei inovatoare, însă fără ca vreuna dintre ele să aibă substanţă. Totuşi, exact acesta este punctul de vedere al lui Zukav: dacă ne trăim viaţa doar prin prisma celor cinci simţuri, numai prin acceptarea adevărului a ceea ce putem vedea, auzi, simţi, mirosi sau atinge, ne închidem pe noi înşine în faţa oricărui alt tip de adevăr.

Deşi stilul este adesea greoi şi nu întotdeauna clar (e nevoie să citeşti de două ori unele paragrafe şi fraze), *Lăcaşul sufletului* a fost o carte de

căpătâi în vremea ei şi este una dintre puţinele cărţi care pot schimba modul în care priveşti viaţa, Universul, totul.

Gary Zukav

Autor al cărţii *Maeştri dansului Wu Li (The Dancing Wu Li Masters),* o carte fundamentală care analizează legăturile dintre fizica cuantică şi spiritualitate, Zukov a fost un pionier al spiritualităţii alternative în Statele Unite Deţine o diplomă la Universitatea Harvard şi trăieşte în California de Nord.

Printre cărţile lui se numără Poveşti despre suflet (Soul Stories), În adâncul sufletului (Editura Curtea Veche, 2012) şi Mintea sufletului (The Mind of the Soul)

.ALŢI 50 DE CLASICI AI SPIRITUALITĂŢII

1. **Adomnan de Iona,** *Viaţa sfântului Columba* (secolul al VII-lea)

Biografie celebrată cu descrieri ale vieţii monahale timpurii de pe insula scoţiană Iona. >

2. **Sfântul Anselm,** *Proslogion* (1077)

Celebra prezentare a argumentelor filosofului medieval pentru a demonstra

existenţa lui Dumnezeu.

>

3. **Ibn Arabi,** *Înţelepciunea profeţilor* (secolul al XII-lea)

Cunoscut şi ca Sheikh Akbar („Marele Maestru") în lumea islamică şi ca „Doctor Maximus" în Occident, Arabi rămâne unul dintre cei mai importanţi filosofi mistici. Scrisă la bătrâneţe, cartea dezvăluie adevăruri divine, preluate din vieţile profeţilor.

4. **Edwin Arnold,** *Luminile Asiei* (1879)

O capodoperă englezească în versuri, care relatează viaţa lui Buddha.

5. **Farid Ud-Din Attar,** *Conferinţa păsărilor* (secolul al XII-lea)

Poem alegoric al unui maestru sufit, construit în jurul unei păsări fantastice, care îi poate conduce pe ceilalţi pe calea mântuirii.

6. **Mary Baker Eddy,** *Ştiinţa şi sănătatea în tălmăcirea scripturilor* (1875)

O capodoperă despre vindecare, scrisă de fondatoarea Bisericii scientologice.

7. **Benedict de Nursia,** *Regulile sfântului Benedict* (515)

Prin intermediul acestei cărţi, Benedict formalizează viaţa de zi cu zi a

călugărilor, inclusiv exerciţiile spirituale şi munca fizică, creând şablonul vieţii monahale occidentale pentru veacurile următoare.

8. **Elena Petrovna Blavatsky,** *Isis dezvăluită* (1877)

Operă imensă de înţelepciune ezoterică, scrisă de fondatoarea de origine rusă a Societăţii teosofice. >

9. **Jakob Boehme,** *Aurora* (1612)

Meditaţiile influente ale misticii germane cu privire la natura oamenilor.

10. **Dietrich Bonhoeffer,** *Scrisori şi notiţe din închisoare* (1953)

Cartea surprinde perioada pastorului german cuprinsă între arestarea de către Gestapo, în anul 1943, şi execuţia din anul 1945. Aici şi-a conturat prima dată ideea de „creştinism non-religios".

11. **Paul Brunton,** *În căutarea Indiei secrete* (1935)

Relatare fascinantă a călătoriilor în India ale acestui pelerin şi maestru spiritual de origine britanică. Volumul relatează şi întâlnirea cu maestrul Ramana Maharishi la Arunachala.

12. **Martin Buber,** *Eu şi cu Tine* (1923)

Lucrare influentă de teologie, care inspiră un nou nivel de comunicare cu Dumnezeu şi cu ceilalţi oameni.

13. **John Bunyan,** *Graţia abundentă* (1666)

Relatare clasică a experienţelor spirituale ale autorului cărţii *Progresul pelerinului.*

14. *Norii neştiinţei* (secolul al XIV-lea)

Lucrare fundamentală în creştinism, cartea vorbeşte despre rugăciunea contemplativă şi unificarea cu divinul. Autorul medieval este încă necunoscut.

15. **Lama Surya Das,** *Trezirea lui Buddha în noi înşine* (1997)

O introducere perfectă în budismul tibetan, scrisă de un american care petrece ani de zile în rolul de călugăr. Cartea este o iluminare pentru lumea reală.

16. **John Donne,** *Devotamentul în vreme de nevoie* (1624)

Lucrare devotată a unui poet metafizic englez, redactată în vreme de boală şi ca urmare a pierderii familiei

17. .**Meister Eckhart,** *Opere alese* (secolele al XIII-lea-al XIV-lea)

Scrierile panteiste mistice ale acestui călugăr dominican de origine germană

erau mult prea avansate pentru Biserica din vremea sa, dar sunt iubite de cititorii moderni.

18. **T.S. Eliot,** *Cele patru cvartete* (1944)
Patru poeme ce reflectă înţelegerea spirituală de care era capabil Eliot. Poetul le consideră capodopera sa.
19. **Ralph Waldo Emerson,** *Legi spirituale* (1841)
Eseul unui renumit transcendentalist, despre cum să fii în acord cu forţele care guvernează Universul.
20. **Richard Foster,** *Celebrarea disciplinei* (1978)
Un clasic modern al creştinismului care redescoperă forţa disciplinei spirituale, cum ar fi postul, rugăciunea, solitudinea, adoraţia.
21. **Graham Greene,** *Puterea şi gloria* (1940)
Un „preot dependent de whisky" fuge din Mexic, de unde religia era scoasă în afara legii. Unul dintre marile romane spirituale ale secolului XX.
22. **Mahendranath Gupta,** *Evanghelia lui Sri Ramakrishna* (1942)
1 000 de pagini de conversaţii pe care autorul le-a purtat cu înţeleptul.
Indienii consideră această carte o continuare a învăţăturilor lui Krishna şi
i >
ale lui Buddha.
23. **Michael Harner,** *Calea şamanului* (1980)
Cartea care a creat un val de nou interes pentru şamanism. Autorul este atât antropolog, cât şi şaman practicant.
24. **Hildegard of Bingen,** *Scivias* (1151)
Prima lucrare a unei călugăriţe germane benedictine. A fost compozitoare, poetă, artistă, naturalistă, stareţă şi vizionară mistică. Într-o lume patriarhală, aceasta avea să fie consiliera regilor şi să influenţeze deciziile papilor.
25. **Ernest Holmes,** *Ştiinţa minţii* (1938)
O „ştiinţă" a spiritualităţii, discutată în termenii legilor mentale şi spirituale.
26. **Ioan al Crucii,** *Noaptea întunecată a sufletului* (secolul al XVI-lea)
Faimoasă lucrare care cartografiază pierderea conexiunii cu spiritualitatea.
Ioan al Crucii este mistic catolic, unul dintre prietenii Terezei din Avila.
27. **Iuliana de Norwich,** *Revelaţii* (secolul al XIV-lea)
Pustnică de origine engleză, Iuliana de Norwich exprimă în mod sublim

comuniunea cu divinitatea. Cartea mai este cunoscută şi sub denumirea de „Revelaţii ale iubirii divine".

28. **Thomas a Kempis,** *Imitaţia lui Hristos* (secolul al XV-lea) Lucrare foarte iubită de creştini, scrisă de un cleric german.

29. **Jack Kerouac,** *Clopotele celeste (1958)*

Rezultatul explorării budismului Zen de către acest reprezentant al curentului *beat.* Cartea este publicată la un an după *Pe drum.*

30. **Gopi Krishna,** *Kundalini: energia evoluţionistă la om* (1970)

Relatare fascinantă a trezirii spirituale a „puterii şarpelui" (sau a energiei *kundalini)* şi efectele ei asupra vieţii sale.

31. **Ramana Maharishi,** *Învăţăturile spirituale ale lui Ramana Maharishi* (date variabile, secolul XX)

Acest renumit sfânt, originar din India de Sud (d. 1950), sublinia că autocunoaşterea este calea spre iluminare.

32. **Abraham Maslow,** *Religii, valori, şi experienţe de vârf* (1964)

Excepţională incursiune în experienţa spirituală a marelui psiholog, în aceeaşi tradiţie cu William James.

33. **Thomas Merton,** *Muntele cu şapte trepte* (1946)

Bestseller autobiografic, această carte surprinde transformarea lui Merton în cadrul campusului de călugări trapişti, cu interes crescut pentru spiritualitatea orientală.

34. **P. D. Uspensky,** *În căutarea miraculosului* (1950)

Matematicianul rus a scris o carte de popularizare a gândirii lui G.I. Gurdjieff

35. .*Pirkei Avot* („Etica Părinţilor")

Străveche înţelepciune evreiască, inclusă ca parte din Mishnah sau corpul de legi orale.

36. **Plotin,** *Eneidele* (secolul al III-lea)

Unul dintre marile minţi ale epocii clasice, Plotin combină ideile platonice cu noţiunea primordială de unicitate a Universului. Este o carte foarte apreciată de creştinii timpurii şi de gânditorii renascentişti.

37. **Paul Reps si Nyogen Senzaki,** *Carne Zen, oase Zen* (1957)

Spiritul Zen cuprins într-o cărticică, care include poveşti, *koans,* imagini. Carte foarte importantă în anii 1960, apreciată şi astăzi.

38. **Sogyal Rinpoche,** *Cartea tibetană a vieţii şi a morţii* (1992)

Elaborat în baza originalei *Cărţi tibetane a morţilor,* acest volum oferă o înţelegere pozitivă şi plină de inspiraţie asupra morţii.

39. **Jalaludin Rumi,** *Mathnavi (Cupletele sensurilor interioare)* (secolul al XIII-lea)

Capodopera unui poet persan; literatură destinată trezirii spirituale.

40. **Anne-Marie Schimmel,** *Dimensiunile mistice ale islamului* (1975)

Schimmel, care se stinge din viaţă în anul 2003, la vârsta de 80 de ani, şi-a dedicat întreaga viaţă studiului aprofundat al islamului; această carte îi confirmă autoritatea în domeniul misticismului islamic şi al poeziei.

41. **Gershom Scholem,** *Trenduri în misticismul iudaic* (1941)

Primul studiu erudit al Cabalei, dintr-o perspectivă academică, ce avea să trezească interesul publicului larg.

42. **Rudolf Steiner,** *Cum să cunoşti dimensiunile superioare* (1904-1905) Ghid al călătoriei spirituale, scris de filosoful şi fondatorul antroposofiei, sau

ştiinţa spiritului.

43. **Rabindranath Tagore,** *Gitanjali* (1913)

Versuri minunate despre spiritualitate, scrise de acest mistic şi polimat bengalez, care avea să câştige Premiul Nobel pentru Literatură.

44. **Pierre Teilhard de Chardin,** *Fenomenul Omului* (1955)

Iezuit francez şi paleontolog, de Chardin oferă o viziune de ansamblu asupra evoluţiei umanităţii.

45. **Sfânta Tereza de Lisieux,** *Povestea unui suflet* (1898)

Relatare foarte populară a vieţii acestei sfinte de origine franceză. Încrederea în Dumnezeu este tematica principală a cărţii.

46. **Paul Tillich,** *Curajul de a fi* (1952)

Punct de reper în filosofie, această carte abordează întrebările existenţiale în găsirea sensului vieţii în epoca modernă. Tillich a fost teolog de origine germană, care a emigrat în SUA, după ce s-a opus naziştilor.

47. **J.R.R. Tolkien,** *Stăpânul inelelor* (1954-1955)

Binele şi Răul se luptă în acest univers alternativ zugrăvit de Tolkien.

48. **Evelyn Underhill,** *Mistica: studiu despre natura şi dezvoltarea conştiinţei spirituale a omului* (1911)

Studiu clasic pe această temă, a fost scris de o poetă şi mistică de origine engleză.

49. **Alan Watts,** *Înţelepciunea nesiguranţei* (1951)

Cum să trăieşti cu acceptarea deplină a lipsei de siguranţă în viaţă, de la un maestru occidental în religie orientală.

50. *Calea pelerinului* (secolul al XIX-lea)

Un clasic al spiritualităţii ruseşti, acest roman urmăreşte viaţa unui pelerin care îşi pierde familia şi învaţă arta rugăciunii constante.

Acesta este doar un îndrumar al altor clasici din domeniul spiritualităţii, care s-ar putea completa cu o altă listă de 50 sau chiar de 100 de titluri.

LISTA CRONOLOGICĂ A TITLURILOR

Sfântul Augustin, *Confesiuni* (400)

Epictet, *Manualul* (secolul I)

Zhuangzi, *Călătorie liberă* (secolul al IV-lea)

Ghazali, *Alchimia fericirii* (1097)
Margery Kempe, *Cartea lui Margery Kempe* (1436)
Teresa din Avila, *Castelul interior* (1570)
Emanuel Swedenborg, *Raiul şi iadul* (1758)
Richard Maurice Bucke, *Conştiinţa cosmică* (1901)
William James, *Despre varietatea experienţelor religioase* (1902)
G. K. Chesterton, *Sfântul Francisc din Assisi* (1922)
Hermann Hesse, *Siddartha* (1922)
Kahlil Gibran, *Profetul* (1923)
Mohandas Gandhi, *O autobiografie: Povestea experimentelor mele cu adevărul* (1927)
Black Elk, *Marea viziune - Povestea lui Black Elk* (1932) C. S. Lewis, *Scrisorile lui Zgândărilă* (1942) W. Somerset Maugham, *Pe muchie de cuţit* (1944) Paramahansa Yogananda, *Autobiografia unui yoghin* (1946)
Abraham Joshua Heschel, *Sabatul şi semnificaţia sa pentru omul modern* (1951)
Muhammad Asad, *Drumul către Mecca* (1954)
Aldous Huxley, *Porţile percepţiei* (1954)
Carl Gustav Jung, *Amintiri, vise, reflecţii* (1955)
G.I. Gurdjieff, *Întâlniri cu oameni remarcabili* (1960)
Dag Hammarskjold, *Semne* (1963)
J. Krishnamurti, *Gândeşte-te la aceste lucruri* (1964)
Malcolm X, *Autobiografia lui Malcolm X* (1964)
Idries Shah, *Calea Sufită* (1968)
Richard Bach, *Pescăruşul Jonathan Livingston* (1970)
Shunryu Suzuki, *Mintea Zen, mintea începătorului: dialoguri simple despre practica şi meditaţia Zen* (1970) Ram Dass, *Fii aici, acum* (1971) Carlos Castaneda, *Călătorie la Ixtlan* (1972) Chogyam Trungpa, *Eliberarea de materialismul spiritual* (1973) Robert M. Pirsig, *Zen şi arta reparării motocicletei* (1994) Thich Nhat Hanh, *Miracolul conştientizării: introducere în practica meditaţiei*

(1975)
Fritjof Capra, *Taofizica: o paralelă între fizica modernă şi mistica orientală* (1976)
Helen Schucman şi William Thetford, *Curs de miracole* (1976) Starhawk, *Dansul spiralei: renaşterea străvechii religii a Marii Zeiţe* (1979) Simone Weil, *Aşteptându-l pe Dumnezeu* (1979)
Dan Millman, *Calea luptătorului paşnic: O carte care vă poate schimba viaţa* (1989)
Gary Zukav, *Lăcaşul sufletului: o viziune asupra destinului spiritual al umanităţii* (1990) Daniel C. Matt, *Cabala esenţială: În inima misticismului iudaic* (1994) Michael Newton, *Călătoria sufletelor: studii de caz asupra vieţii dintre vieţi* (1994)
James Redfield, *Profeţiile de la Celestine: o aventură* (1994) Maica Tereza, *O cale simplă* (1994)
Miguel Ruiz, *Cele patru legăminte. Ghid practic pentru redobândirea libertăţii personale* (1997)
John O'Donohue, *Anam Cara: Cartea magică a înţelepciunii celtice* (1998)
Eckhart Tolle, *Puterea prezentului: Ghid de dezvoltare spirituală* (1998)
Neale Donald Walsch, *Conversaţii cu Dumnezeu: un dialog neobişnuit* (1998) Ken Wilber, *Teoria întregului: Viziunea integrală asupra afacerilor, a politicii, a*
ştiinţei şi a spiritualităţii (2000) Pema Chodron, *Locurile care te înspăimântă: Ghid împotriva fricii pentru*
vremuri de restrişte (2001) Rick Warren, *Viaţa condusă de scopuri* (2002
)

SURSE

Datele oferite aici sunt datele de publicare a ediţiilor respective. Anii ediţiilor originale sunt indicaţi în fiecare dintre cele 50 de capitole.

Asad, M. (1954) *The Road to Mecca,* New York: Simon & Schuster.
The Confessions of Saint Augustine (1983) trad. E.M. Blaiklock, Londra: Hodder & Stoughton.
Bach, R. (1973) *Jonathan Livingston Seagull,* Londra: Pan Books.
Black Elk, N. şi Neihardt, J.G. (2000) *Black Elk Speaks,* Lincoln: University of Nebraska Press.
Bucke, R.M. (1991) *Cosmic Consciousness,* Londra: Arkana.

Capra, F. (1989) *The Tao of Physics: An Exploration of the Parallels between Modern Physics and Eastern Mysticism,* Londra: Flamingo.
Castaneda, C. (1972) *Journey to Ixtlan,* Londra: Bodley Head.
Chesterton, G.K. (2001) *St Francis of Assisi,* Thirsk: House of Stratus.
Chodron, P. (2003) *The Places that Scare You: A Guide to Fearlessness in Difficult Times,* Londra: Element.
The Book of Chuang Tzu (1996) trad. Martin Palmer şi Elizabeth Breuilly, Chang Wai Ming şi Jay Ramsay, Londra: Penguin.
Cleary, T. (1992) *The Essential Tao: An Initiation in the Heart of Taoism through the Authentic Tao Te Ching and the Inner Teachings of Chuang-Tzu,* New Jersey: Castle Books.
Dass, R. (1978) *Be Here Now,* Albuquerque: Hanuman Foundation.
Epictetus (1909) *A Selection from the Discourses of Epictetus with The Encheiridion,* trad. George Long, Project Gutenberg, www.gutenberg.org.
Gandhi, M. (1957) *An Autobiography: The Story of My Experiments with Truth,* Beacon Press.
Muhammad Al-Ghazali (1909) *The Alchemy of Happiness,* trad. Claud Field, Londra: J. Murray; şi pe www.sacred-texts.com.
Gibran, K. (1970) *The Prophet,* Londra: Heinemann.
Gurdjieff, G.I. (1978) *Meetings with Remarkable Men,* Londra: Picador.
Hammarskjold, D. (1964) *Markings,* trad. W.H. Auden si L. Sjoberg, Londra: Faber and Faber.
Heschel, A.J. (1975) *The Sabbath: Its Meaning for Modern Man,* New York: Farrar, Straus and Giroux.
Hesse, H. (2000) *Siddhartha,* Boston: Shambhala Classics.
Huxley, A. (1994) *The Doors of Perception,* Londra: Flamingo.
James, W. (nedatat) *The Varieties of Religious Experience,* New York: Dolphin Doubleday.
Jung, C.G. (1978) *Memories, Dreams, Reflections,* Glasgow: William Collins.
The Book of Margery Kempe (1936) trand. W. Butler-Bowdon, Londra: Jonathan Cape.
Krishnamurti, J. (1970) *Think on These Things,* New York: Harper & Row.
Lewis, C.S. (2001) *The Screwtape Letters,* Londra: HarperCollins.
Malcolm X (2001) *The Autobiography of Malcolm X,* Londra: Penguin Classics.

Matt, D.C. (1994) *The Essential Kabbalah: The Heart of Jewish Mysticism,* New York: HarperCollins.
Maugham, W.S. (2000) *The Razor's Edge,* Londra: Vintage.
Millman, D. (2000) *Way of the Peaceful Warrior: A Book that Changes Lives,* Tiburon: H.J. Kramer.
Newton, M. (2002) *Journey of Souls: Case Studies of Life Between Lives,* St. Paul: Llewellyn Publications.
Nhat Hanh, T. (1987) *The Miracle of Mindfulness: An Introduction to the Practice of Meditation,* trans. Mobi Ho, Boston: Beacon Press.
O'Donohue, J. (1998) *Anam Cara: Spiritual Wisdom from the Celtic World,* Londra: Bantam.
Pirsig, R.M. (1999) *Zen and the Art of Motorcycle Maintenance,* Londra: Vintage.
Redfield, J. (1993) *The Celestine Prophecy: An Adventure,* New York: Bantam.
Ruiz, M. (1997) *The Four Agreements: A Practical Guide to Personal Freedom,* San Rafael, CA: Amber-Allen Publishing.
Schucman, H. si Thetford, W. (1996) *A Course in Miracles,* New York: Viking.
Shah, I. (1990) *The Way of the Sufi,* Londra: Penguin.
Starhawk (1999) *The Spiral Dance: A Rebirth of the Ancient Religion of the Great Goddess,* New York: HarperCollins.
Suzuki, S. (2003) *Zen Mind, Beginner's Mind: Informal Talks on Zen Meditation and Practice,* New York: Weatherhill, Inc.
Swedenborg, E. (1976) *Heaven and Hell,* trad. George F. Dole, New York: Swedenborg Foundation.
Mother Teresa (1995) *A Simple Path,* comp. Lucinda Vardey, Londra: Rider.
Teresa of Avila (1989) *Interior Castle,* New York: Doubleday.
Tolle, E. (2001) *The Power of Now: A Guide to Spiritual Enlightenment,* Sydney: Hodder.
Trungpa, C. (1987) *Cutting through Spiritual Materialism,* Boston: Shambhala Dragon Editions.
Walsch, N.D. (1997) *Conversations with God: An Uncommon Dialogue,* Londra: Hodder & Stoughton.
Warren, R. (2002) *The Purpose-Driven Life,* Grand Rapids: Zondervan.
Weil, S. (2001) *Waiting for God,* New York: HarperCollins.
Wilber, K.A. (2001) A *Theory of Everything: An Integral Vision for Business, Politics, Science and Spirituality,* Dublin: Gateway.

Yogananda, P. (2001) *Autobiography of a Yogi,* Los Angeles: Self-Realization Fellowship.

Zukav, G. (1991) *The Seat of the Soul: An Inspiring Vision of Humanity's Spiritual Destiny,* Londra: Rider Books.